

אפשרויות לימוש הרצון להורות בקרב זוגות להט"ב ויחידים סקירה בין-לאומית של מדיניות ופרקтика

ליילך זוהר זהר שרביט רוני זלכה
אייה אלמוג-זקן דורית ריבקין יהאה שורק

עריכת לשון: ריטה אביב מתוק
תרגום לאנגלית (תקציר): עמי אשר
עיצוב גרפי: ענת פרקו-טולדנו

הסקירה הזמנתה על ידי אגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה (מתו"ה) ועל ידי השירות למען הילד
במינהל שירותים אישיים וחברתיים במשרד הרווחה והבטחון החברתי ומונמה בסיום

מכון מאירט ג'יינט ברוקdale

ת"ד 3886 ירושלים 9103702

טלפון: 02-6557400

brook@jdc.org | brookdale.jdc.org.il

ירושלים | טבת תשפ"ב | דצמבר 2021

רקע

במהלך העשורים האחרונים הפכה המשפחה ה'מסורתית', המורכבת מזוג הטרוסקסואלי נשי וילדיהם הביוLOGיים, לדפוס אחד מתוך מגוון רחב של דפוסים אפשריים לתא המשפחה. בין דפוסי המשפחות החדשנות יש משפחות יחידניות מבירה, זוגות להט"ב ומשפחות עם 'הורות משותפת'. כמו כן האפשרויות שדרבן אפשר להפוך להורים נעשו מגוונות יותר, והן כוללות אומנה ואיום, שימוש בטיפול פוריות והפריה וביצוע הליכי פונדקאות. יחד עם זאת, האפשרויות העומדות בפני זוגות להט"ב או יחידים המבקשים ממש את רצונם להורות במדיניות שונות בעולם זה עדין מוגבלות, הן מבחינות זכויות הן מבחינות נגישות. השירות למען הילד במנהל שירותים אישיים וחברתיים ואגף בכיר למחוקה, תכנון והכשרה (מתו"ה), במשרד הרווחה והבטיחון החברתי פנו למיכון מאירס-ג'ינט-ברוקדייל בבקשת עורך סקירה בין-לאומית על האפשרויות שקיימות במדיניות נבחרות בעולם למימוש הרצון להורות ולכינון ההורות עבור יחידים זוגות להט"ב. הסקירה נערכה בין ינואר 2021 לדצמבר 2021.

מטרה

מטרת הסקירה הייתה לספק לקובע המדיניות מידע רחב על כלל האפשרויות הקיימות למימוש ההורות בקרב זוגות להט"ב ויחידים, ובפרט על טיפול פוריות והפריה, פונדקאות, אמונה ואיום. באופן מפורט יותר, המטרה הייתה לספק מידע על האפשרויות הקיימות למימוש ההורות ולכינונה בהיבטים של מדיניות וחקיקה, חסמים ואתגרים, סוג הסיעו שניתנים מטעם המדינה או על ידי גופים אחרים ועמדות הציבור במדינה בנוגע להורות של להט"ב.

שיטה

בשלב הראשון מופו היבטים משפטיים וחברתיים שונים הקשורים לזכויות להט"ב ב-108 מדינות, ונערכו ראיונות עם שישה מומחים בתחום בישראל. בשלב השני, נבחרו המדיניות לסקירה יחד עם משרד הרווחה והבטיחון החברתי, על פי אחד או יותר מן הקритריונים הללו: (1) מדיניות שבהן חקיקה מתقدמת בנוגע להורות של זוגות להט"ב ויחידים; (2) מדיניות המאפשרת אימוץ בין-ארצית לזוגות להט"ב; (3) מדיניות שודמת לישראל מבחינת תפיסות תרבותיות והשפעת הדת על המדינה. שבע המדינות שנבחרו הן: אוסטרליה, ניו-זילנד, סקוטלנד וצפון אירלנד בבריטניה, הולנד, קנדה-מחוז אונטריו וארצות הברית-קליפורניה. בשלב השלישי, בוצעו 24 ראיונות עומק חצי מובנים עם מומחים מכל אחתמן המדיניות שנבחרו: נציגי ארגוני זכויות להט"ב, אנשי אקדמיה, נציגי ממשל והורים מקהילת להט"ב. בד בבד נערכה סקירה מעמיקה על כל מדינה בהיבטים של מדיניות וחקיקה, עמדות ופרקтикаה בנוגע לאפשרויות למימוש ההורות עבור זוגות להט"ב ויחידים. המידע נכתב כסקירות עצמאיות עבור כל מדינה וכן נתח באופן אינטגרטיבי בנוגע לכל סוגיה.

ממצאים

1. מדיניות וחקיקה: בכל המדינות שננסקרו, המדיניות והחקיקה מתבססות לרוב על תפיסה לפיה זוגות להט"ב ייחדים הם 'הורם ראויים'.
2. השפעת עמדות כלפי הורות של להט"ב על מדיניות וחקיקה: לעומת מדינה כלפי הורות להט"ב, גם החייבויות וגם השליות, יש השפעה על המדיניות והחקיקה ולכן לצד קביעת חקיקה מדיניות יש לפעול לשינוי נורמות חברותיות, דעות קדומות ועמדות הומופוביות כדי לקדם את האפשריות להורות.
3. אתגרים בדרך לימוש הורות וכיון ההורות: למרות קיומן של אפשרויות חוקיות למימוש הורות של להט"ב, עדין יש אתגרים וחסמים בנישות לאפשרויות אלה, למשל בהיבטים של מצוי זכויות, צורך במשאבים כלכליים ותהליכי שנסחלים זמן רב.
4. כינון הורות: ישואין או הכרה רשמית בזוגיות להט"ב יכולה לסייע במימוש הורות, אף על פי שיש מדיניות רבות שבנה ניתנה הזכות להורות טרם האפשרות להכרה רسمית בזוגיות להט"ב. האתגרים בכינון הורות להט"ב נוגעים בין היתר לכך שהורות ביולוגית מקבלת משקל ניכר בקביעת הורות החוקית וישנם קשיים בהסדרת הורות של בן או בת הזוג שאין להם קשר ביולוגי ליד.
5. מתח בין הזכות לשימוש הורות ובין זכויות אחרות: טובת הילד היא העיקרון המרכזי המנחה את שיקול הדעת של המחוקקים בתהילី החקיקה. בחלק מן המדינות יש חוקים המאפשרים社会组织 לסרב לתת להט"ב שירות על בסיס אמוןנות דתיות ומתוקף הזכות לחופש דת. כך, בפועל לעיתים מתרחשת אפליה כלפי להט"ב בגיןויות שונות למימוש הורות.
6. הבדלים בתמיכת הציבוריות בסוגי הורות שונים ובקבלה שלהם: יש הבדל בתמיכת הציבור בסוגי הורות שונים, החל מתמיכה רחבה בהורות של זוגות הטרוסקסואליים לעומת זוג מאותו מין, עבור בתמיכה רחבה יותר בהורות של זוגות (לעתים גם מאותו מין) על פני יחידים וכלה בתמיכה מועטה ביותר בהורות של טרנסג'נדרים.

רקע

במהלך העשורים האחרונים הפכה המשפחה 'המסורתית', המורכבת מזוג הטרוסקסואלי, נשוי וילדיהם הביוולוגיים, לדפוס אחד מתוך מגוון רחב של דפוסים אפשריים לתא המשפחה. בין דפוסי המשפחות החדשנות יש משפחות יחידניות מבירה, או אף הגדירה בחוק 'משפחה שבראשן הורה עצמא', ובן אדם יחיד בוחר מלכתחילה להפוך להורה, ללא כל הורה שותף, ומגדל את ידו בלבד; זוגות להט"ב, נשואים או שאינם נשואים; משפחות עם 'הורות משותפות', כמו מר משפחות שבהם הורים החליטו להביא יחד ילדים מבלי לחיות בזוגיות או לקיים משק בית משותף. כמו כן האפשרויות שדרוךן אפשר להפוך להורים ולהסדיר את ההורות נעשו מגוונות יותר, והן כוללות אימוץ פנים ארצי ואימוץ בחו-ארצית; תרומותزرע או בייצית; פונדקאות ארציות ובין-ארצית; וכן אימוץ או 'צ'ו הורות' פסיקתי. יחד עם זאת, האפשרויות העומדות בפני זוגות להט"ב או יהודים המבקרים למשרץ נצונים להורות במדינות שונות בעולם הן עדין מוגבלות, הן מבחינת זכויותهن בבחינת גינויות. השירותים למען הילד במינהל שירותים אישיים וחברתיים ואגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה (מתו"ה), במשרד הרווחה והבטיחון החברתי, פנו למיכון מאירס-ג'ינט-ברוקדייל בבקשה לעורך סקירה בין-לאומית של האפשרויות שקיימות במדינות נבחרות בעולם למימוש הרצון להורות ולכינון ההורות עבור זוגות להט"ב וייחדים. הסקירה נערכה בין ינואר 2021 לדצמבר 2021.

מטרה

מטרת הסקירה הייתה לספק לקובעי המדיניות מידע רחב על כלל האפשרויות הקיימות למימוש ההורות בקרוב זוגות להט"ב וייחדים, ובפרט על טיפוליו פוריות והפריה, פונדקאות, אומנה ואיומץ. באופן מפורט יותר המטרה הייתה לספק מידע על האפשרויות הקיימות למימוש ההורות ולכינונה בהיבטים של מדיניות וחקיקה, חסמים ואתגרים, סוג הסיעוע שניתנים מטעם המדינה או על ידי גופים אחרים ועמדות הציבור במדינה בנוגע להורות של להט"ב.

שיטה

בשלב הראשון, מופו היבטים משפטיים וחברתיים שונים הקשורים לזכויות להט"ב ב-108 מדינות, ונערכו ראיונות עם שישה מומחים בתחום בישראל. תהליך המיפוי כלל סקירת מאמראים אקדמיים, ספרות שaina מחקרית וכותבות באינטרנט. בשלב השני, נבחרו המדינות לסקירת הספרות יחד עם משרד הרווחה והבטיחון החברתי, על פי אחד או יותר מן הקритריונים הללו: (1) מדינות שבהן חקיקה מתקדמת בנוגע להורות של זוגות להט"ב וייחדים; (2) מדינות המאפשרות אימוץ בחו-ארצית לזוגות להט"ב; (3) מדינות שהדומות לישראל מבחינת תפיסות תרבותיות והשפעת הדת על המדינה. שבע המדינות שנבחרו הן: אוסטרליה, ניו-זילנד, סקוטלנד וצפון אירלנד בבריטניה, הולנד, קנדה-מחוז אונטריו וארצות הברית-קליפורניה. בשלב השלישי, בוצעו 24 ראיונות עומק חci מובנים עם מומחים מכל אחתמן המדינות שנבחרו: נציגי ארגוני זכויות להט"ב, אנשי אקדמיה, נציגי ממשלה והורים מקהילת להט"ב. בד בבד נערכה סקירה מעמיקה על כל מדינה בהיבטים של מדיניות וחקיקה, עמדות ופרקтика בנוגע לאפשרויות למימוש הורות עבור זוגות להט"ב וייחדים. המידע נכתב כסקירות עצמאיות עבור כל מדינה וכן נוח באופן אינטגרטיבי בנוגע לכל סוגיה.

ממצאים

הסקירה בניה משני חלקים: החלק הראשון מציג באופן אינטגרטיבי ממצאים כלליים בנוגע לאפשרויות מימוש ההוראות במדינות שנבחרו ובפרט בנוגע למדיניות וחקיקה, להשפעת עמדות הציבור על הורות של להט"ב, לאתגרים במימוש ההוראות וכינונה, למתח בין זכויות הורות וזכויות אחרות ולהבדלים בתמייה ובקבלה הציבורית של סוג הורות שונים. החלק השני מפרט בהרחבה את המידע שנאסף בהיבטים אלו על כל אחת מן המדינות שננסקרו. בסעיף A.5 בסקירה לוח המסכם את עיקרי הזכויות של להט"ב בכל מדינה בהיבטים השונים של מימוש וכינון הורות. להלן הממצאים המרכזיים מן הפרק האינטגרטיבי:

מדיניות וחקיקה:

- חוקים ומדיניותם הם הבסיס לאפשרות של זוגות להט"ב ויחידים לממש את רצונם להורות. בכל המדינות שננסקרו, המדיניות והחקיקה מתבססות לרוב על תפיסה לפיה זוגות להט"ב ויחידים הם 'הורם ראויים'.
- לרוב חקיקה ומדיניות מתבססות על חוקת המדינה (אם היא קיימת) ועל פסיקות בתי משפט מקומיים או בתי משפט עליון.
- במרבית המדינות החקיקה הנוגעת להורות של להט"ב אושרה לאחר שזוגות להט"ב ויחידים מצויים פתרונות מעשיים להקמת משפחה, שלא היו מעוגנים בחקיקה.

השפעת עמדות הציבור כלפי הורות של להט"ב על מדיניות וחקיקה:

- לרוב לעמדות הציבור כלפי הורות להט"ב במדינה, גם החיבור וגם השילigkeit, יש השפעה על המדיניות והחקיקה.
- על כן, עיגון זכויות של זוגות ויחידים להט"ב למימוש הורות בחקיקה, אינו מהוועה ערובה למימושן, ויש לפעול לשינוי נורמות חברותיות ולשינוי דעתות קדומות ועמדות הומופוביות בקרב הציבור ובקרב אנשי מקצוע שעורבים בתחום מימוש הורות ובחי המשפחה, כמו רופאים, עובדים סוציאליים, משפטנים וכדומה.

אתגרים בדרך למימוש הורות:

- נוחוצים משבאים רבים למימוש הורות ולכינונה, בייחוד משבאים כלכליים אך גם משבא של זמן, מכיוון שככל האפשרויות למימוש הורות של להט"ב מאופיינות בהילכים שנמשכים זמן רב.
- יש מחסור בתרומותزرע וביצית בשל חוקים האוסרים על תשלום עבור תרומות וחוקים הנוגעים לאיסור על תרומה אונימית, כך שזהות התורם עשויה להיחשך בשלב מסוים ליד.
- פונדקאות מסחרית אסורה ברוב המדינות, למעט בקליפורניה, ובנוגע לפונדקאות אלטרואיסטיות ישן הגבלות במדינות השונות, כמו אייסור על פרסום מודעה לחיפוש פונדקאות בהכרה בהורות החוקית של הורים להט"ב מייעדים. גם פונדקאות מסחרית בי-ארצית, אם מתאפשרת, לרוב יקרה ומורכבת מבחינה בירוקרטית.
- מימוש הרצון להורות באמצעות אמונה ואיום הולך ומצטמצם מכמה סיבות: באימוץ פנים ארצי ובין-ארצית ישנו מעט מאוד ילדים המועמדים לאימוץ יש מאפיינים מורכבים כאלו ואחרים, מה שהופך חלופה זו לمبוקשת פחות. גם סיור האמונה אין מבקש, מכיוון שעל פי רוב מדובר בסידור זמני עד לחזרתו של הילד להורי הביולוגיים.

כינון ההורות:

- הורות ביולוגיות מקבלת משקל ניכר בקביעת ההורות החוקית, במיוחד בהליך פונדקאות (יש מדיניות שבהן האם הילדה נחשבת להורה החוקי).
- ישנו קושי בהסדרת ההורות של בן או בת הזוג שאין להם קשר ביולוגי ליד, אף על פי שזו חשובה ומתבטאת במיוחד במצבם פרידעה בין ההורים.
- נישואין או הכרה רשמית בזוגיות של להט"ב יכולם לסייע בנגשوت לאפשרויות מימוש ההורות (אף על פי שיש מדיניות רבות שבהן ניתנה זכות לההורות טרם האפשרות להכרה רשמית בזוגיות להט"ב).
- במדיניות רבות ישן משפחות שבהן ילדים יש כמה דמיות של הורים, גם אם המבנה המשפטי שלהם אינו מוכר באופן רשמי וחוקי על ידי המדינה, כמו הורות משותפת או הורות מרובה.

מתוך בין זכות למימוש ההורות ובין זכויות אחרות:

- טובת הילד היא העיקרון המרכזי המנחה את שיקול הדעת של החוקרים בתחום החקיקה ושל אנשי המקצוע בתחום ההחלטה.
- רוב המדיניות דוגלות בזכותו של הילד לדעת את מקורותיו הביולוגיים ולכנן ברובן (למעט בקנדיה) אין אפשרות לתרומות צדעת/
ביטחונות אוננימית, אלא רק לתרומה המאפשרת לילדים לייצור קשר עם התורם/ת לאחר הגיעם לגיל 18.
- פונדקאות מסחרית (מקומית ובין-ארצית) נחשבת לביעתית מבחןיה אתית בעיקר לנוכח התగבורות המדועות לזכויות נשים על גופן והחשש מסוגיות של ניצול, וכן על פי רוב היא אסורה, למעט בקליפורניה. בכל המדינות שנסקרו פונדקאות אלטרואיסטייה נתפסת כיתר מוסרית ומותרת להט"ב.
- בחלק מן המדיניות יש חוקים המאפשרים לאנשים לסרב לתת להט"ב שירות על בסיס אמונה דתית וمتוקף הזכות לחופש דת. כך, בפועל מתרכשת אפליה כלפי להט"ב באפשרות למימוש הרצון להורות.

הבדלים בתמיכה בסוגי ההורות שונים ובקבלה ציבורית שלהם:

- ישנו הבדלים בתמיכה בסוגי ההורות שונים: החל בתמיכה רחבה יותר בהורות של זוגות הטרוסקסואליים לעומת ההורות של זוגות מאותו המין; עבור בתמיכה רחבה יותר בהורות של זוגות, גם מאותו מין (במיוחד אם נשואים או בזוגיות מוכרת), לעומת ההורות של יחידים; Tamica רחבה יותר בהורות של זוגות נשים לעומת זוגות גברים; וכליה בתמיכה מועטה ביותר בהורות של טרנסג'נדרים.
- בכל המדינות שנסקרו טרנסג'נדרים ואנשים עם שלביות מצטלבת (למשל בין מגדר, נטיה מינית, אתניות, גזע, דת ומוגבלות) עומדים בפני חסמים ובאים עוד יותר בנגשوت לאפשרויות למימוש ההורות ובהכרה בהורותם החוקית.

דברי תודה

תודותינו שמורות למי שבזכותם עבדתנו נושאת פרי.

במשרד הרווחה והביטחון החברתי – הנב' רקסfat עצמן, מנהלת השירות למען הילד; ד"ר טלי בורלא, מפקחת ארצית, תחום משפחה חדשה בשירות למען הילד; ד"ר יוסף (אסי) אהרונוב, מנהל אגף מחקר, באגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה.

תודה לכל המומחים בישראל שתתרמו לנו מן הידע הרב שיש להם בנושא וכן סייעו לנו בראשית המחקר בהכרת השדה ובಹוכנה למדע רלוונטי ולמרαιים – ע"ד אור קשת, מנהל קרשי ממשל של ארגוני הקהילה הגאה, האגודה למען להט"ב; ע"ד דן יקי, היועץ המשפטי של האגודה לצכויות האזרח בישראל; ע"ד אירית רוזנבלום, מנכ"לית ומיסדת ארגון "משפחה חדשה"; פרופ' צבי טרייגר, מומחה לדיני משפחה וחוקר את זכויות הקהילה להט"בית, הפקולטה למשפטים ע"ש שטריקס, המכילה למינהל; מר אלון שחר, מנכ"ל הבית הפתוח בירושלים לגאווה ולסובלנות.

תודה לכל המראיאנים מן המדיניות הנבחורות, על תרומותם בנושאים השונים בסקירה, על הידע שחלקו עימנו מן המדינה שבה הם פועלים ומתמחים ועל החוויות ששיתפו עימנו.

תוכן עניינים

1	1. מבוא
2	2. הסקירה
2	2.1 מטרת הסקירה
2	2.2 שיטת הסקירה ושלבי העבודה
5	חلك א': פרק אינטגרטיבי
5	א.1 אפשרויות למימוש הורות במדינות הנבחרות
9	א.2 עדמות כלפי משפחות של זוגות להט"ב יחידים וזכויותיהם
11	א.3 מדיניות וחקיקה בנוגע למימוש רצונם של זוגות להט"ב יחידים להורות
15	א.4 אפשרויות למימוש הורות עבור זוגות להט"ב יחידים
31	א.5 סיכון: אפשרויות למימוש ההורות במדינות נבחרות
35	חلك ב': המדינות הנבחרות
35	ב.1 אוסטרליה
42	ב.2 ניו זילנד
48	ב.3 סקוטלנד
56	ב.4 צפון אירלנד
63	ב.5 הולנד
69	ב.6 קנדה, מחוז אונטריו
78	ב.7 ארצות הברית, קליפורניה
88	מקורות
103	נספחים
103	נספח א': תיאור המראינים בשלבי המחקר השונים
106	נספח ב': מילון מושגים

רשימת לוחות

31	ЛОЧ 1: אפשרויות למימוש הוראות במדינות שננסקו
37	ЛОЧ 2: התפתחות החוקה באוסטרליה בתחום זכויות הורות של להט"ב בין השנים 2002-2017
43	ЛОЧ 3: התפתחות החוקה בניו זילנד בתחום זכויות הורות של להט"ב בין השנים 1993-2015
50	ЛОЧ 4: התפתחות החוקה בסקוטלנד בתחום זכויות הורות של להט"ב בין השנים 1997-1999
58	ЛОЧ 5: התפתחות החוקה בصفון אירלנד בתחום זכויות הורות של להט"ב בין השנים 1996-2020
64	ЛОЧ 6: התפתחות החוקה בהולנד בתחום זכויות הורות של להט"ב בין השנים 1994-2020
72	ЛОЧ 7: התפתחות החוקה בקנדה בתחום זכויות הורות של להט"ב בין השנים 1962-2016
81	ЛОЧ 8: התפתחות החוקה בארצות הברית בתחום זכויות הורות של להט"ב בין השנים 1976-2020
103	ЛОЧ А-1: מראים בשלב הגישוש של המחבר
104	ЛОЧ А-2: מראים בשלב סקירת המדינות הנבחרות

1. מבוא

המשפחה מתקיימת כמוסד מרכזי בתרבות האנושית מראשיתה ועד ימינו. במרוצת השנים היא פשוטה ולבשת צורות שונות ומערכות דילמות נזקبات (דויד, 2012). במהלך העשורים האחרונים, שינוי בחבורה המודרנית ומעבר לתרבות של אינדיידואליزم הביאו להופעת מגוון רחב של סוגים משפחתיים (Cabrera et al., 2000). המשפחה 'מסורתית', המורכבת מזוג הטרוסקסואלי נשוי ולדיהם הביוולוגיים, הפכה לדפוס אחד מבין מגוון רחב של דפוסים אפשריים לתא המשפחה, ובهم משפחות יחידניות מבירה, או לפני ההגדרה בחוק 'משפחות שבראשן הורה עצמאית', ובهن אדם יחיד בוחר מלכתחילה להפוך להורה, אלא כל הורה שותה, ומגדל את ילדו בלבד (אורן, 2018; זוגות להט"ב, נשיains או שאינם נשwiains; ומשפחות עם 'הורות משותפת', כלומר משפחות שבהן ההורים החליטו להביא יחד ילדים מבלי לחיות בזוגיות או לקיים משק בית משותף (כל זכות, 2021). ראשונה בתולדות האנושות, מתאפשר לפרט, ברמה התרבותית והמעשית, להפריד בין נישואין, פרוון, הורות ומשק בית בהתאם לרצונו האישי (Golombok et al., 2016).

כמו כן האפשרויות שדרךן אפשר להפוך להורים נעשו מגוונות יותר, והן כוללות אימוץ פנים ארצי; אימוץ בין-ארצית; מתן צו אימוץ או 'צו הורות' פסיקתי לבן או בת זוג של הורה הביוולוגי, במקרים שבהם הילד הובא לעולם מתוך כוונה משותפת של בני הזוג ובאמצעות תרומותزرע אוניברסית או הליך פונדקאות בין-ארצית (סגל ואחרים, 2019).

הכמיהה להורות היא חוויה אנושית מרכזית, שאינה מכירה בגבולות המגדר, המצב החברתי-כלכלי, המצב המשפחתי או הנטיתית המינית. עם זאת, למרות התפתחות טכנולוגיות פרוון והולדת מגוונות, האפשרויות העומדות בפני זוגות להט"ב או יחידים המבקרים למשרץון זה במדינות שונות בעולם הונדרו מוגבלות. למשל, פונדקאות בתשלום (בכלל ולזוגות להט"ב בפרט) מתאפשרת במדינות מעטות ובעלות גבואה. נוסף על כך, בשנים האחרונות חלה ירידה ניכרת במספר הילדים המועמדים לאימוץ בין-ארצית ועליה ניכרת בಗיל הילדים המועמדים אליו. כמו כן חלה ירידה חזקה במספר הליכי האימוץ הבין-ארציים בעולם מסיבות פוליטיות ואחרות (סגל ואחרים, 2019).

זכויות להט"ב נמצאות על קשת רחבה של זכויות ובהן-Calala הנוגעות לאפשרות של זוגות להט"ב או יחידים למש את רצונם להורות, בהיבטים של הבאת ילדים ושל האפשרות להכרה חוקית במעמדם כהורים לילדים. עדין לא ידועים המספרים המדויקים של היקף ההורם להט"ב במדינות שונות מכיוון שאין שמידע זה לא נאסר על ידי הרשות. אולם, ככל שగוברת התופעה שבבה מבוגרים להט"ב יוצאים מן הארון מוקדם יותר ובוחרים להפוך להורים לאחר היציאה, שאלות על מסלולים להורות וסוגיות הקשורות לנושא הופכות לחשובות יותר ויותר (Patterson, 2019).

כדי למש את הרצון להורות, יש סיכוי רב יותר שלhet"b, לעומת זאת האוכלוסייה, עושים שימוש באפשרויות חלופיות להבטחת ילדים (Gay Family Law Center, 2018a).

¹ בתחום הפונדקאות אישת (אם נשאת; פונדקאית) נשאת עבר שנוצר באמצעות הפריה חוץ-גוףית מזרע / או מביצית של ההורים המיעדים

להט"ב, לעומת זוגות הטرسקסואליים, נוטים יותר לגדל ילדים בעזרת אימוץ (21.4% לעומת 3%, בהתאם) ו/או אומנה (2.9% לעומת 0.4%, בהתאם) (Goldberg & Conron, 2018). הבאת ילדים על ידי הורים שהם להט"ב התאפשרה בעיקר בזכות לנישות לאפשרויות חלופיות להבאת ילדים כמו טיפול פוריות (הזרעה תוךرحمית והפריה מלאכותית), תרומות זרע, פונדקאות, אימוץ ואומנה (Costa, 2021; Patterson, 2019).

השירותות למען הילד במנהל שירותי אישים וחברתיים וגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה (מתו"ה), במשרד הרווחה ובפיתוח החברתי פנו למכוון מאירס-ג'יינט-ברוקדייל בבקשתה לעורך סקירה ביון-לאומית על האפשרויות שקיימות במדינת נבחרות בעולם למימוש הרצון להורות – הבאת הילד ולכינון ההורות – הסדרת מעמד ההורות החוקית, עבור זוגות להט"ב ויחידים. הסקירה נערכה בין ינואר 2021 לדצמבר 2021.

2. הסקירה

2.1 מטרת הסקירה

מטרת הסקירה הייתה לספק לקבוצי המדיניות מידע רחב על כלל האפשרויות הקיימות למימוש ההוראות בקרוב זוגות להט"ב יחידים, ובפרט על טיפול פוריות והפריה, פונדקאות, אומנה ואיומץ. באופן מפורט יותר מטרת הסקירה היא לספק מידע על האפשרויות הקיימות למימוש ההוראות ולכינונה בהיבטים של מדיניות וחקיקה, חסמים ואתגרים, סוגי הסיעוע שנייתנים מטעם המדינה או על ידי גופים אחרים ועמדות הציבור במדינה בנוגע להורות של להט"ב.

2.2 שיטת הסקירה ושלבי העבודה

שלב ראשון – מיפוי המדיניות בעולם לצורך בחירת המדינה לסקירה

בשלב הראשון מופו היבטים של זכויות משפטית, הכרה חוקית בזוגיות להט"ב וכן עיגן חקיקתי של האפשרויות השונות למימוש הורות ב-108 מדינות. תהליך המיפוי כלל סקירת/americans, ספרות שאינה מחקרית וככבות באינטרנט. נעשה שימוש במידע שאוצר באמצעות הפניות מן המומחים בישראל שראוינו ובאמצעות מנועי החיפוש Google Scholar וברוק-נט ובעזרת *legal recognition for same-sex couples*, *'same-sex parenthood rights'*, *'legal family formats'*, *'for same-sex couple or same-sex families'*. נוסף על כן, נערכו ראיונות עם שישה מומחים בתחום בישראל כדי למפות את תחום המחקר ואת הסוגיות המרכזיות אשר עלות בו, וללמוד אילו מדיניות מובילות בתחום המדיניות כלפי הורות של זוגות להט"ב ויחידים (ר' פירוט המראויים בסוף א').

שלב שני – בחירת המדינה שבחן התמקדה הסקירה

בשלב השני הציג צוות המחקר בפני נציגי משרד הרווחה והביטחון החברתי מדיניות רלוונטיות לסקירה על פי אחד או יותר מן הקритריונים שציינו המזמינים: (1) מדיניות שבחן חוקיקה מתקדמת בנוגע למימוש הרצון להורות של זוגות להט"ב ויחידים; (2) מדיניות המאפשרת אימוץ בין-ארצית לזוגות להט"ב; (-3) מדיניות שdominates לישראל מבחינת התכישות התרבותית שלהן והשפעת הדת על המדינה.² המדינות שנבחרו הן: אוסטרליה, ניו-זילנד, סקוטלנד וצפון אירלנד בבריטניה, הולנד, קנדה-מחוז אונטריו וארצות הברית-קליפורניה.

² מדינות שהוצעו היו אירלנד, גרמניה, פינלנד, ברזיל, קולומביה, דרום אפריקה, הולנד, אוסטרליה, ארצות הברית – קליפורניה, קנדה – מחוז קויבק או מחוז אונטריו, סקוטלנד, איטליה, בריטניה, מקסיקו, בולגריה, וצפון אירלנד

שלב שלישי – איסור מידע על המדיניות הנבחרות

בשלב זה נערכה סקירה מעמיקה של ספרות מקצועית ושל פרסומים שונים על כל אחתמן המדיניות שנבחרו בהיבטים של מדיניות, חקיקה, עמדות ופרקтика בהקשר של אפשרות הורות עבור זוגות להט"ב ויחידים. המידע נדלה בין היתר מארגוני אינטראנט של משרד ממשלה, רשותות מקומיות וארגוני נוטני שירותים, ממאמרים אקדמיים וمسפרות אפורה הכוללת ניירות מדיניות של ארגונים הפעילים בנושא ומחקרי הערכה. בד בבד, נערכו ראיונות עם מומחים בכל אחתמן המדיניות שנבחרו כגון נציגי ארגוני זכויות להט"ב, אנשי אקדמיה, נציגי ממשל וכן עם הורים להט"ב כדי להבין לעומק את הסוגיות המרכזיות והעדכנות שיעם מתמודדים זוגות להט"ב ויחידים במדינתן אלו בזואם למסת רצונם להורות וכן לעמוד על קיומם של פערים בין המדיניות לפרקטיקה. בסך הכל נערכו 24 ראיונות עם מומחים והורים להט"ב בחו"ל (ר' פירוט בסוף א').

שלב רביעי – הכנת הסקירה

הסקירה מחולקת לשני חלקים – החלק הראשון מציג באופן אינטגרטיבי את נושא הסקירה שנבחנו בכל אחתמן המדיניות: עמדות הציבור בנוגע למימוש רצונם להורות של זוגות להט"ב ויחידים, מדיניות וחקיקה הנוגעת לכך וכן הדריכים השונות שבאמצעותן זוגות להט"ב ויחידים יכולים למסת רצונם להורות. החלק השני מפרט היבטים אלו עבור כל אחתמן המדיניות שנסקרו באופן מורחב לצד חסמים ודרכי התמודדות.

חלק א': פרק אינטגרטיבי

בחלק זה יוצגו באופן אינטגרטיבי נושאי הסקירה שנבחנו בכל אחת מן המדינות. ראשית יוצגו הממצאים הכלליים שעלו מן הסקירה בנוגע לאפשרויות IMPLEMENTATION של הוראות. לאחר מכן יוצגו עמדות הציבור בנוגע לIMPLEMENTATION של זוגות להט"ב ויחידים, החקיקה וה מדיניות הנוגעת להיבטים אלו וכן מגוון הדרכים הקיימות בפני זוגות להט"ב ויחידים לIMPLEMENTATION של הוראות. בשל ריבוי המושגים בתחום ההוראות ולהט"ב, מצורף מילון מושגים מפורט בנספח ב'.

א.1 אפשרויות לIMPLEMENTATION ההורות במדינות הנבחנות

האפשרויות של זוגות להט"ב ויחידים לIMPLEMENTATION של ההורות משתנות בין המדינות שנסקרו. מחד, עם השנים ישן תמייה גוברת ועמדות חייבות יותר כלפי ההורות להט"ב וכן התקדמות בחיקיקה. עם זאת, עדין ישנים לא מעט אתגרים. בפרק זה יוצגו ממצאים מסכימים בנוגע לאפשרויות IMPLEMENTATION הרכזו של זוגות להט"ב ויחידים ובנוגע להכרה בההורות שלהם, על פי סוגיות מרכזיות שעלו מן הסקירה.

1. השפעת עמדות כלפי ההורות של להט"ב (להרחבת ראו סעיף א.2)

- **לרוב, עמדות חייבות של הציבור הרחב כלפי ההורות להט"ב משפיעות על קידום מדיניות וחיקיקה.** יחד עם זאת, יש מצבים שבהם מדיניות וחיקיקה המקדמות שווין זכויות להט"ב נקבעת על המדינה, למטרות דעת הציבור בה, על ידי פדרציה שאליה היא משתיכת, כגון בבריטניה, בארצות הברית ובקנדה.
- **ערים גדולות:** בערים הגדלות (מטרופולינים) עמדות הציבור כלפי להט"ב הן לרוב חייבות יותר וכן תהליכי קידום מדיניות וחיקיקה בהן מפותחים יותר. האוכלוסייה בערים גדולות לרוב מגנות מבחן דתית, אתנית, חברתית-כלכלית וגם מבחינת הנטיות המיניות. בכך יש השפעה על יותר סובלנות חברתית מחד גיסא, ועל דרישות לשווין זכויות מайдך גיסא.
- **ארגוני מגזר שלישי, התקשרות ומערכות החינוך** עשויים להשפיע על קידום תפיסות חייבות וזכויות לIMPLEMENTATION ההורות עבור יחידים ולהט"בים.
- **ערים בין חיקיקה ליישום וחשיבות ההכשרה של אנשי המקצוע:** עיגון הזכויות של זוגות להט"ב ויחידים לIMPLEMENTATION ההורות בחיקיקה אינה ערובה לIMPLEMENTATION. מן הסקירה עולה כי גם לאחר קביעת זכויות בחוק, יש לפעול לשינוי נורמות חברתיות שימושיפויות ביום-יום על האפשרויות של להט"ב בIMPLEMENTATION ההורות. חסם מרכזי הוא דעתות קדומות ועמדות הומופוביות בקרב אנשי מקצוע כגון רופאים, אחים, עובדים סוציאליים, עורכי דין ושופטים שמעורבים בתהיליך IMPLEMENTATION ההורות ובחיי המשפחה. לכן, רצוי לספק לאנשי המקצוע השרות שיספקו להם השכלה הולמת בנוגע לחוקים הקשורים לההורות להט"ב, וכן השרות מעשיית שיפורו על עמדות חייבות ומקובלות יותר, ועל כשרונות תרבותית לעובדה עם מיעוטים מיניים (sexual minorities).

2. מדיניות וחקיקה (להרחבה ראו סעיף א.3)

- **חוקים ומדיניות הם הבסיס** לאפשרות של זוגות להט"ב ויחידים לממש את רצונם להורות. אלה מאפשרים לזוגות ויחידים לדרוש את זכותם לימוש ההורות גם אם נזקים לסייע של בית המשפט.
- **בכל המדינות שנבחנו בסקרים זו, המדיניות וחקיקה מתבססות לרוב על תפיסה לפיה זוגות להט"ב ויחידים הם 'הורים ראויים' ויכולים לטפל בילדים משפחה מיטיבה.**
- **לרוב הליך החקיקה מתרחש בעקבות מבני משפחה חדשים והורות להט"ב שכבר מתרחשים.** למשל, במרבית המדינות החקיקה הנוגעת להורות של להט"ב אושרה לאחר שזוגות להט"ב ויחידים מצאו פתרונות מעשיים להקמת משפחה, שאינם מעוגנים בחקיקה.
- **רבים מן החוקים מתבססים על החוקה של המדינה,** למשל חוקת המדינה בקנדה ובארצות הברית, המחייבת שוויון זכויות, ועל כן ישנה דרישة לשוויון זכויות להורים להט"ב.
- **פסקה:** לעיתים החקיקה הממלכתית מתבססת על פסיקות של בתי משפט מקומיים או של בית המשפט העליון שהתקבלו בעקבות ערעורים על פסיקות קודמות שהפלו להט"ב בתהליך מיומש רצונם להורות.
- **גורםים משפיעים:** ישנים גורמים שונים עשויים לקדם או לעכב פיתוח מדיניות וחקיקה בנוגע להורות של להט"ב. בין הגורמים המקדמים נמצאים נציגי הקהילת להט"ב בפוליטיקה ובמיוחד במפלגות דומיננטיות; ארגוני מגזר שלישי; ומחרkr אקדמי ויישומי. בין הגורמים המעכבים ישנים עדמות שליליות של הציבור ואנשי מקצוע כלפי להט"ב; ארגונים דתיים שיוכלים לקדם חקיקה שมงילה את האפשרויות של זוגות להט"ב ויחידים למימוש רצונם להורות. למשל, בצרפת אירלנד אפשר למנוע ה才华 של חוק אף לאחר שאושר ברוב קולות (לרובות חוקים המעניינים זכויות הורות להט"ב) על ידי הטלת החלטה חוסמתת (וטו); כמו כן ישנים חוקים התומכים בזכות לחופש דעת המתירים לאנשים ולארגונים לפעול על פי מצפונם בנוגע להורות להט"ב ובכך להפלו להט"ב באפשרות למימוש ההורות.

3. ארגנים בדרך לימוש הורות

- **משאבים רבים נחוצים למימוש הורות ולהסדרתה:** כלל האפשרויות העומדות בפני זוגות להט"ב ויחידים למימוש ההורות ולהסדרתה דורשות מאמץ רב והשקעתמשאבים כספיים רבים, במיוחד בהליך פונדקאות (אם אם היא מסחרית וגם אם אלטרואיסטי). כמו כן כל האפשרויות למימוש הורות של להט"ב מօפייניות בהלים שנמשכים זמן רב.
- **מחסור בתרומות צרע וביצית:** חוקים האוסרים על תשלום עבור תרומה מכחיתים את מספר תרומות הזרע והביצית. ברוב המדינות שננסקרו, למעט ארצות הברית, תרומות צרע וביצית ניתנות באופן אלטרואיסטי, והתורמים מקבלים פיצוי בסכום מסוים. כמו כן חוקים הנוגעים לאיסור על תרומה אונונימית גורמים לכך שזיהות התורמיםعشווה להיות חשופה ליד בהגיעה לגיל 18 ובחלק מן המקרים אף להורים, וזה הביא בחלק מן המדינות לצמצום מספר האנשים המוכנים לתרום.
- **ימון ממשלתי:** בחלק מן המדינות, כמו אוסטרליה וצרפת אירלנד, אין מימון ממשלתי לנשים עבור טיפול רפואי ופריה או שהוא מותנה בבעיית פרויביט מוכחת או בתנאים מקדים אחרים. למשל המימון מוגבל או שאין כלל מימון לנשים שמתीיגות עם 'אי פרויביט חרברתית' – נשים לסביות, רוקחות ואף הטרוסקסואליות שאין להן ילדים בغالל נסיבות אישיות או חרברתיות, ולא בغالל מכשול רפואי או ביולוגי.

- **קשה נגישות לטיפול פוריות עלולים לגרום להתנהגוויות סיכון של נשים:** נשים רבות אין יכולות למן טיפול פוריות במרפאות פרטיות מפוקחות. لكن יש בהן מי שימושה בתרומות זרע שאינה מפוקחת או אינה מבוקרת, וזה עלול לסכן את בריאותן ואת בריאות התינוק. חלון מבצעות הזרעה תוךرحمית ביתית באופן שעלול לסכן את בריאותן.
- **להיעזרות בתורמי זרע ידועים יש השפעות על היכולת להסדר את מעמד ההורה:** קשיים בנגישות לטיפול פוריות מגבירים את הפניה לתורמי זרע ידועים, דבר המקשה ברוב המדינות על הסדרת מעמד ההורות של בת הזוג של האם הבiological במקורה של זוגות נשים.
- **אתגרים לפונדקאות:** ברוב המדינות, למעט ארצות הברית, אסורה פונדקאות מסחרית וגם על הפונדקאות האלטרואיסטיות מוטלות מגבלות כדי להבטיח שלא תהיה מסחרית. כך לדוגמה אסור לפרסם מודעה לחיפוש אם פונדקאית. כמו כן בהליכי פונדקאות יש חשש מהיעדר הכרה או חוסר יכולת לכונן את ההורות החוקיות של ההורים שאינם ביולוגיים. אתגר נוסף נוגע לפונדקאות בין-ארצית, שם היא מתאפשרת, היא לרוב יקרה ומורכבת מאוד מבחינה בירוקרטית.
- **משמעות הרצון באמצעות אומנה ואמוץ הולך ומצטמצם:** זוגות גברים נוטים יותר מזוגות נשים לשקל את החלופה שלימוש הרצון להורות באמצעות אימוץ (ארצית ובין-ארצית). אך בפועל, קשה למש את הרצון להורות בדרך זו, מכיוון שבאים צנים ארצית ובין-ארצית ונעם מעט ידים המומעדים לאימוץ, בין היתר בזכות התמענות של הרינוות לא רצויים ובזכות מדיניות 'התכנון המקביל'³ (concurrent planning). כמו כן מדיניות רבות אין מאפשרות לזוגות להט"ב ולילדים לא ditch ביאמוץ בין-ארצית. נוסף על כן, לרבים מן הילדים המומעדים לאימוץ יש מאפיינים מורכבים כאלו ואחרים, מה שהופך חלופה זו למבקשת פחות על ידי זוגות להט"ב ויחידים. גם סידור האמונה אינו מבוקש, מכיוון שעל פי רוב מדובר בסידור זמני עד להחזרת הילד להורי הביולוגיים.

4. כינון ההורות

- **להורות ביולוגיות יש משקל ניכר בקביעת ההורות החוקיות בכל המדינות שנסקרו:** רוב הזכיות והאחריות ההורות נגזרות מההורות ביולוגיות, בעוד לבני הזוג שאין להם קשר ביולוגי עם הילד קשה יותר להשיג הכרה חוקית בהורות.
- **קשה יותר להסדר את ההורות של בן או בת הזוג שאין להם קשר ביולוגי לידי:** במקרים רבים בן או בת הזוג של ההורה הביולוגי אינם יכולים להסדר את מעמדם החוקי בטור ההורים של הילד.
- **הסדרת הורות חוקית של הורה שאינו ביולוגי חשוב ומתבצעת במיוחד במצוות פרידה בין ההורים:** זאת בהתבסס על עיקנון טובת הילד, וכדי להבטיח שהילד יוכל למש את זכותו להמשיך ולגדל עם שני הוריו המגדלים. הכרה בהורה הלא ביולוגית מתאפשרת במגוון דרכים, בהן צווי הורות, משמרות או אפוטרופסות או אימוץ על ידי הורה השני. בקליפורניה ובאונטARIO להורה שאינו ביולוגי יש אפשרות להירשם בתעודת הלידה של הילד בתור 'הורה' נטול מגדר.

³ מדיניות זו שמה דגש על שיקום המשפחה הביולוגית ולבן ילד המועמד לאימוץ נשאר בקשר עם משפחתו הביולוגית עד שמוחלט לבצע אימוץ رسمي או להחזירו למשפחתו.

- **הכרה בניויאן/זוגיות של בני זוג:** מחד, מעמד חוקי של זוגות מאותו מין מסיע להנגשה שוויונית של החלטות למימוש הורות ולהסדרה של הורות. מאידן, בכל המדינות שנסקרו ניתן להורות עוד לפני שאפשר היה להכיר רשמית בזוגיות של להט"ב או בטרם הסדרה האפשרת לנישואיו להט"ב.
- **מעמד האם הפונדקאית:** יש מדינות, כמו ניו זילנד, סקוטלנד, צפון אירלנד והולנד, שבהן הפונדקאית תיחשב אוטומטית בתור הורה החוקי של הילד אלא אם החלטת לוותר על זכויותיה. לעומת זאת באונטריו ובקליפורניה הסכם פונדקאות שנערך טרם ההתערבות מבוסס את הורותם של הזוג המיעוד ולא מכיר בפונדקאית כאם חוקית.
- **ازירות של ילד שנולד מחוץ למדינה:** ילד שנולד מחוץ למדינה (במקרים של אימוץ בין-ארצית/פונדקאות בין-ארצית) יוכל לקבל אזירות רק של הורה הביולוגי שלו.
- **הורות משותפת והורות מרובה:** הורות משותפת של אנשים בני זוג קיימת בקהילה להט"ב, אף על פי שהיא אינה מעוגנת בחקיקה במדינות שנסקרו. במרבית המדינות, למעט במדינות צפון אמריקה, גם הורות מרובה אינה מעוגנת בחוק ואין אפשרות להכיר ביותר משנה הורים חוקיים לילדים. אולם במקרה, בנסיבות רבות ישן משפחות שבהן ילדים יש כמה דמיות של הורים, והם חיים בשני משקי בית לפחות, גם אם המבנה המשפטי שלהם איןנו מוכר רשמית וחוקית על ידי המדינה.

5. מתח בין זכויות למימוש הורות ובין זכויות אחרות

- **עיקנון טובת הילד:** טובת הילד היא העיקנון המרכזי המנחה את שיקול הדעת של החוקרים בתחום החקיקה, ושל אנשי המקצוע בתחום החלטות. הזכיות של זוגות להט"ב ויחדיהם למש את רצונם להורות הן משנהות ביחס לעיקנון טובת הילד.
- **זכות הילד לדעת את מוצאו:** בהמשך לאוֹתָה תכיסָה, רוב המדינות דוגלות בזכותו של הילד לדעת את מקורותיו הביולוגיים ולבן ברובן (למעט בקנדה) אין אפשרות לתרומות זרע/ביצית אונונימית, אלא רק לתרומה המאפשרת לילדים ליצור קשר עם התורם/תורמת לאחר הגיעם לגיל 18.
- **פונדקאות מסחרית נחשבת לביעיתית מבחינה אתית, ולבן על פי רוב היא אסורה.** עם עלייתן של תננות לשחרור האישה והtagברות התמיכה בזכויות נשים על גוףן, פונדקאות מסחרית נחשבת בעיתית יותר. זאת במיוחד במצבים שבהם אנשים/ארגוני אחרים מרווחים כסף מההלוין, ולא מתגמלים כראוי את הנשים הפונדקאות. מצד שני, אפשר להתייחס גם להיעדר התשלום על פונדקאות בתור סוג של ניצול. ברוב המדינות שנסקרו, למעט בקליפורניה, פונדקאות מסחרית היא אסורה. בכל המדינות שנסקרו פונדקאות אלטראיסטיות נחפסת כמוסרית יותר ומתורת להט"ב. גם פונדקאות מסחרית בין-ארצית נחשבת אתית פחות, וכן היא נפוצה פחות ומולצת פחות. הסברה הרווחת היא כי שימוש בפונדקאות בין-ארצית הוא בבחינת ניצול של נשים במדינות מתפתחות כדי לענות על הרצון להורות של אזרחי המדינות המפותחות. נוסף על כן, אין לצרכני השירות אפשרות לוודא כי זכויותיהן של הפונדקאות במדינות זרות נשמרות וכי אין מדובר בתחום של סחר בגופם של בני אדם לצרכים כלכליים וכן מוטב להימנע מפעולות זו. חשוב לציין שבפונדקאות מסחרית בארצות הברית יש הגנות מפני ניצול האם הפונדקאית, אולם היא יקרה מאוד ורבים מעדיפים לעשות אותה במדינה שבה העליות נמוכות יותר.

זכות לפועלה על פי אמונה דתית ומצוות: בחלק מן המדינות יש חוקים המאפשרים לאנשים לסרב לתת להט"ב שירות על בסיס אמונות דתיות ומתוקף הזכות לחופש דת. אף על פי שבכל המדינות הנספרות אין אפליה מכונת כלפי הורם להט"ב, ישן מדיניות, כמו אוטומטית וחולק מדיניות ארצות הברית (למשל, אלבמה, מישיגן ועוד), שבהן יש חוקים המאפשרים לאנשים לסרב לתת להט"ב שירות על בסיס אמונות דתיות ומתוקף הזכות לחופש דת. כן, בפועל מתרכשת אפליה כלפי להט"ב באפשרות למימוש הרצון להורות.

6. הבדלים בתמיכה בסוגי הורות שונים ובקבלה ציבורית שלهما

- על אף השינויים המעמיקים ביחס של החברה ושל הרשות להורות של להט"ב ייחדים, ישנו פערים עקובים ביחס להורות של אנשים עם זהות מגדרית או מצב משפחתי שונה:
 - התמיכה הרחבה יותר היא בהורות של זוגות הטרוסקסואליים לעומת זוגות מאותו המין.
 - התמיכה רחבה יותר בהורות של זוגות, גם מאותומין (ובמיוחד נשואים/מכורים על פי חוק), לעומת בהורות של ייחדים.
 - התמיכה רחבה יותר בהורות של זוגות נשים לעומת בהורות של זוגות גברים.
 - התמיכה המועטה ביותר היא בהורות של טרנסג'נדרים.
- **טרנסג'נדרים:** בכל המדינות שנספרו, תהליכי יימוש הרצון להורות/הכרה בהורות של טרנסג'נדרים הוא הארוך והמתגזר ביותר. עד שנות השבעים והשמונים של המאה ה-20, נשים להט"ב בעיקר, אך גם גברים להט"ב, היו במערכות יחסים הטרוסקסואלית עם ילדים, לרוב איבדו את המשמרות על הילדים עם פירוק הקשר, מכיוון שהם נחשבו הורים בלתי ראויים בעיני החברה ומערכות המשפט. הורים טרנסג'נדרים חווים את אותם הקשיים והדרך עוד ארוכה עד לשינוי התפיסה על הורות טרנסג'נדרית.
- **גברים עם שלויות מצטלבת** למשל בין מגדר, נטייה מינית, אתניות, גזע, דת ומוגבלות נתקלים באתגרים רבים יותר במגוון היבטי חיים וגם כshedobar בגישה לשירותים עבור הורים להט"ב ועמדות כלפייהם. כמו כן אנשים אלה לרוב נמצאים גם במעמד חברתי-כלכלי נמוך וכן עמדים בפני עצמם כלכלי קשה יותר בתהליכי יימוש הורותם.

א.2. **עמדות כלפי משפחות של זוגות להט"ב וייחדים וזכויותיהם**

בעשורים האחרונים ישנה נטייה במרבית מדינות העולם לעבר קבלה של הומוסקסואליות והקניית זכויות להט"ב. לצד זאת, המגמות במדינות השונות אין זהות. בחלק מן המדינות ישנה יותר קבלה של הומוסקסואליות ותמיכה בזכויות להט"ב. השינויים איטיים יותר במדינות קומוניסטיות לשעבר ועדויות על מגמות במדינות דתיות ומוסריות כגון מדינות מוסלמיות ומדינות באפריקה אין מספיקות כדי לקבוע אם מתקיים דפוס מוחלט. באופן כללי, עולה כי ברמה הבין-לאומית רמת הקבלה של הומוסקסואליות עלתה במרבית המדינות (Smith et al., 2014).

במהלך השנים נבחנו עמדות הציבור כלפי להט"ב וככלוי הענקת זכויות להט"ב הן ברמה הבין-לאומית, באמצעות סקרים וארגוני [International Social Survey – WVS](#) ([World Values Survey – WVS](#))

[European Social Survey – ESS](#), סקר הערכות האירופאי (Programme – ISSP Values Study – EVS) והן ברמה המקומית של מדינות שונות ברחבי העולם. השאלות הנשאלות בסקרים אלו מתייחסות להיבטים כגון תמייה בזכויות להט"ב בנוגע לנישאים, למגורים משותפים, לאימואץ, לירושה והורות; תפיסה של יחסים בין זוגות להט"ב כמוסרים ומקובלים; עמדות אישיות כלפי אנשים המזוהים כלhet"b; ואmunות כלפי מידת הבחירה הנთונה בידם של להט"ב לזוגותם המגדרית והמיןית.

בסקרים שונים נצפו מגמות של שיפור בעמדות כלפי להט"ב בעשורים האחרונים. כך למשל, בסקר החברתי הבינלאומי (ISSP) עולה מגמה של קבלהגדולה יותר של להט"ב בקרב 87%מן המדינות שננסקרו. גם הסקר החברתי האירופי (ESS) מצא שיפור בהשוואה בין שנת 2004 לשנת 2011 ב-17 מדינות (Smith et al., 2014).

מן הראינוט שנערכו במחקר זה עולה כי עמדות הציבור כלפי קבוצות שונות ומבנה משפחה שונים בתחום קהילת להט"ב אינן אחידות. כך למשל, עובדת סוציאלית מארגון מרכזי וגדול **בקלייפורניה** שמשיע להט"ב תיארה מדרגה של קבלת להט"ב על פי מבני משפחה שונים. לרוב, התמייה הרבה ביותר תהיה בהורות להט"ב של נשים שרצו להביא ילדים, מכיוון שרצו זה מתחבר לתפיסות מקובלות על נשיות ואיימהות; פחות תמייה תהיה בהורות של גברים והמוסקסטואלים; והתמייה הנמוכה ביותר תהיה בהורות של טרנסג'נדרים, יחידים או זוגות. מדרג דומה העולטה אם להט"ב **מצפון אירלנד**. כך, מקובל ולגיטימי לראות איימהות להט"ב, מקובל פחות לראות גברים להט"ב כהורם ולא מקובל כמעט בכלל לראות הורים טרנסג'נדרים.

מאפיינים המשפיעים על עמדות חייבות כלפי להט"ב וככלפי זכויות להט"ב

ניתוחים של שאלוני עמדות הראו כי עמדות כלפי להט"ב וככלפי הענקת זכויות להט"ב מתעצבות הן על ידי מאפיינים ברמת היחיד הן על ידי מאפיינים ברמת המדינה:

▪ **מאפיינים ברמת היחיד:** ב-32 מדינות ואזורים שנבדקו, ובهم גם ארצות הברית, בריטניה, ניו זילנד והולנד, נמצא כי צעירים מתחת לגיל 25 (לעומת מבוגרים מעל גיל 65), נשים, משליכים, אלו המשתתפים פחות בטקסים דתיים ואלו המזוהים פוליטית עם מפלנות שמאלניות (לעומת ימניות) – מחזיקים בעמדות חייבות יותר כלפי זוגות להט"ב (Smith et al., 2014). גם במחקר שנעשה בצפון אירלנד בנושא עמדות ציבור נמצאו כי גישות שליליות כלפי להט"ב היו שכיחות יותר בקרב מבוגרים, פרוטסטנטים או אלו המבקרים בקביעות בכנסייה. עמדות חייבות כלפי להט"ב היו שכיחות יותר בקרב מי שהכירו אדם להט"ב ובקרב אלו שלא תפסו המוסקסטואליות כבחירה (McAlister et al., 2014).

▪ **מאפיינים ברמת המדינה:** נמצא כי מדינות מפותחות יותר, מדינות נוצריות (יותר מדינות מוסלמיות), מדינות שלא היו קומוניסטיות ומדינות שהפעילו חקיקה بعد זכויות להט"ב – מקבלות יותר להט"ב (Smith et al., 2014). בראיון עימה טענה עובדת סוציאלית **קליפורניה** שאחת הסיבות להקללה ולקללה של קהילת להט"ב בקליפורניה היא העובדה כור היתוך של אנשים מגנונים מבחינה דתית, תרבותית, אתנית, ו מבחינה המعتمد החברתי-כלכלי. לדבריה, ככל שיש יותר קרבה והিירות עם מגוון של אנשים, כך מתרגלים לחיות עם שוני ולהכיל את ההבדלים. בהקשר זה, גם **קנדה**, הנחשבת למדינה רב-תרבותית וכוללת אוכלוסייה מגוונת מאוד במוצא וברקע התרבותי, האתני והדתי שלהם, שואפת לקדם רבת-תרבותיות וקללה של קהילת להט"ב (Brosseau & Dewing, 2018).

לסיכום, מן הסקירה עולה כי לצד שינוי החקיקה שחלו בכל המדינות שנסקרו לקידום שוואין זכויות עבור זוגות להט"ב ויחידים, להכרה ביחסים בין הזוגות ולפתיחה גישה שוואנית לאפשרויות מימוש הורות, ישן מדיניות כגון אוסטרליה המערבית, סקוטלנד וצפון אירלנד שבהן שכיחות עמדות שליליות וקושי בקבלת משפחות להט"ב שונות.

A.3 מדיניות וחקיקה בנוגע למימוש רצונם של זוגות להט"ב ויחידים להורות

במחישים הבאים האחרונות חלו שינויים חקיקה והנוגעים להכרה בזכויות של להט"ב בכלל ובזכויותיהם למימוש ההורות ולהסדרתה בפרט. שינויים אלו הם חלק מмагמה מתמשכת במדינות אירופה ובמדינות מסוימות בעולם להכרה בזכויות אדם, ובתוכה הफחתת הדרישה של להט"ב, בין היתר באמצעות הכרה פורמלית ביחסיהם של זוגות להט"ב כניסיונן או לפחות כשותפות אזרחית (registered partnership). התפתחויות אלו התרחשו בעיקר ברמה הארץית של כל מדינה אך השפיעו מחייבת בין-לאומית של זכויות אדם. בשנת 2011, קיבלת מועצת האו"ם לזכויות אדם את החלטה הראשונה שלה להכרה רשמית בזכויות להט"ב – 'הצהרת האו"ם בדבר נטיה מינית ודוחות מגדרית' (2011). בעקבות הצהרת האו"ם נקבעו הפרות של זכויות להט"ב בנושאים שונים, כגון אלילות, עונשה ורדיפה של אזרחים על רקע נטיה מינית או זיהות מגדרית. האו"ם דחק בכל המדינות שטרם עשו זאת, לחייב חוקים המגנים על זכויות להט"ב בסיסיות בשטחן (Digoix, 2020, ix). ב מרבית המדינות, החקיקה הנוגעת להורות של להט"ב התרחשה לאחר שזוגות להט"ב ויחידים מצאו פתרונות מעשיים להקמת משפחה, שאינם מעוגנים בחקיקה, כגון הורותמושתפת בלתי פורמלית או פונדקאות שאינה דרך מוסד ציבוריים (Digoix, 2020, ix). המדיניות בנוגע להורות ונישואין בקרב להט"ב התקדמה ממשמעותית בשנים האחרונות בעולם המערבי וכיום ישן מיליאוני משפחות שבראשן זוגות להט"ב ויחידים. מדיניות זו הפכה את תכנון המשפחות הללו ויצירתן לאפשרות והביאה להכרה בזכויות ובחובות המשפחתיות שלהם בדומה למשפחות הטראנסקסואליות. מדיניות כלה משפחות להט"ב כוללת הכרה משפטית בשותפות אזרחית ונישואין בין זוגות להט"ב ואפשרויות מימוש הורות כגון אימוץ במשותף, אימוץ על ידי הורה שני או הורה שותף, אומנה והפריה מלאכותית (Costa, 2021).

הכרה חוקית בשותפות אזרחית ובניסיונן של זוגות להט"ב

הכרה בשותפות אזרחית

המעמד של 'שותפות אזרחית' לבני זוג מתיחס להכרה ממלכתית בזוגות חד-מיניים, והוא מעניק להם את אותן הזכויות המשפטיות והחברתיות הנิตנות לזוגות הטראנסקסואליים (Mendos et al., 2020). הכרה זו מאפשרת לזוגות להט"ב למסד את היחסים ביניהם באמצעות שותפות רשומה ומהווה אמצעי להשתתfaction שוננות, ובהן זכויות הורות (Waaldijk, 2017). מבחינה היסטורית, הכרה זו בשותפות אזרחית הושגה לפני הכרה בניישואים חד-מינים ולרוב העניקה פחות זכויות והגנה משפטית מאשר נישואים טראנסקסואליים. על פי [עירון Yogyakarta מס' 24](#) על מדינות להבטיח שהחקיקה והמדיניות ייכרו בשונות

⁴ עקרונות Yogyakarta נוגעים לזכויות אדם בין-לאומיות המשליעות על נושאים של זיהות מינית ומגדרית. את העקרונות אפשר למצוא ב- [www.yogyakartaprinciples.org](http://yogyakartaprinciples.org)

של מבנים משפחתיים, כולל אלו שבהן ההורים אינם נשואים, וכי יונקו בחקיקה ובפיגועות שיבטיחו היעדר אפליה. נכון לשנת 2020, 18% מכלל מדינות האו"ם הכירו רשמית בשותפות אזרחית של זוגות להט"ב (Mendos et al., 2020). דנמרק הייתה המדינה הראשונה בעולם להכיר רשמית בשותפות אזרחית של זוגות חד-מיניים בשנת 1989 ולאחריה נורווגיה, שוודיה והולנד (Evertsson et al., 2020). בין המדינות שנבחנו בסקירה זו, הולנד הייתה הראשונה לאשר שותפות אזרחית לזוגות להט"ב בשנת 1998, אחריה קליפורניה ב-1999, סקוטלנד בשנת 2004 ואחרונותיו היו ניו זילנד וצפון אירלנד בשנת 2005. באוסטרליה ובקנדה לא נעשתה הכרה פורמלית שכזו באופן ממשלתי, אלא רק במדינות ובמחוזות מסוימים בחקיקה מקומית. ההכרה הממשלתית במדינות אלו התייחסה ישירות רק לנישואין חד-מיניים.

בקשר של זכויות הורות, מסקירת הספרות המקצועית בתחום עליה כי לעתים הכרה זו בשותפות אזרחית אכן הובילה למતן זכויות נרחבות יותר למימוש הורות ולזכויות הורות נוספות (Waaldijk, 2017). כך למשל, בעקבות ההכרה בשותפות אזרחית רשמית בנורווגיה, שוודיה, איסלנד, סקוטלנד, אנגליה, גרמניה, פינלנד, צפון אירלנד, סלובניה, אוסטרליה ומלטה, אושרה הזכות לaimos על ידי שני ההורים במשותף ונינתנו זכויות נוספות לזוגות להט"ב בגין הורות. עם זאת, נמצא גם כי חלק מן המדינות לא בהכרח נדרשה הכרה פורמלית בשותפות אזרחית וכי ישנן מדינות שאפשרו גישה לאפשרויות מימוש הורות ולזכויות הורות עוד לפני הכרה זו. כך למשל, בשוודיה, הולנד, בלגיה, סקוטלנד, אירלנד, פינלנד, צפון אירלנד ויון, ניתנה גישה לטיפול פוריאט לנשים להט"ב ללא תלות בסטטוס הזוגי שלהם (Waaldijk, 2017).

נישואים חד-מיניים

החל משנת 2001, מספר הולך ונגדל של מדינות החילו בחקיקה הכרה בניישואים של זוגות להט"ב. תיקוני חקיקה אלו היו תוצאה של מאמציו הסבראה מארגונים של ארגוני חברות אזרחית בכל מדינה, מחוץ אף ברמה הבין-לאומית. במרבית המסגרות החוקיקתיות, מוסד הנישואין נותר האמצעי החוקי המקיים ביוטר להכרה רשמית במערכות יחסים זוגית זהה כולל באופן הרחב ביוטר הטבעות, זכויות וחובות. האפשרות למતן גישה לזוגות להט"ב לזכויות אלה מציעה להם יכולות והגנה שבאופן מסורתי הייתה נגישה לזוגות הטרוסקסואליים בלבד. על פי עיקרונו 24 בחוק הבין-לאומי לזכויות אדם של האו"ם, לכל אדם ישנה זכות להקים משפחה, ללא קשר להעדפות המינית, להזחות המגדירות, לביטוי המגדיריו שלו או למאפייני המין שלו (Mendos et al., 2020). הולנד הייתה הראשונה בעולם להתריר נישואים חד-מינים בשנת 2001 ובארצות הברית בשנת 2015 נישואים חד-מינים הפכו להיות חוקיים בכל 50 המדינות (Evertsson et al., 2020). נכון לשנת 2020, 14% בלבד מכלל מדינות האו"ם הכירו בניישואים חד-מינים (Mendos et al., 2020, 2020). בין המדינות שנסקרו בסקירה זו, לאחר הולנד אושרו נישואים חד-מינים באונטריו בשנת 2003 (ובקנדה כולה בשנת 2005) ובפער ניכר, רק לאחר כעשור, אושרו נישואים חד-מינים בניו זילנד בשנת 2013, בסקוטלנד ב-2014, בקליפורניה ב-2013, באוסטרליה ב-2017 ובצפון אירלנד רק בשנת 2020 (Mendos et al., 2020).

מן הספרות המקצועית בתחום עולה כי נישואים חוקיים חשובים במיוחד לזוגות להט"ב עם ילדים. על פי נתוח מדיניות נמצא כי נישואים מבססים את ההכרה הציבורית בזוגיות והם נמצאו קשורים לרוחה כלכלית ופסיכו-סוציאלית של ההורים והילדים, ולטיפול מיטבי בילדים. נוסף על כן, נישואים מעניקים לזוגות חד-מינים ולילדיםם הטבות והגנות רבות ההכרחיות להבטיח את רווחת ילדיהם, ואלו מעוגנות בהכרה משפטית של שני ההורים (Costa, 2021).

יחד עם זאת, בדומה לשותפות אזרחית, הכרה בנישאים חד-מיניים לא הייתה תמיד נקודת התחלה למתן זכויות הורות לזוגות להט"ב ויחדים. כך, נמצא כי במדינות רבות באירופה הכרה בזכויות הורות זכויות נוספות לחד-מינים לא הייתה תלויה בהכרה ברישום זוגיות או בנישואין וכי זכויות הורות כגון חופשה לטיפול בילד וסמכות הורות משוטפת על יד ביולוגי של אחד מבני הזוג, ניתנו עוד לפני ההכרה הרשמית בנישאים חד-מינים. בנוסף על כך, ניתן לאפשרויות למימוש הרצון להורות כמו אימוץ וטיפול פוריות ניתנה בחלוקתמן המדיניות באירופה עוד לפני ההכרה הרשמית בנישאים כמו למשל בשוודיה, איסלנד, סקוטלנד, אנגליה, גרמניה, פינלנד, צפון אירלנד ואוסטריה. בהולנד ניתנה גישה להפריה לנשים בזוגיות חד-מינית וכונדקאות אלטרואיסטיות ללא הסדרה זוגית (Waaldijk, 2017). בסקרים שנערכו במחקר זה, נמצא מגמה דומה גם מחוץ לאירופה, במדינות אחרות בארץות הברית וביבשת אוקיאניה. כך למשל, באוסטרליה ובקנדה, לפני החוקה המכירה בנישאים של זוגות להט"ב, הותר לזוגות להט"ב אימוץ על ידי שני ההורים במשותף ואימוץ על ידי ההורה השני שאינו ביולוגי. בניו זילנד ובקליפורניה הותרו בחוקה הליכי פוריות לזוגות נשים להט"ב ללא תלות בסטטוס הזוג של ההורים. חיזוק לכך עלה גם מן הראיות בסקוטלנד כשהמראינים טענו כי לאחר שטירת ההכרה בשותפות אזרחית נועדה, בין היתר, להעניק סמכויות הורות לזוגות להט"ב הדומות לאלו של זוגות הטרוסקסואליים, לחקיקה הנוגעת לנישאים לא הייתה ממשמעות רבה בהקנות זכויות וסמכויות הורות משפטיות ובעיקר הייתה לה משמעות סמלית וחברתית של אבן דרך בשוויון עבור זוגות להט"ב. לעומת זאת, ישן מדיניות אשר כתחו חלקמן האפשרויות למימוש הורות, כמו אימוץ במשותף, רק לאחר אישור ההכרה החוקית בנישאים חד-מינים כמו למשל נורווגיה, הולנד, צרפת, בלגיה ואירלנד (Waaldijk, 2017).

לסיכום, מן הסקירהعلاה כי הכרה חוקית בשותפות אזרחית או הכרה בנישאים של זוגות להט"ב היא אחד השלבים בהתפתחות ההכרה המשפטית להט"ב. כך, לצד מדיניות אשר התנו סטטוס זוגי פורמלי של בני הזוג לצורך מתן גישה לאפשרויות מימוש הורות או לזכויות הורות נלוות, ישן מדיניות רבות שבחן הזכות להורות ניתנה עוד לפני הסדרת זכויות רשותית או לפני ההכרה בזכות לנישאים.

סוגיות הנוגעות לחוקקה של זכויות הורות עבור זוגות להט"ב ויחדים

1. הטלת וטו על חוקים שאושרו: במדינות רבות קבלת הצעת החוק בבית הנבחרים אינה השלב האחרון, וישן סמכויות נוספות אשר ביכולתן להשפיע על התהליך ולמנוע אישור סופי של החוק. כך למשל, ישן מדיניות שבהן ניתן להטיל וטו על חוק לאחר שאושר ברוב קולות ולמנוע את החלתו (Mendos et al., 2020). מן הסקירהعلاה כי בצרפת אירלנד, הוטל וטו על החוקה להכרה בנישאים חד-מינים חמיש פעמים עד שהבסוף נכפהה חוקה שכזו על ידי הפרלמנט של בריטניה.

2. השפעה של עדמות על חוקקה: בחינת הקשר שבין עדמות לחוקקה הראה כי עדמות ציבור הENG מ-1981, תואמות לרוב את ההתקדמות בחוקקה באוטה מדינה. נראה כי עדמות הציבור סוללות את הדרך להרחבת זכויות עבור זוגות להט"ב וכן במרבית המדינות באירופה, עדמות ציבור חייבות יותר קדמו לחוקקה בנוגע לזכויות (Digoix, 2020). כך למשל, באוסטרליה, כדי לשנות את החוק כך שיtier נישואין של זוגות להט"ב, החלו התומכים בקהילות להט"ב במסעות שכונע אשר הופנו למפלגות הגדלות באוסטרליה – הקואליציה השמרנית והלייבור האוסטרליות. ניסיונות אלו הובילו את הממשלה לבצע סקר עדמות ציבור גדול בשאלת אם לאשר נישואין של להט"ב. מצאי הסקר הובילו בסופו של דבר לאישור

החוקיקה המכירה בנסיבות חד-מיניים (Copland, 2018). במדיניות שבahn אושרו זכויות על אף עדמות ציבור שליליות עליה השערה כי יתרון שחיקיקה בי-לאומית להכרה במשפחות להט"ב השפיעה על החוקיקה המקומית, גם אם עדמות הציבור נשארו מהווסות (Digoix, 2020).

3. **חוקיקה המכירה בזכויות הורות מתבססת פעמים רבות על חוקה למניעת אפליה על רקע העדפה מינית:** מן הסקירה עליה כי בכל המדינות שנסקרו, חוקקה המכירה בנישואים חד-מיניים התבססה על חוק שווין האוסרים על אפליה על רקע העדפה מינית. חוקקה זו הורחבה פעמים רבות גם לאפשרויות מימוש הורות שונות. כך למשל, בקנטרינה, בשנת 2004 החוק התקיים לאיסור על אפליה על רקע העדפה מינית בהלכי מימוש הורות ובהם פונדקאות, הפריה,AIMOS ואומנה. בסקוטלנד, בשנת 2009, החוקיקה המתירה אימוץ על ידי שני הורים במשותף ואימוש על ידי הורה שני שאינו ביווגי וכן גישה שוונית לטיפול פוריות עבור נשים להט"ב התבססה על חוקקה נלוית אשר אסרה אפליה כנגד זוגות להט"ב. בקנדה, פסיקת בית המשפט העליון בשנת 1999 קבעה כי התקיחות לא שוונית כלפי זוגות להט"ב אינה מתיישבת עם החוקה הקנדית המבטיח הגנה שווה לכל אדם ללא אפליה על רקע דת, מין, מוצא וכו'. פסיקה תקדמית זו הובילה לחקיקת חוקים רבים הן ברמה הפדרלית והן ברמה המחויזת, שתכליתם הייתה לישם את חוק השוויון (Mendos et al., 2020).
4. **曩יגות של קהילת הלט"ב בפוליטיקה ובמפלגות דומיננטיות מס'יעת בקידום חוקקה בנושא זכויות הורות להט"ב:** מן הסקירה והראיונות עליה כי ככל שהיא נציגות נציגות במרחב הפוליטי של קהילת הלט"ב, הדבר סייע לקידום חוקקה בנושא. כך למשל, בשנת 2016 הוכרה סקוטלנד כ'מדינה הטובה ביותר באירופה לשווין משפט' עבור להט"ב' בדרוג השנתי של מדיניות ממשלתית וחיקיקה שוונית זכויות אדם של להט"ב (LGA-Europe, 2016) כשהיא כבש את מקומו של בוני קהילת הלט"ב בראשון של מרבית המפלגות הגדולות בסקוטלנד.
5. **ארגוני דתים יש השפעה על חוקקה הנוגעת לזכותם שלא לאפשרAIMOS להט"ב:** בשנת 2018 בארצות הברית הוגשה הצעה לתיקון חוק פדרלי שיאפשר ל██וכנות השמת ילדים באומנה ואימוש לדוחות מעמדות של הורות להט"ב פוטנציאליים על בסיס אמונה דתית. בית הנבחרים בארצות הברית דן בהצעה זו ודחה אותה. כך, על אף שהאפשרות לאימוץ ואומנה פתוחה כוון בכנים להט"ב בארצות הברית, יש סכנה כי החוקים הפדרליים יתערבו בחוקי המדינה ויתו מדייניות אחרת בנושאים אלו (Farr et al., 2020).מן הראיונות באוסטרליה עליה כי גם כוון אחת המפלגות מנסה להעביר חוק בשם 'חופש הדת', הנועד לאפשר לאנשים להפלות אזרחים להט"ב על רקע השkopותיהם הדתיות.
6. **חוקיקה ממשלתית לעתים מתבססת על פסיקות של בית המשפט העליון בעקבות עրעורים על פסיקות מקומיות שהפלו להט"ב:** בקנטרינה, בשנת 2015, ההכרה בנישואים של זוגות להט"ב הגיעו בעקבות פסיקה של בית המשפט העליון. מדובר באחד התהיליכים החשובים שקידמו זכויות הורות עבור זוגות להט"ב. החלטה זו הובילה לדרישה ברמה הפדרלית למתן יחס שווה לזוגות להט"ב בגין אפשרות מימוש הורות ולמתן שוין זכויות בדומה לזוגות הטרוסקסואלים (Patterson, 2019). גם בקנדה נטען כי ההכרה במשפחות להט"ב ברוב המחויזות התרחבה בעקבות לנוכח הליכים משפטיים והחלטות בית המשפט במחויזות ורק לאחר מכן הפרלמנט הפדרלי (Mendos et al., 2020). עוד עליה כי לבתי המשפט בקנדה היה תפקיד רב בעיצוב מדיניות בענוג להורות. למשל באלברטה, בקולומביא הבריטית ובאונטריו, האתגרים שעלו בbatis המשפט בענוג להורות סייפקו את הדחיפה לרפורמה בחיקקה ויישם גם מחויזות שבהם פסקי הדין שימשו כסטטוס קוו בהיעדר רפורמה בחיקקה (Snow, 2016).

א.4 אפשרויות למימוש הורות עבר זוגות להט"ב ויחידים

בחלק זה נתאר את שלוש הדרכים המרכזיות למימוש ההורות בקרב זוגות להט"ב ויחידים: טיפול פוריות, פונדקאות ואימוץ ואומנה. בנוגע לכל אחת מדריכים אלה יבוא הסבר כללי בנוגע אליה, תיאור של המדיניות והחקיקה במדינות הנבחרות, תיאור הקשיים במימוש הרצון להורות בדרך זו ודריכי התמודדות עם הקשיים.

1. טיפול פוריות והפריה

טיפול הפוריות התפתחו כדי להתגבר על אי-פוריות מסיבות בריאותיות ומסיבות חברתיות כמו במקרה של יחידים או זוגות להט"ב שמתאפשרים למשם את רצונם להורות באופן טבעי ולא התערבות רפואי. טכנולוגיות אלו כוללות: הזרעה תוךرحمית, כלומר החדרת הזרע של הגבר לרחם האישה בסיעוע רפואי באמצעות צינור או באמצעות בייטים, ללא סיוע רפואי, בשיטה המכונה 'מלף לטבים' (turkey baster); טיפול מורכב יותר הוא הפריה חוץ גופית (AFV). תהליך זה כולל שאיבת ביציות או שימוש בתרומות ביצית, הזרעת הביציות בתנאי מעבדה מחוץ לרחם, מעקב אחר התפתחות העוברים, והחזרתם בשלבי התפתחות ראשוניים (American Society for Reproductive Medicine, 2015).

טכנולוגיות אלו אפשרו את הקמת המבנים המשפחתיים החדשניים ואת ההזדמנויות ליחידים ולזוגות להט"ב להפוך להורים (Fantus & Newman, 2019). למשל, זוג נשים יכול לבחור מי מהן נשאת את העובר בرحمה, מי מהן תתרום את הביצית. דוגמה נוספת, זוג גברים יכול לבחור בزرע של מי מהם לשמש בהילך פונדקאות (2017 LGBTQ Parenting Network.ca.). המשותף לשני המינים הוא הצורך להיעזר בתורם/תורמת אשר איננו/אינה חלק ממערכות היחסים הזוגית ובמקרה של צורך בפונדקאות, גם בגין נספח. במקרים אלו תהיה לזוגות להט"ב חלק מן המדיניות בחירה בין הייעזרות בתורם/תורמת ידועה ובין הייעזרות בתורם/תורמת לא ידועה.

מדיניות וחקיקה

במדינות הנסקרות מוחשת חשיבות רבה, זו מבחינה תרבותית זו מבחינה סטטוטורית, לכך שככל ידע מי תורם הזרע/תורמת הביצית אשר סייע להbijאו אל העולם, יכיר את הרקע הרפואי שלו וייחשך למידע שישיע לו בגיבוש זהותו העצמית. הדבר נتفس בתור זכות בסיסית של הילד. נשוא זה הוזכר בחמש מבין שבע המדיניות שנסקרו, והוא רלוונטי לכל דרכי מימוש ההורות מתרומות זרע או ביצית, מכיוון שככל תורם וכל תורמת צריכים להbiaה בחשבון שיום יבוא והצאתו הבילוגוי שלהם יבחר ליצור אותם קשר. בחלק מן המקרים שמות התורמים אף יופיעו בטעות הלידה של הילד. התורם/תורמת אינם מחויבים להגביל לפניהם הילד או לפתח מערכת יחסים איתו, אך לצד יש זכות לדעת את שםם ופרטיהם בסיסיים עליהם. באופן מפורט יותר, לפי החוק:

- אסורה תרומת זרע או ביצית אונורנית במדינות אוסטרליה, ניו זילנד והולנד (UNCRC, 1990; d.h. Fertility).
- **באוסטרליה** ישנו חוק המKENה לכל ילד בהגיעו לגיל 18 זכות לקבל את פרטי תורם הזרע או תורמת הביצית שמןמו/מןנה נוצר. מצב סטטוטורי זה מכל היבטים אחדים: הראשון נובע מן החשיבות המוחשת בתרבות האוסטרלית לזכות לדעת את מוצאו האישי של האדם. כך אמר מרואין מרגאן לובי גאה. השני, הוא ההכרה בחשיבות ההיסטוריה הרפואית לבריאותו של האדם. מרואין נספח, עורכת דין לענייני משפחה, חידדה נקודה זו וציינה שאם אם מיעדת תעדייף לקבל תרומה אונורנית, היא תפנה לתרומת זרע מחוץ לאוסטרליה.

- **בנוי זילנד** זכות הילד לדעת מי תורם הזרע מופיעה גם ב'חוק טכנולוגית הפוריות בסיווע אנושי' משנת 2004, לפיו כל ילד שנולד מתרומות זרע המגיע לגיל 18 או המגיע לגיל 16 לצורך אישור בית משפט, יכול לקבל פרטיה מידע בסיסיים על התורם (d.o.fertility).
- **biholnd** ישנו איסור חוקי להיעזר בתרומות זרע או ביצת אונזימיים בשל הזכות של הילד למידע על מקורותיו הגנטיים. סיוע בהליכים רפואיים ניתן ורק כאשר התורמים רשומים ואפשר יהיה לאתרם כשהילד יגיע לגיל 18 (UNCRC, 1990).
- **בקלייפורניה** ניתנת לתורמים זכות בחירה בין שלוש אפשרויות: (1) תרומה אונימית – מתאפשרת לתורמים שמצוירים אינם מעוניינים בקשר עם הילד בעתיד, אך בכל זאת הילד זכאי לבקש לקבל את פרטיהם וליצור עימם קשר בהגיעו לגיל 18; (2) תרומה בזאתה פתוחה – מתאפשרת לתורמים שמצוירים שייהיו מוכנים שהחטא צא שליהם ייצור איתם קשר לפחות פעם אחת עם הגיעו לגיל 18; (3) תרומה עם תעודה זהות גלויה – מתאפשרת לתורמים שמאפשרים להעביר לכל צאצא את פרטייהם המזהים (שם מלא, מקום התרומה, כתובות ידועה אחרת או דוא"ל) עם הגיעו לגיל 18 (California cryobank, d.o.f).
- **בקנדיה**, בשונה מאשר המדינות שנסקרו, לפי החוק תרומות זרע וביצת באמצעות בנק הזרע מתאפשרת רק באופן אונימי. גם כאשר מתקבלת בקנדיה תרומה זרע בזאתה פתוחה מארצות הברית, המדינה לא מאפשרת לדעת את זהות התורם (LGBTQ Parenting Network, 2012) עם זאת, קנדה כן מאפשרת תרומה מתורם ידוע שלא באמצעות בנק הזרע. ככלומר תורם שמוכר להורים, בין יהיה מוכר הילד והוא לו תפקיד פעיל בחיו ובין לאו. אתגר בנושא זה עלה בראיאון עם י"ר ארגון שמיעץ למשפחות וזוגות מהילת הלתhb שרצו להביא ילדים. לדבריה, אם רוצחים להיעזר במרפאה ולא לפועל באופן עצמאי ובדריכים טוביעות בבית, יש להזכיר זרע מתורם זרע ידוע לשך חצי שנה לפני התחלת תהליכי ההזרעה המלאכותית. דרישת זו מאריכה מאוד את תהליך הכינסה להריון ומירותת את עלות התהילה.

גישה למרפאות פוריות – ב מרבית המדינות שנסקרו, למעט סקוטלנד, צפון אירלנד ומדינות מסוימות באוסטרליה, נשים רווקות וזוגות להט"ב ישנה גישה מלאה לככל מרפאות הפוריות וכל הסוגים של טיפול הפוריות (Bloomer & Mackle, 2017; Evertsson et al., 2020; Fertility, n.d.; LGBTQ Parenting Network, 2012; Patterson, 2019). בקנדיה, 'חוק טיפול פוריות' קובע כי אין להפלות הורים מיעדים שעוברים הליכי פוריות על רקע נטייה מינית או מצב משפחתי (Assisted Human Reproduction Act, 2004). לעומת זאת, **סקוטלנד**, הממשלה עדין אינה מסדרה טיפול פוריות מסובדים עבור יחידים שאינם נמצאות ומדוברת נציגת ממשלה סקוטלנד שראינה למחקר עליה כי הנושא נמצא בתחום עתידיות וכיום מוקפא בשול משבב מגפת הקורונה. לצד זאת, בשנת 2016 החלו התקדמות בסקוטלנד בהרחבת הזכאות למימון טיפול פוריות עבור זוגות להט"ב הנמצאים בזגיות יציבה וממושכת של שנתיים לפחות כשלאחד מבני הזוג אין ילדים ביולוגיים משלו (Gov. scot, 2016a). **באוסטרליה**, ב מדינות קוינסלנד, אוסטרליה המערבית, טריטוריית הבירה האוסטרלית וניו-סאות' וילס עדין יש חוקים על-פיים אפשר למנוע גישה למרפאות פוריות להט"ב (Blackwood, 2019; Devine, 2018). **בנוי זילנד** רק זוגות נשים יכולות לקבל מימון ציבורי לטיפול פוריות, אך רק אם הוכחו אי-פוריות ביולוגית ולאחר שUbero מספר טיפול פוריות במימון רפואי (d.o.fertility). **צפון אירלנד**, הגישה שיש לזוגות הטרוסקסטואלים לטיפול פוריות במסגרת שירותי הבריאות הלאומי (NHS) חסומה בכפי נשים שמצוות בטור להט"ב (Patterson, 2019). מדיניות זו מנוגדת למדיניות בשאר המדינות בבריטניה (Bloomer).

2017 Mackle, & Bloomer, 2017). חוק זכויות האדם בצפון אירלנד (1998) קובע כי הבאת ילדים לעולם היא זכות אדם. עם זאת, זוגות להט"ב נתקלים בחסמים רבים בתחום מימוש רצונם להורות. בכך נשים להט"ב המבקשות להפוך לאימהות ניצבים לא מעט אתגרים, הנובעים מתפקידות חברותיות בענוגו להורות. מצאי מחקרים מראים כי מדיניות נוקשה בצפון אירלנד מובילת להתנהגות מפללה כלפי נשים אלה (Bloomer & Mackle, 2017). מרואינית צפון אירלנד שיטתה במקרה שלה: מרפאת הפוריות שהיא ובת זוגה פנו אליה כדי לעבור עזרתה הליכי הפריה לא השיבה לפניויהן, לאחר זמן מה הבינו כי מרפאה זו שמה עצמה מטרה לטפל בבעיות פוריות פיזיולוגיות בלבד וכי היא אינה מטפלת בא-פוריות חברותית, על רקע נטייה מינית. המראינית קישרה את החלטת המרפאה לתכיפה הדתית הרווחת בצפון אירלנד.

קשיים וחסמים

1. עליונות גביהות של ההלין

אף על פי שהמדיניות שנקרו מאפשרות לנשים ולזוגות להט"ב גישה חופשית לטיפול פוריות, עדין ישנו חסם למימוש ההורות בדרך זו, הנובעת מועלותם הגבוהה של הטיפולים. סוגיה זו עלתה במרבית המדיניות נסקרו.

MRIAIN עם חוקרת מתחום המגדר **באוסטרליה** עולה כי טיפול פוריות הם יקרים מאוד, וرك נשים עם בעיות פוריות מוכחותձាកיות לשיער במימונם על ידי ביטוח הבריאות הציבורי. א-פוריות חברותית אשר מתקיימת אצל נשים רוקות ולהט"ב לא מזכה אותן במימון טיפול הפוריות. החוקרת הוסיפה שישנם רופאים אשר יפעלו לשיער לנשים המתמודדות עם אי-זכאות למימון, על ידי ניסיון להוכיח א-פוריות דרך ספירת ביציאות נמוכה, שרווחת אצל נשים לאחר גיל 35.

צפון אירלנד ישנים מקרים שבהם נמנע נשים מימון של משרד הבריאות עבור טיפול פוריות בשל נטייתן המינית, מה שנגרם להן לפניות לרופאות פרטיות. נשים רבות לא יכולות למן טיפול פוריות במרפאות פרטיות מפוקחות, והן עלולות להשתמש בתומת צرع שאינה מפוקחת או מבוקרת ולהסתכן בבריאותן ובבריאות התינוק שלהן (Bloomer & Mackle, 2017). ההנחה בצפון אירלנד קובעות כי זוגות נשים להט"ב חייבות לעבור 12 מחוורים של הזרעה תוךرحمית בטרם תהינה זכאות לקבל טיפול הפריה חז גופית (FV) בסבוסד של משרד הבריאות. במקרים מסוימים זוגות של נשים להט"ב נדרשו להשתמש במרפאות פרטיות בטרם יפנו בבקשתם למימון של ארגון הבריאות הלאומי (NHS) עבור FV. זוגות הטרוסקסטואלים לא נדרשו להתמודד עם מכשולים כלכליים אלו והספקה הצהרה שהם לא הצלחו להורות במהלך השנה (Nordqvist, 2011). מרואינית, אם חד-הורית, חידדה סוגיה זו, ותיארה כי שירותי הבריאות הציבורי ממנים נשים ייחידות ולזוגות נשים טיפול הפריה גוץ גופית אחד או שלושה ניסיונות של הזרעה תוךرحمית בלבד, רק לאחר שהוכחו כי טיפולם קודם במרפאות פרטיות. לעומת זאת, זוגות הטרוסקסטואלים אינם צריכים להוכיח את ניסיונותיהם להורות על ידי שימוש במרפאות פרטיות. לדבריה, הדרך לעקוף זאת היא על ידי זיהוי הניסיונות להורות בעודן מצינות כי ניסו להיכנס להירון מחבר קרוב.

בארצות הברית שירותי שירותי לטיפול פוריות בדרך כלל אינם ממומנים על ידי ביטוחם הרפואי, אך עליה מדובר של עורכת דין לענייני משפחה מקליפורניה. לרוב, חברות הביטוח ה פרטיות מאפשרות סבוסד מסוים של טיפול פוריות לזוגות הטרוסקסטואלים שמנסים להורות במשך שישה חודשים או שנה ולא מצלחים באופן טבעי. לעומת זאת, זוגות שאין להם צרע וביצית, כמו רוקים

או זוגות להט"ב, זוקקים לתרומות זרע או ביצית כדי שהbijוטו יסכים לסייע את הטיפולים, וכל שימוש בתמורה זרע או ביצית הוא תהליך יקר. עוד יפירה ערכת הדין, כי לדיעתה, ארגונים ומילויים בתחום זכויות הורות להט"ב בקליפורניה חיים, מנסים לחשב כיצד אפשר להגבר את הגישה לטיפול פוריות ולהפחית עליות כך שחברות הביטוח יממן אותם גם עבור זוגות להט"ב ויחידים, אך כמובן שהדבר כרוך בעליות גבהות לחברות הביטוח וכן מהוות אתגר לא פשוט.

בקנדה טיפול פוריות הם יקרים ודורשים מיוחדים ומהווים להט"ב מיועדים לא מעט הוצאות כספיות. למשל, ה本钱 הזרע להזעה יכולה לעלות 400-500 דולר קנדי וביצוע ההליך הרפואי עשוי לעלות 2,500 דולר קנדי (LGBTQ Parenting Network, 2017, ca.). בקנדה ישנו ביטוח בריאות ציבורי וכל מחוז יכול להחליט אם ואיך לסייע את טיפול הפוריות. בהתאם למדייניות הקיימת אפשר לראות עלייה או ירידה בשימוש של להט"ב או של כלל הציבור בטיפול פוריות. למשל **בקוויבק**, ס'יפרה יו"ר ארגון שמייעץ לממשפחות זוגות מקהילת להט"ב שרצו להביא ילדים, היו שניים שבנה הממשלה אפשרה כסוי מלא של עליות טיפול פוריות, לעומת זאת בתקופת כהונתה של ממשלה אחרת בוטל הסבוסד לחולין. לדבריה, נכון לשנת 2020 הממשלה בקוויבק מאפשרת מימון של שירות מחזורי הזרעה תוך רחמת לרובות מימון של תרומות הזרע עצמה.

שלא כמו בשאר המדינות שנסקרו, **מחוז אונטריו בקנדה** מציע תוכנית יהודית אשר נתנת מענה מדיני לעליות הגבהות של טיפול הפוריות. בדצמבר 2015 הושקה תוכנית הפוריות של אונטריו במטרה לספק מימון וגישה לשירותי פוריות, ללא קשר למין, לנשיות מינית או לממד משפחתי. תוכנית זו כללה מימון לא הנגלה של הליכי הזרעה תוך רחמת, מימון הליך אחד של הקפתה או ביצית לטובת טיפול פוריות עתידיים וניסיון יחיד של הפריה חוץ גופית. תוכנית זו מינהנה גם התיעזיות עם גופאים מומחים, ובבדיקות רפואיות מקדיימות. התוכנית מוגבלת ל-5,000 ניסיונות להרות בשנה אחת באונטריו (Ontario Fertility Funding p.h, Explained). דוקטורנטית בבית הספר לבירות הציגו באוניברסיטת טורונטו שמתמחה במחקר על טיפול פוריות שיתפה בהתרשמה כי מגבלה זו היא הסיבה לכך שינה המנתנה ממושכתת של שנה וחצי לפחות לאישור המימון לטיפול פוריות.

2. מחסור בתרומות זרע וביצית

שתי הסיבות המרכזיות למחסור בתרומות זרע וביצית הן קיומם של חוקים האוסרים על תשלום עבור תרומות וחוקים הנוגעים לאיסור על תרומה אונומית.

▪ **מחסור בתרומות זרע וביצית עקב אייסור על תשלום:** מקובל להבחן בין תשלום 'כפיizio' (תשלום כהזהר כספי בעבור הפסד של אדם בעקבות התרומה, כגון אי-נוחות, זמן או מאץ); ובין תשלום 'כtagmoli' (תשלום החורג מהותית מפני על הפסד של אדם בעקבות התרומה, למשל תשלום עבור הזרע או הביצית עצמה) (Goedeke et al., 2020). ברוב המדינות שנסקרו, למעט ארצות הברית, תרומות זרע וביצית ניתנות באופן אלטרואיסטי, ללא תגמול לתורמים, אך ברובן יש פיצוי בסכום מסוים לתורמים. מסקירת הספרות ומונחים שונים שבוצעו עליה כי היעדר תגמול עבור תרומות זרע עלול להניא גברים מלתרום לבנק הזרע.

באוסטרליה, חוקת מתחום המגדר שיתפה בהתרשמה כי ישנו מחסור בתרומות זרע מסוים שמדובר בתמורה זרע אלטרואיסטי, ומשמעותו שכל גבר המעניין לתרום מחויב למספר רב של תרומות כדי למנוע מצב שבו אישת ת策ור להחליט תורם באמצעות טיפול פוריות.

בני זילנד יشنן מעט תרומות זרע. لكن, לדברי אחד המראאים, ההמתנה לקבלת תרומות זרע אורכת במשך שנה וחצי-שנתיים. כמו כן יש הגבלה על מספר התרומות האפשרי מאותו תורם – בין ארבעה לחמשה ילדים לכל תורם זרע, דבר המציג עוד יותר את ההחלטה המוגבל בעצמו של מנות הזרע. קיבל זרע מטורם ידוע איננה פשיטה יותר – נדרש זמן רב עד שמטופים גבר שמקורו לטורם זרע, וגם אז יש חשש שתהlixir הכנסה להירון יהיה ממושך מדי והטורם יחליט להפסיק את התרומה.

בקנדה יש רק בנק זרע אחד. כדי לטורם זרע או ביצית, תורמים פוטנציאליים צריכים לעבור בדיקות גופניות, בדיקות גנטיות ובדיקות פסיכולוגיות.מן הראיונות עם כלל המראאים בקנדה עולה שהיעדר תשלום לטורמים וכן התהlixir הבירוקרטי בדרך לתרומה מצמצמים מאוד את מספר תרומות הזרע או הביצית של אזרחים קנדים.

בעקבות המבחן בתרומות במדינות **סקוטלנד וצפון אירלנד** ולאחר התייעצות פומבית (Goedeke et al., 2020), הוחלט כי בבריטניה אפשר יהיה לשולם דמי פיצוי לטורם עבור הוצאות הרכות בתרומה (Human Fertilisation and Embryology Authority [HFEA] n.d.). פיצוי זה אינו נדרש לתגמול עבור התרומה וכן חשבת אלטרואיסטיות. לאחר החלטה זו דוח על עלייה במספר התורמים, אך זו כנראה תוצאה של השילוב בין ההחלטה למתן פיצוי לבין העלייה במודעות הציבור לתרומות בעקבות קמפיינים שיוקרים רביים (Goedeke et al., 2020). גם **בני זילנד והולנד** נתן פיצוי או החזר על הוצאות רפואיות הנדרשות לתרומה, כמו במקרה של שאיבת ביציות, או החזר על נסיעות LGBTQ Parenting Network, 2012 (Goedeke et al., 2020).

באוסטרליה יש פיצוי מסוים עבור 'הוצאות סבירות', אך זה משתנה בהתאם בהיקף ובישום מדינה למدينة. מחקר שנערך באוסטרליה ובניו-זילנד בדק את תחושיםיהם של אנשים הקשורים לתחום הפורות ותרומות זרע או ביצית (כגון אנשי מקצוע, תורמים ומקבלי תרומות). במחקר עליה כי יש חשש שהאפשרות למעבר למודול של תשלום לטורמים, עלול למשוך את הסוג ה'לא נכון' של תורמים – הסוג שמנע מתגמול כספי (Goedeke et al., 2022). חשש נוסף הוא כי אם יקבלו תשלום, התורמים עשויים להסתיר מידע רלוונטי לטיפול ולמקבלי התרומה. יחד עם זאת, במחקר אחר נמצא שגם גם כאשר התורמים מקבלים פיצוי או תגמול עבור התרומה, הם עשויים לדוח על מניעים אלטרואיסטיים או על מניעים מעורבים – אלטרואיסטיים וככלכליים (Goedeke et al., 2020).

מבחן בתרומות זרע וביצית עקב תרומות שאינן אונונימיות: **באוסטרליה, ניו זילנד וקנדה** אין אפשרות לתרומה אונונימית, ככלומר-Assisted Human Reproduction Act, 2004; LGBTQ Parenting Network, 2012; New Zealand Government, 2004. האפשרות לחשיפת זהות התורם משפיעה על צמצום מספר האנשים המוכנים לתרום. למשל, מחקר באוסטרליה דיווח על ירידה של 50% במספר תורמי הזרע הפוטנציאליים לאחר החקיקה הראשונית לbijtול אונונימיות התרומות (Godman et al., 2006).

בארצות הברית ישנה אפשרות לתרומה אונונימית, אך יש יכולת מתמשך בנוגע לשאלת אם לאMISS מודול שיאפשר לילדים לקבל את זהות התורם כאשר יגיעו לגיל 18, כפי שאימצו מדינות רבות בעולם (Cohen et al., 2016). אחד החששות העיקריים הוא שינוי זהה יגרום למבחן בתורמים. מחקר שנערך בארצות הברית בדק כיצד תורמי זרע אמריקנים יגיבו לשינוי זהה ומצא כי להחלטה כזו עשוייה להיות השפעה ניכרת על אספקת הזרע בארצות הברית (Cohen et al., 2016). יחד עם זאת, יש שטעונים כי הקשר בין אישור תרומה אונונימית ובין מבחן בתורמים מוביל בספק (Goedeke et al., 2020) וזאת טרם הוכרע בספרות המצביעת.

חשיפה לשיכונים רפואיים

कושי זה תואר רק בצפונ אירלנד, והוא נובע בין השאר מbijouterie טיפול פוריות במרפאות שאינן מפוקחות, הולל לחשוף את הנשים לזרהומיים ולסיכון. כמו כן רק במרפאות מפוקחות ישנו תהליך מיוחד של תורמי הזרע ונערכות בדיקות של מצבם הפיזי, הנפשי והבריאותי (HFEA, 2021) מחקר אשרבחן את מצבן הבריאותי ורוחתן של נשים מקהילת הלhatt'ב בצפונ אירלנד חשף עדויות להתנגדויות סיכון שלן בניסיון למשש את רצון להורות, כמו חיפוש 'תורמי זרע' באינטרנט וניסיונות להזרעה תוך רחמת עצמית או קיום יחסיים עם גברים ללא מידע על מצבם הפיזי, הנפשי והבריאותי של הגברים (Bloomer & Mackle, 2017).

דרכי התמודדות

מן הראיונות עולה שתי דרכי התמודדות מרכזיות להתמודדות עם המחסור בתרומות הזרע והביצית:

1. יבוא זרע: בקנדה ובאוסטרליה מרבית מנת הזרע מיובאות מארצות הברית, מה שמייקר את עלותה של תרומת הזרע ומצריך המתנה של חודשיים מספר עד לקבלתה.
2. הזרעה עצמית: באוסטרליה, שימוש בתרומות זרע מתורם ידוע והזרעה עצמית ללא שימוש במרפאת פוריות מפוקחת מהוות כתרון לקושי הכלכללי.

הסדרת המעדן החוקי של הורים להט'ב

מן הספרות והראיונות עולה כי במרבית המדינות, לאחר שנשים להט'ב הצלicho להורות, הן נתקלות באתגר נסفي והוא הסדרת מעמדן כהוראה של הילד (Du Plessis & Diggelmann, 2018; Moreau, 2020; Movement Advancement Project, n.d; Sifris, 2014).

באוסטרליה, אף שישנם חוקים המגדירים את זכויות ההורות אצל זוגות להט'ב, הנשים עדין עושיות לחוש לעתים חוסר ביטחון מול המערכת המשפטית. מחקר שבו רואינו נשים בניו סאות', וילס מצא כי אומנם נשים הרגישו בטוחות ברמה המשפטית בהכרה באמ השניה ובמגעיהם עם מוסדות כמו בתיה ספר, אך מנגד עדין קיים אצלן חשש ממקרים שבהם יש סכום משפטי עם תורם הזרע. מכיוון שההוראות הביוולוגיות וה��דרית עדין נתפסת כנורמלית, עורכי דין, מגשרים ושופטים עשויים לפרש את התקנות באופן שיפגעו בזכויותיהן של שתי האימהות (Bacchus, 2018). מרואינית, עורכת דין לענייני משפחה אשר מתמחה בהורות להט'ב, ספירה על מקרה אשר הגיע לבית המשפט העליון באוסטרליה ובו תורם הזרע התבקש להיות מוגדר בתור ההוראה השני של הילד ובית המשפט קיבל את טענותיו. היא ציינה שלא הייתה בת זוג ולכן התורם רשם בתעודת הלידה, אף שחוקית הוא לא היה אמר להיות רשום. נוסף על כן, תורם הזרע היה מעורב בח'ילד. לדבריה, מקרה זה גרם לחשש רב בקהילה הלסביית מפני יצירת תקדים, אף שמדובר במקרה ספציפי מאוד.

לפי החוק **בניו זילנד** האישה היולדת נחשבת להורה החוקי של הילד וטורמי זרע או ביצית אינם נחשבים להורים חוקיים (Surtees & Bremner, 2020). מעמד האב או ההוראה השני החוקי של הילד נקבע על סמך יחסיו עם האם היולדת, זה יכול להיות בן/בת הזוג של האם היולדת אם הם נשואים, בשותפות אזרחית או שותפים בפועל (de facto). זוג גברים לעולם לא ייחשבו ההוראים החוקיים של הילד מלידתו, אלא הגבר שיש לו קשר ביולוגי לילד יוכר כהוראה חוקי ובן זוגו יוכל להגיש בקשה ל'צ'ו הורות' כדי להיות מוכר כהוראה חוקי ליד ו לבטל את ההוראות החוקיות של האם היולדת. לעומת זאת, לבנות זוג נשים המבקשות למשש את

רצון להורות באמצעות הירון מתורם ידוע, החוק בניו זילנד מאפשר הסדרה פשוטה של מעמד הורי. בעקבות תיקון בחוק מעמד הילדים משנת 2004, בת הזוג של האם היולדת, תוכר אוטומטית יחד איתה כהוראה החוקי ושםה יכתב בתעודת הלידה עצמה, כל עוד הן מוגדרות כבנות זוג באופן رسمي (Wykes & Diggelmann, 2018; Plessis & Diggelmann, 2018). חשוב לציין כי החוק בניו זילנד מגדיר את האם היולדת ואת בן/בת זוגה כהורם החוקיים, גם במצב שבו אין קשר ביולוגי בין ההורים ובין הנולד (Gibbs & Scherman, 2013; Melville, 2016).

פרופסור מומחה לדיני משפחה **בסקוטלנד** טוען כי כאשר בת זוג של אישה שיולדת בעקבות הפריה מלאכותית בនישואין או בשותפות מוכרת בתור 'הוראה שני', נעשה מאץ מופרז להימנע משימוש במילה 'אם שנייה' או 'אם' עבור בת הזוג, כיוון שהחוק לא מכיר עדין בשתי 'אימהות' והאימהות שומרה עדין רק לאם היולדת. כמו כן הכרה בבת הזוג בתור ההוראה השני מוגבלת רק לזוגות שעברו הפריה מלאכותית באמצעות ספקים מורשים. כך, ההורות תישלל מabit הזוג שאינה האם הבiological אם בנות הזוג השתמשו באמצעות אחרים שאינם בסיווע רפואי, כמו באמצעות מגע מיני, הזרעה תוךرحمית עצמאית עם זרע מתורם ידוע או זרע שנרכש באופן רפואי (Norrie, 2016).

בצפון אירלנד ובהולנד, אם תורם הזרע ידוע, הוא יוכר בתור האב החוקי של הילד (Evertsson et al., 2020; Wykes, 2013). מצב זה, עלול לייצר מרכיבות משפטיות באשר למעמדה החוקי של בת הזוג של האם. **בהולנד**, החל משנת 2002 בת הזוג הרשומה שאינה האם הבiological יכולה לקבל הכרה בהורות אם נתנה תרומות זרע מבנק הזרע וכן לקבל הכרה לפני הלידה או אחרי הלידה באמצעות תהליך אימוץ. משנת 2014 בת הזוג הרשומה שאינה האם הבiological מקבלת אוטומטית כהוראה החוקי מהגעה הלידה. המשמעות היא שהיא בនישואין לזוגות להט"ב מסדרה אוטומטית את ההורות בעת הלידה וחשובה מאוד לתהילך מיומש ההורות במדינה. **בצפון אירלנד**, לפי חוק, תורם הזרע מוכר משפטית כאב ויכול לטעו אחריות הורית על הילד. מראינת, אם הזוגות חד-מינית **מצפון אירלנד** סיפרה שכדי לרשום את בת הזוג שלאה כאם השניה של הבן שלה, הוא היה צריך לחתוחן או להיות בשותפות אזרחית. ללא מיסוד מערכת היחסים בינהן לא ניתן היה לרשום את בת הזוג כאימה של הלידה. לעומת זאת כדי לרשום גבר בתעודת הלידה של הבת היא הייתה צריכה להצהיר שהוא האב, זאת ללא הוכחת מיסוד היחסים. כאשר מדובר על הורות משותפת, רק שניים יכולים להירשם בתור הוריו של הילד ומtopic כל המבוגרים המגדלים אותו יהיו ALSO האם והאב הבiologicalים של הילד.

בקנטרבוריה בהתאם לחוק שהוחל בשנת 2020 המדינה מכירה אוטומטית גם באם שאינה biological כהוראה חוקי של הילד שלידה בת הזוג באמצעות טיפול פוריות, גם בקשר זוגות נשים שאין נשואות (d.d. Movement Advancement Project, 2020; Moreau, 2020). יחד עם זאת, עורכת דין מקליפורניה שראינה ממליצה לאימהות מיועדות אשר נערחות בתורם ידוע לעורך מראש הסכם משפטי הכלול את זכויותיו או היעדר זכויותיו של התורם. **בקנדה**, במחוזות אונטריו, קוויבק, אלברטה ועוד,אפשרים רישום של בת הזוג בתור ההוראה החוקי של הילד אוטומטית, ללא הליכים משפטיים של אימוץ (All Families Are Equal Act, 2016; Lepine, 2017).

2. פונדקאות

פונדקאות היא הליך שבו אישת הרה נושא ברכמה עובר שנועד להורה או להורים אחרים (הורים מיועדים). האפשרות למימוש הורות באמצעות פונדקאות שימושה תחיליה לזוגות ויחידים שמסיבות רפואיות שונות לא הצליחו להרות. עם השנים הפונדקאות הפכה אפשרות מקובלות עבור זוגות ויחידים להט"ב וביחוד עבר זוגות גברים (Fantus & Newman, 2019; Gay Family Law, 2019; Evertsson et al., 2020; Perales et al., 2020; Center, 2018a; Patterson, 2019).

1. **פונדקאות מסחרית:** הסדר פונדקאות שבו מוסכם כי האישה הפונדקאית וכל הסוכניות המעורבות בתהליך יקבלו שכר טרחה ותשולם גבהה יותר מן ההחזר על הוצאות הרפואיות.

2. **פונדקאות אלטרואיסטיות:** הסדר פונדקאות שבו חל איסור על תשלום או פיצוי כספי לאישה הפונדקאית. האישה בוחרת לקיים את הפונדקאות בלבד לקבל על כך תגמול כספי, מעבר להחזר על הוצאות הרפואיות.

אפיון נוסף של הליך הפונדקאות נוגע למקום שבו הוא מתבצע:

1. פונדקאות מקומית – בתוך המדינה

2. פונדקאות בין-ארצית

בחלק מן המדינות החוקה נוגעת רק לפונדקאות מקומית, ובמדינות אחרות יש חוקים המתייחסים גם לפונדקאות בין-ארצית הנוגעת לאפשרות של אזרחים המבצעים את ההליך במדינה אחרת לחזור עם התינוק למדינת המוצא שלהם.

הבחנה נוספת היא בין 'פונדקאות מסורתית' ו'פונדקאות הריונית'. בפונדקאות מסורתית (traditional surrogacy) האם הפונדקאית תורמת גם את הביצית והאב המזען או תורם אחר תורם את הזרע. לעומת זאת, בפונדקאות הריונית (gestational surrogacy) גם הביצית נתרמת מאישה אחרת, ולשם כך נדרש הפריה חוץ-גופית.

מדיניות וחיקיקה

פונדקאות אלטרואיסטיות עבור זוגות להט"ב היא חוקית במדינות מסוימות (Carone et al., 2020; Evertsson et al., 2020; Fertility, n.d; Gov.uk, 2021; Page, 2016) אך כמעט לא בכל מדינה המערבית שם ההליך הפונדקאות אפשרי רק עבור זוגות הטוסטוסואליים ולא עבור זוגות להט"ב ויחידים (Perales et al., 2020). בחלק מן המדינות הננסקרות יש **הגבלות מחמירות בפונדקאות אלטרואיסטיות**:

- דרישת היכרות מקדימה עם האם הפונדקאית: **ניו זילנד והולנד** דרישות היכרות מקדימה של ההורים המיועדים עם הפונדקאית (Evertsson et al., 2020; Gibbs & Scherman, 2013). בניו זילנד נדרשת היכרות מוקדמת של חצי שנה לפחות בין האם הפונדקאית ובין ההורה המזען.
- דרישת לקבלת אישור מועצת אתיקה: **בני זילנד** נדרש אישור של ועדת האתיקה (Gibbs & Scherman, 2013). העוסקת בטיפול פוריות והפריה (Reproductive Technology – ECART

מקרה בתבוסט על בדיקות רפואיות, ייעוץ והערכות משפטיות של הצדדים, כולל התיעצות עם השירות למען הילד של ני זילנד. טיפול הכספי יכול להתבצע רק לאחר אישור הוועדה (Martin, 2019).

- איסור על חיפוש ואיתור נשים פונדקאיות: **בהולנד**, אסור על פי חוק לפרסם מודעה או בקשה לחיפוש פונדקאית גם אם באופן אלטרואיסטי וגם לנשים אסור לפרסם בפומבי שהן מעוניינות להיות פונדקאיות. עם זאת, מותר לחפש פונדקאית במעטן המשפחה והחברים הקרובים (Evertsson et al., 2020).

פונדקאות מסחרית אסורה על פי חוק במשך שבוע המדיניות שננסקו אף מורתת **בקלייפורניה** (Carone et al., 2020; Evertsson, 2020) או מינה (et al., 2020; Fertility, n.d; Gov.uk, 2021; Page, 2016) האפשרות להיעזר בפונדקאות בכלל, ובפונדקאות מסחרית בפרט שנייה בחלוקת בכל מדינות אירופה וזאת בגלל חשש לניצול ולסחר בני אדם (Evertsson et al., 2020). למשל, בעבר כל המדינות הנורדיות אסרו טיפול פוריות אם האישה העוברת טיפול מתכנתת מרשות את הילד להורים מיוחדים. מן הריאונות עם חוקות בתחום המגדר **באוסטרליה** ועם חבר פרלמנט **בניו זילנד** עולה כי פונדקאות מסחרית במדינות אלה אסורה ואף נתקפת כבלתי מוסרית.

קליפורניה הסירה את הליכי הפונדקאות, והיא מעניקה גישה שווה להליך זה הן לזוגות הטרוסקסואלים והן ליחידים ולזוגות להט"ב. זאת בתבוסט על חקיקה משנת 2004 האוסרת על אפליה על רקע נטייה מינית או זהות מגדרית כלפי הורים כוטנציאלים (Farr, 2019; Goldberg, 2018; Patterson, 2019 &). גם פונדקאות מסחרית וגם אלטרואיסטית הן חוקיות (White, 2018), והאפשרות פתוחה עבור יחידים ובעור זוגות להט"ב באמצעות התנאים של זוגות הטרוסקסואלים. עורכת דין קליפורניה תיראה שחוקי הפונדקאות בקליפורניה ברורים ונוחים יחסית עבור זוגות להט"ב, וכן המדינה היפה למקד פונדקאות הן בעור תושבי קליפורניה הן בעור תושבי מדינות אחרות בארצות הברית והן בעור תושבי מדינות אחרות בעולם. היא הדגישה שלא בכל המדינות הליברליות בארצות הברית, לרבות תומכות בזכויות להט"ב להורות, יש חוקים שתומכים בפונדקאות. כך, מתוך ארבעים ושמונה מדינות בארצות הברית שבהן פונדקאות מסחרית היא חוקית, רק לכשלושים יש חוקים פורמליים בענין. במדינות שבהן ישנים חוקים הם שווים בחולין עבור הטרוסקסואלים ולהט"ב, זוגות ויחידים.

קשיים וחסמים

1. עלויות גבוהות של ההליך

בניו זילנד, זוגות של גברים צריכים למן בעצם פונדקאות אלטרואיסטית להיות שלא ניתן להם מימון ציבורי עבור הפריה חז גופית (Martin, 2019). בני זוג מנוי זילנד שרואיינו סיפרו כי הגשת בקשה להליך של פונדקאות דרך מרפאה עולה לבדה כעשרה אלפיים דולר. גם הליך הפונדקאות המשפחתית יקר מאוד (Patterson, 2019). למרות הציפייה שהליך פונדקאות אלטרואיסטי לא יהיה יקר כמו הליך מסחרי, מתוך הראיונות **בקנדה** עולה כי עלות של הליך פונדקאות אלטרואיסטי עשויה להגיע לסכום של 80,000-100,000 דולר קנדי. עלות גבוהה זו כוללת עלויות לטיפול רפואי, שירותי שירותים משפטיים כמו תשולם לעורך דין, והליכים רפואיים נוספים.

2. איסורים בחקיקה

- **איסור על פונדקאות בין-ארצית:** בחלק מן המדינות חל איסור על פונדקאות מסחרית גם בפונדקאות בין-ארצית. **באוסטרליה**, יש איסור בחקיקה על פונדקאות מסחרית של תושבי המדינה גם אם היא מתבצעת מחוץ לגבולות המדינה. ערכות דין לענייני משפחה מאוסטרליה הסבירה כי חקיקה זו מנסה להגן על נשים מדינות אחרות ולשיטי מכון ניצול וסחר בגין. זאת טענה עלתה בראיונות גם **בהולנד**, **קנדה** ו**קליפורניה** אשר מעדיפות שאזרוחיה לא יצרכו שירות פונדקאות בין-ארצית (p.d.h. Government of the Netherlands). אב גאה **מאוסטרליה** ציין כי מי שמשתמש בפונדקאות מסחרית מחוץ לאוסטרליה עובר על החוק המדינה. עם זאת, לא ידוע לו על מקרים של הגשת כתבי אישום בפועל. מלבד החששiae שם פלילי, חקיקה זו מצמצמת את יכולתם של גברים להט"ב להשתמש באפשרות זו למימוש הורות בשל הקשי' להסדיר את המועד החוקי של ההורים והילדים.
- **איסור על הסתייעות בתרומות ביצית בהליך פונדקאות: בהולנד** מותרת פונדקאות אלטרואיסטית בלבד, כולל פונדקאות מסורתית, שבה האם הפונדקאית היא גם תורמת הביצית. עד שנת 2019, הייתה זאת האפשרות היחידה עבור זוגות להט"ב בפונדקאות, ולא הייתה להם גישה לפונדקאות בהפריה חז-גופית עם תרומות ביצית (Evertsson et al., 2020).

דרכי התמודדות

- **פונדקאות בין-ארצית:** אף על פי שברוב המדינות שנסקרו חל איסור על שימוש בפונדקאות מסחרית, זוגות להט"ב, בעיקר גברים, אשר ירצו להיעזר בפונדקאות יכולים לפנות להסדרים של פונדקאות מסחרית במדינות אחרות כמו הודו, ארצות הברית או מדינות נוספות (Perales et al., 2020). ישנו מקרים שבהם אבות מיודדים יבחרו לבצע הליך פונדקאות במדינות עולם שלישי כי ההליך שם זול יותר. כך לדוגמה, מרואין **מאוסטרליה** סיפר שאט שני בניו הוליד בהליך פונדקאות מסחרי בהודו ובתאיילנד. אחרים יבחרו לדבורי להליך פונדקאות **בליפורניה**. לדבריה של פסיכולוגית מקלייפורניה שמתמחה בהורות מבירה והורות של להט"ב, העדפה זו נובעת מכך שבקליפורניה ניתן לטיפול המתקדם ביותר מבחינה מסוימת ו מבחינת השמירה על זכויות הפונדקאי, וכן הטיפול הבתו והטוב ביותר מבחינה רפואי.
- **ביצוע הליך פונדקאות עצמאי:** מרואין **מניו-זילנד** שנמצא בשיאו של תהליך פונדקאות שיתף בבחירה שלו ושל בן זוגו לבצע תהליך של פונדקאות ללא שימוש במרפאת פוריות, ותוך שימוש בذرע שלו ושל בן זוגו ובביצית של הפונדקאית עצמה. פונדקאות כזאת היא פונדקאות 'מסורתית' ולא פונדקאות 'הרינוית'. בדרך זו, הם לא היו צריכים לעבור בדיקות רפואיות ופסיכו-פסיכיאליות על ידי הוועדה ונמנעו ממצב אפשרי של פסילת הבקשה על ידי הוועדה, אם היא תתרשם שההורות העתידית לא תטיבם את הילד. דרך זו חסכו נזק מבחינה כלכלית.
- **מתן תגמול חלופי לאם הפונדקאית:** על אף איסור השימוש בפונדקאות מסחרית, חלק מן המראינים ציינו כי הם מצאו דרך חלופית לשלם לפונדקאית האלטרואיסטית. חבר פרלמנט **בניו זילנד** התרעם על האיסור במדינתו על פונדקאות מסחרית, ואמרתו שאישה אשר עברת היון חוות קשיים נסכים אשר גם עליהם ראוי לפצצת אותה. הוא סיפר מניסינו האישי כאב מיום אחד שהוא וזוגו שילמו לפונדקאית שלהם גם על הוצאות בייביסיטר לילדים הבוגרים כאשר הייתה צריכה ללקת בבדיקות רפואיות ועל עצרה בינוי הבית שלהם בשלבים מתקדמים של היון. גם עבד בעמותת **The Rainbow Project** ב**צפון אירלנד**, ציין שמאחר שאין אפשרות לשלם על הליך הפונדקאות המדינה, יש שימוש בדרך עקיפה כגון הענקת מתנות לפונדקאית.

ה策ウト חוק להתמודדות עם הקשיים: בכיר במשרד המשפטים של הולנד סיפר שמתוך רצון להפחית כמה שיטות הליכי פונדקאות בין-ארצית במדינות שבהן אין הסדרה של זכויות הפונדקאית ומתוך רצון לפקח על הליכי הפונדקאות בתחום המדינה, הוצע חוק למימון חדש של הוצאות הפונדקאית טרם הלידה. נוסף על כך, חבר פרלמנט מניו זילנד סיפר בראיון על הצעת חוק שהגיש, שטרתה לפשט את הסדרי הפונדקאות, להבטיח את שלמות המידע שנרשם בתעודת הלידה ולספק מגננון אכיפה להסדרי פונדקאות. בהצעת חוק זו חבר הפרלמנט מנסה ליצור פתרון, בין היתר למצב שבו האם הפונדקאית או האב הביוווגי מתחרטים על ביצוע ההלין. לפי הצעת החוק יבוצעו הסדרים חוקיים כך שגם אם האב המזען, יתרחט – הוא יהיה מחויב ליד, לדוגמה בתשלום מזונות. כמו כן החוק מציע לקבוע שבמקרה של ילד שנולד מפונדקאות, ההורים המזענים יוככו אוטומטית להורים החוקיים של הילד, ולא הפונדקאית עצמה. ה策ウト נספות לשינויים אפשר למצוא בהצעת החוק עצמה (Coffey, 2021).

הסדרת המעדן החוקי של הורים להט"ב
הסדרת מעמדם החוקי של הורים לאחר תחילן פונדקאות מקומי: בכל אחת מן המדינות ישנו חוקים שונים המובילים להסדרת מעמדם של הורים המזענים ושל הילד.

באוסטרליה, ניו זילנד, סקוטלנד והולנד חוקי המדינה קובעים כי הפונדקאית היא אימו החוקית של הילד ובן הזוג הוא אביו החוקי (2018) (White, 2014; Gibbs & Scherman, 2013; Government of the Netherlands, n.d.; Sifris, 2014). הליכים של *Child and Parents in the 21st Century* (Gibbs & Scherman, 2013; Gov.uk, 2021; White, 2014). האם הפונדקאית ובן זוגה פונים לבית המשפט בבקשתה למסור את הילד לאימוץ. מצב זה עלול להיות חסם עבור הורים המזענים, שכן לא רק האם הפונדקאית, אלא גם בן זוגה צריך להסכים למסור את הילד. בד בבד, הורים המזענים צריכים לבקש לאមץ את הילד, ובকשותם נסקלה על ידי בית המשפט להתבסס על תפקידו של עובדת סוציאלית בנוגע להתקמה שלהם כמאזחים (Gibbs & Scherman, 2013). מראיאן מניו זילנד, אב גאה לעתיד באמצעות פונדקאות, סיפר שישנה אפשרות להוציא מסמך זמני המותר להורים המזענים להוציא את התינוק מבית החולים. כדי לקחת את הילד מבית החולים נדרש לדבריו בדיקת משטרה, בדיקת רופא ובדיקה של עובדת סוציאלית אשר מבצעת הערה גם להורים המזענים וגם לאם הפונדקאית. החלטת בית המשפט הסופית על מעמד הורה תתקבל לאחר שלושים יומם.

בקנדה, החוק קובע כי אפשר לרשום עד ארבעה הורים מזענים ליד שנולד באמצעותם אם פונדקאית. הורים מזענים אלו יוכרו כהורים שלא צו בית משפט, אם מתקיימים התנאים האלה: הפונדקאית והורה או הורים המזענים קיבלו יעוץ משפטי עצמאי וחთמו על הסכם פונדקאות לפני כניסה של הפונדקאית להריון, וכן הפונדקאית נותנת את הסכמתה בכתב שהיא מזענת על מעמדה ההורי גם לפני שנכנסה להריון וגם במהלך שבעת הימים שלאחר לידת הילד. אין צורך שההורים יהיו קשורים באופן ביולוגי ליד (Snow, 2016).

הסדרת מעמדם החוקי של ההורים לאחר תהליך פונדקאות בין-ארצית:

אב גאה **מאוסטרליה** סיפר שכדי לחזור הביתה עם בנותיו שנולדו מאימהות פונדקאות בהודו ובתאילנד, היה עליו לגשש לקונסוליה האוסטרלית, להציג תעודה לידה של בנותיו שבה הוא רשום, להציג תוצאות של בדיקת DNA ועל בסיס אלה לבקש אזרחות אוסטרלית עבור בנותיו. בן זוגו, אשר משמש אב לבנותיו לכל דבר ועניין, נשאר ללא מעמד הורות חוקי כלפי הבנות. כאמור, החשש מכך שבנותיהם נצרו בהליך שאיננו חוקי באוסטרליה מנע מהם לבקש הכרה עבור ההורה השניה.

מנהלת בשירות למען הילד **בניו זילנד** סיפרה שעל ההורים המיעדים להcin כמה מסמכים המעידים על כך שהם מתאיםיים לאחץ ליד: אישור מן המשטרה, מסמכים רפואיים ורשמיים של מקרים ושל גורמי הרוחה. כמו כן עליהם לעמוד על נסיבות הפניה לפונדקאות, כיצד בוצע התשלום ומתי היא הפונדקאית. בסיום הליך זה מתבצעת פניה לבית משפט לענייני משפחה, אשר מעביר את הבקשה למשרד ההגירה ושר ההגירה חותם על כינויו של התינוק בניו זילנד.

ישנם מקרים שבהם עלולים להיווצר סיבוכים המונעים מן ההורים המיעדים לחזור למולדתם. שני מראאים מנוי זילנד, חבר פרלמנט ומנהלת בשירות למען הילד, סיימו על זוג גברים, האחד אזרח ניו זילנדי והשני אזרח מקסיקני, אשר ביצעו הליך פונדקאות. ממשלה מקסיקנו אישרה שהילד שייך להם וכאשר ביקשו לחזור בניו זילנד הם היו צריכים לפנות אל בית המשפט לענייני משפחה בניו זילנד. מכיוון שהילד הוא בנו הביולוגי של האב אזרח מקסיקנו ולא של האב אזרח ניו זילנד, היה עליהם לעבור הליך ארוך ומתסכל של הגירה, וגם כעבור חצי שנה עדין לא הצליחו לחזור לביתם.

סקוטלנד, לזוגות נשואים, זוגות בשותפות אזרחית וזוגות הרים ייחודי ב'תא משפחתי' יציב' ישנה אפשרות לשימוש ב'צו הורות' כדי להסדיר את מעמדו של הילד הנולד באמצעות פונדקאות (Summerskill 2015). 'תא משפחתי' יציב' מתיחס לדרישה מבני זוג המעוניינים לאחץ ילד ייחודי ואינם נשואים או בשותפות אזרחית, לחitious כשותפים ביחסים משפחתיים מתחשים (Sloan 2011). בחוק לא נקבעה תקופת מינימום כדי לאחץ אך סוכנות האימוץ תחשש זוגות המראים יחסים ממושכים ויציבים. בחלק מן המקרים נדרשת תקופת מינימום של שנתיים לפחות (Citizens Advice, p.d.).

עובד בעמותת The Rainbow Project ב**צפון אירלנד** סיפר כי כדי לחזור עם הרך הנולד לנובלות בריטניה יש צורך בתהליך בירוקרטי מסורבל וכי חלק מן הזוגות נשארו מחוץ למדינה מבלתי שייכלו להיכנס אליה.

החוקים **בהולנד** המסדריים רישום הורות לאחר פונדקאות בין-ארצית נוקשים ומקורטים מאוד. מכיוון שהחוק ההולנדי קובע כי האישה שלידה את הילד היא אימה החוקית של הילד, אך גם בתהליכי פונדקאות בין-ארצית מחשבים את האם הביולוגית בתור האם החוקית, אלא אם כן היא מותרת על זכויותיה החוקיות בתור הורה. לכן, אחת מן התקנות לרשום הילד לאחר הליך פונדקאות בין-ארצית דורשת כי הפונדקאית במדינה האחראית תהיה אישה לא נשואה, זאת מן הנהנה שהיא לה קל יותר לוותר על זכותה להורות וכן יהיה קל יותר לאפשר לצד כניסה **להולנד** כאזרח (Curry-Sumner & Vonk, 2011). על כן, במקרים של פונדקאות בין-ארצית, אם הפונדקאית לא מותרת על זכותה להורות ואם היא אכן נחשבת לאם החוקית, הבקשה לדריכון הולנדי עברו הילד תידחה על ידי השגרירות והילד לא יוכל להיכנס למדינה (d.o. Government of the Netherlands, 2011). וכך מספר למשל אב לשניים מפונדקאות בין-ארצית בהולנד שנדרשו לו כשלוש שנים להסדיר את האזרחות ההולנדית של בנו, ועד גיל שלוש בנו היה ללא מעמד אזרחי בהולנד.

בקנדה, כדי לאשר לילדיים שנולדו מחוץ לקנדה באמצעות פונדקאות זכאות לאזרחות קנדיות בהיותם ילדים של אזרחי קנדה, יש צורך לספק תעודה לידיה /או תיעוד שהונפק בעת לידת הילד. מסמכים אלה יעברו ביקורת כדי לאשר את זכאותו של ההורה להעיבר אזרחות קנדיות בהגillum לקנדה. הורה שניינו מוכר משפטית כהורה החוקי בלבד, אך טוען שיש לו קשר ביולוגי עם הילד, יכול לבדוק בדיקות DNA או רשותות בבית חולים כדי לתמוך בקשר הביולוגי ולקבל זכאות לאזרחות קנדיות (White, 2018). **בארצות הברית** כדי לאשר אזרחות הילד שנולד באמצעות טיפול פוריות ובין הילדיים וכן ממייעדים חיבטים להיות נשואים וחובה עליהם להוכיח קשר ביולוגי בין אחד ההורים לפחות לבין הילד וכן מן ההכרה הוא שתהיה לאחד מהם לפחות אזרחות אמריקנית חוקית (כלומר לא אזרחות בתהילך המתנה) (Patterson, 2019).

3. אמונה וaimoz

משפחה אמונה היא משפחה חלופית לילדיים עד גיל 18 שאינם יכולים להתגורר עם הורייהם הביולוגיים בשל משבב משפחתי או קשיים בתפקיד ההור. על פי רוב מדובר בסידור זמן, עד שהורי הילד ישתקמו והוא יוכל לחזור אליהם. לכן, במהלך השנות באומנה ישנה הקפדה על שמירת קשר בין הילד ובין משפחתו הביולוגית. חלק משפחות האמונה משתמשות בתו סידור חירום או סידור דמני עד שתאפשר לילדיים לשוב לביתם, ואחרות מעניקות טיפול ארוך טווח. במקרה מן המדינות אמונה עשויה גם להוביל לאימוז. בתחום האימוז, הילד המאושר מתנקק באופן רשמי משפחתו הביולוגית והופך להיות חלק מן המשפחה המאמצת. ההורים המאמצים הופכים להיות הוריו של הילד המאושר לכל דבר ועניין, וחלים עליהם כל החובות והזכויות של הורים כלפי ילדיהם. הילדיים מקבלים זכויות של ילדים ביולוגיים, כמו למשל, הזכות לירושה (Ojelabi et al., 2015).

1. **aimoz במשמעות על ידי שני ההור**: זהו אימוז קליסי של ילד שאין לו קשר ביולוגי אל ההורם המאמצים. אימוז זה יכול להתקיים בתוך המדינה שבה מתגוררים ההורם או המדינה אחרת, בתחום אימוז בין-לאומי המאפשר למדינות שבהן אין פתרון של בית קבוע ליד למסור אותו לאימוז בתחום זרה.

2. **aimoz על ידי בן זוג**: אימוז הילד על ידי הורה מגדל שהוא בן הזוג של הורה הביולוגי.

סעיף זה ידוע באפשרויות האימוז שאינן כוללות מצב שבו יש קרבה גנטית בין הורה המאמץ לילד, כמו למשל הילד שנולד באמצעות טיפול פוריות ופונדקאות.

מדיניות וחקיקה

אומנה: כל המדינות שנסקרו מאפשרות לזוגות להט"ב לשמש הורי אמונה (Mendos et al., 2020; Movement Advancement Project, n.d; Rainbow-Project, n.d; Sifris, 2014).

מראיין **מאוסטרליה**, יוצע בארגון שדולה להט"ב, שיתף בדרך הארוכה שעלה זוגות המעוינים להיות הורי אמונה לעבורו: בשלב ראשון נדרש הערכה של גורמים מקצועיים הכוללת ריאון עם ההורם המייעדים וקרובייהם, בחינת סביבת מגורייהם ובדיקה רקע פלילי. היליך זה של הערכה ראשונית אורך כמספר שנים. לאחר מכן, ישנה המתנה של כמה חודשים נוספים עד להתאמתILD להורי האמונה. בזמן המתנה, ההורם המייעדים עוברים השרות רבות בתחום גידול ילדים, ילדים נפגעים טראומה וכדומה.

כדי להסדיר את המועד החוקי של ילד שמתגורר אצל מבוגרים אחרים שאינם הורי הביוולוגיים, בית המשפט באוסטרליה יכול להורות על 'צו הורות'. 'צו הורות' ניתן לאדם שלפי ההגדרה עוסק בטיפול הילד, ברוחותו או בהתפתחותו (Sifris, 2014). 'צו הורות' איננו מעמד חוקי של אימוץ אלא מצב ביןים שבו ישנה למבוגר האחראי אחריות הורית הכללת החלטות הנוגעות לרווחת הילד כגון רפואי, ממשק מול בית הספר או לסוגיות של הסדרי ראייה, והוא יהיה בתוקף עד הגיעו של הילד לגיל 18 (Sifris, 2014).מן הראיונות עליה שבדרך כלל הילד ימשיך לנור עם הורי האמונה שלו גם לאחר גיל זה, אך הקשר החוקי ביניהם מסתיים בגיל 18.

אימוץ פנים ארכי: כל המדינות שנסקרואפשרות לזוגות להט"ב אימוץ פנים ארכי (Mendos et al., 2020; Rainbow-Project, 2020; Ross et al., 2009; Waaldijk, 2017; d.h.). **בסקוטלנד** הותר לזוגות להט"ב לאישׁ עצם עוד בטרם ההכרה החוקית בניישואין של זוגות להט"ב, כל עוד הם מנהלים יחסי משפחתיים ממשוכים של שנתיים לפחות (Waaldijk, 2017). בשנת 2019, כ-8% מהליכי האימוץ בסקוטלנד היו על ידי זוגות להט"ב לעומת 1% בשנת 2010 (d.h.). **בהולנד**, זוגות להט"ב שאינם נשואים יכולים לאישׁ ילד אם מתגוררים יחד לפחות שלוש שנים, ואם הילד מתגורר עימם לפחות שנה אחת (National Records of Scotland, 2017; da. of the Netherlands, 2020). **בנוי צילנד** החוקים מאפשרים גם לרופאים לאישׁ ילדים (החוק לא מאפשר לגבר רוק לאישׁ ילדה ממש נקבעה), אך אימוץ בזוגות אפשרי רק כאשר הזוג נשוי. זוגות להט"ב אושרו כהורם מאמצים רק משנת 2013 ובהתאם לחוק השוויון בניישואין (Mendos et al., 2020; Scherman et al., 2020). **בצפון אירלנד** 10% מפקד כל הליכי האימוץ הם של זוגות להט"ב (Rodgers & McCluney, 2020).

אימוץ בין-לאומי: כל המדינות שנסקרו מתיירות לזוגות להט"ב שימוש באימוץ בין-לאומי. **בנוי צילנד**, לדוגמה, יש הסכם אימוץ בין-לאומי עם מדינות ליטא, הודו, הפיליפינים, רוסיה, תאילנד, צ'ילה, סלובניה, הונגריה וסין. במרבית המדינות שנסקרו נמצא שהחוקי של זוגות להט"ב עם אפשרות יימוש הורותם זו, הוא שמודיניות רבות אין אפשרות למסור ילדים לזוגות להט"ב (Evertsson, 2015; Summerskill, 2016; suckling, 2020; et al., 2020). למשל מבין 27 מדינות החתוםות עם קנדה על הסכם אימוץ בין מדינות, רק שתיים מאפשרות לזוגות להט"ב לאישׁ ילדים – דרום אפריקה וארצות הברית (d.h.). גם אם המדינה האחראית מאפשרת לזוגות להט"ב לאישׁ ילדים, לרוב יהיו אלה ילדים עם מוגבלות מסוימת, כך מספרת אחת המרואיינות המקנדת, י"ר ארגון שמיעץ למשפחות זוגות מקהילת להט"ב שרוקצים להביא ילדים, או ככלא שלא הצליחו למסור ילד לאישׁ בתוך המדינה מסיבות שונות. בכיר במשרד המשפטים **מהולנד** הוסיף ואמר ש מרבית הילדים הנմסים לאימוץ בין-לאומי לזוגות להט"ב הם ילדים עם צרכים מיוחדים, מה שהופך אפשרות זו לפחות מבודקת בקרב זוגות להט"ב. עורכת דין **מקליפורניה** צינה שזוגות להט"ב מחוץ לארצות הברית יכולים לאישׁ ילדים שנולדו בקליפורניה, אך זה פחות נפוץ.

אימוץ על ידי בן זוג: ביום, בכלל המדינות הנסקרות בני זוג חד-מיניים יכולים לאישׁ את הילד הביולוגי של בן או בת הזוג שלהם. חלק מן המדינות כמו אוסטרליה, ניו זילנד, צפון אירלנד, הולנד, קנדה אפשרות לאישׁ הילד ביולוגי של הורה השני אם בני הזוג נשואים ומתגוררים יחדיו (Mendos et al., 2020; Ross et al., 2009; Waaldijk, 2017). זאת בשונה מסקוטלנד ומקליפורניה שבהן אפשר לאישׁ את ילדו של בן הזוג ללא הכרה בניישואין (Costa, 2021).

ключи וחסמים

1. מעט ילדים המועמדים לאימוץ

מן הראיונות עם המומחים במדיניות שנסקרו עליה כי ישנים רק ילדים מעתים המועמדים לאימוץ, ולכן שמעוניינים לאמץ עשויים לחתוך זמן רב עד לשילובו של ילד במשפחהם. הסיבות לכך עשוויות להיות מגוונות. באוסטרליה ובני זילנד ישנה הימנעות מסירת ילדים לאימוץ מסיבות היסטוריות: בעבר היו מילדי המאורים והאבוריג'ינים נלקחו לאימוץ על ידי הורים 'בנוי' ולא יכולת לשמר על קשר עם הוריהם ומשפחותיהם. בעקבות זאת, כיום ישנה מדיניות מנוגדת שם דגש על זכויות המשפחה הביאולוגית. לכן, במקרים שבהם הילד אין שום אפשרות לגודל עם משפחתו תהיה עדיפות לאימוץ על ידי קרוב משפחה ולא על יד אדם אחר, או להחליף על ידי הורי אומנה לאחר תקופה שבה הילד היה אצלם, ובכל מקרה האימוץ פתוח⁵. בהולנד שיעור ההריאנות והילדים שאינם רצויים בקרב נערות הוא נמוך וכן מעט ילדים מועמדים לאימוץ (CBS, 2017; DutchNews, 2017). בקנדה מיעוט הילדים המועמדים לאימוץ נובע מכך שאפשר לאימוץ ילד רק מאותו מחוז, ולא מחוז אחר, וזאת כדי לאפשר שימוש הקשר בין הילד למשפחהו המקורי, כך ספרה יו"ר ארגון שמייעץ למשפחות וזוגות מקהילת הלהט"ב שורצים להביא ילדים.

2. אפליה לרעה של זוגות להט"ב

בכל המדינות שנסקרו, על פי החוק אין אפליה לרעה של זוגות להט"ב מבחינת שילוב ילדים באימוץ או באמונה אצלם, בחלק מן המדינות, ישנה אפליה לרעתם, שנובעת בעיקר מתקיפות ועמדות של אנשי המקצוע המעורבים בשילובם של ילדים באמונה ובإيمוץ (Lambda Legal, n.d.; Rainbow-Project, n.d.; Scherman et al., 2020). לדוגמה, מחקר מני זילנד מצא כי לצד העמדות החביבות שהbijעו עובדים סוציאליים ועורכי דין העובדים בשירותי אימוץ כלפי אימוץ על ידי זוגות להט"ב, הם ציינו כי הם מעדיפים ילדים נזירים בלוס אנג'לס צינה כי **בקלייפולניה** לדעתיהם של עובדים סוציאליים יש משקל כמשמעות תוכנית המשפחות בארגון מרכז וגדול בלוס אנג'לס צינה כי **בקלייפולניה** לדעתיהם של עובדים סוציאליים יש משקל רב בהחלטה לא למסור ילדים לאימוץ לזוגות להט"ב. לעומת זאת, השרות שנותן לעובדים סוציאליים בנוגע להט"ב, שמטרתו שינוי עמדות בנוגע להורותם, עליה מן הראיונות כי תפיסותיהם הראשוניות של העובדים הסוציאליים משפיעות, וכי מפלים זוגות להט"ב לרעה.

במדינות אחרות כמו **אוסטרליה** וחלק מדינות **ארצות הברית** (למשל, אלבמה ומישיגן) ישנים חוקים המאפשרים להפלות להט"ב ולסרב לחתם להם שירות על בסיס אמונה דתית (Mendos et al., 2020; Patterson, 2019). מראין, אף באוסטרליה סיפר שכדי להתמודד עם קשי זה, עמותה שהקים מארגנת כנס ובו מתווכים בין הורים שמעוניינים לאימוץ והזעקה תומכות יותר במסירת ילדים לזוגות להט"ב. עבד עמותת The Rainbow Project ב**צפון אירלנד** סיפר כי ישנן סוכנויות אימוץ שמנ្នאות של הכנסייה, ש캐שר עבר חוק השוויון, העדיפו לסגור את סוכנויות האימוץ ולא למסור ילד לזוגות להט"ב. הוא ציין שגם ביום יש סוכנויות אימוץ, בעיקר של ארגונים דתיים, אשר ייעדו שאין להם בעיה לעבוד יחד עם הורים להט"ב אך בפועל

⁵ במודל של אימוץ פתוח הורים המאמצים ילדים המאושר חולקים עם הורים הביאולוגיים או עם בני משפחה אחרים מידת כלשהי של מידע על מצבו של הילד, עשויים להיות אותם בקשר באמצעות העברת מכתבים, תМОנות, דואר אלקטרוני ושיחות טלפון; באמצעות מפגשים במקום ניטרלי ובהשגת שירות האימוץ, כמה פעמים בשנה, או באמצעות מפגשים ללא השגחה ולא הגבלת מספר הביקורים לאורך השנה.

זה לא קורה. במדרך מקוון לגברים הומוסקסואלים **בסקוטלנד** המבקשים לאמצץ מצין כי ישן עדויות לכך שטוכנניות אימוץ עם השתיכות דתית סייבו לקבל מועמדים הומוסקסואלים לאימוץ, אף על פי שאין זה חוקי למןעו מהם גישה לאימוץ (Summerskill v. Secretary of State for Scotland, 2015). לעומת זאת, זוג להט"ב **מסקוטלנד** ציין כי לא ידוע להם על מקרים של אפלית זוגות להט"ב בהליך אימוץ. לעומת זאת, אנשי המקצוע מתמקדים בבחינת טובת הילד ורוחתו ולא בהערכה המינית של ההורים. גם בתגובה רשמית של ממשלת סקוטלנד בנושא הובחר כי הזכאות לאימוץ עברו זוגות ויחידים להט"ב זהה לזכאותם של תושבים שאינם להט"ב. אחת המראיניות, ערכות דין **קליפורניה**, צינה שגם במקרים באימוץ פרטני, שבו ההורים מחליטים למי למסור את הילד, ישן הטיעות בבחירה ההורים על בסיס עמדות אישיות, מה שעשו לפגוע בסיכוייהם של זוגות להט"ב לאמצץ ילדים גם באימוץ פרטני.

דרכי התמודדות

- **מעט ילדים המועמדים לאימוץ:** כאשר יש מעט ילדים המועמדים לאימוץ מקומי, זוגות ויחידים להט"ב יכולים לפנות לאימוץ בין-לאומי. יחד עם זאת, גם אימוץ בין-לאומי לא תמיד מספק את המענה. עם התפתחות טכנולוגיות מתקדמות, זוגות ויחידים להט"ב יכולים לנסות למשוך רצונם להורות בדרכים אחרות, כמו טיפול הפריה ופוריות ופונדקאות.
- **אפשרה לרעה של זוגות להט"ב:** לצד קידום חקיקה שאוסרת על אפליה ומסדרה זכויות לזוגות ויחידים להט"ב למשוך את רצונם להורות באמצעות אומנה ואמוץ, פועלים ארגוניים מגזר שלישי לרוב כדי להכשיר אנשי המקצוע וארגוני בתחום האומנה והאימוץ שיקדמו היקרות עם הורות להט"ב וישפרו את היחס כלפיهم ואת מתן השירותים. כמו כן ארגוני מגזר שלישי פועלם כדי למצות זכויות של הורות להט"ב בעזרת איסור מידע בנוגע לסטטוניות אימוץ ואומנה שתומכות יותר בשילובם של ילדים באומנה ובאימוץ בkrabb זוגות להט"ב, הנגשת המידע להט"ב והפניה של זוגות להט"ב המעניינים לשמש הורים אומנים או מאמנים לסטטוניות אלה.

א.5 סיכון: אפשרויות למימוש ההוראות במדינות נבחרות

לוח 1 מציג את עיקרי הנושאים מסקירת הספרות והראיונות שבע המדינות שנבחרו: אוסטרליה, ניו-זילנד, סקוטלנד, צפון אירלנד, הולנד, קנדה, מחוז אונטריו וארצות הברית, קליפורניה.

لوح 1: אפשרויות לימוש ההוראות במדיניות שנסקרו

חלק ב': המדיניות הנבחרות

בחלק זה יוצגו שבע סקירות קצרות (אחת עבור כל מדינה שנכללה בעבודה) שמתבססות על ספרות אקדמית ומקצועית, ספרות שאינה אקדמית, כתבות באינטראנס וראיונות עם מומחים מאותן מדינות. על כל מדינה נציג פתיח קצר ונפרט את עיקרי הנטונים שנאספו בנושאים האלה: עדמות הציבורי כלפי להט"ב, מדיניות וחקיקה כלפי זכויות להט"ב ויחסים משפחתיים, הכרה במבני משפחה חדשים והאפשרויות השונות למימוש הורות – טיפול פוריות והפריה, פונדקאות ואומנה אוימוז. בסקירות יש התייחסות למדיניות וחקיקה הקיימת באשר לכל אפשרות למימוש הורות, לחסמים הקיימים ולעתים גם לדרך ההתחדשות עם חסמים אלה, אם נמצא בספרות או לעלן הראיונות.

ב.1 אוסטרליה

אוסטרליה היא פדרציה המאגדת שש מדינות ועשר טריטוריות, וכך החקיקה בה מתחולק בין הפדרציה של אוסטרליה כולה ובין המדינות המרכיבות אותה. סעיף 109 בחוקה האוסטרלית קובע כי במרקחה של חוסר עקבות בין חוקי הפדרציה ובין חוקי המדינה, חוקי הפדרציה הם הקובעים. במקרים כמו דיני משפחה הכלולים נשאים כגוןAIMOZ, הפריה ופונדקאות – המדיניות שומרות על עצמאות בחקיקה, אך במקרים הנוגעים לטובת הילד, למשל במרקחה של מחלוקת בנוגע למשמורת לאחר התפרקות המשפחה, החוקים הם פדרליים. מצב זה יוצר רשת חקיקה מורכבת בדיני משפחה (Sifris, 2014).

עדמות הציבור כלפי להט"ב

כיום ישנה הכרה גוברת באוסטרליה בזכויות של להט"ב. כך למשל, סקר ביון-לאומי מ-2019 מצא כי 81% מן המשיחים סבורים שיש לקבל את תופעת ההומוסקסואליות (Poushter & Kent, 2020). עם זאת, חלק מן הציבור עדין מחזיק בעמדות שליליות כלפי הורות נישואין של זוגות להט"ב. מחקר עדמות כלפי להט"ב באוסטרליה מצא שהמחזיקים בעמדות שליליות כלפי הורות של להט"ב נתו באופן ניכר יותר להחזיק גם עדמות שליליות כלפי נישואין של זוגות להט"ב (Webb & Chonody, 2012). עדמות שליליות אלו עיבבו את אישור הנישואין של להט"ב עד 2017 (Webb et al., 2020, 2020). אחת המראיניות, עורכת דין לענייני משפחה, סיפרה כי גם כיום ישנים יכולות במשפט נגד קהילת להט"ב. לדבריה, אחת המפלגות באוסטרליה מנסה להעביר הצעת חוק בשם 'חופש הדת', שנועדה לאפשר לאנשים להפלות אזרחים להט"ב על רקע השקפותיהם הדתיות. כך לדוגמה, חנות עוגות תוכל לסרב להכין עוגת חתונה לזוג להט"ב, ובית ספר של כנסייה יוכל למנוע מילדים טרנסקסואליים ללמידה בו.

מדיניות וחקיקה כלפי זכויות להט"ב, יחסי משפחה והורות להט"ב

אוסטרליה התבססה על חוקי בריטניה עד שהפכה למדינה פדרלית בשנת 1901. אחד מן החוקים שירשה מבריטניה הוא חוק האסור על יחסי מין הומוסקסואליים (Carbery, 2010). מרבית המדינות והטריטוריות באוסטרליה ביטלו סעיף זה בחוק העונשי בשנות השמונים של המאה העשרים, אך יחסי מין הומוסקסואליים נותרו אסורים במדינת טסמניה עד שנת 1994, עת הועבר חוק פדרלי שפסל את האיסור על יחסי מין הומוסקסואליים בהסכמה בין מבוגרים באוסטרליה (Bartle, 2020).

בשני העשורים שחלפו מאז ביטול האיסור על ייחסים הומוסקסואליים, ההכרה במשפחות להט"ב באוסטרליה עברה מהפרק א'יטי (לוח 2). חוק הנישואין באוסטרליה, אשר נחקק ב-1961, לא ביטה במכורש איסור על נישואין של זוגות להט"ב (Sloane & Robillard, 2018). עם זאת, האמונה הרווחת כי מבנה משפחתי נורמלי הוא זה שעומדים בראשו זוג הטרוסקסואלי מונעת החלה שווון בניישואין בקרב זוגות להט"ב (Webb et al., 2017). בשנת 2003 החליט בית משפט באוסטרליה להכיר בזכות להט"ב. מאז, הדיוון הציבורי על נישואין של זוגות להט"ב התרחיב ובמהמשך לכך הקם הארגון הראשון בנישואין של זוגות להט"ב (Copland, 2018). היבטים אלו גרמו לתהוcharת איום בקרב הממשלה מכיוון שבית המשפט עלול להכיר בניישואין של זוגות להט"ב, ובתגובה לכך יצא תיקון לחוק הנישואין ב-2004, שבו צוין במפורש כי נישואין מתקיימים רק בין גבר לאיישה. תיקון זה לחוק מנע רישום של זוגות להט"ב אשר נישאו במדיניות אחרות, וכן מנע הגשה של הצעות חוק של מדינות ניו סאות' ויילס וטסמניה אשר רצוי לאשר נישואין להט"ב כבר בשנת 2005 (Sloane & Robillard, 2018). בשנת 2008, תוקן חוק המשפחה ואשרה האפשרות לרישום בת הזוג של האם היולדת בתעודת הלידה של הילד/ה כהוראה לכל דבר (Kelly et al., 2017). בשנת 2009 ביצעה הממשלה רפורמות אחדות אשר השפיעו על משפחות להט"ב וננתנו להן מעמד שווה ודיכוי שווה תחת החוק הפדרלי. ההכרה ניתנה לבוגר כל הזכויות, למעט שוויון בניישואין (Armstrong & Arias, 2019).

במטרה לשנות את החוק כך שיtier נישואין של זוגות להט"ב, החלו התומכים בקהילה להט"ב במסעות שכנוו אשר הופנו למפלגות הגדולות באוסטרליה – הקואליציה השמרנית והלייבור האוסטרליות. ניסיונות אלו הובילו את הממשלה לבצע סקר עמדות ציבור בשאלת אם לאשר נישואין של להט"ב (Copland, 2018). הסקר נערך בין החודשים ספטמבר ונובמבר 2017 והשתתפו בו כ-80% מאוכלוסיית אוסטרליה, מהם כ-62% הביעו את תמיכתם בניישואין של זוגות להט"ב (Australian bureau of statistics, 2017). לדברי עורכת דין לענייני משפחה שראינה, התקופה שבמהלכה בוצע הסקר הייתה לא פשיטה כלל מבחינה פסיכולוגית עבור קהילת להט"ב באוסטרליה, שכן חברי הקהילה היו צריכים להתמודד ישירות עם דעתיהם של חברותם ובני משפחوتיהם בגין היעדר הלגיטימציה שלהם להינשא. בעקבות תוכניות הסקר, החקיקה לשוויון בניישואין עברה בסנאט האוסטרלי ב-29 בנובמבר ובבית הנבחרים ב-7 בדצמבר 2017 (Copland, 2018).

מדובר המראיינים עליה כי זכויות הורות כגון חופשთ לידה באוסטרליה אין קשורות למין ההורה ותקפות אותה מידה גם אצל זוגות להט"ב. במקרים כאלה, הורה אחד אשר יוכר כמתפל העיקרי (לפי בחירת הוריהם), יכול חופשוה ארוכה יותר וההורה השני יונדר כמתפל שני ויקבל חופשת לידה קצרה יותר.

לוח 2: התפתחות החוקה באוסטרליה בתחום זכויות הורות של להט"ב בין השנים 2002-2017

2017	2013	2008	2004	2002
חקיקה לשוניון בינויים	▪ רפורמות להסרת אפליה של זוגות להט"ב העדפה מינית	▪ חקיקה למניעת אפליה על רקע העדרה מינית ▪ חוק המשפחה מתוקן ומאפשר רישום של בת הזוג של אם להירשם בתעודת הלידה כהורה	▪ תיקון לחוק הנישואין מגדר חוק האימוץ המותר אימוץ במושתף לזוגות להט"ב, ואישה בלבד	באוסטרליה המערבית (ואחריה ביבשת כולה) תוקן ニישואין כבן גבר אימוץ ליחידים וכן אימוץ ילד/ה של בן או בת זוג על ידי בן הזוג מאותו המין

הכרה במבני משפחה חדשים

הורות משותפת: באוסטרליה אין התייחסות בחוק להורות משותפת, אך עדות לקיומה עולה מן הדיון בה באתרים ממשלתיים ובמחקרים ובאופן שבו הורים בהורות משותפת מקבלים זכויות לעומת הורים אחרים (Crouch et al., 2013; Knight & Higgins, 2016).

הורות מרובה: באוסטרליה אין אפשרות להורות של יותר מאשר הורים לפני החוק. בחוק דיני המשפחה משנת 1975 יש התייחסות הטרו-נורמטיבית של מבנה משפחה, ובה נאמר כי ילד יכול להיות רק שני הורים רשומים. נוסף על כן, חוק זה מצין כי ההורים הרשומים יהיו האם היולדת ובן/בת זוגה. למשל, זוגות גברים להט"ב אינם יכולים להירשם שניים כהורים של הילד, מכיוון שאף אחד מהם אינו האם היולדת. Armstrong & Arias, 2019). מראיין, חוקרת במכון מחקר בנושאי מגדר, סיפרה כי היו מקרים בעבר באוסטרליה שבהם שני גברים ביקשו להיות אלה הרשומים בתעודת הלידה אך בית משפט לא אישר זאת לאחר שהיא רישום של האם הפונדקאית בתעודת הלידה. עם זאת מראיין הסבירו כי זוגות גברים יכולים לקבל 'צו הורות' והוא מאפשר להם לה坦היל כהורים, וכן כי מעמדם כהורים של הילדים מקובל על ידי רופאים, מורים וגורמים אחרים.

אפשרויות מימוש הורות באוסטרליה

טיפול פוריות והפריה

מדיניות וחיקיקה:

תרומות זרע/ביצית: באוסטרליה, לפי חוק אישור שיבוט בני אדם לרבייה וחוק העוברים אנושיים, תרומות זרע/ביצית הן אלטרואיסטיות ואין אונונמיות, ככלומר אין בתשלום זהות התורם/ת ידועה (The Research Involving Human Embryos Act, 2002; The Prohibition of Human Cloning for Reproduction Act, 2002).מן הראיונות עליה כי החוק באוסטרליה מKENNA זכות לכל אדם בגינו לניל 18 לקבל את פרטיה תורם הזרע או תרומות הביצית שמהם הגינו לעולם. חוק זה מתבסס על תפיסתה לפיה לכל אדם הזכות בסיסית לדעת את מוצאו ואת ההיסטוריה הגנטית שלו (The Prohibition of Human Cloning for Reproduction Act, 2002). כך עליה כי תורמים צריכים להביא בחשבון שזאתותםعشוויה להיחשך בשלב מסוים לצאצא ביולוגי שאר עשו ליצור עימם קשר. התורם אינו מחויב ליצור מערכת יחסים עם הילד או להגביל פניטו, אך הילד יש זכות לדעת את שם התורם או התורמת

ופריטים בסיסיים עליהם. באשר לתרומה אלטרואיסטיית, באוסטרליה אסורים תמריצים כלכליים לתורמים. בחלק מן המדיניות באוסטרליה יש היתר לתת לתורמים פיצוי כספי עבור 'הוצאות סבירות', אך המשמעות של הוצאות סבירות משתנה בהיקף ובשימוש בין כל מחוז (Goedeke et al., 2020).

טיפול פוריות והפריה: באוסטרליה לנשים רווקות ולהט"ב ישנה גישה מלאה לרופאות פוריות ולכל אפשרויות ההפריה בכל המדיניות והטריטוריות (Power et al., 2020). יחד עם זאת, בקווינסלנד, באוסטרליה המערבית, בטריטוריית הבירה האוסטרלית ובינוי-סאות' וילס עדין יש חוקים על פיהם אפשר למנוע מהט"ב גישה לרופאות פוריות (Blackwood, 2019; Devine, 2018).

מיון: חוקרת מתחום המגדר צינה בראיון כי רוק נשים עם בעיות פוריות רפואיות-ביולוגיות זכויות לסייע במימון טיפול פוריות על ידי ביטוח הבריאות הציבורי. 'אי-פוריות חברתיות' אשר מתקיימת אצל נשים רווקות ולהט"ב לא מזכה אותן במימון טיפול פוריות. פרסום של הפרלמנט האוסטרלי משנת 2001 סיכם את הדיוון הציבורי באוסטרליה באשר למחלוקת בנוגע לשאלת מי זכאי לקבל גישה לטיפול רפואי והפריה – האם זכויות רוק נשים עקרונות וכאלו שיש להן בעיה רפואיות להירזן או גם נשים לסבירות, רווקות ואף הטראנסקסואליות שאין להן ילדים בגל נסיבות אישיות או חברתיות, ולא בכלל מכשול רפואי או ביולוגי (Rickard, 2001). בחירה באחת הגישות משפיעה גם על מדיניות הבריאות הציבורית וגם על מימון הטיפולים. ההתנגדויות לאפשר לנשים שאין להן בעיה רפואית מוכחת להורות גישה לרבייה בסיעו התמך באיכות ההורות של הט"ב וברוחה של הילד שטרם נולד. מן הפרסום עולה כי הסיבות שהועל נגד זכותן של נשים עם אי-פוריות חברתיות לטיפול רפואי לא עמדו במחן, אך נמצאו סיבות אחרות להדין במקרים מסוימים, כך שלא הוכח שיש להעניק לכל הנשים עם אי-פוריות חברתיות גישה למימון טיפול פוריות (Rickard, 2001). יחד עם זאת, ישנן מרפאות באוסטרליה שכן מכירות באי-פוריות חברתיות של זוגות לסבירות כא-פוריות וכן הן זכויות שם להנחה בטיפולים, אך לא למימון הציבורי (p.h. Lesbians and the law).

קישים וחסמים:

- עלויות גבוהות של ההליך:** קשיים כלכליים עלולים לעכב נשים או למנוע מהן לבחור בטיפול רפואי. בראיונות צינה חוקרת מתחום המגדר כי טיפולים אלה יקרים מאד ויכולים להגיע לעשרות אלפי דולרים אוסטרליים, וכאמור אי-פוריות חברתיות לא מזכה במימון ציבור. החוקרת שיתפה בראיון כי רופאים בתחום הפוריות מנסים לסייע לנשים ייחדות ולהט"ב באמצעות הוכחת בעיות פוריות, למשל, על ידי הוכחת ספירת ביציאות נמוכה השכיחה בגיל 35 ומעלה. בנוסח, לדבריה, מחסור בתרכומותزرע מוביל לכך שנשים משתמשות במנזט זרע המזובאות מארצות הברית, מה שמייקר את התהילה ומצריך המתנה של כמה חודשים נוספים עד לקבלת התרומה. החוקרת צינה שהפתרונות לקשיים כלכליים אלו הוא שימוש בתרומות זרע מתורם ידוע ובהזרעה ביתית ללא שימוש במרפאת פוריות.
- эмיניות דלה של תרומות ואיסורים במחקר:** הэмיניות הדלה של התרומות נובעת משני טעמים – חשיפת זרות התורמים ואי תשולם על התרומה (The Research Involving Human Embryos Act, 2002; The Prohibition of Human Cloning for Reproduction Act, 2002). לפי מרואיין מארגון לובי גאה, האפשרות לחשיפת זרות התורם משפיעה על צמצום מספר האנשים המוכנים לתרום. כמו כן עורכת דין לענייני משפחה טוענה כי אם אישה מעוניינת בתרומה זרע אנונימית, היא יכולה לבקש אותה מחוז לאוסטרליה (The Research Involving Human Embryos Act, 2002; The Prohibition of Human Cloning for Reproduction Act, 2002).

הפטנטציאליים לאחר החקיקה הראשונית לביטול אונונמיות התתרומות (Godman et al., 2006). יחד עם זאת, יש שטוענים כי הקשר בין איסור תרומה אונונמית ובין מחסור בתורמים מועל בספק (Goedeke et al., 2020).

טעם נוסף למחסור בתרומותزرע וביצית הוא אי התשלום על התרומה (Goedeke et al., 2020). מחקר שנערך באוסטרליה ובניו-זילנד בוחן את תחששותיהם של אנשי מקצוע, תורמים ומקבלי תרומות בנוגע לאפשרות לעבור למודל של תשלום לתורמי זרע וביצית (Goedeke et al., 2021). הממצאים מצביעו על חששות הקשורים למניעי התורמים. משתתפי המחקר הבינו חשש כי תשלום לתורמים ימשוך את הסוג ה'לא נכון' של התורמים, אלו המונעים מתגמול כספי, וכי התורמים עלולים להסתיר מידע רלוונטי לטיפול ולמקבלי התרומה.

הסדרת הורות חוקית לאחר ההיליך:

מלבד החיסכון הכלכלי, היתרון בשימוש בתרומותזרע מתרום ידוע הוא האפשרות של הילד להכיר את התורם שלו ולהיות איתה בקשר. כאמור, בשנת 2008 תוכן חוק המשפחה באוסטרליה וכל המדינות והטריטוריות מכירות בבת הזוג של האם היולדת כאשר חוקית של הילד, אם הן היו בזוגיות עוד בהליך הփירה עצמוו, וכך אחר האם היולדת מסכימה לכך (Kelly et al., 2017). במצב זה ירשמו רק שתי האימהות כהורים מכיוון שגם אם זהותו של תורם הזרע ידועה וגם אם יש רצון בכך מכל הצדדים, אין אפשרות יותר לשנות הורות ליד (Sifris, 2014).

פונדקאות

מדיניות וחוקיקה:

פונדקאות מקומית: באוסטרליה פונדקאות מסחרית נטפסת כסחר בגוף האדם וכבלתי מסרית והוא אסורה על פי חוק עבור כל האוכלוסייה (Page, 2016). חלק מן הזוגות פונים לפונדקאות אלטרואיסטיות, שהיא חוקית עבור זוגות להט"ב ברוב המדינות והטריטוריות של אוסטרליה, למעט אוסטרליה המערבית המאפשרת פונדקאות אלטרואיסטיות עבור זוגות הטروسקסואליים אך אינה מאפשרת אותה לרווקים ולזוגות להט"ב (Perales et al., 2020).

פונדקאות בין-ארצית: בשל הgebenות השונות בפונדקאות במדינות, זוגות להט"ב, בעיקר גברים, אשר רוצים להיעזר בפונדקאות, פונים על פי רוב להסדרים של פונדקאות מסחרית במדינות אחרות כמו הודו או ארצות הברית (Perales et al., 2020).

קשיים וחסמים:

בראיונות עלו כמה קשיים בנוגע לשימוש בפונדקאות מסחרית מחוץ למדינה על ידי זוגות להט"ב.

1. **עלויות גבוהות של ההיליך –** אב להט"ב אשר הוליך את שתי בנותיו בהליך פונדקאות מסחרי ציין כי הליך פונדקאות זה יקר מאוד בארצות הברית, ולכן זוגו בחרו לעזוב את הליכי הפונדקאות בהוואנו ובתאילנד. לדבורי, פונדקאות מסחרית בין-לאומיות בעולם שלישי זולה יותר, אולם ערכות דין לענייני משפחה הסבירה כי במדינות אלה יש חשש רב יותר מפני ניצול הנשים הפונדקאיות.

2. איסורים בחקיקה – כאמור פונדקאות מסחרית איננה חוקית עבור אזרחי אוסטרליה גם אם היא מתבצעת מחוץ לגבולות המדינה (Page, 2016). אב גאה סיפר כי מי ששמשת משחricht מחוץ למדינה למעשה עובר על החוק באוסטרליה ועלול באופן תיאורתי להיות מואשם בכך. עם זאת, לא ידוע לו על מקרה זהה. איסור זה יוצר חוסר יכולת להסדיר משפטית את הקשר החוקי בין הילד ובין ההוראה שלו לאחר הפונדקאות. ההורים החוקיים על פי החוק האוסטרלי, הם האם הפונדקאית בעלה גם אם הם לא אזרחי אוסטרליה ולא גרים בה. באופן זהה, החוק מביא לכך שלילדים שהגיעו לאוסטרליה לאחר פונדקאות של זוגות להט"ב במדינות אחרות, גדלים באוסטרליה אצל הורים שאינם ההורים החוקיים שלהם. כך למשל, האב סיפר שכדי לחזור לאוסטרליה יחד עם בנותיו היה עליו לגשת לكونסוליה האוסטרלית ולבקש אזרחות לבנותיו על בסיס היותן בנותיו הבiologytes, בהציג תעודה לידה שהופקה במדינה שבה נולדו ובה הוא רשום כאב על בסיס בדיקת DNA. באופן זהה, מתקיים מנגנון המאפשר בפועל פונדקאות מחוץ לגבולות המדינה עבור אזרחי אוסטרליה, מוביל לתת לה גושפנקה חוקית. אותו מראוי סיפר כי לבן זוג, אשר משתמש אב לבנותיו לכל דבר ועניין, אין מעמד חוקי כלפי הבנות. כך, העובדה שבנותיהם הגיעו לעולם בהליך שאיננו חוקי באוסטרליה מנעה מהם לבקש אימוץ עבור ההוראה השני, מהחשש שבית משפט יתבה על הлик ההגעה לעולם של יולדות אלו.

הסדרת הורות חוקית לאחר ביצוע ההילן:

סביר נושא ההכרה בהורות עלות סוגיות אחדות. לדברי ערככת הדין שהתראיינה, החוק באוסטרליה אינו מעניק מעמד של הורות מלאה, אבל אפשר למי שעוסק 'בטיפול, ברוחה ובפיתוח של הילד' לקבל 'ציו הורות' (parenting order). צווי הורות עשויים לכלול צוים המגדירים אחוריות הורות לטוחן ארוך בהחלטות בנוגע לרווחת הילד, כולל קביעת שמו, בית הספר שבו ילמד, החלטות רפואיות, היכן ועם מי יהיה הילד עם מי יבללה. עם זאת צווי הורות מסוימים כאשר הילד מגע לגיל 18 ואינם מעניקים מעמד הורי מלא (Siffris, 2014). צווי הורות חשובים במקרה של פרידה מכיוון שהורה שאיננו הורה הביולוגי עשוי לדרש להיות חלק מחייו של הילד כי הוא נידל את הילד בפועל והוא ראוי לקבלת 'ציו הורות'. כמו כן בני זוג יכולים להגיע עם הסכם כתוב לבית המשפט, אך בבית המשפט ישкол את טובת הילד ויוכל לטעון שהסכם שנכתבו בעבר אינם בהכרח מותאמים לטובתו של הילד בהווה. עם זאת, אחד היתרונות של עירication הסכמים מסוג זה הוא שההסכמים הללו בין בני זוג /או בין תורמים, גורמים לאנשים לנחל שיחות 'קשוט' מראש ולפתחם בעצמם. לדוגמה, תורם הזרע עשוי שלא לרוץ קשר עם הילד הביולוגי שלו, אך יכול להיות שהורי ירצו להיות סבא וסבתא של הילד, מה שיספק את כל המעורבים בדבר.

אומנה ואיומץ

מדיניות וחיקיקה:

אומנה: באוסטרליה אומנה היא עדין דרך ההשמה העיקרית של ילדים בנסיבות חוץ-ביתית. אולם בשנים האחרונות, מחוקקים מסוימים באוסטרליה הפנו את המיקוד שלהם לאימוץ, ושינו את החוקים כדי להגדיל את הסבירות שלילדים באמצעות ארון אומצוי (Riggs, 2020). אין חוק באוסטרליה שאוסר במפורש על להט"ב להיות הורים אומנים.

אימוץ פנים ארכי: בrama הפטוטורית, אימוץ ילדים על ידי רוק או רוקה, על ידי בן זוג, על ידי בן זוג להט"ב ועל ידי זוגות להט"ב, היפך להיות חוקי בכלל המדינה והטריטוריות של אוסטרליה החל מפברואר 2017 (Mendos et al., 2020). אוסטרליה המערבית הייתה הראשונה לתקן את חוק האימוץ בשנת 2002, והוא מאפשר לזוגות חד-מיניים לאמץ בהתאם לקריטריונים המעריכים את התאמת הזוגות והיחידים להיות הורים מאמצים, ללא קשר לנטייה מינית. במשך השנים כל שאר המדינות והטריטוריות באוסטרליה תיקנו גם הם את חוק האימוץ והטריטוריה הצפונית הייתה אחרונה שאישרה את חוק השוויון באימוץ באפריל 2018 (Human Rights Law Centre, 2018).

אימוץ על ידי בן הזוג: אימוץ ילד ביולוגי של ההורה השנייה מאשר רק אם בני הזוג נשואים ומתגוררים יחדיו. בכלל המדינות והטריטוריות באוסטרליה, להט"ב יכולים לאמץ ילד של בן/ת הזוג שאינו קשור אליהם ביולוגית (Mendos et al., 2020), אם כי במקרה של זוגות לסביות, אם הילדים נולדו באמצעות טיפול רפואי או הפריה אין הכרח לאמצם אותם, מכיוון שהחוק מניח שבת הזוג היא אם הילד והורה חוקי, כל עוד היא הסכימה מראש להתערבות (Kelly et al., 2017).

אימוץ בין-לאומי: לאוסטרליה יש הסכם אימוץ בין-לאומי עם 13 מדינות בעולם (n.d., Australian Government), אך כמעט דרום אפריקה וקולומביה (2014, Riley), רוב המדינות לא מאפשרות למסור ילדים ליחידים /או זוגות להט"ב.

להלן:

כדי להפוך להורים אומנים או מאמצים על בני הזוג או היחיד לפנות למשרד להגנת הילד (Department for Child Protection) (to adopt a child). הליכי אומנה ואימוץ הם ארוכים במיוחד. בשלב ראשון נדרשת הערכה של גורמים מקצועיים הכוללת חקירות ההורים המיעדים, קרוביהם, סביבת מגוריהם ובדיקה רקע פלילי. הлик זה של הערכה ראשונית אורך כשנה. לאחר מכן, ישנה המתנה של כמה חודשים נוספים עד להתאמת ילד להורים. בזמן המתנה ההורים המיעדים עוברים ה瞌חות רבות בתחום ייחודי ילדים, ילדים נפגעים טראומה וכדומה (d.h. Government of South Australia). עורךת הדין לענייני משפחה אשר התארינה למחקר ציינה כי לא רבים מבין הזוגות להט"ב יפנו לאומנה או לאימוץ, הן מושם שההליך ארוך וקפדי הן בשל היעדר תמייה כלכלית משמעותית למשפחות אומנה.

קישים וחסמים:

- מעט ילדים מועמדים לאימוץ:** מן הראיונות עללה שאימוץ כלל אינו פרקטיקה נפוצה באוסטרליה משום שמספר הילדים המיעדים לאימוץ באוסטרליה הוא קטן מאוד. כמו כן ייעץ בארגון שדולה להט"ב ציין כי ישנה הימנעות משליחת ילדים לאימוץ באוסטרליה מסיבות היסטריות. בעבר, לדבריו, הייתה נפוצה באוסטרליה הוצאה חוץ-ביתית של ילדי ילדים (אבוריג'ינים) על בסיס גזענות ולא על בסיס טובת הילד. מסיבה זו, לטעنته, גם כאשר יתרבע אימוץ תהיה העדפה לאימוץ על ידי קרוב משפחה ולא על ידי אדםزر, או לחופין על ידי הורי אומנה לאחר תקופה שבה הילד נמצא אצלם.
- אפליה לרעה של זוגות להט"ב בסוכניות אומנה ואימוץ:** מראיאנים במחקר מארגנים להט"ב סיירו, שאר על פי שאין אפליה בנסיבות ילדים לאומנה על פי חוק, בפועל הרבה מארגוני האומנה באוסטרליה הם דתיים, ומותר להם על פי החוק לפעול על פי אמונתם ולהימנע מלמסור ילדים לזוגות להט"ב. אחד המראיאנים ציין שהפתרונות היחיד לכך הוא לגיס את ראשי הארגונים

לתמוך בלהט"ב, אך בהיעדר רצון טוב של הנהגת הארגון – האפליה עדין מתקימת. אחד המראאים הקים עמותה לתמיכה בהורים להט"ב. בין השאר, העמותה אוספת מידע וمبرורת אילו סוכנויות תומכות יותר בשילובם של ילדים באומנה ובאיםן בקרבת זוגות להט"ב, ומפנה אליהן זוגות להט"ב המעווניים לשמש הורים אומנים או מאמצים.

עמדת ההורים האומנים:

אומנה מוגדרת על פי רוב זמנית. עם זאת, במקרים מסוימים שבהם טובת הילד מצדיקה זאת, הורים אומנים יכולים לבקש צו אחריות הורית בלבד עבור ילד שנמצא אצלם לפחות שנתיים. הצו ינתן על ידי בית משפט למשפחה אם השתכנע שהדבר לטובת הילד. צו האחריות הבלעדית אינו מקנה מעמד חוקי של אימוץ אלא מהוות מצבبينים שבו מועל על המבוגר המגדל את הילד אחריות וסמכות לקבל החלטות הנוגעות לרוחחו כגון ב涅גע לטיפול רפואי, ממשק מול בית הספר או בסוגיות של הסדר ראייה. הצו יהיה בתוקף למשך הזמן המוגדר, ולכל היותר עד ניל 18 (d.h. Government, 2018). לפי המראאים, בדרך כלל הילד ימשוך את הקשר עם הורי האומנה שלו גם לאחר גיל זה.

ב.2 ניו זילנד

ניו זילנד היא מדינת איים המורכבת משני איים גדולים, הנקראים האי הצפוני והאי הדרומי, וממספר איים קטנים נוספים. המדינה הייתה מושבה בריטית עד לקבלת עצמאותה בנובמבר 1947. ניו זילנד מאופיינת בגישה ליברלית בנושאים שונים, בהם שווון מגדרי וזכויות נשים ולהט"ב. היא זוקפת לצוכתה את היותה המדינה הראשונה אשר אישרה זכות הצבעה לנשים ב-1893. כולם, ניו זילנד היא המדינה היחידה שבה משרות השלטון שלה מוחזקת על ידי נשים (הממשלה וראש הממשלה). ניו זילנד הייתה המדינה הראשונה שבה אישעה טרנסג'נדרית, ג'ורגינה ביר (Georgina Beyer), נבחרה להיות ראש עיר, ולאחר מכן נבחרה גם לפרלמנט. למעשה, בניו זילנד היו חברי פרלמנט הומוסקסואליים גלויים עוד משנת 1993 (Scherman et al., 2020).

עמדות הציבור כלפי להט"ב

בתחילת המאה ה-19 הגיעו מתיישבים אירופים לאי ניו זילנד והביאו איתם את אמונהם הדתית נוצרית מסורתית, ועםם גם את החוק הבריטי האוסר על קיום יחסי מין בין גברים. זאת בניגוד לתרבות המאורית הילידית שבה היו מוכחות מערכות יחסית חד-מיניות וטרנסג'נדריות. ב-25 השנים האחרונות הפקה החברה בניו זילנד מחבורה שבה הומוסקסואליות אינה חוקית, לחברה המקדמת סובלנות וכבוד לאנשים בעלי מגנון של נטיות מיניות (Human Rights Commission, 2010). עם זאת, מחקר בניו זילנד מצא כי אף על פי שעובדים סוציאליים ועורכי דין שאומנים על מסירה לאימוץ של ילדים הביעו דעות חיוביות כלפי אימוץ על ידי זוגות חד-מיניים, הם עדין העדיפו שילדים יאומצו על ידי זוגות הטרוסקסואלים. המחקר הסיק כי זכויות על פי חוק הם רק המכשול הראשון שזוגות חד-מינים צריכים לעבור בדרך לימוש רצונם להיות הורים, שכן לעיתים ישנה מדיניות בלתי כתובה אשר נוגדת את החוק כתוב (Scherman et al., 2020). חבר פרלמנט, אב גאה בעצמו, סיפר בראיון עימו כי הטעסים שזוג צריך למלא בבוואו להיכנס לרשימת הורים מאמצים פוטנציאליים אינם מותאמים לזוגות חד-מינים. במקרה שלו, העובדת הסוציאלית ציינה בדוח ההערכה מידעה שהיא לטעמו לא רלוונטי להיותו הורה אמיתי, כגון עליה במשקלו בין שתי הפגישות שנעשו בינהם. לתחשתו, העובדת הסוציאלית לא הייתה מציינת מידע זה אם הוא היה חלק מזוג הטרוסקסואלי.

מדיניות וחקיקה כלפי זכויות להט"ב ייחסי משפחה והורות להט"ב

בשנות השבעים החלו דינומים אשר שמו במקודם את הצורך בהכרה בשותפות אזרחית ונישואין בקשר זוגות להט"ב בהקשרים של שמירה על זכויות וקריאת תיגר על נורמות ומבנים חברתיים (Brickell, 2020). בשנת 1983, בוטל בניו זילנד החוק האוסר על יחסי מין בין גברים והחל משלט 1993 נחקקו חוקים המגנים על להט"ב, כגון חוקים נגד אפליה על בסיס העדפה מינית (& Kelly, 2013); חוק התיקון לרכוש (2001), המעניק לזוגות להט"ב זכויות שוות לאלו של זוגות הטרוסקסואלים באשר לחלוקת רכוש בירושה מערכת היחסים; וחוקן המנהל (2001) הנזון לבן זוג חד-מיני של אדם את הזכות ביחס לעיזובו של אדם שנפטר – כל זאת לפניה שחוקן חוק המסדר נישואין להט"ב בני זילנד (2010, Surtees, 2013). החל משנת 2005, זוגות להט"ב הורשו להירשם בשותפות אזרחית, מעמד הוחזק את מערכת היחסים הזוגית לרשמיית (Kelly & Surtees, 2013). כעבור שמונה שנים, בשנת 2013, העבירה ניו זילנד את חוק השוויון בנישואין, והייתה המדינה ה-13 בעולם שאישרה נישואין מסוג זה. אישור הנישואין הקנה לזוגות להט"ב גם את האפשרות לאמץ ילדים (Mendos et al., 2020) (לט' 3).

לוח 3: התפכחות החקיקה בגין זילנד בתחום הזכות הוראות של להט"ב בין השנים 1993-2015

1993	2001	2004	2005	2013	2015
חוק גנד אפליה על רכע העדפה מינית שאפשרות אימוץ על ידי בני זוג שאינם נשואים	חוק תיקון לרכוש וחוק המנהל המעניין זכויות לזוגות של להט"ב במקרה של פרידה	חוקה המסדרה גניות של נשים להט"ב להליכי הפריה מלacaktır במימון ציבורי תיקון מעמד של ידים המסדר מטעם חוקי לבן זוג בקרוב להט"ב	▪ חוק שוויון בנישואין ▪ תיקון לחוק האימוץ האפשר אימוץ על ידי הורה שני ואימוץ במשותך לזוגות נשים	▪ אישור רישום בשותפות ازרחות	▪ פסיקת בית משפט עליון שאפשרות אימוץ על ידי בני זוג שאינם נשואים

הכרה במבני משפחה חדשים

הורות משותפת או הורות מרובה: בניו זילנד אין הכרה ביותר מאשר שני הורים חוקיים לצד. נקודת המוצא היא שהאישה הילודת היא ההורה החוקי של הילד. לצד יכול להיות הורה חוקי אחר, שהוא זכר או נקבה, אך לא יותר מאשר שני הורים חוקיים. בשנת 2005 דוח ועדת החוק בניו זילנד (Law Commission, 2005) המליץ על תיקון החוק כדי לאפשר הכרה בשלושה הורים חוקיים במקרים שבהם זוג לסביות וגבר (האב הביוולוגי) מביאים ילד ומגדלים אותו יחד, אך החוק עדין לא תוקן. אף על פי שאין אפשרות להכרה בביתו משני הורים חוקיים, אנשים נוספים יכולים לבקש אופטירופוטות מבית המשפט וכן לעורוך הסכם עם ההורים החוקיים שמסדרת את מעמדם בטיפול הילד (Surtees & Bremner, 2020).

אפשרויות מימוש הורות בניו זילנד

טיפולי פוריות והפריה:

מדייניות וחקיקה:

תרומת זרע/ביצית: בניו זילנד תרומה האלטרואיסטי (National women's health, n.d) ואינה אונומית (p.h, Government), ויש הגבלה על מספר הילדים האפשרי מאותו תורם (עד חמישה ילדים מתורם זרע). בתרבות בניו זילנדית, בעיקר אצל המאורים, ישנה חשיבות רבה לזכותו של כל אדם להכיר את השושלת שלו. הזכות זאת מופיעה גם בחוק טכנולוגיית הפוריות בסיעו אונשי' משנת 2004 (Human Assisted Reproductive Technology Act, 2004), המסדיר את השימוש בהפריה מלאכותית בניו זילנד. לפי החוק כל ילד שנולד מתרומת זרע המגיע לגיל 18 או המגיע לגיל 16, במצבו אישור בית משפט, זכאי לקבל פרטיים בסיסיים על התורם (p.h, Fertility). נושא זה הוזכר בכל אחד מן הראיונות שביצענו, והוא רלוונטי לכל דרכי מימוש ההורות הנובעות מתרומות זרע או ביצית. בחלק מן המקרים שמות התורמים אף יופיעו בתעודת הלידה של הילד.

טיפול פוריות והפריה: חוק טכנולוגיית הפוריות בסיעו אונשי' משנת 2004, מסדיר בניו זילנד את נישתן של נשים להט"ב ונשים רווקות הטורסקסטואליות לקבלת תרומת זרע (Human Assisted Reproductive Technology Act, 2004). החוק עצמו מאפשר לנשים עם בעיות פוריות ביולוגיות מוכחת לגשת להליכי הפריה מלאכותית במימון שירותי הבריאות הציבוריים. הגישה להליכים אלו תאפשר לאחר שהאישה ניסתה, ללא הצלחה, הפריה (הזרעה) מתורם פרטי במשך 12 חודשים, אשר מתוכם יששה ממחזירים לפחות במרפאת פוריות (Fertility, n.d).

कשיים וחסמים:

1. **זמןנות דלה של תרומות:**מן הראיונות עלה כי בניו זילנד, תרומת זרע היא אלטרואיסטי, כמו תרומת דם, ומתבצעת ללא תשלום לתורם, על פי החוק האוסר סחר בגוף האדם. מרפאות פוריות יכולות לחת פיצוי כספי לתורמים עבור הליכים רפואיים נדירים, כמו במקרה של שאיבת ביציות, והזררי נשיעות או חניה. גובה הפיצוי לתורמי זרע הוא כ-50-70 דולר ניו-זילנדי ולתרומות ביצית הוא כ-90-960 דולר ניו-זילנדי. התורמים יכולים לבחור לוותר על הפיצוי. פיצוי זה לא מסיע להגדלת התרומות (Goedeke et al., 2020). עוד עליה מן הראיונות כי קבלת זרע באופן פרטי מתורם ידוע איננה פשוטה – לרוב לוקח זמן רב עד שזוג הנשים או אישת יחידה מוצאות גבר המוכן לתרום זרע, וגם אז יש חשש שהכינסה להריון תיקח יותר מדי זמן והتورם יחליט להפסיק את התרומה. כמו כן הגבלת מספר הילדים האפשרי מאותו תורם מצמצמת עוד יותר את היצוע הדל כשלעצמם של מנוט זרע לתרומה.

2. **הין ממושך:** מחקר שבחן מימוש הורות אצל נשים להט"ב בניו זילנד ציין שהליר' קבלת התרומה מתורם שאינו ידוע והפריה במרפאת הפוריות הוא ארוך וכולל המתנה של שישה חודשים מבקשת השירות, ריאון עם חברי ועדת אטיקה (ECART), אשר צריכים לאשר את הפריה, והמתנה לתרומת זרע רלוונטית (Melville, 2016). החוקרים ציינו שהשלב האחרון לבחון עשוי להימשך שנתיים. מרואין, רופא משפחה מניו זילנד, הנמצא בהליך פונדקאות ציין גם כי רשות המתנה לקבלת תרומות ביצית דורשת המתנה של כשנה וחצי-שנתיים. لكن הוא סיפר שהוא ובן זוגו בחרו לבצע את הפונדקאות תוך שימוש בزرע של

שניהם ובכיצית של הפונדקאות עצמה. בדרך זו הם יכולים לחסוך בזמן מכיוון שלא היו צריכים לעבור את כל הבדיקות הרפואיות והsocיאליות של הוועדה אשר יכולה להחליט גם לפסול את הילך אם תתרשם שאיןו לטובת הילד עצמו.

הסדרת הורות חוקית לאחר הילך:

לפי החוק בניו זילנד האישה שילדה את הילד היא הורה החוקי שלו (Surtees & Bremner, 2020). לפי החוק, תורמים (זרע או ביצית) אינם נחשבים הורים חוקיים. מעמד האב או הורה השני החוקי של הילד נקבע על סמך יחסיו עם האם היולדת – בין/בת הזוג של האם היולדת אם הם נשואים, בשותפות אזרחית או שותפים בפועל (de facto). אף על פי שבדרך כלל להיות הורה החוקי היחיד לילד בלבד, זוג גברים יכולים לא ייחשבו הורים החוקיים של הילד מלידתו. במקרה זה הגבר שיש לו קשר ביולוגי לילד יוכל כהורה חוקי לבן הזוג, בין אם בניישאים, בשותפות אזרחית או החיים בזוגיות מתמשכת, יוכל להגיש בקשה ל'צ'ז'ו' הורות' כדי להיות מוכר כהורה חוקי ליד ו לבטל את הורות החוקית של האם היולדת. לעומת זאת, לבנות זוג נשים המבקשות למשות את רצון להורות באמצעות הירין מתורם ידוע, החוק בניו זילנד מאפשר הסדרה פשוטה של מעמד הורי. בעקבות תיקון בחוק מעמד של ילדים ב-2004, בת הזוג של איש/האם שילדה, כל עוד הן מוגדרות כבנות זוג באופן رسمي, תהפוך אוטומטית יחד אליה הורה החוקי ושמה יכתב בטעודת הלידה עצמה (O'halloran, 2018; Diggelmann & Plessis, 2018). חשוב לציין כי החוק בניו זילנד מגדר את האם היולדת ואת בת זוגה כהורים החוקיים, גם במצב שבו אין קשר ביולוגי בין הורים לנולד (& Gibbs Scherman, 2013; Melville, 2016).

פונדקאות

מדיניות וחקיקה:

פונדקאות מקומיות: מותרת לזוגות להט"ב. הילך פונדקאות בניו זילנד מותר על פי החוק רק כהילך אלטרואיסטי, הכולל החזר הוצאות בלבד ולא תשלום נוסף לפונדקאות. דרך פעולה זו מקטינה את מספר הנשים אשר מוכנות להיות פונדקאות. לביצוע הילך הפניה של הפונדקאות דרך מרפאות הפוריות נדרשים שני תנאים: הראשון, צריכה להיות היכרות מוקדמת של חצי שנה לפחות בין היולדת להורה המיעוד, והשני, יש לקבל אישור מועמדת האתיקה לטכנולוגיות פוריות (Gibbs & Scherman, 2013). ועדת האתיקה דנה במקרה בהתאם בהתבסס על בדיקות רפואיות, ייעוץ והערכות משפטיות של הצדדים.

פונדקאות בין-ארציות: בניו זילנד קיימת גם אפשרות הורות דרך פונדקאות בין-ארציות בתשלום. אפשרות זו נpostaה הרבה יותר מיוז, ומעל מחציתם ההורים המיעדים הם זוגות להט"ב. במקרים אלו ייחידת האימוץ בשירות למען הילד עוזרת במתן מידע ויעוץ מסוים לתזוג להיכנס בחראה עם הילד לגבות ניו זילנד. הקווים המחייבים של פונדקאות בין-ארציות בניו זילנד כוללים דיווח לבית הדין לענייני משפחה, כדי לחתת ליחסים תוקף חוקי באמצעות אימוץ. כדי לקצר את משך ההליך על הזוג לדאגן למסמכים אשר מעידים על כך שהם מתאימים לאמצ'ילד. מסמכים אלו כוללים אישור מן המשטרה, מסמכים רפואיים ופואים וחווות דעת של מקרים ושל גורמי רוחה. נוסף על כן, עליהם לעמוד על נסיבות הפניה לפונדקאות, כיצד בוצע התשלום וממי היא הפונדקאית. בסיום הילך זה תבוצע פניה לבית משפט לענייני משפחה, אשר יעביר את הבקשה למשרד ההגירה ושר ההגירה צריך לאשר בחתימתו את כניסה של התינוק בניו זילנד (d.d. Oranga Tamariki, 2020; Oranga Tamariki, 2020).

1. **עלויות גבוהות של היליך:** זוגות גברים להט"ב לא מקבלים מימון ציבורי להפריה חוץ-גונפית, ולכן עליהם לממן את היליך בעצם (Martin, 2019). מרואין, רופא בניו זילנד, שבעת הריאון עימו היה באמצע היליך פונדקאות שיתף בבחירה שלו ושל בן הזוג לבצע את הפונדקאות ללא שימוש במרפאת פוריות, תוך כדי שימוש בزرע שלו ושל בן הזוג ובביביצת של הפונדקאית עצמה. לצד הרצון לחסוך בזמן, שיקול נוסף של בני הזוג היה שיקול כלכלי. האב ציין כי הבקשה להיליך של פונדקאות דרך מרפאה עולה לבודה כעשרה אלפיים דולר ניו זילנד.
2. **הגבלוות בחקיקה:** ישנים מקרים של פונדקאות מסחרית בין-ארצית שבהם ההורים המיעודים לא פועלים לפי הנהלים של השירות למען הילד בניו זילנד ועלולים להישאר מחוץ לגבולות המדינה. שני מרואינים, חבר הפרלמנט ומנהלת המשרד למען הילד, סיפרו לנו על זוג גברים שהתגוררו באופן קבוע בניו זילנד, האחד אזרח ניו זילנדי והשני אזרח מקסיקני. מכיוון שהילד הוא בן הבiology של האב אזרח מקסיקו ולא של האב אזרח ניו זילנד, היה עבור היליך ארוך ומתמשך של הגירה, שבסתופו גם עברו חצי שנה הם עדין לא הצלחו לחזור לביתם.

הסדרת הורות חוקית לאחר היליך:

לאחר שהאם הפונדקאית יולדת את התינוק, מתחילה הליכים משפטיים להסדרת הורות החוקית של ההורים המיעודים. עד הסדרה זו, האם הפונדקאית ובן או בת זוגה, אם קיימים, הם ההורים החוקיים של הילד. בניו זילנד היליך פונדקאות איננו ניתן לאכיפה משפטית. לעומת זאת, תוקף משפטי להסכם המתקיים לפני התינוק נולד. אך אם הפונדקאית מעוניינת לבטל את ההסכם ולגדל את הילד היא יכולה לעשות זאת באופן חוקי (Gibbs & Scherman, 2013; Coffey, n.d.).

חבר הפרלמנט מרואין למחקר זה סיפר על הצעת חוק שהגיש, שמטרתה לפשט את הסדרי הפונדקאות, להבטיח את שלמות המידע שנרשם בתעודת הלידה ולספק מגנון אכיפה להסדרי פונדקאות. בהצעת החוק הוא מנסה בין היתר לפטור מצבים שבהם הפונדקאית או ההורים המיעודים מתחרטים על ביצוע היליך. לפני הצעת החוק, יבוצעו הסדרים חוקיים כך שגם אם ההורה המיעוד יתרחrect – הוא יהיה מחויב לידי, לדוגמה בתשלום מזונות. כמו כן החוק מציע לקבוע שבמקרה של ילד שנולד מפונדקאות, ההורים המיעודים יהפכו אוטומטית להורים החוקיים של הילד, ולא הפונדקאית עצמה. הצעות נוספות לשינויים אפשר למצוא למצוא בהצעת החוק עצמה (Coffey, 2021).

כדי לאמץ את הילד הנולד על ההורים המיעודים לפנות באמצעות עורך דין לבית דין למשפטה, האם הפונדקאית ובן או בת זוגה צריכים להסכים למסור את הילד לאימוץ ועובדת סוציאלית לצריכה להגש דוח לבית משפט ובו לאשר בניית הזוג הם מאמצים מתאימים (Gibbs & Scherman, 2013). מרואין, אב גאה לעתיד דרך פונדקאות, סיפר שישנה אפשרות להוציא מסמך זמני אשר מאפשר להורים המיעודים להוציא את התינוק מבית החולмы. לדבריו, כדי לחתות את הילד מבית החולмы נדרש בדיקת משתראה, בדיקה שלחופא ובדיקה של עובדת סוציאלית אשר מבצעת הערכה גם להורים המיעודים וגם לאם הפונדקאית. עוד ציין כי החלטת בית המשפט הסופית על מעמדו כהורה תתקבל לאחר שלושים יום.

אומנה ואימוץ

מדיניות וחקיקה:

בנוי זילנד זוגות חד-מיניים זכאים לאותן אפשרויות משפטיות למימוש הורות כמו זוגות הטروسקסואליים (Community Law, n.d.). בسنة 2013 תוקן חוק האימוץ ואפשר אימוץ על ידי הורה שני ואימוץ במשותף לזוגות נשואים.

אומנה: מנהלת השירותים למען הילד בנוי זילנד צינה כי ישנים הסדרי אומנה עם זוגות להט"ב כבר מעל לעשרים שנה, וזאת לפני שזוגות אלו יכולים לאមץ. לדבריה, אין אפליה בנושא זה.

אימוץ פנים ארצי: בנוי זילנד מתקיים מבנה אימוץ פשוט, על פי כל החלטות האימוץ המקומיות והוביל-לאומיות מתකבות על ידי עובדים סוציאליים בשירות למען הילד של נוי זילנד. אימוץ פרטני יכול להתבצע בעזרת עורך דין, אך יחידת האימוץ בשירות למען הילד עדין ת策רך לאשר זאת. למשל, אין סוכנויות אימוץ שונות ברוחבי המדינה שאומנותם ודעתם מכיר�ות בעניין האימוץ. כאמור, זוגות להט"ב אושרו כהורם מאמצים רק משנת 2013 ובהתאם לחוק השוויון בኒשוואן (Mendos et al., 2020). משנת 2015 גם זוגות בשותפות אזרחית יכולים לאמץ. מנהלת בירה בשירות למען הילד, שהתרארינה למחקר, צינה כי אין אפליה של זוגות להט"ב במתן עזרה והכוונה להגשות בקשה לאימוץ, ובנוסף צינה שישנים זוגות להט"ב ברשימת המתנה לאימוץ ילדים. לדבריה, זוגות הנמצאים ברשימה המתנה לאימוץ יכולים להמתין מעל שלוש שנים.

אימוץ בין-ארצى: רופא משפחה אשר התראיין למחקר סיפר כי לזוגות להט"ב ישנה אפשרות להיכנס לרשימת המתנה לאימוץ בגין-ארצى, אך הוסיף ש מרבית המדינות לא ימסרו ילד לזוג להט"ב. כאמור, לנוי זילנד יש הסכמי אימוץ בין-לאומיים עם חמיש מדינות – ליטא, הווד, הפיליפינים, רוסיה ותאילנד, אך אף אחת מדינות אלה לא מאפשרת אימוץ ילדים על ידי זוגות להט"ב (Suckling, 2016).

מנהלת בשירות למען הילד הוסיפה כי ישנים הסדרי אימוץ בין-ארצאים גם עם צ'ילה, סלובניה, הונג קונג וסין. היא צינה כי רק חלק מן המדינות המוזכורות יאפשרו אימוץ בין-ארציא לזוגות להט"ב. זוגות להט"ב יכולים לפנות לשירות כדי לברר אם הם עומדים בקriteriaונים של אימוץ מדינה מסוימת, ולמנוע אכזבות וציפייה מיותרת.

אימוץ על ידי בן הזוג: התקנון לחוק האימוץ בשנת 2013 ש עבר יחד עם תיקון חוק שוויון בኒשוואן מאפשר אימוץ הורה שני על ידי בת או בן הזוג מאותו המין (Mendos et al., 2020).

קשיים וחסמים:

1. **איסורים בחקיקה:** לפי החוק האימוץ אסור לגבר רוק לאמצ יולדת (Scherman et al., 2020).
2. **מעט ילדים מועמדים לאימוץ:** לפי המידע שננתנה לנו מנהלת בשירות למען הילד, אימוץ איננו פרקטיקה נפוצה בנוי זילנד. התפיסה הרווחת בנוי זילנד היא שלילדים צריכים לגודל במשפחותם. לכן, גם כאשר ילד איננו יכול לגודל אצל הוריו, הוא יועבר במידת האפשר לקרוبي משפחה אחרים. להעדרפה זו ישנו מקור היסטורי, ששיתף חבר הפרלמנט שראויין, שהוاع עצמו ממוצא מאורי. שנות ה-50 וה-60 באוסטרליה אוכינו בכך שרבים מילדי המאורים נלקחו לאימוץ על ידי הורים 'לבנים' ללא יכולת לשמר על קשר עם הוריהם ומשפחותיהם. תקופה זו פגעה מאוד במאורים וכן נמנעים ככל האפשר מנתוק קשר בין ילד למשפחה. חוקי הגנת הילד דורשים משירותי הרווחה בנוי זילנד לעבוד יחד עם משפחתו המורחבת של הילד כדי למצוא

פתרונות קבוע לגידולו. סיבה זו, יחד עם העובדה שאוכלוסיית ניו זילנד קטנה מאוד, הובילה למספר נמוך מאוד של הסדרי אימוץ בניו זילנד, כ-20-30 הסדרי אימוץ בשנה.

3. **אפליה לרעה של זוגות להט"ב:** מחקר מ-2019 בניו זילנד בוחן תפיסות ואמונות של עובדים סוציאליים ועורכי דין אשר אמונים על מסירת ילדים לאימוץ. המחקר מצא כי אף על פי שהנשאים הביעו דעתן חביבות כלפי אימוץ עלי זוגות להט"ב, הם עדין העדיף שילדים יאומצו על ידי זוגות הטרוסקסואליים על פני זוגות להט"ב (Scherman et al., 2020).

ב.3 סקוטלנד

סקוטלנד היא חלק מבריטניה לצד אנגליה, ויילס וצפון אירלנד. בשל כך, היא כפופה להסדרים הפוליטיים ולמוסדות השלטון של בריטניה. בפרלמנט הסקוטי מובלילה המפלגה הלאומית הסקוטית, מפלגת מרכז-שמאל התומכת בהתקנות של סקוטלנד מבריטניה ובעצמאות מדינית. ב-1999, הועברו סמכויות החוקיקה לפarlament הסקוטי וכיום לסקוטלנד ישנה אוטונומיה רבה (Wakefield et al., 2016). הגישה בסקוטלנד כלפי קהילת להט"ב השנתנה באופן חיוני בתוך כמה עשרים בלבד. עד שנות השמונים הייתה אוירה של עווינה כלפי להט"ב והומופוביה. ב-1980 הוסר האיסור על יחסי מין בין גברים ומאז התקדמה סקוטלנד באופן ניכר בעבר השגת שוואין משפטית וחברתית לקהילת להט"ב (French et al., 2015).

עמדות הציבור כלפי להט"ב

בשני העשורים האחרונים חלה התקדמות ניכרת בחקיקה בסקוטלנד ובבבchl שיפור בעמדות הציבור (Greenwood & Olsson, 2016). ממצאי סקר שעמדות שנערכו בקרב התושבים בסקוטלנד עולה כי הקבלה החברתית של יחסים להט"ב ושל בעלי זהות להט"ב השתפרה באופן ניכר החל משנות ה-2000. כך, בשנת 2000, בסקר העמדות כלפי אפליה ([The Scottish Social Attitudes – SSA](#)) עולה כי כ-29% מתושבי סקוטלנד הביעו קבלה כלפי יחסים להט"ב (Gov.scot, 2016b). לאחר כעשור, בשנת 2011, סקר דומה הצביע על עלייה ניכרת בעמדות מקבלות כלפי להט"ב כ-61% מתושבי סקוטלנד תמכה בנישואין של זוגות להט"ב (Ormston et al., 2011). בשנת 2014, שיעור זה עלה ל-68% ונמצאו עמדות חייבות יותר בקרב צעירים מברוב מבוגרים מעל גיל 65, בקרב נשים יותר מברוב גברים, ובקרב אתאיסטים וחילונים יותר מברוב כתולים או המשתייכים מבחינה דתית לנצרה של סקוטלנד (SSA, 2014). יש הסוברים כי מאחר שהזהות הסקוטית הלאומית היא חזקה ונוטה להיות מומשגת במונחים אזרחיים יותר מאשר אתניים, יחסים בין גברים וקהילה להט"ב אינם מיימים על הקהילה הלאומית הסקוטית (Wakefield et al., 2016). על אף התפתחות זו בעמדות הציבור, מחקרים הערכות צריכים של הקהילה עולה כי להט"ב בסקוטלנד ממשיכים להתמודד עם חוסר שוויון בחיי היום-יום ועם ממות גבותות של דעתן קדומות, אפליה וניהות בחברה (French et al., 2015; Greenwood & Olsson, 2016).

מדיניות וחקיקה כלפי זכויות להט"ב ויחסים משפחתיים והוריות להט"ב

חוקים הנוגעים לזכויות אזרחיות בסקוטלנד בדרך כלל תואמים את אלה של כל בריטניה. חוקים אלה התק坦חו באופן נרחב במהלך השנים וכיום נחברים מ בין המתדים ביותר באירופה (Europe-A-LGA, 2016). כבר בשנת 1997 אושרה הכרה בסמכות

הוירית של בן או בת זוג להט"ב כלפי ילד בילויו של בן או בת זוג ובשנת 2002 אושרה חופשת לידה לזוגות להט"ב. זאת, עוד לפני ש עבר ב-2004 חוק השותפות האזרחית המunken גם לזוגות להט"ב את מרבית הזכויות והאחריות שיש בנישואין (Waaldijk, 2017). חוק השווון אשר חוקק בסקוטלנד בשנת 2010 אוסר על אפליה על בסיס נטייה מינית ועומד כiom בבסיס המדיניות בנושאים הנוגעים להט"ב במדינה (Scottish Government, n.d.). זוג גברים מסקוטלנד סיפרו בריאיון שנייכר שנייני במדיניות בעקבות עליית המפלגה הלאומית הסקוטית לשולטן ב-2011. שנייה זה עדין מטהווה גם בשנים האחרונות וחוצה קווים פוליטיים. הם צינו לדוגמה שירות דיוידסון, שהייתה מנהיגת המפלגה השמרנית, היא אם לסייע המגדלת עם בת זוגה לצד שנולד מהפירה חוץ-גופית. סקוטלנד הייתה המדינה הראשונה בבריטניה שאישרה בחיקיקה בשנת 2014 נישואין של זוגות להט"ב בחוק הנישואין והשותפות האזרחית, והתירה לארגונים דתיים לעורוך טקסי נישואין (Mendos et al., 2020). פרופסור מומחה לדיני משפחה ציין בריאיון כי ההכרה בשותפות אזרחית לזוגות שנרשמו כשותפים החל משנת 2004 העניקה לזוגות להט"ב זכויות רבות לאלו של זוגות נשיים. כך, כשהנשיטה הכרה חוקית בשנת 2014 בנישואין של להט"ב, הכרה זו הייתה משמעותית יותר בהיבט הסימלי והחברתי מאשר בהיבט המהותי משפטית של מיצוי זכויות (לוח 4).

בשנת 2015 ובשנת 2016 סקוטלנד הוכרה כ'מדינה הטובה ביותר באירופה לשווין משפט' עבור להט"ב' בדרוג השנתי של מדיניות ממשלתית וחיקיקה שוונית זכויות אדם של להט"ב (ILGA-Europe, 2016). בשנת 2016 עמדו בראשן של מרבית המפלגות הגדולות בסקוטלנד מנהיגים להט"ב (מפלגת השמרנים הסקוטית, מפלגת הליבור הסקוטית, המפלגה הירוקה הסקוטית ומפלגת העצמאות של בריטניה). ביוני 2017 הכנסייה האפיפיורית הסקוטית אישרה נישואין של זוגות להט"ב, וב-2018 הקונגרס של הכנסייה הסקוטית הצהיר כי עדמת הכנסייה היא שנישואין הם בין גבר לאישה, אבל קהילה שתרצה בכך תוכל לעורך נישואין של זוגות להט"ב (Mendos et al., 2020).

כיום, הטיפול בקהילה הלהט"ב בסקוטלנד נמצא בידי המשרד הממשלתי לאנשים מבוגרים ולשוויון. אחר המשרד מצהיר כי הממשלה פועלת לעובודה משותפת עם הברית הטנסג'נדרית הסקוטית (STA – Scottish Trans Alliance) כדי לפטור סוגיות הקשורות להזות מגדרית, והיא תומכת בהקמה ובמימון של ארגונים שמטרתם לעזרה בrienות ואפליה נגד להט"ב תוך מתן מימון תומך להט"ב (Scottish Government, n.d.).

לוח 4: התפתחות החקיקה בסקוטלנד בתחום זכויות הורות של להט"ב בין השנים 1997-2019

1997	2002	2004	2008	2009	2010	2014	2019
הכרה אישור	אישור	אישור	תיקון לחוק	חוק השוויון	חוק האסור	הפריה אימוץ	אפשרות
בסמכות כופשת רישום	לידה	בשותפות המסדיר מעמד זוג לזוגות להט"ב	ואהימוץ על ידי בן האזרחות והשותפות לאחר	הנישואים	ולא אחר	הפריה	וआימוץ
הורית של להורים להט"ב	להט"ב	על רקע נושאים, בשותפות פונדקאות פונדקאות	על אפליה נושאים, בשותפות אזרחית	האזורית	העדרה – אישור עם צו	הורי לבני זוג	לហט"ב על יד בילוגי
ילד בילוגי של בני זוגם	להט"ב	מינית נישאים של הורות עבר	משפחתי יציב'	הפריה גם איסור אפליה	לא שותפות באמונה כנגד זוגות להט"ב	הפריה גם אזרחית או נישאים	להט"ב ויחידות להט"ב
הכרה במבנה משפחה חדשים			■ חקיקה המאפשרת גישה שוויונית לטיפולי פוריוט FVQ	■ איסור מושתפת עם אם ייחידת	■ איזור אפליה לא שותפות באמונה כנגד זוגות להט"ב	■ איזור אפליה לא שותפות באמונה כנגד זוגות להט"ב	
			בעור נשים להט"ב				

הכרה במבנה משפחה חדשים

הורות מושתפת: התקדמות החקיקה בנוגע לזכויות הורות של להט"ב עדין אינה חזקה דיה כדי לשנות את התפיסה המסורתית של 'משפחה' כזוג הורים החיים יחד באופן קבוע ובלתי, ומגדלים את ילדיםם ללא התערבות של אף גורם מחוץ לגרעין. כמו כן המבקרים מבקשים להכיר בכך שגברים, בין הם בזוגיות עם גברים אחרים ובין לאו, מאמצים יותר ויותר את תפקיד ההורה, ויש לפחות זאת ולפתח מדיניות חברתית טוביה (לגברים ולנשים כאחד) המעצבת השקפה ניטרלית-מגדרית יותר של הורות, שמתרכחת מן הקצתה הוותיקה והבלתיית של הורות בתחום הנשי (Norrie, 2016). עם זאת ישנו שני הסדרים מוכרים להורות מושתפת בסקוטלנד:

- **הסדר הabort מושתפת עם אם ייחידת:** אם גבר ביחסים להט"ב תורם זרע לאשה ייחידת בכונה לבסס הורות מושתפת, הוא יהיה האב החוקי של הילד. אם יירשם בטעותת הלידה יהיו לו גם סמכויות הורות על הילד וזכות להיות מעורב בקבלת החלטות בגיןלו של הילד. גם לבן הזוג שלו יוכל להיות מעמד לפני הילד בכמה אפשרויות: (1) אם בני הזוג הם שותפים אזרחיים או נושאים, הם יכולים לחתום על הסכם אחריות הורות (עם האם היולדת) כדי להעניק סמכויות הורות לבן הזוג של האב. זה יעניק לאב הלא-ביולוגי סמכות לקבל החלטות הורות, אף על פי שהוא לא מקבל מעמד מלא של הורה; (2) אם בני הזוג אינם שותפים או נושאים, הם יכולים להגיש בקשה למעמד מגורים מושתפים המعنיך לאב הלא-ביולוגי סמכויות הורות. אימוץ אינו אפשרות טוביה כדי לבסס הסדר הabort מושתפת מאחר שהוא יבטל את המעמד החוקי של האם היולדת כהורה .(Stonewall scotland, n.d)

▪ **הסדרי הורות של גברים עם זוג נשים:** מדובר בהסדר שבו גבר או זוג גברים תורמים זרע לזוג נשים. במצב זה המועד החוקי של הסדרי הורות משותפת מורכב יותר. בהתאם לשינויים בחוק, זוג נשים שהן בשותפות אזרחית או שנישאו, הופכות אוטומטית להורים החוקיים של הילד כשהן נכנסות להריון מתרומות זרע (Human Fertilisation and Embryology Act, 2008). במצב זה, האב הביולוגי לא יחשב כהורה חוקי אבל יוכל להגיש בקשה לסמכות הורות. אם זוג הנשים אין בשותפות אזרחית, המצב משתנה: אם ההריון נוצר במרפאה בריטניה, האם יכולה לבחור אם ההורה השנית תורם הזרע, או בת הזוג שלה. אם ההריון נוצר במרפאה שאינה מושrichtית בבריטניה, האב הביולוגי יהיה האב החוקי של הילד (Human Fertilisation and Embryology Act, 2008; Stonewall Scotland, n.d.).

הורות מרובה: בבריטניה ילד יכול שייהו לו רק שני הורים חוקיים, גם אם ישנו מבוגרים נוספים המעורבים בפועל בגדילו. לדבריו זוג גברים בסקוטלנד שהתראיין, אין הכרה בסקוטלנד במבנה משפחה של הורות מרובה. כך, אם יש לאם ולאב החוקיים בת או בין זוג, הם צריכים להחליט מה תהיה רמת המעורבות שלהם או שלא בחוי ילדיהם ובגדילום. כמו כן אין הטבות מס להורה שלישי כמו שיש הטבות מס לזוג נשוי (הטבת מס נישואין). לעומת זאת, המדינה עדין מתיחסת למבנה המשפחה ככולל זוג הורים וילדים. החוק מאפשר הורות מרובה עבור זוגות להט"ב בשני תנאים בלבד: הסדרי הורות עם אם יחידנית או הסדרי הורות עם זוג נשים (Human Fertilisation and Embryology Act, 2008).

טרנסג'נדרים: התיחסות לאפשרויות של טרנסג'נדרים לממש את רצונם להורות הופעה רק בראשונות בסקוטלנד, באונטריו ובקליפורניה. פרופסור מומחה לדיני משפחה שהתראיין למחקר ציין כי לא שכיח לראות טרנסג'נדרים שemmמשים את רצונם להורות, אלא אם כן היו להם ילדים לפני שהם עברו תהליך של שינוי מגן. העמדות כלפי טרנסג'נדרים עדין דינמיות בסקוטלנד על אף התקדמות החוקיקתית בתחום להט"ב. עם זאת, לדבריו, הורות בקרב גברים להט"ב היפה לנורמה בסקוטלנד ובעבור זוגות גברים להט"ב מימוש הורות היפן לנורמה של תכנון חייהם המשותפים כמשפחה. זוג גברים דו-מיני מאנדיבורו, סקוטלנד ציינו כי ישנה פטיחות לבני משפחה חדשים וכך, זוג חברים שלהם שהם טרנסג'נדרים וקווירים, גדלים תואמים ללא קשיים מיוחדים ומתקבלים תמייה מלאה מן המדינה.

אפשרויות מימוש הורות בסקוטלנד

טיפולי כוראות והפריה

מדייניות וחיקיקה:

תרומות זרע/ביצית: בבריטניה תרומות הן אלטרואיסטיות והתרום הוא ידוע, ככלומר ילד שנולד מתרומה זרע או ביצית יכול ליצר קשר עם התרום/ת כשייען לגיל 18 (Evertsson et al., 2020; Wykes, 2013). חשוב לשים לב כי בבריטניה תרומות ביצית תיחסן גם לאם החוקית של הילד. לאחר התיעצשות פומבית ובקבוצות מחסור בתרומות (Goedeke et al., 2020), החלטה רשות HFEA כי ניתן לשלם דמי פיצוי עבור הוצאות הכרוכות בתרומה בסכום של עד 350 ליש"ט עבור תורמי זרע (35 ליש"ט לביקור ועד 10 ביקורים) ובסכום של עד 750 ליש"ט לתרומות ביצית (לכל מחזיר תרומה שהושלם) (p.ח, HFEA). לאחר החלטה זו דוחה על עלייה במספר התורמים, אך זו נראה תוצאה של השילוב בין ההחלטה לממן פיצוי ובין העלייה במידעות הציבור לתרומות בעקבות קמפיינים שיווקיים רבים (Goedeke et al., 2020).

טיפול פוריות והפריה: בשנת 2009 הותרה בסקוטלנד גישה חוקית לטיפול פוריות FIV לנשים להט"ב (Mendos et al., 2020, & Bloomer, 2017). והחוק העניק שוויון בטיפול פוריות של ארגון הבריאות הלאומי (NHS) בדומה לצאונות של נשים הטרוסקסואליות (Mackie, 2016). בשנת 2017, חלו שינויים בקריטריונים לצאות לטיפול פוריות בסבוסוד ציבורי, בהתאם להמלצות קבוצת הפוריות הלאומית (National Infertility Group). עד לשנת 2016, הזכאות לסקוסוד ניתנה לפחות בעקבות בשל סיבה מתאימה או פוריות בלתי מוסברת במשך שנתיים לפחות בקרב זוגות הטרוסקסואליים; עקרות בלתי מוסברת לאחר 6–8 חודשים של הרעת תורמים בקרב זוגות מאותה המין. השינוי מאותה שנה הוסיף קריטריון שככל גישה לטיפול FIV לזוגות עם ילדים בבית, כאשר לשותף אחד אין ילד ביולוגי; והגדלת מספר מחזורי טיפולים בסבוסוד משנהים לשולש. לצד זאת, לזוגות גברים אין מימון ציבורי של טיפול פוריות (Gov.scot, 2016).

מדביה של נציגת ממשלת סקוטלנד מטעם הדירקטוריון לילדים ולמשפחות עולה כי הקריטריונים לגישה לטיפול פוריות ציבוריים (בסבוסוד ה-SNH) בסקוטלנד נקבעים ברמה לאומית כדי להבטיח גישה שוונונית ברחבי המדינה. לדבריה, טיפול פוריות זמינים ברחבי סקוטלנד גם לזוגות הטרוסקסואליים וגם לזוגות להט"ב העומדים בתנאים כולל מציאת תורמים מתאימים.

הסדרת מעמד הורות חוקית לאחר ההילין:

על פי החוק הסקוטי המגדיר מיהו הורה נקבע כי הורה היא ראשית, האם שילדה את הילד, גם אם הביצית נתרומה מאם אחרת (Human Fertilisation and Embryology Act, 2008). על פי התקנון לחוק הפריה משנת 2008, אם שני בני הזוג מסכימים בכך נשי או רשום בשותפות אזרחית, בן או בת הזוג של האם ייחשבו "הוראה שני" או "הוראה אחר" (הוראה נקי או הורה זכר). החוק לא מכיר עדין בשתי "אימהות" והאימהות הפורמלית שמורה עדין רק למי שילדה את התינוק, ובת זוגה תוגדר כ"הוראה שני" או "הוראה אחר" (Norrie, 2016). מלבד זאת הסדרת מעמד הורות מורכבת ותלו במעמד האישה, במיקום טיפול הפוריות ובדרכי ההתUberות (dch, Equality Network):

1. **התUberות באמצעות רפואיים:** אם זוג נשים השתמשו באמצעותם שאינם כוללים סיוע רפואי כגון מגע מיני או הזרעה תוך רחמיית עצמאית עם זרע שקיבלו בתמורה מתורם ידוע ובאופן רפואי שאינו דרך רפואי (כגון מכר של הזוג), אזו נזוט הזרע יהיה האב החוקי והשותף שאינו רשום ישולן מן הורות (Norrie, 2016).

2. **התUberות במרפאה מורשתית:** במקרה של הפריה מלאכותית או טיפול פוריות במרפאה, בעדרת תרומות זרע דרך בנק זרע, אם האם הייתה בשותפות אזרחית או נשואה לאישה בזמן הזרעה או טיפול הפוריות, בת הזוג שלה תהיה האם החוקית של הילד בתור "הוראה שני" אלא אם כן לא הסכימה לטיפולים או להפריה. תורם הזרע אינו הורה החוקי של הילד. בנוסף לכך, אם האם לא הייתה בשותפות אזרחית/ נשואה בזמן הפריה או טיפול פוריות והטיפולים/הפריה נעשו במרפאה מורשתית, האם יכולה בזמן הטיפול לממן אדם אחר להיות הורה שני של הילד. זו יכולה להיות גם בת הזוג של האם, ובתנאי שהצחירה על הסכמה בכתב (dch, Equality Network).

3. **התUberות במרפאה פרטית:** בדומה להסדרת הורות במרפאה מורשתית, אם האם הייתה בשותפות אזרחית או נשואה לאישה בזמן הזרעה או טיפול הפוריות, בת הזוג שלה תהיה האם החוקית של הילד אלא אם כן לא הסכימה לטיפולים או להפריה. תורם הזרע אינו הורה החוקי של הילד. אולם, בשונה מטיפולים במרפאה מורשתית, אם האם אינה בשותפות או נשואין והתUberה

בהפריה פרטית, אזי תורם הזרע הוא ההורה החוקי של הילד. מכאן, שהגורם המカリ בנסיבות מטעם המועד ההורות במ_rfיפות פרטיות הוא סטטוס הייחסי של האם עם בת זוגה. יש לציין כי זהות מגדרית אינה משנה את המועד החוקי של האדם כהורה. כך למשל, אישת טרנסג'נדרית תמשיך להיות האב החוקי של הילד גם לאחר שתתקבל הכרה כאישה (d.o. Equality Network).

कשיים וחסמים:

- 1. עליות גבותות של הילין:** זוגות נשים ידרשו לשלם עבור שירות מחזורי טיפול前に בטרם יהיו זכויות למימון של ה-SHN (HFEA, db.).
- 2. הגבלות בחקיקה:** מדובר של נציג ממשלה סקוטלנד מטעם הדירקטוריון לילדים ולמשפחות עליה כי טיפול פוריות עבור יחידים עדין אינם מוסדרים והנושא נמצא בתחום עתידיות. לדבריה, הטיפול בנושא זה נמצא בהקפה בשל משבר מגפת הקורונה וכי בתקופה זו המוקד של 'הקבוצה הלאומית לאי-פרוון' ([The National Infertility Group](#)), גוף שהוקם על ידי ארגון הבריאות הלאומי (SNA), הוא בהבטחת נגישותם של שירותי ציבוריים למתן טיפולים לזכאים לצד מגבלות המגפה ותגירה.

פונדקאות

מדיניות וחקיקה:

פונדקאות מקומית: בכלל מדינות בריטניה אסורה פונדקאות מסחרית אך מותרת פונדקאות אלטרואיסטיות ובמסגרתה מותר לשלם עבור כסוי הוצאות הכרחיות בלבד. כמו כן ניתן אישור בחוק על פרסום מודעה לחיפוש אם פונדקאית וכן אישור על ארגונים וклиיניקות לשיע בחיפוש. עם זאת, ניתן להיעזר בארגון ללא כוונות רוח (כגון [Surrogate UK](#)) להיכרות עם אימהות פונדקאות פוטנציאליות. לא ניתן לאכוף בחוק הסכם פונדקאות והוילדת יכולת לחזור בה (Law Commission & Scottish Law Commission, 2019). Human Fertilisation and Embryology Act, 1990) פרופסור מומחה לדיני משפחה שהתראיין הסביר כי חוק ההפריה משנת 1990 (1990) מאפשר מסלול פונדקאות רק לזוגות נשואים הטרוסקסואליים, מכיוון שעל פי חוק האימוץ רק בני זוג נשואים היו יכולים לקבל צו הורות לאחר פונדקאות. צו הורות בסקוטלנד הוא הליך מקביל לאיומים המתקיים במקרים של פונדקאות. בשנת 2007 חוק חוק האימוץ והילדים (Scotland) Act, 2007 (Adoption and Children) ובשנת 2009 הוא תוקן ופתח את אפשרות האימוץ בפן כל הזוגות: נשואים, שותפים אזרחיים, זוגות לא נשואים וזוגות להט"ב כל עוד הם היו ב'תא משפחתי יציב'. אפשרות זו פתחה מסלול לגברים להט"ב שהוא חסום עד אז למימוש ההורות (The Adoption Agencies (Scotland) Regulations, 2009). על פי נציגת ממשלה סקוטלנד, מטעם הדירקטוריון לילדים ומשפחות, משרד הבריאות בסקוטלנד (SNA) אינו מעורב בכל דרך שהוא בסיע להורים במציאות פונדקאות ומומלץ לזוגות המעניינים בכך לפנות לקבלת ייעוץ משפטי פרטני.

פונדקאות בין-ארצית: פונדקאות בין-ארצית חוקית אך כפופה לחוקי ההורות של בריטניה. להורים הנכנסים לתהיליך זה מומלץ לקבל סיוע משפטי (db. Stonewall Scotland, d.o.).

הסדרת מעמד הורות חוקי לאחר ההילין:

על כי החוק הבריטי הנוכחי, הפונדקאיות נחשבת לאם החוקית בזמן הלידה ואם היא נשואה או בשותפות אזרחית, בן הזוג שלה יהיה ההורה השני אלא אם כן לא נתן את רשותו להילין. מעמד זה תקף גם במקרים של פונדקאות מקומית וגם בפונדקאות בין-ארצית. החוק מאפשר לזוגות להט"ב נשואים, זוגות בשותפות אזרחית וזוגות הגרים ייחדי ב'טא משפחתי' יציב' לפנוט לבית המשפט ולהירשם בתעודת הלידה של הילד כחורים חוקיים של הילד. כן, הורות חוקיות יכולה להיות מעברת מן האם הפונדקאית בנסיבות 'צוי הורות' או באמצעות אימוץ לאחר לידת הילד. אם יש חוסר הסכמה, בית המשפט יחולט בהתאם לטובת הילד (d.o. Stonewall Scotland, n.d.). החל משנת 2019, צווי הורות אושרו גם ליחידים אשר לפני כן לא הורשו להוציא 'צוי הורות' אלא אם היו בזוגיות (Brilliant Beginnings, n.d.). בשנותיו הראשונות של סקוטלנד, 'צוי הורות' נחשב כאחד מסוגי האימוץ של ילדים. מן הנtones לשנת 2020 עולה כי שיעורי בקשوت 'צוי הורות' לאחר פונדקאות, נותרו נמוכים מאוד ואף נמצאים במגמת ירידיה. ב-2016 היה 18 ב_kvashot_maosherot_ltsuvi_horot (לא רק גברים), ובשנת 2020 היה תשע ב_kvashot_maosherot_blnbd (בעור כל האוכלוסייה ולא עבור להט"ב בלבד) (National Records of Scotland, n.d.).

कשיים וחסמים:

- עלויות גבוהות של ההילין:** זוגות גברים שזוקקים לטיפול פוריות עבור פונדקאית, אינם זכאים למימון ציבורי ונדרשים לשולם עבור הטיפולים באופן פרטני (p.h. HFEA).
- הגבלות בחקיקה בפונדקאות בין-ארצית:** מן האטר הממשלתי של בריטניה עולה כי בשל הצורך להסדיר 'צוי הורות' בהיליך פונדקאות, ישנו קושי בהסדרת מעמד הורות חוקי במקרים של פונדקאות מחוץ לבריטניה (p.h. Gov.uk). פונדקאות בארצות הברית ובקנדה קלה יותר מאשר שהיא נעשית עם דרכון אמריקני או קנדי המאפשר להיכנס עם התינוק לבריטניה לאחר הלין הפונדקאות. עם זאת, כניסה מדינות אחרות (כמו אוקראינה, גיאורגיה ויעדי פונדקאות בלתי מוסדרים אחרים) מורכבת יותר והיליך ההסדרה של דרכון בריטי עבור התינוק כרוך בזמן ממושך (בין 2-5 חודשים) ובקשימים בייחוד אם הפונדקאית נשואה. כמו כן הליך הבקשה ל'צוי הורות' במקרה של פונדקאות בין-ארצית אורך בין 4-12 חודשים (Brilliant Beginnings, n.d.).

אמנה ואיומץ

מנתוני השנתון הפטיסטי של סקוטלנד עד לשנת 2020 עולה כי שיעור הילדים אשר אומצאו על ידי זוגות להט"ב נמוך אך במגמת עלייה מתמדת. עד 2009, זוגות להט"ב לא הורשו לאמץ ילדים, אך לאחר שתוקן החוק ((The Adoption Agencies (Scotland) Regulations, 2009), בשנת 2010 1% מן הילדים אומצאו על ידי זוגות חד-מיניים. שיעור זה עלה בהדרגה בעשור האחרון ובשנת 2020 5% מן הילדים אומצאו על ידי זוגות גברים וכ-3% אומצאו על ידי זוגות נשים. אימוץ על ידי גברים יחידים שכיח יותר (כ-31%) מאשר על ידי נשים יחידניות (כ-12%), אך אין סיווג המאפשר להבחין בין יחידים להט"ב לבין יחידים שאינם להט"ב והחוק שוווני כלפי כולם (p.h. National Records of Scotland, n.d.).

אומנה: בתקנות ההשגחה על ילדים משנת 2009, הוסרה האפליה כנגד זוגות להט"ב על פי החוק (The Looked After Children Scotland Regulations 2009). בכך, אסור לרשויות מקומיות להפנות כנגד זוגות להט"ב המעווניים לשמש משפחות אומנה וכן לא כנגד להט"ב יחידים (Mendos et al., 2020; Stonewall Scotland, n.d.).

אימוץ במשותח: חוק האימוץ והילדים הועבר בשנת 2007 Adoption and Children (Scotland) Act, 2007 ותוקן בשנת 2009 Adoption Agencies (Scotland) Regulations, 2009. בכך התיר לזוגות להט"ב לאמץ ילדים עוד לפני ההכרה החוקית בנישואין של להט"ב בשנת 2014 Marriage and Civil Partnership (Scotland) Act, 2014. על פי החוק, זוגות להט"ב שרים יחד בנישואים, בשותפות אזרחית או ביחסים משפחתיים ממושכים, יכולים להגיש בקשה לאמץ ילד במשותח. הורים מאמצים נדרשים לעמוד בכמה תנאים שיבטחו תמייה ויציבות ראויים לילדים: גיל 21 ומעלה, לא במהלך טיפול פוריות ובעל חדר פנוי בבית. אין התייחסות להעדפה מינית ואף הורים יחידים יכולים לאមץ Adoption and Children (Scotland) Act, 2007). כשהורים מאמצים במשותח הם הופכים לשני ההורים של הילד וההוראה הביולוגית של הילד מפסיק להיות הורה (Stonewall Scotland, n.d.).

אימוץ בין-ארצى: החוק בסקוטלנד מאפשר אימוץ בין-ארצית לכל בוגר מעל גיל 21 ללא אפליה של מצב משפחתי, נטייה מינית, גזע, דת או מגבלה (Mygov.scot, n.d.). נציגת ממשלה סקוטלנד, מטעם הדירקטוריון לילדים ולמשפחות סיפרה בריאון עימה כי תושבי סקוטלנד להט"ב, בין זוגות או יחידים, המעווניים לאימוץ בין-ארצית נדרשים לעמוד באותם כללי זכאות של כלל התושבים וכי יש שוויון מוחלט. עם זאת, כל אימוץ בין-ארצית נעשה בכפוף לכללי המדינה שמננה מתבצע האימוץ הנוגעים למסירת ילדים לאימוץ. לממשלה סקוטלנד אין סמכויות שיפוט בנושא זה.

אימוץ על ידי בן זוג: התקנון לחוק האימוץ והילדים משנת 2009 פתח את האפשרות לבן הזוג שאינו ההוראה הביולוגית לאם את הילד של בן או בת זוגו, ללא הכרה של רישום נישואין (Waaldijk, 2017).

קשיים וחסמים:

1. **מעט ילדים מועדים לאימוץ:** פרופסור מומחה לדיני משפחה בסקוטלנד ציין בראיון עימו כי תהליכי אימוץ עברו גברים להט"ב הוא מורכב בשל המספר המועט של ילדים המועדים לאימוץ. נס피 על כן, לדבריו, אחד המכשולים אשר עומדים בפני זוגות להט"ב הוא למצאו ילדים המועדים לאימוץ בגין צער מאחר שמרבית האימוץ ברמה המקומית הוא אימוץ של ילדים אשר עברו דרך מערכת הגנת הילד, והם בדרך כלל גدولים יותר.

2. **אפליה לרעה של זוגות להט"ב בסוכניות אימוץ:** בהקשר זה עלו בראיונות עדויות סותרות מפני המראינים. זוג גברים מסקוטלנד ציינו כי לא ידוע להם על מקרים של אפליה זוגות בהליכי אימוץ וכי ל旻יב ידיעתם סוכניות האימוץ מתמקדות בטובת הילד וברוחותו ולא לצורכי ההורים במימוש רצונם להורות ולהעדרה המינית שלהם. לעומת זאת שזהדתה כדו-מינית צינה כי עיקר הקשיים הידועים לה עברו להט"ב בסקוטלנד הם בתחום האימוץ. לדבריה יש סוכניות אימוץ שבהן להט"ב מופלים לרעה בתהליכי האימוץ. גם במדריך לגברים הומוסקסואלים המבקשים לאם מצוין כי ישנן עדויות על סוכניות אימוץ עם השתייכות דתית אשר סרבו לקבל מאמצים הומוסקסואלים. זאת אף על פי שהדבר מנוגד לחוק.

ב.4 צפון אירלנד

צפון אירלנד היא מדינה המשתייכת לבריטניה. בשנת 1921, בתום מלחמת העצמאות באירלנד, חולקה אירלנד לשני חלקים: הרפובליקה של אירלנד, שהיא מדינה עצמאית, וצפון אירלנד, המשתייכת לממלכה המאוחדת של בריטניה, הכוללת גם את אנגליה, ויילס וסקוטלנד. ישנו שטחים עמוקים בכמה רבדים במדינה: ברובד הפליטי הימניוסטיטי, המצדדים בהמשך השתייכותם למלוכה האנגלית; המצדדים בהתאחדות עם הרפובליקה האנגלית ובין תומכי המפלגה היונייניסטית, המצדדים בהמשך השתייכותם למלוכה המאוחדת; ברובד הדתי מחלוקת ארוכת שנים בין הפרוטסטנטים לקתולים; וברובד הלאומי-אתני המפלג' בין תושבים ממוצא אנגלי-סקוטי הנאמנים לממלכה המאוחדת לתושבים ממוצא גאלית התומכים בהידוק קשרים עם אירלנד (Hayes & Nagle, 2019). מחלוקת בענוגן לזכויות להט"ב בצפון אירלנד נזרזות במחלוקת אלה. נתן לעתים קרובות כי צפון אירלנד בכלל מאופיינת כחברה פטריארכלית והומופובית באופן קיצוני. יש קשר בין שמייה על מבנה משפחה הטرسוסקסואלי ובין שמייה על הזהות הלאומית-אתנית והנחתה, מה שפרשנים מצינים חמס הגודל ביותר לתמיכה בזכויות להט"ב (Hayes & Nagle, 2019).

ברובד הפליטי, מפלגות דומיננטיות נלחמו ביניהן שנים רבות בנושא זכויות להט"ב בכלל והכרה בנישואין של זוגות להט"ב בפרט. בשנת 1998 נחתם הסכם אשר התעדד לסירט 30 שנים של קונפליקט לאומי-אתני אלים בין מפלגות לאומניות ורפובליקניות ומפלגות חברותיות ליברליות אשר תמכו בזכויות להט"ב כחלק מאגנדה של מתן זכויות שויזון למיועטים ובין המפלגה היונייניסטית הדמוקרטית (DUP) אשר אימצה עמדה שלילית קיצונית בענוגן לאוכלוסיית להט"ב. מטרת ההסכם הייתה לפטור את הקונפליקט באמצעות הסדר שקול (פריטני) של חלוקת הכוח ולקדם פתרון של מחלוקת פוליטית חשובה הנוגעת לסוגיות מורכבות כמו הפלות זכויות להט"ב. ואולם, בתקופה שלאחר החתימה על ההסכם התגברו אירועים והתקפות הומופוביות וכן לא על פתרון המחלוקת הפוליטיות (Hayes & Nagle, 2019). מאז 2013, הגיעו המפלגה הלאומנית שני (Féin Chóin), בשיתוף עם מפלגות אחרות, חמיש הצעות חוק להכרה בנישואין של זוגות להט"ב לפולמנט. על כל הצעת חוק שביקשהקדם זכויות מצד מפלגת הלאומנים, הגיעו המפלגה היונייניסטית עתיירות כנגד אשר יכולות להיפטר רק בהסכם הרוב. בכך, נחסמה במשך שנים חקיקה המקדמת שוויון להט"ב (Hayes & Fakhoury, 2018; Nagle, 2019).

עמדות הציבור כלפי להט"ב

סקרים שנערכו במהלך השנים 1989 ועד 2012 הראו עלייה ניכרת בקבלה הומוסקסואלית בקרב הציבור בצפון אירלנד. בשנת 1989, 11% מן האנשים חשבו שיש להט"ב לאץ תינוק באופן התנאים כמו לאזוג טרסוסקסואלי ו-5% חשבו כך לגבי זוגות גברים (McAlister et al., 2014). בשנת 2012 שיעוריהם אלו עלו ל-40% לגביהם ו-36% לגברים. תמייה בנישואין של זוגות להט"ב עלה מ-35% בשנת 2005 ל-58% בשנת 2012. בהתאם, תפיסת יחסם להט"ב כפוגמים ירדה בשנים אלה מ-28% ל-7% (McAlister et al., 2014). גישות שליליות כלפי להט"ב היו שכיחות יותר בקרב מבוגרים, פרוטסטנטים או אלו המבקרים בכנסייה. עמדות חיוביות כלפי להט"ב היו שכיחות יותר בקרב מי שהכירו אדם להט"ב ובקרב אלו שלא תפסו הומוסקסואליות כ"בחירה" (McAlister et al., 2014). ב-2012, 66% מן הקתולים תמכו בנישואין של זוגות להט"ב לעומת 45% מן הפרוטסטנטים (Bradley-Johnston, 2017). סקר משנת 2018 הראה הקenza של מגמה זאת: שיעור הקתולים הומוסקסואליים בנישואין להט"ב עלה ל-81% ואילו שיעור הפרוטסטנטים ירד ל-36% (Hayes & Nagle, 2019). כמו כן נמצא גם קשר בין עמדות

להגדירה פוליטית. כך, 61% מalgo אשר הגדרו עצם כתומכים במפלגה הionario-יסטית, התנגדו לנישואין של זוגות להט"ב, בעוד רק 30% מalgo שהגדרו עצם כתומכים במפלגת הלאומנים התנגדו לכך (Nagle & Fakhoury, 2018).

עם זאת, על אף שניכר שינוי לטובה בעמדות כלפי להט"ב ומשפחות להט"ב, נראה כי שמרנות והומופוביה עדין קיימים בцеפן אירלנד. בסקר שנערך בשנת 2007 נמצא כי צפונ אירלנד הייתה האומה ההומופובי ביותר בעולם המערבי (Borooh & Mangan, 2007). מחקרים מצבאים על שיעורים גבוהים של טראומה וביעות בריאות הנפש בקרב להט"ב בцеפן אירלנד וכן על רמה גבוהה של דעות קדומות בנוגע ל.nihuat להט"ב. כך, במחקר שבchan את רוחותם של סטודנטים להט"ב בцеפן אירלנד נמצא כי ישנה בקרבם חשיפה מוגברת לטראומה ולסימפטומים של PTSD (Travers et al., 2020; Dicau & Chardha, 2020). בשנת 2017, DIGG ארוגן להט"ב הבין-לאומי ILGA-AIGA את צפונ אירלנד כמקום הגרוע ביותר להט"ב לחיוות בו בבריטניה (ILGA-Europe, 2017).

מדיניות וחקיקה כלפי זכויות להט"ב ויחסים משפחתיים והורות להט"ב

צפונ אירלנד הייתה המדינה האחורה מבין מדינות בריטניה שהעניקה זכויות להט"ב. היא גם הייתה האחורה אשר הסירה את האיסור על יחסי מין בין גברים, בעקבות התurbות הפרלמנט הבריטי, והאחורונה לאשר נישואין של זוגות להט"ב. כמו כן מרבית השינויים לטבות זכויות להט"ב במדינה הושגו תחת החוק של בריטניה, חוקת הפרלמנט הבריטי ופסיקת בית משפט, ולא בעקבות שינויים מקומיים בבית המשפטים בצד אירלנד (Waites, 2013). מראיין, מקיים הקילט פיבסוק לאבות הומוסקסואלים בבריטניה, הסביר כי בריטניה כפתחה על צפונ אירלנד את חוק השוויון בנישואין. למורת התנגדותה של צפונ אירלנד למחלך זה, החוקים בבריטניה גוברים על חוקיה של המדינות תחת שלטונה. יחסי מין בין נשים לא נאסרו מעולם אך יחסי בין גברים היו מנוגדים לחוק עד לשנת 1982. בשנת 1981, בית המשפט האירופי לזכויות אדם פסק שיש לבטל את כל החוקים אשר אוסרים על יחסי להט"ב, המפירם את החוקה האירופית לזכויות אדם ואת הזכות לפרטיות. חוקקה זו הובילה את הפרלמנט הבריטי להרחיב את ביטול האיסור בחוק משנת 1967 גם לצפונ אירלנד. בעקבות זאת, בשנת 1982 הפק מעמדם של להט"ב לחוקי (Waites, 2013).

הכרה רשמית בשותפות אזרחית של להט"ב אושרה בחקיקה בשנת 2005, באיחור ניכר מאשר מדינות בריטניה. החוק להכרה בשותפות אזרחית הועבר על ידי הפרלמנט הבריטי בשנת 2004 ונכנס לתוקף בשנת 2005 לאחר שסוגיה זו לא הגיעה לידי הכרעה בצד אירלנד (Northern Ireland Civil Partnership Act 2004 (Amendments to Subordinate Legislation Order) (Northern Ireland Civil Partnership Act 2004 (Amendments to Subordinate Legislation Order)). גם חוק השוויון המגן על להט"ב מפני אפליה על בסיס נטייה מינית, התקבל רק בשנת 2006 (Equality Act, 2005). כמו כן סוגיית הנישואין של להט"ב הייתה במשך שנים רבות סלע מחלוקת מרכזי בצד אירלנד. כאמור, הצעה להכרה בנישואין של זוגות להט"ב העלתה חמישה פעמים בבית המשפטים בין השנים 2012 ועד 2015, ועל אף שנתקבלה על ידי רוב הציבור החמישי, היא נעצרה בעקבות עתירה של המפלגה הionario-יסטית הדמוקרטיבית. המחלוקת בנושא הובילה את הפלמנט הבריטי להתערב בתהליכי החקיקה המקומיות ולכפות על צפונ אירלנד הכרה חוקית בנישואין של זוגות להט"ב החל מינואר 2020. עד אז, נישואין שהתקיימו מחוץ לצפונ אירלנד הוכרו כשותפות אזרחית. החל מספטמבר 2020 טקסי נישואין דתיים של זוגות להט"ב בתוך הכנסיות הותרו בצד אירלנד על פי תקנות הנישואין והשותפות האזרחית בצד אירלנד (Civil Partnership Regulations, 2020 Hayes & Nagle, 2018).

זכויות שונות בתחום ההורות של להט'ב אושרו בצפון אירלנד עוד בטרם ההכרה ברישום זוגיות לזוגות להט'ב בשנת 2005. כה, בשנת 1996 אושרה הכרה בסמכות הורית של בן או בת זוג להט'ב כלפי ילד ביולוגי של בן או בת זוג ובשנת 1999 אושרה חופשת לידה לזוגות להט'ב. חזקת הורות חוקית לא אימוץ לבני הזוג ניתנה בשנת 2016 עבור הרשומים בשותפות אזרחית והגרים יחד במשק בית יציב' (Waaldijk, 2017) (לוח 5).

לוח 5: התפתחות החוקה באפקט אירלנדי בתחום זכויות הורות של להט"ב בין השנים 1996-2020

1996	1999	1999	2005	2006	2008	2013	2016	2020
הכרה בסמכות	אישור אישור	הכרה אישור	תיקון חוק	הסדרת מעמד	אימוץ	אימוץ	אימוץ במשותף	אימוץ במשותף
ההורית לידה	רישום	הרכיה	הורות עבו	המאפשר	במשותף	לזוגות להט"ב לא	לזוגות להט"ב לא	לזוגות להט"ב לא
של זוג להט"ב	בשותפות	הורי להט"ב	האפשר	לרשומים	לשווים	נסואים הגרים	של זוגות	של זוגות
של בני זוג להט"ב על להט"ב	אזורית איזוריות	באים אן	לנשים	בשותפות	יחד במרק בית	יחד במרק בית	יחד במרק בית	יחד במרק בית
ילד בילוגי של בני זוגם	באמונה להט"ב גישה	אזורית גישה	לאומנה	באותה	יציב ומושך	יציב ומושך	אזרחות	אזרחות
של בני זוגם	לטיפול	חזקת הורות	אימוץ על	אימוץ על	חוק השוויון –	חוק השוויון –	חוקית ללא	חוקית ללא
	פוריות איסור אפליה	על בסיס נטייה	ידי בן זוג	ידי בן זוג	והפריה	ולזוגות	אימוץ לבני	אימוץ לבני
	או העדפה במימון ציבור	להט"ב	זהגון	זהגון	זהגון	זהגון	זוג בשותפות	זוג בשותפות
	מינית ומגדירת						אזרחות	אזרחות

הכרה במבנה משפחתי חדש

בדומה להסדרים המתאכרים בסקוטלנד, גם צפונ אירלנד כפופה לחוקיקה של בריטניה ועל כן מתאפשרים מבני המשפחה האלה:

הוראת משפטכם

- הסדרי הורות משותפת עם אם יחידנית:** אם גבר ביחסים להט'ב תורם זרע לאשה יחידנית בכונה לבסס הורות משותפת, הוא יהיה האב החוקי של הילד. אם ירשם בתעודת הלידה יהיו לו גם סמכויות הורות על הילד וזכות להיות מעורב בקבלת החלטות לגביו של הילד. גם לבן הזוג יוכל להיות מעמד לפני הילד בຄמה אפשריות: (1) אם בני הזוג הם בשותפות אזרחית או נשואים הם יכולים לחתום על הסכם אחראיות הורות (עם האם היולדת) כדי להעניק סמכויות הורות לבן הזוג של האב. זה יעניק לאב הלא-ביולוגי סמכות לקבל החלטות הורות, אף על פי שהוא לא מקבל מעמד מלא של הורה; (2) אם בני הזוג אינם נשואים הם יכולים להגיש בקשה למעמד מגורים משותפים המעניק לאב הלא-ביולוגי סמכויות הורות. אימוץ אינו אפשרות טובה כדי לבסס הסדר הורות משותפת לאחר שהוא יבטל את המעמד החוקי של האם היולדת כהוראה (d), Stonewall scotland.

אזורית, המצב משתנה: אם ההריון נוצר במרפאה ברישוי, האם יכולה לבחור אם ההורה השנייה תורם הזרע, או בת הזוג שלה. אם ההריון נוצר במרפאה שאינה מושית בבריטניה האב הביולוגי יהיה האב החוקי של הילד (Human Fertilisation and Embryology Act, 2008; Stonewall, 2017).

הורות מרובה: בבריטניה לצד יכולתו של רק שני הורים חוקים, גם אם ישנים מבוגרים נוספים המעורבים בפועל בגידולו. גם בצרפת אירלנד, אין אפשרות למסור מבחן חוקית הורות מרובה. אם בפועל יותר משני הורים מגדלים את הילד, רק ההורים הביוולוגיים יוכרו כהורים חוקיים (Waaldijk, 2017). מתוך כך, אם יש לאם ולאב החוקיים בת או בן זוג, הם יכולים להחליט מה תהיה רמת המעורבות שלהם או שלא בחוי ילדיהם ובגידולם (Waaldijk, 2017). החוק מאפשר הורות מרובה עבור זוגות להט"ב בשני תנאים בלבד: הסדרי הורות עם אם יחידנית או הסדרי הורות עם זוג נשים (Human Fertilisation and Embryology Act, 2008; Waaldijk, 2017).

אפשרויות מימוש הורות בצרפת אירלנד

חוק זכויות האדם בצרפת אירלנד (Human Rights Act, 1998) קובע כי הבאת ילדים לעולם היא זכות אדם. עם זאת, זוגות להט"בamat ביחסים רבים בתהילך מימוש רצונם להורות. נשים להט"ב המבקשות להפוך לאימהות, מأتגרות בנסיבות חברתיות שמראניות של הורות וממצאים מחקרים מראים כי מדיניות נוקשה בצרפת אירלנד מובילה להתנגדות מפלגה לפיהן (& Bloomer & Mackle, 2017).

טיפול פוריות והפריה

מדיניות וחקיקה:

תרומת זרע/ביצית: תרומת הזרע או הביצית מגיעה מתורם שאינו אונימי, ככלומר תורם ידוע, והتورם לא נחשב להורה חוקי של הילד (Evertsson et al., 2020; Wykes, 2013). נוסף על כן, התרומה נחשבת לתרומה אלטרואיסטית, ככלומר ללא תשלום עבור התרומה. בבריטניה לאחר התיעצויות פומביות ובעקבות מחסורי בתמורות (Goedekte et al., 2020), החלטה רשות HFEA כי ניתן לשלם דמי פיצוי לתורם/ת עבור הוצאות הכרוכות בתרומה בסכום של עד 350 ליש"ט עבור תורמי זרע (35 ליש"ט לביקור ועד 10 ביקורים) ובסכום של עד 750 ליש"ט לתרומת ביצית (לכל מחזoor תרומה שהושלם) (p.h, HFEA). לאחר החלטה זו דוח על עלייה במספר התורמים, אך זו כנראה תוצאה של השילוב בין ההחלטה לממן פיצוי ובין העלייה במידעות הציבור לתרומות בעקבות קמפיינים שיווקיים רבים (Goedekte et al., 2020).

טיפול פוריות והפריה: החוק הראשון בבריטניה להפריה אונימית ולחקר עוברים (1990) אסר על מתן טיפול הפריה לנשים לא נשואות ולזוגות נשים בטענה של הפרת זכויות הילד לאב' (Norrie, 2016). יש הגורסים כי תפיסה זו הושפעה מדעה רוחת ציבור והקשרת בין עברינות ופשע של צעירים להיעדר דמות אב. מחקרים מאוחרים יותר הפריחו טענה זו (Evertsson et al., 2020; Wykes, 2013). חקיקה מפלגה זו תוקנה בשנת 2008 במטרה לאפשר לזוגות נשים ולאימהות יחידניות גישה לטיפול הפריה (Norrie, 2016). על אף השינויים בחקיקה, ישן עדות כי בצרפת אירלנד, נשים שמצוותם כלוחט לא יכולות לגשת לטיפול פוריות במסגרת שירותי הבריאות הלאומי (NHS) כמו זוגות הטרוסקסואליים. זאת, בניגוד למדיניות בשאר מדינות בריטניה (Bloomer & Mackle, 2017).

1. **עלויות גבוהות של ההליך:** נמצא כי נגשנות לטיפולי פוריות עבור נשים בצרפת אירלנד היא נמוכה מאוד, נתונה למסגרות משפטיות מגבלות וטיפולים הפוריות עצם מהווים נטל כלכלי רב (Kazyak et al., 2018). חיזוק לכך עליה מן הראיונות. כך למשל, אם להט"ב שיתפה כי חוויתה התعلמות של מרפאות פוריות ממנה ומנשים להט"ב אשר ביקש לקבל טיפול לפני כן. לדבריה, מרפאות אלו הסכימו לטפל בבעיות פוריות גופניות בלבד ולא באירוע חברתי' בערך עקב השפעה דתית. עם זאת, האם הדגישה כי חל שינוי ביחס של המרפאות בשנים האחרונות בעקבות הבנת הפוטנציאלי הכלכלי העמום בזוגות להט"ב המבקשים למשם את רצונם להורות ונדרשים לשלם עלויות גבוהות למרפאות פרטיות.
2. **אפליה לרעה של זוגות להט"ב:** משרד הבריאות בצרפת אירלנד מגביל את הסיעוע במימון טיפולים לביעות פוריות רפואיות בלבד. בשנת 2013, הארגון הלאומי למצינות בבריאות ובטיפול בבריטניה ([NICE](#)), קבע הנחיות לחולוקת תקציבים זמינים ושותיונים של משרד הבריאות עבור סיוע לזוגות נשים להט"ב המבקשות טיפול רפואיות (Wykes, 2013). אולם, גם הנחיות אלו מערימות קשיים על נשים להט"ב המבקשות למשם את רצונן להורות באמצעות טיפול רפואיות. כך למשל, ההנחיות קובעות כי זוגות נשים להט"ב חייבות לעבור 12 מחזירים של הזרעה תוך רחמת בטראם תהיינה זכאיות לקבל טיפול רפואי הפריה חזק-גופית (FVF) בהשתתפות שירות הבריאות הציבוריים (NHS). במקרים מסוימים זוגות נשים להט"ב נדרשו להשתמש בכספיות רפואיות פרטיות בניסיון להורות בטראם הפניה בבקשתה למימון של ארגון הבריאות הלאומי (NHS) עבור FVF. זוגות הטרוסקסטואליים לא נדרשו להתמודד עם מכשולים כלכליים אלו והסבירה הצהרה שלהם כי לא האלחו להט"ב כעבור שנה של ניסיונות NHS מוגבל לטיפול הפריה חזק-גופית אחד או לשושה ניסיונות של הפריה תוך רחמת בלבד. גם זאת, רק לאחר שנה של ניסיונות להורות ללא הצלחה. לעומת זאת, לדבריה, זוגות הטרוסקסטואליים אינם צריכים להוכיח את הניסיון להורות על ידי שימוש במרפאות פרטיות. המראיןת דרך דרך את המגבלה זו על ידי זיהוי הניסיונות להורות בעודן מציניות כי ניסו להיכנס להירון מחבר קרוב והביעה תשוכן מכך שהמדינה מלאצת אותה לשקר ולא מקבלת אותה כפי שהיא.
3. **חיספה לסטיקונים בריאותיים ומשפטיים:** נשים שאינן זכאיות לקבל טיפול-ב-SHN או שאינן מסוגלות לממן שירותים פרטיים, נאלצות לפנות להפריות באמצעות הסדרים עצמים בלתי פורמליים (Priddle, 2015). הנסיבות אלו כרוכות בסיכון:
 - א. **סטיקונים בהיבט הרפואיי** – מחקר אשר חקר את בריאותן ורווחתן של נשים מן הקהילה הלהט"ב בצרפת אירלנד חשף עדויות להתנגדויות סיכון של נשים המבקשות להיכנס להירון. התנגדויות אלה כוללות מיציאת "טורמי זרע" באינטראקט, או קיום יחס' מיין עם גברים מבלי שהיה להן מידע על הרקע המני או הרפואית שלהם (Bloomer & Mackle, 2017). כמו כן רק במרפאות שבפיקוח נעשים סינויים ובדיקות של מצב פיזי, נפשי ובריאות של התורמים (2021, HFEA). בשל כך, ביצוע טיפולים במרפאות שאינן מכוקחות עלול לחושר את הנשים לזריהם ולהידבקות בזריהם ובמחלות (Bloomer & Mackle, 2017).
 - ב. **סטיקונים בהיבט המשפטי** – סיכון אלה קשורים לסוגיות ההכרה בהורות. במרפאות של ה-SHN ובמרפאות פרטיות, הנתונות לפיקוח של הרשות להפריות ולחקר עוברים, תרומת הזרע מגיעה מתורם אונוניי שלא נחשב להורה חוקי של

הילד (Wykes, 2013). לעומת זאת, במקרים של הסדר עצמו, החוק בבריטניה מכיר בתורם הזרע כאב הילד על פי חוק ועל כן הוא יכול לATAB עמו מושמרת על הילד. כמו כן מכיוון שמדובר כאן אב 'אמית' ולא תורם אנונימי, אין אפשרות לרשום את בת הזוג של האם הביולוגית, כאם הילד (Bloomer & Mackle, 2017).

הסדרת הורות חוקית לאחר הילין:

מן הצד השני, אם בזוגיות עם אישתו, ספירה שכדי לרשום את בת הזוג כאם השניה של הבית שלהן הן היו צריכות להינשא או להירשם בשותפות אזרחית. לדבריה, ללא מיסוד מערכת היחסים ביניהן אי אפשר היה לרשום את בת הזוג כאימה של הילדה. בשונה, כדי לרשום גבר בתעודה הלידתית של הבית היא הייתה צריכה להצהיר שהוא האב ולא הייתה חייבת להוכיח שם בזוגיות מוסדרת.

פונדקאות

מדיניות וחקיקה:

פונדקאות מקומית: פונדקאות מקומית אלטרואיסטיות חוקית בכל בריטניה ובכללן בצפון אירלנד. החוק תומך באבות המבאים ילדים לעולם בעזרת אם פונדקאית באותו אופן כמו בזוגות הטראסקוסואליים (Gov.uk, 2021). מראויין לעבוד בעמותת The Rainbow Project ציין שאומנם אין אפשרות לשלם על הלין הפונדקאות, אבל אפשר לספק תגמול באותו עקייר דרך מתנות.

פונדקאות בין-ארצית: גם פונדקאות בין-ארצית היא חוקית אך כפופה לחוקי ההורות של בריטניה. לכן חלק מן הזוגות נעזרים בפונדקאות מחוץ לבריטניה, מכיוון שישנן מדינות (כמו מדינות עולם שלישי) שבהן הילין הרפואי יותר זול. עם זאת, מראויין לעבוד בעמותת The Rainbow Project ציין שהחזרה לגבולות בריטניה עם התינוק שנולד מצריכה הילין בירוקרטי מסובבל וחלק מן הזוגות נותרו מחוץ למולדנה מבלתי שיוכלו לחזור.

הסדרת הורות חוקית לאחר הילין:

על ידי החוק הבריטי הנוכחי, הפונדקאית נחשבת לאם החוקית בזמן הלידה ואם היא נשואה או בשותפות אזרחית, בן הזוג שלו יהיה ההורה השני אלא אם כן לא נתן את רשותו להילין. מעמד זה תקף גם במקרים של פונדקאות מקומיות וגם בפונדקאות בין-ארצית. החוק מאפשר לזוגות להט"ב נשואים, זוגות בשותפות אזרחית וזוגות הגרים ייחדי ב'טא משפחתי' יציב' לפנוט לבית המשפט ולהירשם בתעודה הלידתית של הילד כהורים חוקיים של הילד. כן, הורות חוקית יכולה להיות מעוברת מן האם הפונדקאית באמצעות 'צו הורות' או באמצעות אימוץ לאחר לידת הילד. אם יש חסר הסכמה, בית המשפט יחוליט בהתאם לטובת הילד (Gov.uk, 2021; Stonewall, 2019). החל משנת 2019, צווי הורות אושרו גם ליחידים אשר לפני כן לא הורשו להוציא 'צו הורות' אלא אם היו בזוגיות (p.h, 2021). 'צו הורות' בפונדקאות מקומית מאפשר לשני בני הזוג לATAB עמו מושמר בתעודה הלידתית כהורים חוקיים של הילד (Gov.uk, 2021).

פתרונות וחסמים:

1. **הגבלוות בחקיקה:** מן האתגר הממשלתי של בריטניה עולה כי בשל הצורך להסדיר 'צ'ו הורות' בהילכי פונדקאות, ישנו קושי בהסדרת מעמד הורות חוקי במקרים של פונדקאות בין-ארצית (d.o. Gov.uk). פונדקאות בארץ הבריטי ובקנדה קלה יותר, מאחר שהיא נעשית עם דרכון אמריקני או קנדי המאפשר להיכנס עם התינוק לבריטניה לאחר הליך הפונדקאות. עם זאת, כניסה מדינות אחרות (כמו אוקראינה, גאורגיה ויעד פונדקאות בלתי מוסדרים אחרים) מרכיבת יותר והליך ההסדרה של דרכון בריטי עבורי התינוק כרוך בזמן ממושך (בין 2-5 חודשים) ובקשישים ביחס אם הפונדקאית נשואה. כמו כן הליך הבקשה 'צ'ו הורות' במקירה של פונדקאות בין-ארצית אורך בין 4-12 חודשים (d.o. Brilliant Beginnings).

אומנה ואיומץ

על פי נתוני משרד הבריאות והsocננות לסטטיסטיקה ומחקר בצרפת אירלנד לשנת 2019-2020, 10% מבין כלל המאמצים היו זוגות להט"ב (מתוך 111 הליצי אימוץ סך הכל בשנת 2020 ו-73 בשנת 2019) ו-6% היו אימהות ייחידניות (Rodgers & McCluney, 2020).

מדיניות וחקיקה:

- **אומנה ואיומץ:** החל משנת 2006, החוק מאפשר לזוג מאמצים להט"ב או להורי אומנה להט"ב להופיע כמשמרנים חוקיים בממסכי האומנה או האימוץ (Mendos et al., 2020).
- **אימוץ במשותף:** בשנת 2013, בית המשפט לערעווריםקבע כי בני זוג הרשומים בשותפות אזרחית יכולים לאיץ במשותף לצד שניינו קשרו אליהם גנטית (Mendos et al., 2020). בשנת 2016, אושר אימוץ משותף גם לזוגות שאינם בשותפות אזרחית הגרים ייחידי ומנהליים 'משך בית יציב וממושך' (Waaldijk, 2017).
- **אימוץ על ידי בן זוג:** בדומה להכרה בזכות של זוגות להט"ב ויחידיים לאיץ במשותף, בשנת 2013 אושר לזוגות להט"ב אימוץ על ידי בן זוג (Mendos et al., 2020), ובשנת 2016 אושר אימוץ על ידי בן זוג גם לזוגות שאינם בשותפות אזרחית הגרים ייחידי ומנהליים 'משך בית יציב וממושך' (Waaldijk, 2017).

פתרונות וחסמים:

1. **אפליה לרעה של זוגות להט"ב:** על פי עמותת The Rainbow Project, זוג להט"ב יכול לאיץ ילד זכויות זו נטמכת בתקנות למניעת אפליה על רקע נטייה מינית בחוק השוויון (Equality Act, 2006). למורת החוק ישנן סוכנויות אימוץ הנרתעת מכך. למשל, מריאין שעבוד בעמותת The rainbow project סיפר כי כאשר עבר חוק השוויון, היו סוכנויות אימוץ שמרניות של הכנסייה שהעדיפו לסגור את הסוכנויות ולא למסור ילד לאימוץ לזוגות להט"ב. הוא ציין שגם כויס יש סוכנויות אימוץ, בעיקר של ארגונים דתיים, אשר ייעדו להם בעיה לעובוד יחד עם הורי להט"ב אך בפועל זה אינו קורה.
2. **חוכר מיזמי זכויות:** עובד בעמותת The Rainbow Project טען כי הקושי העיקרי בימוש הורות של זוגות להט"ב הוא היעדר גישה לידוע אמין ועדייני בנוגע לזכויותיהם ולאפשרויות העומדות בפניהם למימוש הורות. כך למשל, זוגות להט"ב שפנו לעמותה חשבו שאינם יכולים לאמצ כייחדים או שהכנסה גבוהה היא תנאי לאימוץ. לדבריו, חוקי האימוץ בצרפת אירלנד הם שווים לזוגות להט"ב ושאינם לזוגות להט"ב וכי לחתם מענה לקושי זה העומدة עורכת ערב מידע בשותפות עם סוכנויות האימוץ והאומנה.

ב.5 הולנד

הולנד היא מדינה הממוקמת בծפון אירופה ומחולקת ל-12 מחוזות. הולנד היא דמוקרטיה ליברלית ונחשבת אחת המדינות הליברליות בעולם, בעלת תרבויות המקדמת סובלנות חברתית (Rowen, 2021). הולנד גם נחשבת לאחת המדינות המכילות והפתוחות כלפי קהילת להט"ב ואחת המדינות הראשונות באירופה שבהן אושר מיסוד הנישואין בין בני זוג מאותם המין כבר בשנת 2001 (Evertsson et al., 2020; Mendos et al., 2020; Waaldijk, 2017).

עמדות הציבור כלפי להט"ב

ממשלה הולנד רואה חשיבות בניטור עמדות הציבור בנוגע לקהילה להט"ב באופן סדרי ושיטתי (Evertsson et al., 2020; Government of the Netherlands, 2018). מסקרים שעורכט הממשלה עולה כי עמדות הציבור כלפי להט"ב הן חיוביות באופן כללי. בסקר שנערך באירופה בשנת 2016 נמצא הולנד במקום השני, מבין 18 מדינות שנבדקו, מבחינה שיעור בעל הדעות החיוביות כלפי להט"ב, אחרי איסלנד שהיא מקום הראשון (Evertsson et al., 2020; Government of the Netherlands, 2018). עם זאת, יש פערים בין קבוצות שונות בהולנד. שיעור ההולנדים ילדי המדינה שמחזיקים בדעות חיוביות כלפי קהילת להט"ב הוא 85%, לעומת 30% בקרב המשתיצים לקבוצות אתניות שונות, מהגרים ברובם (Netherlands, 2018).

חוקרת מן האקדמיה בהולנד סיפרה בראיון עימה כי הולנד אומנם נחשבת לאחת המדינות המכילות והפתוחות ביותר כלפי קהילת להט"ב אך בפועל עמדות הציבור יכולות להיות סותרות ולא תמיד חיוביות. לדבריה, בסקרים שנערכו בהולנד עולה שכ-50% חושבים שהוא 'מגעיל' לראות זוג נשים או גברים מתנשק ברחוב. כמו כן כ-70% השיבו שצריכה להיות לזוגות להט"ב אותה דמות לאימוץ כמו שיש לזוגות הטורסקוטאליים, אולם אותו שיעור השיב שילד צריך לגודל בבית שיש בו אמא ואבא.

מדיניות וחקיקה כלפי זכויות להט"ב ויחסי משפחה והורות להט"ב

בהולנד, כבר משנות השבעים נחקקו חוקים לקידום שוואן זכויות של זוגות להט"ב ובוטל החוק האוסר על יחסי מין בין גברים. בשנת 1994 חוק נגד אפליה על רקע העדפה מינית (Equal Treatment Act, 1994) וב-1998 הוכחה שותפות אזרחית של להט"ב במדינה. ההגנה החוקית על קהילת להט"ב ואייסור האפליה נגדם מעוגנות בחוק העונשיין מאז 1992 וכן בחוק היחס השוויוני (Equal Treatment Act) משנת 1994 (Mendos et al., 2020).

בשנת 2001 אישרה הולנד את הזכות לזוגות להט"ב להינשא, ובשנתים הראשונים נראה היה כי יותר זוגות גברים בחרו להינשא מאשר זוגות נשים. החל משנת 2003 המגמה התהפקה, למשל בשנת 2013 יותר זוגות נשים נישאו (700) לעומת זוגות גברים (522) וכן גם בשנת 2015 (748 ו-647 בהתאמה). הנישואין של זוגות להט"ב מהווים 2% מכלל הנישואין במדינה. כמו כן מתווך כל מערכות היחסים המוסדרות רשמית של זוגות להט"ב, שיעור הרישום לשותפות אזרחית עומד על 30%. חשוב לציין כי על כל הזוגות, גם על הנשואים וגם על הרשומים בשותפות אזרחית, הטורסקוטאליים או להט"ב חלים כל החובות והזכויות ללא הבדל (Government of the Netherlands, 2018).

ברמה המקומית, עיריות עושות שימושים לקדם את זכויותיהם של אנשים מקהילה להט"ב באמצעות 'עריקשת' ([rainbow](#)) (cities) (cities) העובדות עם ארגונים שונים למען מניעת אפליה והעלאת התמיכה והקבלה שלהם, למשל בעזרת פעילויות חברתיות שונות בתחום חינוך, ספורט, רווחה והגיל השלישי (Government of the Netherlands, 2018). **ברמה הממשלתית**, הממשלה ההולנדית תומכת מאוד ביזמות לאומיות להגברת הקבלה והתמיכה בקהילה להט"ב ובארגוני זכויות מרכזים במדינה (למשל ארגון [COC](#) שהוא הנדול ובעל השפעה הרבה ביותר במדינה), וכן מת肯צת תוכניות להעלאת המודעות לנושא וחשיבותו, למשל באמצעות הסברה במוסגרות החינוך וגם במסגרות ובקבוצות דתיות. כמו כן הוקם ארגון ממשלתי לקהילה להט"ב (Dutch Government) אשר שותף לארגונים מגזר הציבורי ברמה המקומית והלאומית. **ברמה הבין-לאומית**, הולנד נחשבת לשחקן פוליטי חשוב הפעיל למען זכויות להט"ב במדינות שונות בעולם. למשל, היא אחת ממקימות הקואלייטה העולמית לזכויות שווין ושוכפה פעילה בה – קבוצה של 35 מדינות העובדות עם ארגונים מוניציפליים לטובת זכויות להט"ב ברחבי העולם. נוסף על כן, הולנד הייתה אחת ממקימות האגדה הממשלתית להט"ב באירופה – רשות בין-לאומיות של 31 מדינות שהוקמה בשנת 2018 ומתוරתה לדון ולקדם פרקטיקות ומדיניות הנוגעת להט"ב (Government of the Netherlands, 2018).

זכיות הורות נלוות: בהולנד משנת 2001 שני ההורם/ בני הזוג זכאים לחופשת לידה. ב-2001 הותר כאמור לזוגות להט"ב להינשא ולכן הזכאות לחופשת הלידה הותרה מיד גם לזוגות להט"ב. על פי החוק האם היולדת זכאית לחופשה בתשלום מלא במשך 16 שבועות. החוק זיכה את האב בחמשה ימי חופשה, אולם ביולי 2020 תוקן, כך שאבות זכאים גם ל-5 שבועות חופשה בשכר בשיעור של 70%. חופשת האבות מושלמת לאב או לבן או בת הזוג של האישה המוכרים כהורם או מטפלים עיקריים של הילד (Evertsson et al., 2020). אם ההורה אינו ההורה הביולוגי (האם היולדת) או הורה חוקי של הילד (בת/בן זוגה שהוכרה משפטית כהורה של הילד), הוא אינו זכאי לזכיות סוציאליות הורות (Waaldijk, 2017).

לוח 6: התפתחות החוקיקה בהולנד בתחום זכויות הורות של להט"ב בין השנים 1994-2020

1994	1997	1998	2001	2009	2019	2020
חוק נגד אפליה על מינית	אישור פונדקאות אלטראיסטיות	אישור בשותפות	הכרה בנישואים של זוג-הורים	הכרה אימוש בין-ארצית	אישור פונדקאות בין-ארצית	הצעת חוק להסדרת הורות
ROKEH העדפה	אלטראיסטיות	אזורית	התרת הפריה חוץ-גופית	במושתך אלטראיסטיות	במושתך פונדקאות	הצעת חוק להסדרת הורות
מיינית	על ידי נשים להט"ב במרפאות	על ידי אימוש	לנשים להט"ב במרפאות	גבוהה גבורה	גבורה גבורה	הצעת חוק להסדרת מעמד
הורה יחידני	הורה יחידני	הורה יחידני	אימוש במושתך ואימוש	(תרומות) ביצית לגברים)	על ידי בן/בת זוג	הורות בהילן הפונדקאות

הכרה במבני משפחה חדשים

הורות מרובה: מבחינה חוקית בהולנד אי אפשר לרשום יותר משלני הורים חוקיים ליד. על כן רק ההורים הביוולוגיים של הילד יוכרו כהורים וירשםו בתעודת הלידה שלו. בשנת 2014 ממשלת הולנד מינתה ועדת ממשלתית לבחינות רישומי הורות (Boone, 2018). ועדת זו נדרשה לבדוק את התאמת החוקיקה בהולנד בנושאי הורות ושמורות לצרכים ומוגנות בחברה. חלק מהמלצות הוועדה שפורסמו בשנת 2016 כללו הצעה חדשה להכרה ברב-הורות משפטית. נמקוי הוועדה דנו בנסיבות של מצב שבו יותר משלני הורים לוקחים אחריות על הילד ובנסיבות על שיפור מצבם המשפטי והחברתי של הילד, והתנו זאת בהסכם על חילוקת תפקידים ברורה בין הורים והטלת מגבלה של מקסימום ארבעה הורים חוקיים בשני משקי בית (Boone, 2018). בשנת 2020 הוגשה הצעת חוק המבקשת להסדיר את המועד החוקי במשפטות רב-הוריות באופן המתיר להגדיר שני הורים ועוד שני אפוטרופוסים לכל ילד ומבקשת לתת להורים לא ביולוגיים משמרות (custody) המאפשרת להם לקחת לצד לקבלת טיפול רפואי ולקבל מידע ממנסגרות החינוך (Evertsson et al., 2020).

יש הבדל בין ההכרה בהורה רשמי, ובין מתן זכויות אפוטרופוסות/משמרניות. להורים חוקיים כלל החובות והזכויות בנוגע הילד. לעומתם, לאפוטרופוס או להורה המשמרן המגדל את הילד ניתן רק חלק מן הזכויות וموטלות עליו רק חלק מן החובות בנוגע הילד. החוק המוצע מבקש לתקן את המצב הנוכחי לפיו הורה בפועל שאינו הורה החוקי של הילד לא יכול לחותם על מסמכים משפטיים או רפואיים גם אם הוא הורה העיקרי בילד. כמו כן, במקרה של פרידה, לא יוכל הורה זה לבקש משמרות על הילד מאחר שאין לו זכויות הורות. על פי המלצת הוועדה הממשלתית לבחינות לניצחיה להורות, בהתאם לעיקרונות טובת הילד שההוואה בסיס לדיני המשפחה במדינה, יש למניעו מראש מצבים אלה על ידי מתן אפשרות בחקיקה להורות מרובה, ולא על ידי בוחנת מצבים שונים בבית המשפט (Child and Parents in the 21st Century, 2016).

הורות משותפת: יש אפשרות למימוש הורות בין גבר או זוג גברים לאישה או לזוג נשים על ידי הסכמים משפטיים, אך אין התייחסות לכך עדין בחוק. אפשרות זו הופכת מקובלת יותר וייתר בקרב זוגות ויחידים שבוחרים להקים כך את משפחתם. יש בהולנד ארגונים שונים שתומכים ביחידים ובזוגות בתחום מציאת השותפים המתאים להורות משותפת והם מספקים "יעוץ משפטי לניסוח חוזה הורות. למשל, הארגון [Meer dan Gewenst](#) מסייע באמצעות מפגשי היכרות ("speed dating") וכן מספק יעוץ פרטני למציאת האפשרות הטובה ביותר לזוג או ליחיד למשש את הורותם.

אפשרויות מימוש הורות בהולנד

באופן כללי, מימוש הורות והבאת ילדים בקרבת זוגות נשים להט"ב לא הושפעו בהכרח מהכרה בזוגיות של להט"ב בשנות התשעים, אבל אפשר לראות עלייה עקבית בחלוקת זוגות נשים לאורך השנים. בשנת 2018 היו כ-500 ילדים לשונולדו לזוגות נשים, לעומת כ-100 ילדים בשנת 1990 (Evertsson et al., 2020).

טיפול פוריות והפריה

מדיניות וחקיקה:

תרומת זרע/ביצית: בשנת 2002 עבר חוק לפיו מותרת תרומת זרע או ביצית רק בתנאי שאינה אוננימית, ככלומר תורם/ת ידועה. אפשר לקבל רק תרומה מתורם/ת ידועה שהילד יוכל לאטר אם ירצה בכך כשיגיע לניל 18 (Evertsson et al., 2020). החוק נועד להגן על זכותו של הילד למידע לגנטיקה שלו. נוסף על כן, התרומה נחשבת לתרומה אלטראואיסטית, אך לתורם/ת ניתן פיצוי עבור הוצאות הכרוכות בתרומה בסכום של עד 900 אירו לתרומת ביצית (לכל מחזור תרומה שהושלם) ו-50 אירו לתורמי זרע וכן החזרי נסיעות (p.d.TFP-fertility).

טיפול פוריות והפריה: בהולנד האפשרות לתרומת זרע ולהפריה חוץ-גופית הייתה תמיד זמינה לכל הנשים (יחידניות/זוג נשים). יחד עם זאת, עד ל-1998 עברו תרומות זרע, ועד ל-2001 עברו הפריה חוץ-גופית, בנות זוג או נשים יחידניות היו תלויות בבתי החולים לביצוע הпроצדרות הרפואיות ולא אפשרות לביצוען במרפאות ציבריות או פרטיות.

מימון: הולנד מציעה מימון ציבורי חלקית עבור טיפול פוריות והפריה, העומד על כ-81% כספי של מחזור אחד של טיפול ועוד שלושה מחזורי טיפול בסך הכל (Keane et al., 2017). המימון הציבורי חל על טיפולים במרפאות ציבריות בלבד ונינתן לנשים עד גיל 45. קבלת המימון הציבורי לא מותנית בנישואין או במעמד של שותפות אזרחית. רוב חברות הביטוח הפרטיות דורשות מן המבוקשת לשלם עבור המחזור הראשון וביתוח הבהירות החובה הפרטני ישלם עבור שני המחזורים הבאים (Keane et al., 2017).

הסדרת הורות חוקית לאחר ההליין:

בשנת 2002 אושרה בחקיקה האפשרות שבת הזוג הרשמה של האם היולדת, שאינה האם הביולוגית, תרשם כאם הילד אם תרומת זרע ניתנה מבנק זרע (Evertsson et al., 2020). הרישום יבוצע באמצעותAIMOV אימוץ או בתהילן של הוצאה 'צ'ו הורות' עבור הילד מרגע הלידה. בשנת 2014 נקבע כי בת הזוג של האם היולדת תתקבל הכרה אוטומטית באימהות כבר מרגע הלידה, אם הוא נושא לפפי הלידה או נרשם בשותפות אזרחית. המשמעות היא שהכרה בנישואין לזוגות להט"ב מסדרה באופן אוטומטי את ההורות בעת הלידה וחשובה מאוד לתהילן מיושם וסיוע ההורות במדינה. עם זאת, חשוב לציין כי בהולנד נפוצה מאוד תרומת זרע מתורם ידוע, למשל בעזרת חבר או בן משפחה ועל כן, ההכרה בין הזוג שאינו הורה ביולוגי נועשית על פי רוב דרך הסדרת בירוקרטיה של תהילן אימוץ רשמי והסדר הורות באופן אוטומטי (Evertsson et al., 2020; Government of the Netherlands, 2020; Evertsson et al., 2018). עם זאת, מריאין עם הנהלת ארנון זכויות למשפחות להט"ב עליה כי 'צ'ו הורות' אינו מתאפשר משפטית בהכרח מחוץ להולנד וכי לקבל הכרה בזכויות הורות גם מחוץ להולנד, ארגונים שונים ממליצים לאם הלא ביולוגית לאמץ את הילד.

פונדקאות

מדיניות וחקיקות:

פונדקאות מקומית: הפונדקאות שניה במחולקת בכל מדינות האיחוד האירופי ובהן גם בהולנד. בהולנד אסורה פונדקאות מסחרית, זאת כדי שהמדינה תוכל להגן על נשים מפני מקרים של סחר בנוכן. בשל כן, חל גם איסור לפרסם מודעה או בקשה לחיפוש נשים לצורך פונדקאות (Evertsson et al., 2020). פונדקאות אלטרואיסטיות מותרת תחת הגבלות מחמירות, כולל היכרות מוקדמת בין ההורה/ים המיעוד/ים לאם הפונדקאית. פונדקאות אלטרואיסטיות מותרת להט"ב משנת 1997, אך רק בשנת 2019 אושרה פונדקאות אלטרואיסטיות בטכנולוגיה גבוהה (עם תרומות ביצית) עבור זוגות גברים להט"ב (Evertsson et al., 2020).

פונדקאות בין-ארצית: לזוגות להט"ב יש אפשרות להביא ילדים בעזרת פונדקאות בין-ארצית. עם זאת, המדינה מתיחסת לפונדקאות בין ארצית כל אפשרות טובה פחות משלוש סיבות: (1) ניצול פוטנציאלי של האישה הפונדקאית במדינות השונות; (2) תרומת הרע/הביטחית היא אנומית לחלוין ועל כן מנוגדת לאמנה הבין-לאומית בדבר זכויות הילד ולזכות הילד לדעת את מוצאו ומקורה הביולוגי; (3) יש קשיי ברישום הילד כארצה ובכינון ההורות בעת החזרה למדינה (d.o. Government of the Netherlands, 2019).

הסדרת הורות חוקית לאחר ההיליך:

בדומה למთואר לעיל בעניין תרומותزرע/ביטחית, גם בהיליך הפונדקאות בהולנד מעניקים חשיבות רבה לחבר הגנטי בין הילד להורי. משנת 1998 החוקים הנוגעים להורות בהולנד שמים דגש על קשיים גנטיים (Child and Parents in the 21st Century, 2016) ובין היתר הם מדגישים את החשיבות בכך שלכל ילד יהיה לפחות הורה ביולוגי אחד – האם היולדת. על כן, גם במקרים של פונדקאות הרוינית עם ביצית מן האם המיעודת או מתרומה, הפונדקאית נחשבת לאם ונרשמת בתעודת הלידה של הילד, ורישום זה ישתנה רק בעקבות צו אימוץ. עוד נקבע בחוק, כי גם בן או בת הזוג של האם או האב יוכלו לאמץ את הילד במסגרת תהליך האימוץ של בן/בת זוג.

קשיים וחסמים:

1. **הגבלות בחקיקה בפונדקאות מקומית:** ישנו קשיי בהסדרת הורות החוקית של ההורים המיעודים. מאחר שהפונדקאית נחשבת האם של הילד, ההורים המיעודים אינם מקבלים מעמד של הורות חוקית עד לסוף התהליך ורגע הלידה (Evertsson et al., 2020). הליכים של הסדרת הורות במרקחה של פונדקאות נעשים בבית המשפט לאחר הלידה בלבד. מסמך משנת 2016 על ילדים והורים במאה ה-21 עולה כי בתחום פונדקאות בהולנד מעמדם של כל המעורבים (הילד, הפונדקאית וההורים) ביחס לחוק הוא חלש (Child and Parents in the 21st Century, 2016).

2. **הגבלות בחקיקה בפונדקאות בין-ארצית:** החוקים בהולנד המצדירים רישום הורות לאחר פונדקאות בין-ארצית נוקשים מאוד וכוללים הגבלות רבות. אחד מן הסעיפים נוגע לכך שעלה האישה הפונדקאית להיות לא נשואה. זאת מכיוון שבמרקחה של פונדקאית נשואה, החוק ההולנדי מכיר בה ובבעלה כהורים החוקיים של הילד. במקרה זה יהיה צורך לקבוע את האבותות של האב המיעוד על פי בדיקה גנטית, מה שמעוררים קשיים בכינון הורות החוקית של ההורים המיעודים וכן מקשה על הכנסה של הילד למדינה כארצה (Curry-Sumner & Vonk, 2011; Government of the Netherlands, d.o.). חיזוק לכך עליה

מן הריאון עם אב גאה מהולנד שתיאר כיצד הוא ובן זוגו ביצעו הליך פונדקאות בארץ הברית ונאלצו לחייב שלוש שנים להכרה בبنם כאזרח הולנדי. עד אז היה ללא מעמד כאזרח, והם היו ללא מעמד כהוריו החוקיים.

3. אפליה לרעה של זוגות להט"ב: משנת 1997 פונדקאות לפי הגבולות הללו הייתה פתוחה לכל הזוגות, אך בפועל לא זוגות גברים לא הייתה ניתנה לפונדקאות הריאונית. בריון עם מרצה בקרה באקדמיה ומנהלת ארגון זכויות למשפחה להט"ב עלה כי רק בשנת 2019 הותרה לא זוגות גברים הזכות לעבור הליך פונדקאות הריאונית, וכי ביום ישנה קליניקה אחת בכל המדינה שבה מתקיים פילוט לביצוע הליך זהה. הפילוט אושר בעקבות ממצאי מחקרים שהוכחו כי רווחתם של ילדים לזוגות בתחום פונדקאות אינה נפגעת (Child and Parents in the 21st Century, 2016; Curry-Sumner & Vonk, 2011).

באופן כללי, אין ניטור ומידה סדריים עבור זוגות גברים ילדיים בעולם באפשרויות השונות, מכיוון שבהורותמושתפת ובפונדקאות אין רישום של האב בלבד. עם זאת נראה כי מספר התינוקות שנולדים לזוגות גברים הומוסקסואליים הרשומים כנשואים במדינה היה נמוך מאוד, בין 5 ל-20 ילדים בשנה, בין השנים 1990-7-2018 (Evertsson et al., 2020), וזאת בגלל הקשיים הרבים שיש לזוגות אלה למשת את רצונם בהורות.

הוועדה הממלתית לבחינת נליציה להורות גרסה כי יש לחזור לחוקים ולאסדרה בrhoה בחוק בעניין פונדקאות תוך הבטחת טובת הילד וזכותו למידע, הבטחת זכויות הפונדקאים בו בזמן, הסרת החסם לימוש הורות עבור זוגות גברים להט"ב. כך, מתוך רצון להפחית כמה שייתור הליך פונדקאות בין-ארצית ומתוך רצון לפפק על הליך הפונדקאות בתחום המדינה, הציעה הוועדה להסדיר הליך פונדקאות אלטרואיסטי באופן רחב ומפורט שיכללו זכויות רפואיות, משפטיות והורות של כל הנוגעים בתחום. כמו כן הוצע כי יינתן סכום חדשני לכיסוי הוצאות הפונדקאים וכינון ההורות טרם הלידה (Child and Parents in the 21st Century, 2016). בריון עם בכיר במשרד המשפטים בהאג נמסר כי בעת קיומם הריאון החוק נמצא בהליך אישור במדינה וסביר שיושר בשנים הקרובות.

אומנה ואיМОץ

מדיניות וחיקיקה:

אומנה בהולנד היא הליך של מתן אפוטרופסות זמנית למבוגרים על יד באמצעות בית המשפט. להט"ב יחידים או זוגות יכולים להיות אפוטרופסים בתנאים מסוימים שבית המשפט בוחן לפני טובת הילד (db.nch, 2020).

איМОץ פנים ארצי: איMOץ על ידי הורה יחידי הותר בחוק בהולנד בשנת 1998 ללא קשר לנטייה מינית (Evertsson et al., 2020). בשנת 2001, כאשר אושרה הזכות לזוגות להט"ב להינsha אושר להם לאמש ילדים מתן המדינה וכן אושר איMOץ הילד הבילוגי של בן/בת הזוג לזוגות נשואים. יחד עם זאת, עבר זוגות נשים, משנת 2014, יש הכרה ורישום אוטומטי של בת הזוג כאשר הוא חי בבר מרגע הלידה, אם הן נשואות לפני הלידה או רשומות בשותפות אזרחית, ועל כן אין הכרח באימוץ (Government of the Netherlands, 2018).

איМОץ בין-ארצי: איMOץ בין-ארצית לזוגות להט"ב אושר בשנת 2009. החוק חל גם על זוגות שאינם נשואים הנדרשים להוכיח, בזמן

הגשת הבקשה, כי הם מתגוררים יחד לפחות שלוש שנים וכי הם מגדלים את הילד שברצונם לפחות לפחות שנה (et al., 2020; Government of the Netherlands, 2018).

क्षयीम और समाप्ति:

1. **מיועט ילדים המועמדים לאימוץ:** שיעור הלידות בקרב נערות ושיעור הרוינות הלא רצויים בהולנד הוא נמוך במיוחד (CBS, 2017; DutchNews.nl, 2017). על כן, ילדים מעטים מועמדים לאימוץ פנים ארצי במדינתה (Haartsen & Venhorst, 2010).

2. **אפליה לרעה של זוגות להט"ב:**מן הספרות עליה כי מדיניות רבות אין אפשרות בין-ארצית לאימוץ להט"ב, וכי רוב הילדים שנמסרים לזוגות להט"ב באימוץ בין-ארצית הם ילדים עם צרכים מיוחדים (Evertsson et al., 2020). מספר הילדים המאומצים באימוץ בין-ארצית בכלל ועל ידי זוגות להט"ב בפרט בהולנד הוא נמוך ביותר. בכיר במשרד המשפטים ההולנדי סיפר בראיון עימו כי בשנת 2019 אומצו 147 ילדים בלבד, לעומת שבעה כ-1,500 תהליכי אימוץ בשנה.

ב.6 קנדה, מחוז אונטריו

קנדה היא פדרציה המורכבת מעשרה מחוזות (פרובינציות) ושלוש טריטוריות והוא מונרכיה חוקתית ודמוקרטיה פרלמנטרית (Government of Canada, 2018). מחוז אונטריו הוא המאוכלס ביותר בקנדה ובירתו היא טורונטו. במחוז זה נמצא גם עיר הבירה של קנדה – אוטווה. לכל אחד מן המחזות יש מידת רובה של אוטונומיה והם נהנים מסמכויות רבות בעיקר בעיקר בניהול ענייני הערים, החינוך, הרווחה, התעסוקה ונושאים נוספים בתחום (Bureau, 2011). סמכות החוקיקה בקנדה נחלקה בין הפרלמנט הקנדי ובין המחוקקים המחזזים והטריטורייאליים. פרלמנט יש סמכות לקבוע חוקים בנוגע לתחומים הנוגעים לכל השטח הקנדי, ומכאן בעיקר בנוגע למסחר בין מחוזות, ביחס לאומי, משפט פלילי וימיים, אך גם בנוגע לניווטרן וירושין. עם זאת, דיני משפחה משתנים בין המחזזות. בעוד חוקיקה פדרלית בנושא זכויות להט"ב לרוב תדריש מכל המחזזות לכבד את החוק, ישנו מחויבות שהגדריו חוקים מתירניים יותר או פחות, או שלא הגדרו חוקים כלל ואין החלטה חוקתית אלא רק פסיקות משפטיות, אשר לא זכויות אלה (Bureau, 2011).

בשונה מדינות רבות בעולם, קנדה מודדת את מספר הזוגות להט"ב וההורם להט"ב במפקדי אוכלוסין ובמחוזות שונים. על פי מפקד האוכלוסין לשנת 2016, היו בקנדה 72,880 זוגות להט"ב ומספרם גדל בין 2006-2016 ב민ה יתירה מן הגידול בזוגות הטראנסקסואליים. באונטריו היו 20,320 זוגות להט"ב נשואים ו-32,845 זוגות להט"ב ידועים בצבור. במחוז אונטריו ניתן למצוא את מספר הזוגות להט"ב הגדל ביותר ברחבי מחוזות קנדה. באותו מפקד נמצא גם כי זוגות להט"ב חיים בעיקר באזרחי המטרופולין הגדולים בקנדה – מחצית מן הזוגות להט"ב התגוררו ארבעה מתוך חמישה המטרופולינים הגדולים במדינה: טורונטו, מונטריאול, ונקובר ואוטווה-גטינו (Statistics Canada, 2019).

עמדות הציבור כלפי להט"ב

קנדה נחשבת למדינה רב-תרבותית הכוללת אוכלוסייה מגוונת מאוד במקור וברקע התרבותי, האתני והדתי שלה, תוך קיום מכנה משותף הנוגע למסגרת המדינית המאחת בינויהם (Brosseau & Dewing, 2018). ישנו鄙 Bettelheim שוניים לכך שקנדה שואפת לקדם רב-תרבותיות וככלה של קהילת להט"ב. למשל, הממשלה ערכה סקר בשנת 2009 ובו בדקה עד כמה הקנדים מרגשים בנוח עם הומואים, לסביות, בי-סקסואלים וטרנסג'נדרים, כדי להבין טוב יותר את האתגרים הניצבים בפני קהילת להט"ב בקנדה. נמצא עם 90.5% כי הם מרגשים 'נוח מאוד' או 'נוח במקצת' לעומת מנהל/ת להט"ב, לעומת 7.6% שדיוחו שהם מרגשים 'מעט לא נוח' או 'מואוד לא נוח'. קנדים מרגשים מעט פחות בנוח עם רופא הומוסקסואל, רופאה לסבית או רופאה/ה בייסקסואלית (88.2% יותר בנוח ו-10.2% פחות בנוח), אך עוד פחות מאשר עם רופא טרנסג'נדר (79.9% יותר בנוח ו-17.6% פחות בנוח). נמצא שהוא מושך לאנשים מ-82% (Akin, 2020).

בקנדה ישנה תמיכה והכרה בנישואין של זוגות להט"ב אך לא כל הציבור תומך בהכרה בהורות להט"ב. י"ר ארגון שמיעץ למשפחות וזוגות מקהילת להט"ב שורצים להביא ילדים ספירה כי גם אם יש רוב של תושבים שעמדותיהם אין בהכרח נגד אנשים להט"ב, לעיתים הבעה היא בעמדות השיליות נגד מבנה המשפחה החדש שמיוצג על ידי להט"ב. כאמור, לדבריה, אם ישאלו תושבים מן הרחוב אם הם מוחזקים בעמדות הומופוביות הם ישיבו בשילילה, אך אם ישאלו אותם על הזכות של להט"ב להקים משפחה ולמשתתף רצונם להורות התשובות כבר לא תהינה חיד-משמעות. נוסף על כן, ציינה הי"ר כי הציגות והניסיונות של להט"ב מתקבלים יותר בעמדות הציבור, לעומת זאת מטעמת הקמת המשפחה ומימוש רצונם להורות. לדבריה, לעיתים זה נובע מתפישות סובייקטיביות של אנשים על האופן שבו מתפתחים ילדים אצל הורים להט"ב.

מדיניות וחקיקה כלפי זכויות משפחה והורות להט"ב

סעיף 15 בחוקה הקנדית, מצין את האמנה לזכויות ולהירות שמעננת את הזכות לשווון בפני החוק ותחת החוק, ומKENNA זכות להגנה שווה של כל אדם ללא אפליה על בסיס גזע, מוצא לאומי או אתני, צבע, דת, מין, גיל או נוכחות פיזית או نفسית. אמנה זו הפכה משמעותית בהתפתחות של זכויות להט"ב כאשר היא הוכרה כעליה מקבילה לאפליה על ידי בית המשפט העליון בקנדה בשנת 1995 (Bureau, 2011). גם לאחר ההכרה הפלורלית בנישואין זוגות להט"ב, פועלי להט"ב עשו שימוש באמנה זו כדי לקדם מדיניות מיטיבה עם קהילת להט"ב (2017, Sawchuk). דוגמה לכך היא פסיקה של בית המשפט העליון בקנדה משנת 1999 אשר קבעה כי התיחסות לא שוויונית לבני זוג מאותו המין לעומת לבני זוג מינים שונים אינה מתוישבת עם החוקה הקנדית (Mendos et al., 2020). פסיקה תקדים מית זו הובילה לחקיקת חוקים רבים, הן ברמה הפלורלית הן ברמה המחויזית, שתכליתם הייתה ליישם את עקרון השוויון. במחוז אונטריו, אחד החוקים שמיטיבים עם קהילת להט"ב הוא חוק זכויות האדם משנת 1962 (Human Rights Code, R.S.O. 1990), שקובע שוויון זכויות והצדמנויות לכל אדם, ובכלל זה שאין להפלות מישחו או להטריד מישחו בغالל נתיתו המינית או מצבו המשפחתתי. הזכות לחופש מאפליה ומהטרדות חלה על העסקה, שירותים ומתקנים, מגורים ודירות, חוות ובחורות באיגודים מקצועיים ומסחריים.

בשנות התשעים של המאה העשרים החלו משפחות להט"ב לצבור כוח חברתיividually יחד עם שינויים בחוק (חוק 7), במדיניות, בגישה לטכנולוגיות פוריות וביחס החברתי קידמו הכרה בזוגות להט"ב וביחדיהם כבעלי יכולת זכויות שווה להפוך להורים (Epstein,

(2012). נטען כי ההכרה במשפחות להט"ב ברוב המחוות בקנדה התרחבה בעיקר לנוכח הליכים משפטיים פרטניים והחלטות בתיה המשפט. נמצא כי לבתי המשפט היה תפקיד חשוב בעיצוב מדיניות בנוגע להורות. למשל באלברטה, בקולומביא הבריטית ובאונטריו, האתגרים שעלו בinati המשפט בנוגע להורות סיפקו את הדחיפה לרפורמה בחקיקה. ישנו גם מחוותם שבתקי הדין משמשים כטוטוס קוו בהיעדר רפורמה בחקיקה (Show, 2016). טענה זו נטמכת גם על ידי אחד המראינים, דוקטורנט באוניברסיטת טורונטו שמתמחה בתחום הורות להט"ב במשפט הקני והאמריקני, שמספר כי פעמים רבות דווקא החסרים שהו בחוקים אפשרו לבתי המשפט להשלים אותם בעזרת פסקי דין פרוגרסיביים שהו בסיס לבתי משפט אחרים לנוהג באותו האופן ואך לתיקון בחקיקה.

לפni שאושרו נישואין של זוגות להט"ב, הם יכולים להיות מוכרים כידועים הציבור – מעין שותפות אזרחית. אין حت"חשות לשנה שבה יכולו זוגות להיות מוכרים כך, אך כבר בשנת 1999 החלו בתיה משפט באונטריו להתיחס לשווין בין זכויותיהם וחובותיהם של ידועים הציבור להט"ב לעומת אלה של זוגות הטורוסקסואליים (CBC.ca, 2015). נישואין של זוגות להט"ב הוכרו והתקבלו קודם על ידי חקיקה במחוזות וرك לאחר מכן על ידי הפרלמנט הפדרלי (Bureau, 2011; Mendos et al., 2020) (Mendos et al., 2020). אונטריו הייתה המחוות הראשון בקנדה, ובכלל בכך אמריקה, שהכיר בנישואין של זוגות להט"ב בשנת 2003 (Ross et al., 2009). לאחר שבית המשפט לערעורים באונטריו מצא כי הגדרת הנישואין במונחים הטורוסקסואליים בלבד מפרה את אמנת זכויות והחירות הקנדית (Ross et al., 2009). על פי החוק באונטרוי, זוגות חד-מיניים נשואים מקבלים את אותן זכויות של זוגות נשואים ממין שונה, ולסתום הזוג יש השפעה על קבלת הזכויות הללו.

לאחר ש מרבית המחוות אפשרו נישואין של זוגות להט"ב בתחוםן, בשנת 2005 נחקק 'חוק הנישואין האזרחיים' ברמה הפדרלית בקנדה. בעקבות האסדרה וההכרה החוקית של נישואין של זוגות להט"ב בכל המדינה, מספר משפחות להט"ב בקנדה גדל באופן ניכר (Statistics Canada, 2017; Statistics Canada, 2019). בשנת 2006, שנה לאחר שאושרו נישואין לזוגות להט"ב בכל קנדה, סוכנות ממשלתית בדקה את מספר הזוגות להט"ב הנשואים במדינה. הנתונים הראו כי 0.6% מן הזוגות בקנדה הם זוגות להט"ב, ו-16.5% מן הזוגות להט"ב היו נשואים. 53.7% מן הזוגות להט"ב הנשואים היו גברים ו-46.3% היו נשים (Bureau, 2011).

לוח 7: התפתחות החקיקה בקנדה בתחום זכויות הורות של להט"ב בין השנים 1962-2016

1962	1995	2000	2003	2004	2007	2016
לפי קוד זכויות פסיקת בית האדים באונטריו, משפט פורצת אין להפלות אדם דרך באונטריו או להטריד אדם שמתירה כל נטייתו אימוץ על ידי בוגל נטייתו בן זוג להט"ב המינית או מצבו בנזק להט"ב המשפחתי, שאינו הורה בושאיה העסקה, ביולוגית שירותים ומתקנים, מגורים ודירות, חוות וחברות באיגודים מקצועים ומסחריים.	באנטרי, תיקון המינית, תיקון פדרלי הגדלת זוגות להט"ב נשים הורות זוגות להט"ב זוגות חד-מיניים בכל קנדה. והטבות מס כמו לזוגות הטרוסקסואליים.	באנטרי, תיקון פדרלי הגדלת זוגות להט"ב נשים הורות זוגות להט"ב זוגות חד-מיניים בכל קנדה. והטבות מס כמו לזוגות הטרוסקסואליים.	באנטרי, תיקון פדרלי הגדלת זוגות להט"ב נשים הורות זוגות להט"ב זוגות חד-מיניים בכל קנדה. והטבות מס כמו לזוגות הטרוסקסואליים.	לפי החלטה זו הייתה משמעותית, מכיוון שננטנה מעמד הורי לאדם שנמצא מחוץ למערכת הזוגית (Epstein, 2012) וזאת בנגד החלטה בשנת 1995 שקבעה כי מעמד הורה מותנה בקשר בין בני הזוג. בשנת 2017, הוחל במחוז אונטריו חוק 'כל המשפחות שוות' (AFAEA – All Families Are Equal Act, 2016) המאפשר הכרה וירושום של עד ארבעה הורים כהורים החוקיים של הילד, במקרים שבהם לצד נולד באמצעות טיפול פוריות ופונדקאות, ואין דרישת להצהיר מי הוא הורה הביולוגי בירושום. ככלומר, החוק המכיר בהורות מרובה אינו מבוסס בהכרח על הורות ביולוגית או גנטית (Snow, 2017).	הכרה ב伉לה של אונטריו, הגדלת זוגות להט"ב נשים הורות זוגות להט"ב זוגות חד-מיניים בכל קנדה. והטבות מס כמו לזוגות הטרוסקסואליים.	חוק "כל המשפחות שוות" – זוג נשים להט"ב ובבר תורם ذرع. המקרה כונה AA/BB/CC.

הכרה ב伉לה של אונטריו: בשנת 2007, הכיר בית המשפט באונטריו בשלושה הורים – זוג נשים להט"ב ובבר תורם ذرع. המקרה כונה AA/BB/CC. ההחלטה זו הייתה משמעותית, מכיוון שננטנה מעמד הורי לאדם שנמצא מחוץ למערכת הזוגית (Epstein, 2012) וזאת בנגד החלטה בשנת 1995 שקבעה כי מעמד הורה מותנה בקשר בין בני הזוג. בשנת 2017, הוחל במחוז אונטריו חוק 'כל המשפחות שוות' (AFAEA – All Families Are Equal Act, 2016) המאפשר הכרה וירושום של עד ארבעה הורים כהורים החוקיים של הילד, במקרים שבהם לצד נולד באמצעות טיפול פוריות ופונדקאות, ואין דרישת להצהיר מי הוא הורה הביולוגי בירושום. ככלומר, החוק המכיר בהורות מרובה אינו מבוסס בהכרח על הורות ביולוגית או גנטית (Snow, 2017).

הורות משותפות: בקרוב להט"ב נפוצה הורות משותפת של כמה הורים שלא בהכרח חיים יחד ומגדליהם יחד לצד משותף. אחת המרואיניות, יי"ר ארגון שמיעץ למשפחות זוגות מקהילת להט"ב שרצו לחייב ילדים, ספרה בריאיון עימה שכיהם בקנדה הורות משותפת היא אפשרות מקובלת מאוד למימוש הרצון להורות והיא הופכת נפוצה יותר עם השנים.

אפשרויות מימוש הורות בקנדה

טיפול פוריות והפריה

מדייניות וחיקאה:

תרמת זרע/ביצית: טיפול הפוריות בקנדה מוסדרים על ידי החוק הפדרלי לטיפול פוריות (Assisted Human Reproduction Act, 2004), שהתקבל על ידי הפרלמנט הקנדי בשנת 2004. החוק מתיר תרמת זרע או ביצית מתורם/ת ידועה (באופן פרטני) או לא ידועה ובתרומה אלטרואיסטייה בלבד. המשמעות היא שהחוק אוסר על תשלום לתורמים או לפונדקאים מעבר להחזר סביר בין הוצאות שנגרמו במהלך הטיפול הפוריות. כמו כן תרומה מבנק הזרע מתאפשר רק באופן אונימי ואין אפשרות לדעת את זהות התורם (LGBTQ Parenting Network, 2012). בתחום שנות האלפיים היה ניסיון להבהיר חוק אשר מבטל את האונימיות של התורמים, מתוך הנחה שלילדים יש הזכות לקבל מידע על התורמים שלהם, גם אם זה אחרי גיל 18 ובהסכמה התורם. אך בשנת 2004 נקבעה בחוק טיפול הפוריות זכותו של התורם לאונימיות (Motluk, 2020).

טיפול פוריות והפריה: לפי החוק הפדרלי לטיפול פוריות, אין להפלות הורים מיועדים שעוברים טיפול פוריות על רקע נטייה מינית או מצב משפחתי (Assisted Human Reproduction Act, 2004). אחד האתגרים שהציגו מרואינית, אקטיביסטית שפועלת לקידום זכויות להט"ב עוד משנות התשעים, הוא הקושי ביצירת שינוי במדיניות בתחום של טיפול פוריות, בשל קשיים בשיתוף פעולה עם משרד הבריאות הקנדי, שבמסכומו לקבל החלטות ברמה הפדרלית בתחום זה. היא סירה למשל שאיגוד התקנים הקנדי (Canadian Standards Association – CSA Group) ניסח פערם רבות המלצות לשינוי תקנות שונות בנוגע להילכי פוריות והפריה שמכלים להט"ב בקנדה בעזרת מומחים מגוון מקצועות בריאות, כולל מומחים למחלות זיהומיות, אך לדבריה, משרד הבריאות הקנדי בחר שלא לישם את רוב המלצות. היבט נוסף שהעלמה המראינית הוא השינוי בתכיסה של מרפאות הפוריות את קהילת הלט"ב כלוחות פונציאליים, אשר הוביל לפתיחת שירותיהן לשוק כלכלי חדש שמניב כסף.

תוכנית הפוריות של אונטריו – בקנדה יש ביטוח רפואי, ונitin סבסוד מסויים מן המדינה לשירותים שונים, וכל מהוז יכול להחליט אם יסבסד טיפול פוריות וכיוצא. מדובר של אחת המראיניות, י"ר ארגון בקנדה שמייעץ למשפחות וזוגות מקהילת הלט"ב שרצו להביא ילדים, עליה כי תוכנית הפוריות באונטריו היא ייחודית בכך שהיא ממנת חלקים רבים מן הטיפולים והשירותים שלא כmo שאר המחוות בקנדה. בדצמבר 2015 הושקה תוכנית הפוריות של אונטריו לספק מימון לשירותי פוריות, ללא קשר למגדר, נטייה מינית או מעמד משפחתי (d.f. Ontario Fertility Funding Explained). לפי התוכנית, ניתן מימון ללא גבלה לתהיליכי הזרעה (הזרקת זרע ישירות לرحم) ומימון אחד לכל אדם פעם בחיים עבור תהיליכי הקפתה ביצית/זרע לשימוש מאוחר יותר בתהיליכי הפריה וגם פעם אחת עבור תהיליך הפריה חוץ-גוף. התוכנית גם ממנת הערכות וייעוץ של רופא או אחות ובדיקות רפואיות מסוימות כמו בדיקות דם, שタン ואולטרסאונד (Ontario Fertility Funding Explained, d.f.).

לפי אחת המראיניות, י"ר ארגון בקנדה שמייעץ למשפחות וזוגות מקהילת הלט"ב שרצו להביא ילדים, המימון של תהיליכי ההקפתה וההפריה החוץ-גוף מוגבלים ל-5,000 מילוניים (טהיליך הפריה חוץ-גוף אחד=מcestor אחד) ברחבי אונטריו בשנה, כך שיש רשימת המתנה ארוכה למימון והבקשים מימון עשויים להמתין גם שנה וחצי. לדבריה, הקצתה המחוותים במימון חולקה

ב чаוז מסויים לכל מרפאות הפוריות ברוחבי אונטריו, אך לא סופקו הנחיות ועקרונות לתיעוד ורק לכל מרפאה יש קריטריונים מסוימים לקביעת רשימת המתנה. אחת הביעות שהוא היא תיירה היא שיש אנשים שתוכסים מקום בראשית המתנה בעודם מקיים בכל מקרה תהילך הפריה חוץ-גופית במימון פרטי. כמו כן מכיוון שאין אסדרה, המקום בראשית המתנה משתנה בין מרפאות: חלקן מתייחסות בזמן ההרשמה, חלקן משתמשות בהגרלה וחלקן מתעדפות את המטופלים לפני מאכיניהם, למשל איש עם סיובי גובה יותר להרשות תמקום גבוה יותר ברשימה. המראיאינים סיירו שהמדיניות באונטריו משפיעה גם על מחוזות אחרים, למשל במקרים קוויבק ומונטובה עלו הצעות לפתח תוכנית פוריות ולממן חלק מטיפולי הפוריות.

কشיהם وخصائصهم:

- עלויות גבוהות של הלין –** טיפול פוריות הם יקרים ודורשים מהורים מיועדים לא מעט הוצאות כספיות. למשל עלות הcntnt זרע להזרעה מבנק הזרע יכולת לעלות כ-500-400 דולר קנדי, אך במרפאות פוריות יש גם לכשות עלויות הכרוכות בהLIN עצמוני, מה שיכול להגיע ל-2,500 דולר קנדי (2017). י"ר ארגון Shmueliyus למשפחות ודזנות מקהילת להט"ב שורצים להבא יוצרים צינה שביצעו הלין בודד של הפריה חוץ-גופית במימון פרטי יכול להגיע ל-20 אלף דולר קנדי. היוות שלא כל ניסיון הפריה מציל ההורם המועדים עשויים להזדקק לעוד ניסיונות הפריה, בעלות נוספת.
- זמן דלה של תרומות –** תרומות זרע וביצית מתבצעות בקנדה באופן אלטרואיסטי, והתרומים/ות צריכים/ות עברו בבדיקה גופנית, גנטית ופסיכולוגית לפני שיוכלו לתרום. משנת 2000 החלה ירידה ניכרת באספקת תרומות זרע, שעהה בקנה אחד עם התקנות המחייבות לבצע הבדיקות התרומיות/ות ולאיסור על תשלום על התרומה (Reilly et al., 2017). גם מן הראיונות עלה שא-תשולם לתורמים/ות וכן התהיליך הבירוקרטי בדרך לתרומה משכייעים על מספר מצומצם של תרומות זרע או ביצית בשנה של אזרחים קנדים. עקב המחסור בתרומות ומכיון שיש רק בנק זרע אחד בקנדה, המדינה מייבאת זרע מארצות הברית. מריאון עם י"ר ארגון Shmueliyus למשפחות וזוגות מקהילת להט"ב שורצים להבא יוצרים עליה כי יבוא זה נחשב לעתים עבייתי מכיון שבארצות הברית יש אפשרות לתרומה אונאנית ובתשולם, כך שיש סתירה בין החוקים בקנדה ובארצות הברית. למרות זאת, יבוא זרע מתורמים שמקבלים תשלום בארצות הברית קיבל אישור משרד הבריאות הקנדי (Reilly et al., 2017).
- הגבלות בחקיקה –** שימוש בزرע או ביצית של תורם/ת ידועה (בין יהו מוכרים לילדים ויהי להם תפקיד פעיל בחיוו ובין לאו) במרפאת פוריות (ולא בדרכים טבעיות) מחייב הקפהה של הזרע/הביצית למשך חצי שנה לפחות תחילת תהליך ההזרעה המלאכותית. י"ר ארגון Shmueliyus למשפחות וזוגות מקהילת להט"ב שורצים להבא יוצרים הסבירה כי דרישת זו מאריכה מאוד את תהיליך לימוש הרצון להורות ומייקרת אותו. נוסף על כן, תרומי הזרע בארצות הברית יכולים לתרום בהLIN שנקרו תרומה אונאנית פתוחה, כלומר הילד יוכל לבקש לדעת את זהות התורמים. חקיקה זו אינה מיטיבה לדעת רוב המראיאנים, מכיוון שמשפחות להט"ב לרוב תופסות את 'המשפחה' כמושג רחב יותר מן המושג המקבול במובן הקלסי, שכן האפשרות לדעת מי הוא התורם להלונטיות עבור הורים להט"ב רבים ולדיהם.

הסדרת הורות חוקית לאחר ההילין:

עד להחלה חוק 'כל המשפחות שוות' (All Families Are Equal Act, 2016) (AFAEA) בשנת 2017 (All Families Are Equal Act, 2016) הורים מאותו המין שהשתמשו בתרומות זרע או ביצת כדי להביא ילד לעולם, נדרשו לעבור הליך משפטי של הצהרת הורות או צו אימוץ. החוק החדש קבע כי כאשר ילד נולד באמצעות טיפול פוריות, הוריו הם ההוראה הביולוגי ובן הזוג של ההוראה הביולוגי בזמן התהעבות, וכי לא ידרש צו בית משפט. לעומת זאת, החוק מגדיר כי תורמי ביצית, תורמי זרע או תורמי עוברים הם אינם ההוראים וכי לא ידרש צו בית משפט. לעומת זאת, החוק מגדיר כי טיפול פוריות, זרע או תורמי עוברים הם אינם ההוראים וכי לא ידרש צו בית משפט. לעומת זאת, תורמי זרע או תורמי עוברים הם אינם ההוראים וכי לא ידרש צו בית משפט (Lepine, 2017). רוב המראיאנים טוענו כי כאשר התורמים ידוע, חשוב לעורך הסכם לפני התהעבות שמדובר מי ההורם ומיהו התורם ומה הזכיות של כל אחד. אחד המראיאנים, דוקטורנט באוניברסיטת טורונטו שמתמחה בתחום הורות להט"ב במשפט הקנדי והאמריקני, הוסיף כי החוק אינו מוגבל רק למי שבזוגיות כמו נישואין או "ידועים הציבור".

פונדקאות

מדיניות וחקיקה:

פונדקאות מקומית: הליני פונדקאות חוקים בקנדה, אך לפיו החוק הפדרלי לטיפול פוריות משנת 2004 (Assisted Human Reproduction Act, 2004), מאפשר לבצע רק פונדקאות אלטרואיסטיות, ממשע אפשר לשלם לפונדקאית רק על הוצאות הקשורות להריון ולהליכו ולא על ההריון עצמו. האיסור על פונדקאות מסחרית בקנדה מבוסס על חשש מכפיה ומניצול של נשים מוקפות כלכלית ועם שלויות גזעית, ופסיכו-כימי הקשור להחפצת גוףן של נשים ולסחר בילדים (Carone et al., 2020). בין השנים 2010-2014 הוכפל מספר התינוקות שנולדו באמצעות פונדקאות בקנדה (White, 2018). טיפול פוריות מתבצעים במרפאות של הפריה חוץ-גופית ללא פיקוח ממשלת, והפונדקאית זמינה להורים המיועדים ללא קשר למקום מגוריهم, מצדם המשפחתי או נתיבם המינית (White, 2018).

פונדקאות בין-ארצית: בקנדה יש הסכם עם כמה מדינות המאפשר לאזרחים לקיים הליני פונדקאות בין-ארצית. למשל איטלקים, שבמדינתם אסורה פונדקאות מכל סוג, יכולים לבצע הליני פונדקאות בקנדה (Carone et al., 2020), או זוגות להט"ב בקנדה יכולים לבצע הליני פונדקאות במדינות אחרות בעולם. אחת המראיאנות, י"ר ארגון שמייעץ למשפחות זוגות מקהילת הלהט"ב שורצים להביא ילדים בקנדה, סיפרה שארגוני להט"ב פחות מעוניינים שיתקימנו תהיליכי פונדקאות בין-ארצית או אימוץ בין-ארצית של קנדים במדינות אחרות, מכיוון שאין דרך לוודא אם ניתן נשים או אי הפרה של זכויות אדם במדינות אחרות. היא הוסיפה שבשנתיים האחרונות הייתה ירידה בבקשת פונדקאות בין-ארצית בגלל תקנות מחמירות ביותר ועלויות גבוהות.

הסדרת הורות חוקית לאחר ההילין:

בסקר שנערך בשנת 2016 על מדיניות הורות במחוזות השונים בקנדה נמצא כי ברוב המחווזות יש חוקים שמסדרים הורות לילדיים שנולדו באמצעות פונדקאות או טיפול פוריות, אך יש שונות רבה במגבליות שפטילים המחווזות השונות (Snow, 2017). לדוגמה, בקולומביה הבריטית נקבע כי לא משנה מה הקשר הגנטי של הפונדקאית ליד שהיא נשאת, ולא משנה איזה הסכם ערכה עם ההורם המיועד. ניתנת לה האפשרות להחליטה עד לזמן הלידה אם תרצה למסור את הילד להורים המיועדים או לא (Chambers, 2016). אך לאחר שהוא תחתם על הסכם בכתב לאחר הלידה, וברגע שהוא מוסרת את הילד, ההורת החוקית

עובדת להורים המיעדים. לעומת זאת, חוק הפונדקאות באונטריו מעט שונים. החוק באונטריו, שנכנס לתוקף בשנת 2017 (All Families Are Equal Act, 2016), קובע כי ליד שנולד באמצעות פונדקאות יכולות להיות עד ארבעה הורים, והם יוכרו כהורים ללא צו בית משפט, אם מתקיימים התנאים האלה: הפונדקאות וההוראה או ההורים המיעדים קיבלו יעוץ משפטי עצמאי וחתמו על הסכם פונדקאות לפני כניסה של הפונדקאות להריון, וכן הפונדקאות נותנת את הסכמתה בכתב שהיא מותרת על מעמדה ההוראי גם לפני שנכנסה להריון וגם במהלך שבעת הימים לאחר לידת הילד. עד חקיקת חוק זה, אם הסדר הפונדקאות היה מסוים, הפונדקאות הייתה מקבלת הכרה כהוראה לילד ולא משנה אם היה או לא היה קשר גנטי אליו (White, 2018). אחד המראין, דוקטורנט באוניברסיטת טורונטו שמתמחה בתחום הורות להט"ב במשפט הקנדי והאמריקני, ציין כי החוק מאפשר רישום של עד ארבעה הורים ללא התערבות בית משפט, אך לא פסול רישום של יותר הורים עם פניה לבית המשפט.

ازירות קנדיות של ילד שנולד מחוץ ל קנדה בהליך פונדקאות בין-ארצית תאושר לאחר אישור זכאותו של ההוראה להorage לה不得转载 קנדיות לידי. לשם כך, בעת הגעתם ל קנדה, הורים נדרשים לספק לרשותם תעודת לידה / או תיעוד שהונפקו בעת לידת הילד (Government of Canada, n.d.). הורה שלא הוכר כהוראה אף טוען שיש לו קשר ביולוגי עם הילד, יכול לבדוק בדיקות DNA או רשומות בבית החולים התומכות בקשר הביולוגי כדי לקבל זכאות לازירות קנדיות (d.o.).

कשיים וחסמים:

1. **עלויות גבוהות של הלין:** אף על פי שהפונדקאות היא אלטרואיסטית, מן הראיונות ומן הספרות עליה שהוא עדין הלין יקר ויכולת להגיע לכ-80-100 אלף דולר בעבור שירותים משפטיים, היליכים רפואיים ועוד.

2. **הגבלות בחקיקה:** אי אפשר לשולם שירותי פונדקאות, אך צריך לשולם לעורכי הדין שאחראים להסדרי הורות, לרופאים ועוד. החקיקה לא הגירה מה נכלל בהוצאות הקשות להריון ולהיליכו ולא הוציאו הנחיות בנוגע למוטר על פ"י החוק. עם זאת משפטית זו הביאה לחשש מפני עונייה בקרב משתמשי השירותים וגם בקרב ספקי השירותים, מכיוון שתשלום שלא על פ"י חוק, עשויות לגרום לנזק כספי ממשמעותיים ואף עונש מאסר (Fantus & Newman, 2019).

אומנה ואיומץ

מדיניות וחקיקה:

אומנה ואיומץ: החל משנת 1996 מוחזות שוניים בקנדה התייחסו בחקיקה את האפשרות לזוגות להט"ב לאמצץ ילדים או לשמש הורים אומנים. בשנת 2000 הצטרפה גם אונטריו עם תיקון החוק לשירותי הילד והמשפחה (Child and Family Services Act, 1990 RSO) כדי שיאפשר אימוץ על ידי זוגות מאותה המין. אימוץ אומנה אושרו גם בחקיקה פדרלית בשנת 2010 (Mendos et al., 2020; Ross et al., 2009). אומנם תיקון זה לא דן במפורש בנטייה המינית של הורים מאמצאים, אך במסמך שפרסם משרד הקהילה והשירותים החברתיים באותה העת לכל סוכנויות האימוץ צוין כי יש לאפשר אימוץ לזוגות להט"ב ויחידים וכן שכלי תושבי אונטריו יכולים להגשים בקשה לאמצץ ילדים. ביום אימוץ במחוז אונטריו אפשר עברו תושבים שהם זוגות או יחידים ולא אפילו על רקע נטייה מינית, זהות מגדרית, דת וכדומה (p.n, Ontario).

אימוץ בין-ארצى: הטיפול באימוץ בין-ארצى הוא באחריות מדינות המקור של הילד, אך לא כל המדינות מסרות ילדים לאימוץ לזוגות להט"ב. מבין 27 המדינות של אונטריו יש עימן הסכם אימוץ, רק שתיים מאפשרות לזוגות להט"ב לאימוץ באופן רשמי – דרום אפריקה וארצות הברית (p.d. Adoption Council of Ontario). לדבריו י"ר ארגון שמייעץ למשפחות וזוגות מקהילת הלהט"ב שרצו להביא ילדים, כאשר ימסרילד לאימוץ לזוג להט"ב לרוב היהה זה לצד עם צרכים מיוחדים. המראיאנים סיפרו כי אימוץ בין-ארצית יכול להיות יקר אף יותר מאשר פרט (מעל 30 אלף דולר קנדי), אך שהוא מאפשר רק לאוכלוסיה עם המשאים הרלוונטיים. בתים משפט באונטריו, כמו במדינות אחרות, הבינו דאגה בנוגע לאפשרות של ניצול הורים בתחום שיפוט אחרים (Chambers, 2016). עם זאת, החלטות של בתים משפט באונטריו מגנות כתיחות לאימוץ כדי לעונת על צורכי ההורים ולהימנע מן האפשרות שילדים שכבר הגיעו לקנדה יהפכו לחסרי בית. סוגיה זו אינה פטורה ועודין מתקיים דין ציבור ומשפטי שבב סוגיות של אימוץ בין-ארצית ואף פונדקאות בין-ארצית.

אימוץ על ידי בן זוג: בשנת 1995 פסקה היסטורית בבית המשפט באונטריו אפשרה להורה שאינו ביולוגי לאימוץ את הילד של בן זוגו, אצל בני זוג מאותה המין, וכך הכירה בהורים להט"ב כמתאימים וראויים להורות גם אם הם אינם ההורים הביולוגיים. למורת האפשרות שניתנה לאימוץ על ידי בן זוג שאינו הורה ביולוגי התהילך דרש הליכים משפטיים יקרים, ולכן הורים להט"ב שאפו למצוא אפשרויות אחרות להכרה בהורותם (Epstein, 2012). אחת המראיאניות, אקטיביסטית שפעלת לקידום זכויות להט"ב עוד משנות התשעים, הוסיפה כי העבודה שהורים להט"ב נדרשו לאימוץ את ילדיםם הביאה לתסכול רב. התיקון לחוק שירוטי הילד והמשפחה משנת 2000 אפשר גישה לאימוץ ואמנה עבור זוגות מאותה המין, וכן אימוץ של ילד על ידי הורה הלא ביולוגי אצל זוגות להט"ב, אם הזוג נשוי כדי או נמצא במערכות יחסים משותפות. אפשרות זו חוקית משנת 2010 בכל המחוות בקנדה (Epstein, 2012; Mendos et al., 2020; Ross et al., 2009).

কشিম ও চসমি:

- עלויות גבוהות של ההליך:** אימוץ ציבורי אינו כרוך בעלות כספית, אך יש עלויות נוספות הקשורות לאימוץ, כגון בדיקות רകע פליליות והמצאת מסמכים נוספים (LGBTQ Parenting Network.ca., 2017). לעומת זאת, הליך אימוץ פרטី כרוך בתשלומים בעבר תהליך האימוץ, היכול להציג גם 6-30,000 דולר קנדי.
- מעט ילדים המועמדים לאימוץ:** אחת המראיאניות, י"ר ארגון שמייעץ למשפחות וזוגות מקהילת הלהט"ב שרצו להביא ילדים, סיפרה שאומנם אין הגבלות בחוק על אימוץ, אך יש מעט מאד ילדים המועמדים לאימוץ בכל שנה ולכן הורים שרצו לאימוץ נכנים לרשימות המתנה, והתהילך עשוי להימשך שנים רבות. על כן, לדבריה, הורים להט"ב לרוב יעדיפו למש את רצונם להורות באמצעות טיפול פורוות, אם יש להם המשאים הנדרשים. נוסף על כן, לטענתה, בשל מדיניות "התכוון המקובל" האימוץ יכול להתפרש רק באזורי המגורים של הזוג באותה המדינה (כל מחוז מחולק לכמה אזורי מגורים). מדיניות זו שמה דגש על שייקום המשפחה הביולוגית וכן ילד המועמד לאימוץ נשאר בקשר עם משפחתו הביולוגית עד שמוחלט לבצע אימוץ رسمي או להחזירו למשפחתו.

3. אפליה לרעה של זוגות להט"ב: אף על פי שהאימוץ והאומנה אפשריים על פי החוק לזוגות ייחדים להט"ב, עלה כי מי שניסו לממש את זכותם ורצו נזוז להורות באמצעות אימוץ הרגישו מופלים לרעה בתהליכי האימוץ בעקבות הומופוביה והטרוסקסיזם, גם אם גישות אלה היו סמיות (Scherman et al., 2020). עוד עלה כי בדרך כלל הורים להט"ב היו המועמדים האחרנים בסדר העדיפויות לאימוץ ילדים, אחרי כל הזוגות הטרוסקסואליים, וגם אם הם נבחרו לאימוץ, לרוב הגיעו להם יلد עם צרכים מיוחדים (Scherman et al., 2020). נוסף על כן, בהליך אימוץ פרטיה הורה הבילוגי בוחר בהורים המאימים לעתיד. מדוברה של דוקטורנטית בבית הספר לבראיות הציבור באוניברסיטת טורונטו שמתמחה במחקר על טכנולוגיות פוריות וגישה לזוגות ייחדים LGBTQIA2S+⁶ באונטריו עלה כי ההורים הבילוגיים עשויים להחזיק בעמדות שליליות כלפי משפחות להט"ב וכן אימוץ בקרב להט"ב מרכיב יותר.

ב.7 ארצות הברית, קליפורניה

ארצות הברית של אמריקה היא פדרציה ורפובליקה חוקתית המורכבת מ-50 מדינות, ממחוז פדרלי אחד ו-5 טריטוריות. אחת מדינות ארצות הברית היא קליפורניה. חלוקת הסמכויות בין השלטון המקומי במדינת השונות לשולטן הפדרלי נקבעת על פי חוקת ארצות הברית (Shapiro, 2020). הנושאים הנמצאים בסמכות השלטון המקומי נוגעים לח' חיים יום ובם החינוך, הבריאות ותשתיות לאומי, ואילו הנושאים הדורשים ראייה כלל מדינית כגון מדיניות חזות, מדיניות צבאיות וסחר חזות נמצאים בסמכות השלטון הפדרלי. מן הספרות ומן הראיונות עליה כי קליפורניה נחשבת מדינה ליברלית באופיה והמפלגה הדמוקרטית מקבלת את מרבית קולות הבוחרים. הרוב הליברלי והדמוקרטי מאפשר העברת חוקים שתומכים בזכויות להט"ב בקלות יחסית. כמו כן קליפורניה נחשבת תמיד למדינה שתומכת בקהילה להט"ב ובהורות שליהם והוא מקדמת חוקים ומדיניות בנושא. כיום ישנו שווין חוקי מלא בין זכויות של הורים להט"ב ובין הורים הטרוסקסואליים, אך ישנן גם עמדות שליליות בקרב חלק מן הציבור אף הומופוביה ואפליה סמייה.

היקף להט"ב בארצות הברית ובקלייפורניה: אין נתונים רשמיים על היקף אוכלוסיית להט"ב בכלל ושל הורים להט"ב בפרט מכיוון שאין שמייד זה לא נגיש על ידי סוכנויות פדרליות. מסקר עמדות שערק המכון הציבורי לחקר הדת (Public Religion – PRRI) בשנת 2019 עלה כי 5% מן התושבים בארצות הברית ו-6% מן התושבים בקליפורניה העידו כי הם שייכים לקהילה להט"ב (p.h, PRRI). נתונים מצטברים שנאספו בין השנים 2012-2016 עלה כי בקליפורניה רק 24% מן המבוגרים להט"ב מעל גיל 25 מגדלים ילדים (UCLA, 2019). קליפורניה נמצאת במקום ה-38 מבין המדינות בארצות הברית באחוז המבוגרים להט"ב מעל גיל 25 שגדלם ילדים (Brennan et al., 2019). ככל הנראה הסיבה לכך היא שמדינות כמו קליפורניה וניו-יורק מושכות יותר להט"ב ייחדים, לעומת זאת להט"ב שנוטים לנגדל ייחד ילדים (Maxwell, 2014).

עורכת דין בקליפורניה סיפרה בראיון עימה כי בקליפורניה ישנו רוב של ליברלים בראשות המחוקקת ומיעוט של קבוצות שמרניות יותר, וכי מצב זה מאפשר לקדם חוקים וזכויות הורות של להט"ב.

⁶ LGBTQIA2S+ הוא ראשי תיבות של לסביות, הומואים, ביסקסואלים, טרנסג'נדרים, קוירים, אינטראקט, א-מיניות, דו-רוחניות, ודרכים נוספות שבנה אנשים בוהרים להזדהות עצמאית.

עמדות הציבור כלפי להט"ב

בעשורים האחרונים גברה התמיכה בזכיות להט"ב ובニישואין של זוגות להט"ב. עמדות האמריקנים בנוגע לנישואין ולהורות וכן בנוגע להגנה מפני אפליה בעבודה השתנו וכתהן בעיקר חיוביות (Costa, 2021). השני ביחסה נובע בין היתר גםמן המדייניות המתknתת אפליה של להט"ב בנושאי נישואין והורות. לפי נתונים שנאספו בין 2011-2014 בשישים מדינות בארצות הברית נמצאת בין עשר המדינות שבהן יש פחות עמדות שליליות כלפי הומוסקסואליות (Janssen & Scheepers, 2019).

מחקר עמדות שערך מדינת קליפורניה ([The Field Poll](#)) נמצא ב-1977 כי רק 28% מתושבי קליפורניה תמכו בנישואין להט"ב. בתחילת שנות האלפיים שיעור התמיכה עלה לכ-40% ולפי סקר העמדות של PRRI שיעורם הגיע ל-66% בשנת 2017 (PRRI, 2017). בשנת 2019, 76% מן הציבור בקליפורניה תמכו בחוקים נגד אפליה מטעם נטייה מינית זהות מגדרית ו-60% סברו שאין להגביל את מתן השירותים להט"ב מטעמי דת (p.h, PRRI).

עובדת סוציאלית מלוס אנג'לס שעבדת בארגון מרכזי וגודול שסייע להט"ב סירה כי אחת הסיבות להקללה ולקבלתה של קהילת להט"ב בקליפורניה היא שהאוכלוסייה המתגוררת בה היא מגוונת מבחינה דתית, תרבותית, אתנית וחברתית-כלכליות. לטעננה, ככל שיש יותר קרבה והיכרות עם מגוון של אנשים, כך מתרגלים לחיות עם שוני ולהכיל את ההבדלים. לצד זאת, תיארה העובדת הסוציאלית מדריך של קבלת להט"ב על פי מבני משפחה שונים. כך, תמיכה גבוהה יותר תהיה בהורות להט"ב של נשים שרווצות להביא ילדים, מכיוון שרצון זה מתחבר לתפיסות מקובלות על נשיות ואימהות; פחות Tamica תהיה בהורות של גברים הומוסקסואליים; והtamica הנמוכה ביותר תהיה בהורות של טרנסג'נדרים, ייחדים או זוגות.

עם זאת, עמדות התושבים במדינה וביחד עמדות הומופוביות עשויות להיות מושפעות גם מהיבטים דתיים (& Janssen, 2019). הורים להט"ב ולילדים עושים להיחשך למסרים דתיים שונים ברחבי ארצות הברית, מכיוון שבמדינות שונות הדת משפיעה בצורה שונה (Oswald et al., 2020). עוד נמצא במחקר כי על אף שישן מגמות חילון בחברות רבות, היחס הכללי כלפי הומוסקסואליות בעיקר באזורי ספר בקליפורניה נותר שלילי למדי (Janssen & Scheepers, 2019). לעומת זאת, דתות שונות עדין מעצבות את עמדות המוסר של ייחדים וمبرירות את השקפתהן שליליות על הומוסקסואליות גם בדרכים סמיוטיות יותר (Janssen & Scheepers, 2019). עם זאת, מדבריה של פסיכולוגית מקליפורניה שמתמחה בהורות מבחןיה ובהורות של להט"ב עולה כי בקליפורניה אין דת אחת מרכזית, יש מגוון של אנשים ודתוות, ולכן לעומת מדינות אחרות בארצות הברית שנחשבות דתיות בקליפורניה האדם הממוצע במדינה מקבל הורות ומשפחות להט"ב.

מדיניות וחקיקה כלפי זכויות להט"ב ויחסים משפחתיים והורות להט"ב

החוקים הפדרליים חלים על כלל המדינות בארצות הברית. עם זאת, רוב דיני המשפחה בארצות הברית הם חוקים מדינתיים ולא פדרליים (Shapiro, 2020). על כן, ניתן למצוא שונות רבה בחוקים הנוגעים לזכויות להט"ב והורות להט"ב. בעשורים האחרונים חלה התקדמות רבה בארצות הברית בתחום זכויות להט"ב (לוח 8) ועדין הם נתקלים בקשה נגשות לשירותים המאפשרים את שימוש הרצון להורות. למשל, בשנת 2018 בית הנבחרים האמריקני דחה הצעה לתקן חוק פדרלי, שיאפשר ל██וכנויות השמת ילדים באמונה וaimoch לדוחות מועמדות של הורים להט"ב מיועדים על בסיס אמונה דתית (Farr et al., 2020).

האישור לימוש הורות של להט"ב באמצעות אימוץ, אומנה ופונדקאות היא מקובלת ופתוחה, יש עדין שיח בארץ הברית המסתיג ממתן זכויות אלה, והחוקים הפדרליים עשויים להתערב בחוקי המדינה ולהתווות מדיניות אחרת בעניינים אלה.

מן הראיונות וסקירת הסקרים המקוריים עליה כי מדינת קליפורניה היא חלוצה בנושאים אלה ונחשבת בין המדינות המתקדמות ביותר בחקיקה של זכויות להט"ב והורות של להט"ב. כך למשל, בקליפורניה אפשר היה למצוא חוקים שאוסרים על אפליה על רקע נטייה מינית /או זהות מגדרית בעבודה ובעטוסקה, בבחינת אשראי דירות ומגורים ציבוריים כבר בשנים 2000, 2003 ו-2005 AB-1001 Civil Rights Act, (AB-76 Employment discrimination, 2000; AB-1400 Fair employment and housing, 2004; AB-1400 Civil Rights Act,) ב-2006, בעוד בחוק הפדרלי של ארצות הברית נושאים אלה הגיעו רק בשנים 2019 ו-2020. ערכות דין בקליפורניה שהתראיינה למחקר ציינה שלדעתה, לרוב יש קשר בין ערים גדולות (מטרופולינים) ובין עמדות ליבורליות וקבלה ותמייה באנשים להט"ב, מכיוון שבדרך כלל אלה ערים עם אוכלוסייה הטרוגנית ומגונת וועל מהן הדרישה לרוב תרבותיות, להכרה במגון זהויות ומתן זכויות (Coll- planas et al., 2019). בקליפורניה ערים כמו סן פרנסיסקו, לוס אנג'לס, סקרמנטו וכן דינגן הן ערים גדולות שיש בהן קהילות גדולות ומשגגות של להט"ב. لكن, היא הוסיפה, הרבה מן המהאות והתנוועות بعد קידום זכויות להט"ב בארצות הברית התחלו בסן פרנסיסקו ובלוס אנג'לס במדינת קליפורניה, כך ש מבחינה היסטורית תמיד הייתה המדינה רובה בקהילה להט"ב וגעתה בעיטה בעניין).

מדינת קליפורניה הייתה המדינה הראשונה בארצות הברית שהכירה בשותפות אזרחית של זוגות מאותו המין כבר משנת 1999 באמצעות חוק השותפות המקומית (The Domestic Partnership Act, 1999). בהתאם, להכרה משפטית זו היו מגבלות מסוימות אך לאורך השנים הפקו שותפות אלה לשوت ערך לנישואין (Mendos et al., 2020). צעד חוקתי חשוב נוסף היה בשנת 2013 בית המשפט העליון ביטל בין היתר את התיקי חסות לנישואין כאחד "בין גבר לאישה" ודרש לעדכן את החוק במנוחים ניטרליים מגדרית שיחולו על נישואין של זוגות להט"ב. כך באוטה שנה בקליפורניה הוחלט לאפשר נישואים של זוגות חד-מיניים, אך ברמה הפדרלית זה אושר רק בשנת 2015. חלק מן הטיעונים של מתנגדי הנישואין לזוגות להט"ב טענים כי ילדים זקנים לאם וגם לאב וכי שוויון בניישואין ידרשו גם שינויים במערכות החינוך ובבתי הספר כך שייכללו לימודי של המושג "הומוסקסואליות" (Rudolphi, 2017). התומכים בניישואין להט"ב הדפו את הענות האלה בכך שהגברים את הנראות שלהם בחברה, בעזרה מחקרים מדעיים וחברתיים וכן באמצעות שימוש בפסקאות של בתי משפט שציגו עצירים שגדלו על ידי זוגות להט"ב. לעומת זאת קליפורניה, בחוק הפדרלי של ארצות הברית התחלין לאישור נישואין בין בני זוג מאותו המין הגע מאוחר יותר (Costa, 2019; Patterson, 2021).

רישום הורות בטעות לצדיה: בשנת 2017 קבע בית המשפט העליון של ארצות הברית כי אי אפשר לשולץ מזוגות להט"ב נשואים את הזכות להכיר בשני בני הזוג כהורם חוקיים, בהתאם לכך שההורות נקשרת לנישואין (Costa, 2021). בעוד בעבר רק ההורה הביולוגית של הילד היה מקבל הכרה כהורה חוקי ונרשם בטעות הלידה, ההחלטה משנת 2015 שהכרה בשווין בזכויות ובニישואין לזוגות מאותו המין והתיקונים שננסכו בשנת 2017, אפשרו להכיר ברמה הפדרלית בשני בני הזוג מאותו המין כהורם חוקיים לצד שנולד כשההורם נשואים ולהירשם בטעות הלידה של ילדם (Patterson, 2019). טעות לצדיה היא כליל להגדלת המשפחה והזהות, אשר לשניהם הייתה לחייב להט"ב גישה מוגבלת לאורך ההיסטוריה. בעבר יכולו לרשום בטעותות הלידה רק את האם ואת האב, אם היה ידוע, ולא היו אפשרות אחרות. בשל חקיקה מתקדמת, יש כוון בקליפורניה אפשרות לרישום "הורה" ניטרלי מבחינה מגדרית. זה מאפשר להורים להט"ב הכרה בהורות שלהם (Gay Family Law Center, 2018a).

לוח 8: התפתחות החוקה בארץ הברית בתחום זכויות הורות של להט"ב בין השנים 1976-2020

2020	2017	2016	2013	2004	2003	2000	1999	1976
הכרה	הכרה	רישום	חוק האוסר ביטול איסור	חוק שאסר חקיקה על נישואים המאפשרת	חוק שאסר חקיקה על נישואים והכרה	גישה להפריה השותפות	חוק להפריה השותפות	גישה
בבת הזוג	ברמה	והכרה	על אפליה על נישואים	על אפליה על נישואים	על אפליה על נישואים	בלאawsuit המקרקית	בלאawsuit המקרקית	בלאawsuit המקרקית
של האם	ה怫רית	של יותר	רकע העדפה של זוגות	רकע העדפה של זוגות ויחידים	רकע העדפה של זוגות	לזוגות ויחידים	לזוגות ויחידים	לזוגות ויחידים
הbijoligot	חדר-מינאים	משני	מינית בהילכי חדר-מינאים	מינית בהילכי חדר-מינאים	מינית בהילכי חדר-מינאים	בקליפורניה שוויונית	בקליפורניה שוויונית	בקליפורניה שוויונית
בנוי	משני	(הורה)	הורות: (ברמה)	הורות: (ברמה)	הורות: (ברמה)	לאומנה	לאומנה	לאומנה
הפריה	המין	המין	הזרג מאותו בהליך	הזרג מאותו בהליך	הזרג מאותו בהליך	ולזוגות – פונדקאות,	ולזוגות – פונדקאות,	ולזוגות – פונדקאות,
כהורה חוקי	כהורה חוקי	כהורה חוקי	פונדקאות,	פונדקאות,	פונדקאות,	אימוץ על ידי הפריה,	אימוץ על ידי הפריה,	אימוץ על ידי הפריה,
גמ ללא	רבייעי	רבייעי	אושרו	אושרו	אושרו	בן זוג לא אימוץ	בן זוג לא אימוץ	בן זוג לא אימוץ
ニישואים	ニישואים	ニישואים	ニישואין חד-	ニישואין חד-	ニישואין חד-	תלות בספטום רק	תלות בספטום רק	תלות בספטום רק
בנוי הזוג	בנוי הזוג	בנוי הזוג	בשנת 2015)	בשנת 2015)	בשנת 2015)	בנוי הזוג	בנוי הזוג	בנוי הזוג

הכרה במבני משפחה חדשים

הורות מרובה: האפשרות של רישום והכרה ביוטר משני הורים קיימת בקליפורניה משנת 2016. הורים להט"ב עשויים לבחור בגדוד ילדים בדרך זו מסיבות מגנות, למשל מסיבות אישיות כמו רצון להעניק לילדים מעטפת רחבה של טיפול ותמייה או מסיבות מערכתיות כמו חסמים ואתגרים בנישות של להט"ב להילכי אימוץ ופונדקאות (האגודה למען להט"ב, 2020). קליפורניה היא אחת ממספר מצומצם של מדינות שבהן תאים משפחתיים אלה זכו להסדרה בחקיקה והיא מתאפשרת למשל כאשר שלושה אנשים או יותר מעורבים בהחלטה הראשונית להקים משפחה או כאשר שני הורים חוקיים נפרדים ובן הזוג החדש של אחד ההורים מעוניין בהכרה בהורות (Shapiro, 2020). למשל בפברואר 2020 אושר הרישום של שלושה הורים הומוסקסואליים כהורים חוקיים בתעודת הלידה של הילד שהביאו יחד לעולם (Bollinger, 2021).

הורות משותפת: בקליפורניה אין התייחסות בחוק למושג 'הורות משותפת' (co-parenting), אך משנת 2005 אפשר לקבל משמרות משותפת, במיוחד במקרים של פרידה בין בני זוג (Gay Family Law Center, 2018b).

אפשרויות מימוש הורות בקליפורניה

טיפול פוריות והפריה

מדיניות וחיקיקה:

תרמת זרע/ביביטה: בתחום של הסדרת הורות במסגרת טיפול פוריות והפריה מתיחסים כיום לתורמי זרע או ביצית כתורמים ידועים או לא ידועים. תורם ידוע הוא מי שההורם המיעדים מכירים אישית או בעקיפין וטורם לא ידוע אינו מוכר להורים אישית, והם קיבלו את התמורה מבנק הזרע או מן הסוכנות לתרמת ביציות. בקליפורניה יש אפשרות נוספת והוא תורם בזאתות פתוחה, זה תורם שמצויר שהוא מוכר לידי כшибלאו לו 18 או לפעמים לפנִי (p.d. California cryobank). בארץ הברית יש ייכוח מתמשך בין מי שודגים להשאיר את האפשרות של תרומה אוניברסית ובין מי שודגולים בכך שיש לאמץ מודל שיאפשר

ילדים קיבל את זהות התורם כאשר הגיעו לגיל 18, כפי שאימצו מדיניות רבות בעולם (Cohen et al., 2016). אחד החששות העיקריים הוא שניינו זהה יגרום למחלוקת בתורמים. מחקר בארצות הברית בדק כיצד תורמי זרע יגיבו לשינוי זהה וממצא כי 28% מתורמי הזרע בבנק זרע בארצות הברית יסרבו להשתתף אם האנונימיות תאסר, לעומת זאת היה מושווה להיות השפעה ניכרת על אספקת הזרע בארצות הברית (Cohen et al., 2016).

בקלייפורניה התרומות אינן אלטרואיסטיות, כלומר ניתן לשלם לתורמים: לתורמת זרע עד 1,500 דולר לחודש ועד 3,000 דולר לתרומות ביציאות, כולל בדיקות גנטיות ובריאות (ניתן לבצע עד שוש תרומות ביציאות) (California Cryobank, n.d.a). כמו כן תורמי זרע יכולים לקבל מבנק זרע תרמיטים כמו קרטיסי קולונע או שובי מטנה (California Cryobank, n.d.b).

טיפול פוריות והפריה: סביר שנות השבעים של המאה העשרים התגברה בארצות הברית הופעתם של זוגות להט"ב ונשים רווקות שהקימו משפחה באמצעות היון (Rudolph, 2017). בקליפורניה לזוגות נשים להט"ב הייתה גישה להפריה מלאכותית עוד משנת 1976. בשנת 1982 נפתח בנק הזרע הראשון בקליפורניה שאפשר לקבל שירות פוריות, אם כי אנשים להט"ב רבים השתמשו בהזרעה ביתית, כלומר ללא הליכים רפואיים במרפאה, כבר שנים קודם לכן.

לרוב זוג נשים להט"ב בוחרות לעזור להיעזר בתורמת זרע מתורם ידוע, למשל חבר או קרוב משפחה, או מתורם לא ידוע, למשל מבנק זרע. כך אחת האימהות יכולה להיות קשורה גנטית לילד (Patterson, 2019). עורכת דין מקליפורניה סיפרה כי יש גם אפשרות של הפריה חוץ-גופית לבת הזוג, וכך שachat האימהות קשורה גנטית והאחרת היא האם ההרה, אך זה עדין הליך יוצאת דופן גם בקרב קבוצות אמידות בארצות הברית.

מימון: הבעיות של שימוש בשירותים וטיפול פוריות בדרך כלל אין ממומנות על ידי ביטוח הברית בארצות הברית, וכך סיפרה המראיינת, עורכת דין מקליפורניה. לדבריה, רוב חברות הביטוח מאפשרות סבוסוד מסוים של טיפול פוריות לזוגות שמנסים להיכנס להירון במשך שישה חודשים או שנה ולא מצילים לעשות זאת באופן טבעי, עם ביצית זרע של בני הזוג. עם זאת, היא מסבירה כי זוגות שאין להם זרע וביצית, כמו רווקים או להט"ב, צריכים להשתמש בבנק הזרע או בסוכנות לתורמת ביציות בשבייל כל הניסיונות הללו, כדי שהbijוט יסכים לסייע את הטיפולים, וכל שימוש בתורמת זרע או ביצית הוא יקר. עוד סיפרה המראיינת כי כיום ארגונים ומיעוטיים בתחום זכויות הורות להט"ב בקליפורניה מנסים לחשב כיצד אפשר להגדיר את הגישה לטיפול פוריות ולהפחית עלויות כך לחברות הביטוח יכסו את תרומת הזרע או הביצית ואת שאר טיפול הפוריות גם עבור זוגות להט"ב ויחידים, אך כמובן זהה יקר יותר לחברות הביטוח ולכן מדובר באתגר לא פשוט.

הסדרת הורות חוקית לאחר ההlein:

עורכת הדין מקליפורניה סיפרה כי בדרך כלל להורים להט"ב חשוב לספר לילדים את סיפור המשפחה המלא ולילד הזכות לדעת את ההיסטוריה שלהם. בקליפורניה הנהנה היא שלתורם לא ידוע אין זכויות הורות, לעומת זאת, אם ההירון הוא מתורם ידוע ממליצים לעורך זהה שמסדר את הזכויות של התורם ושל ההורם על פי רצונם וב>Show על הזכויות הורות שהיו לתורם לאורך חי הילד. מן הראיונות עם עורכת הדין מקליפורניה ועם פסיכולוגית שעובדת בתחום של הורות מבחרה והורות של להט"ב עולה המלצה להורים להט"ב שנעזרו בטיפול פוריות כדי להביא ילדים, לאמץ את הילד בתהילך שלAIMOS על ידי בן הזוג. זאת

בעיקר לצורך הגנה משפטית במדיניות אחרות בארץ הברית או בעולם שבו לא הכיר בבני הזוג כהורים החוקיים של הילד אם אין מסמכים משפטיים שמעידים על כן. מדברי המראינות נראה כי אימוץ נחشب "בטוח יותר" מבחינה משפטית. ערכות הדין הוסיפה שבמקרה של אדם חד-הור, המצב אכילהו מأتגר יותר כי יש הנחה שהחוק מעדריף שני הורים, וכך אם הורה יחידי משתמש בתורם זרע או ביצית, מומלץ ליצר חוזה משפטי שיכלול הצהרה שהתורם הוא לא ההורה החוקי וההורה המיודד הוא ההורה היחיד. כאמור, בהתאם לחוק משנת 2018 שנכנס לתוקף בשנת 2020 קליפורניה מכירה אוטומטית גם באמלא ביוולוגית כהורה חוקי ליד שנולד באמצעות תהליך הפריה, גם בקרב זוגות של נשים שאינן נשואות (Parent and child relationship, 2018).

פונדקאות מדיניות וחקיקה:

פונדקאות מקומית: פונדקאות נפוצה במיוחד בקרב גברים הומוסקסואליים (Patterson, 2019). החוק בנוגע לפונדקאות משתנה ממדינה למדינה בארצות הברית. בקליפורניה הפונדקאות המקומית, בין מסחרית ובין אלטרואיסטיות, היא מוסדת וחוקית והיא נעשית עבור זוגות להט"ב באופן תנאים שבהם היא נעשית עבור זוגות הטרוסקסואליים (Patterson, 2019). ישן מדיניות בארצות הברית שיש להן חוקים המאפשרים לsocniaitis ולאנשים פרטיים לסרב לחתם שירותים להט"ב המבקשים להיות הורים, למשל בתחום פונדקאות (Farr et al., 2020). לעומת זאת, בקליפורניה חוק משנת 2004 אוסר על אפליה על רקע נטייה מינית או זהות גדרית כלפי הורים להט"ב פוטנציאליים (Rainbow-Project, n.d.; Scherman et al., 2020). מדובר של Lambda Legal, n.d; Scherman et al., 2020). מדבריה של קליפורניה שהתראיינה עלה כי חוקי הפונדקאות בקליפורניה פתוחים לזוגות להט"ב ומגישים וכךאפשרים קיום הלילי פונדקאות באופן די פשוט גם לאזרחים שאינם תושבי קליפורניה. לדבריה, אפשרות זו הפכה את המדינה למוקד פונדקאות, גם עבור תושבים וגם עבור מי שאינם תושבים.

פונדקאות בין-ארצית: ארצות הברית חתומה על אמנת האג בדבר הגנה על ילדים ושיתוף פעולה בנוגע לאיום בין-לאומי, על כן קליפורניה מאפשרת קיום הלייני פונדקאות בין-ארצית. אזרחו איטליה, למשל, שבמדינות אסורה פונדקאות מכל סוג, יכולים לבצע הלייני פונדקאות בקליפורניה (Carone et al., 2020). ההחלטה לקיים פונדקאות בין-ארצית נובעת מגוונים ארכדיים כל משיקולים כלכליים, מכיוון שתהלייני הפונדקאות במדינות פחות מפותחות זולים יותר. מרואין מתקליפורניה, פסיכולוגית שמתמחה בהורות מבחרה ובהורות של להט"ב, סיפרה כי תהלייני הפונדקאות והסדרה בארצות הברית נחשבים בעיני רבים בתור תהליינים מתקדמים, בטוחים, אטיים ומוסריים ביותר מבחינת הטיפול והשמירה על זכויות הפונדקאים, וישנה העדפה כי זוגות יבצעו פונדקאות מקומית מאשר פונדקאות בין-ארצית כדי להבטיח שמירה על זכויות הפונדקאית שלא ניתן להבטיחה במדינות אחרות.

הלוין: בהליק זה, אישת פונדקאית נושאת את התינוק עם ביצית משלה או מתרמת ביצית והאב שטורם את הזרע להפרית הביצית יהיה קשור גנטית ליד (Shapiro, 2020). בין השנים 2010-2014 הוכפל מספר התינוקות שנולדו באמצעות פונדקאות בקליפורניה ובקנדה (White, 2018). לרוב, בתחום פונדקאות של להט"ב בקליפורניה יצטרכו בני הזוג לשלם על תרומות הביצית

וגם לפונדקאות עצמה. עלויות הפונדקאות גבוהות ויכולות להגיע ל-200-100 אלף דולר. לפי כל המראיות בקליפורניה זהה תהליך שמבצעים בעיקר אנשים עמידים מבחינה כלכלית.

עורכת דין מקליפורניה ציינה שיש הרבה הורים להט"ב מדיניות אחרות בעולם שמנעים לבצע פונדקאות בקליפורניה מכיוון שבמדיניותם לא מכירים במשפחות או בהורות להט"ב. מרואינית אחרת, פסיכולוגית שעובדת בתחום של הורות בבחירה והורות של להט"ב, סיפרה שכמ%">% מהורים שלהם מסיעו אחד הארגונים הגדולים בארצות הברית בת浩יכי פונדקאות אינם תושבי ארצות הברית ומגינות ממדיניות אחרות בעולם. עוד צוין בראיונות כי חוקי הפונדקאות בקליפורניה הם גמישים ומאפשרים לבצע פונדקאות יחסית בקלות עבור זוגות להט"ב, כך שכל עוד מבצעים את תהליך התהעברות בפונדקאות בתוך תחום מדינת קליפורניה בתיה המשפט לוקחים סמכות שיפוטית בנושא.

কשיים וchosמי:

1. **עלויות גבוהות של הילין:** אחד הקשיים של הפונדקאות נובע מכך שמדובר בהילין יקר מאוד (Patterson, 2019).
2. **הגבלות בחקיקה:** ישן הגבלות המקשות על הסדרת הורות עבור תושבי מדיניות אחרות (d.o.c. Travel.State.Gov). עורך הדין שראינה סיפרה כי בקליפורניה עדין לא אפשריים למינם תושבי המדינה לבצע הליך משפטי על ידי בן הזוג, גם אם הפונדקאות התקיימה בקליפורניה עצמה. לדוגמה, זוג גברים להט"ב מסין הביאו ילד בקליפורניה באמצעות פונדקאית, והעדיפו שרק אחד ההורים ירשם כהוראה החוקי בתעודת הלידה כי סין אינה מכירה בהורות להט"ב וייתכן שיתקלו בקשיים בכניסה צדקה לסייע. הם חזרו לסין כדי לסדר לרק הנולד אזרחות בסין. לאחר מכן, ביקשו לחזור לארצות הברית ולבצע אימוץ על ידי הורה השני כדי שייהו מסמכים רשמיים שמכירים בהורות של האב הלא ביולוג. אבל מכיוון שבקליפורניה עדין לא אפשריים זאת, פנו למדיינת פלורידה, שמאפשרת אימוץ על ידי הורה השני גם למינם תושבי המדינה וגם אם הלידה עצמה לא התרחשה בה. לדעת עורכת הדין, אם ניתן למינם תושבי המדינה לבצע פונדקאות בקליפורניה מן הראי שתהיה להם האפשרות לבצע הליך משפטי על אימוץ על ידי הורה השני.

הסדרת הורות חוקית לאחר הילין:

בקלייפורניה הורים מיועדים הנמצאים בת浩יכי פונדקאות רשאים לרשום את שםם בתעודת הלידה של הילד באמצעות הלין של צווי טרום לידה ואחריו לידה. צוים אלה מבטיחים את הורות החוקית שלהם (Gay Family Law Center, 2018a). עובדת סוציאלית, שעבדה כמנהלת תוכנית המשפחות בארגון מרכזי וגדול בלוס אנג'לס, סיפרה כי הגישה של ארצות הברית כלפי ת浩יכי פונדקאות היא שהאישה הפונדקאית וההורם המיועדים הם שותפים ליצירת המשפחה, האישה הפונדקאית לא "נותנת תינוק", אלא היא שותפה ליצירת האפשרות להורות.

עד שנת 2020, היה נהוג להגדיר ילדים שנולדו מחוץ לארצות הברית בהילין פונדקאות כמו שנולדו "מחוץ לנישואין", גם כשההורם היו נשואים (Diaz, 2021). אפשר היה להסדיר את אזרחות הילד רק כאשר הורה עם הבiology היה אזרח אמריקני. לעומת המצב היה מסובך אם הורה הבiology של ילד, שמןנו נלקחה תרומת הזרע, לא היה אזרח אמריקני. משנת 2020 בוטלה חובה זו (Diaz, 2021). כדי לאשר אזרחות לילדים שנולד בתקופה פוריות מחוץ לארצות הברית, צריך שלפחות לאחד ההורם תהיה אזרחות

אמריקנית, לאו דוקא להורה הביוווגי. עם זאת, דוקא זוגות להט"ב נתקלים ביותר אתגרים בהליך זה מאשר זוגות הטרוסקסואליים (Vaughn, 2019).

אמונה ואמוץ

אמונה ואמוץ הן חלופות מקובלות לנידול ילדים בקרוב משפחות להט"ב. לפי נתוני מפקד האוכלוסין בארצות הברית לשנת 2019, נמצא ש-20.9% מן הזוגות להט"ב במדינה אימצו ילדים, לעומת 2.9% מן הזוגות הטרוסקסואליים שאימצו ילדים (Taylor, 2020). בעשור האחרון בארצות הברית שיעורי ההורות בקרוב זוגות להט"ב באמצעות אימוץ כמעט כהווילו, אך עדין תמיית האמריקאים באפשרות של אימוץ על ידי להט"ב היא מסיגת ונמצאת בדיון בקרוב קבוע מדיניות וארגוני רוחות הילד (Lavner et al., 2014).

מדיניות וחקיקה:

אמונה ואמוץ פנים ארכי: תושבים בתחום ארצות הברית יכולים לאמץ בין מדינות בתוך הפדרציה. להט"ב המגישים בקשה לשמש הורים אומניים או מאמצים לעתים קרובות עשויים להתמודד עם אתגרים משפטיים, בדיקה מתמשכת וחוסר תמייה מערכת רוחות הילדים. מצב זה משפייע על צמצום במספר ההורם להט"ב המגישים מועמדות לאמונה או אימוץ (Lavner et al., 2014).

למרות החלטת בית המשפט העליון בשנת 2015 לאפשר לזוגות להט"ב נשואים גישה לאימוץ ואמונה בארצות הברית, ישנן כמה מדיניות שיש בהן חוקים של חופש דת המאפשרים לאנשים פרטיים ולסוכנויות אומנה ואמוץ להפלות להט"ב, כולל זוגות נשואים, ולסרב לתת להם שירות על בסיס אמונות דתיות (כך למשל באלבמה, בミישין, בקנזס, ובמיסיסיפי) (Mendos et al., 2020). בקליפורניה, לעומת זאת, משנת 2004 החוק אוסר על אפליה על רקע נטייה מינית או זהות מגדרית כלפי הורם להט"ב פוטנציאליים בתהליכי אמונה או אימוץ (d.p.h Movement Advancement Project). כבר משנת 2003 החוק במדינת קליפורניה Movement Advancement Project, מאפשר להט"ב יחידים זוגות נשואים או שאינם נשואים לאמץ ילדים או לשמש הורים אומנים (Project, d.p.h.).

הליך: האחריות על ארגן ותיום הליכי האמונה והאימוץ נתונה בידי סוכנויות אומנה ואמוץ ציבריות או פרטיות והן עשויה לערב ילדים שנולדו בארצות הברית או במדינה אחרת (Patterson, 2019). בהליך הציבורי הסוכנויות הציבוריות לאמונה ולאימוץקובעות את ההשמה של הילד אצל המועמדים, הן עורכות אבחון ומאשרות מועמדים לפני שמכוונים את הילד לבית המאמץ, וכן מפקחות על ההשמה במשר שישה חודשים יותר לפני שבית המשפט מאשר את האימוץ (Ca.gov). האימוץ הציבורי פועל לפני עירקון 'טובת הילד', כך שלרוב המערכת שואפת לאיחוד עם המשפחה הביוווגית (reunification) או שמחפשים הורים מאמצים שייהו קרובים משפחה של הילד לפחות למשך השמת ילדים במשפחות מכל האוכלוסייה. גם עורכת הדין מקליפורניה וגם עובדת סוציאלית שעבדה כמנהלת תוכנית המשפחות בארגון מרכזי וגדול בלוס אנג'לס סייפו כי לפני העירקון של איחוד עם המשפחה הביוווגית, זוגות להט"ב יכולים להיות משפחת אומנה ולגדל ילד או מספר ילדים במשך תקופה מסוימת, לפחות אפלו למשך יותר משנה, וזאת בהמשך הם חוזרים למשפחה הביוווגית. לדבריה, זה תהליך שיכל לקחת הרבה זמן ולהיות מأتגר מאוד עבור ההורים שמעוניינים בתהליך האימוץ.

אחד ההבדלים המרכזיים בין אימוץ ציבורי לפרטיו הורוים המאמצים מקבלים סיוע כלכלי מן המדינה כדי לטפל בילדים עד שם בני 18. לעומת זאת, באימוץ פרטי ההורוים משלמים אלף דולרים עבור תהליך האימוץ ולאחר מכן הם מקבלים סיוע כלכלי מן המדינה. נוסף על כן, הוצאות של האימוץ הציבורי היא זולה יותר מאשר האפשרויות ואפשרות זו מחייבת תשלום על שירות טכניות האימוץ וכן על הליכים בירוקרטיים נוספים, כמו ליקיחת טביעות אצבע, בדיקות רפואיות, הממצאת מסמכים משפטיים וכן (מסתכם לרבות בכ-600-800 דולר). הוצאות עבור הליך אימוץ פרטי אין מוסדרות על ידי המדינה ועשויות להשנות בין הסוכנויות השונות. הוצאות יכולות להגיע לכ-4,500 דולר, לפי דיווחים של המשרד לשירותים חברתיים בקליפורניה (d.o.Ca.gov), אך אחת המראיניות, ערכות דין קליפורניה, צינה שלרוב הוצאות הן עד חמישים אלף דולר.

אימוץ בין-ארצית: להט"ב יכולים לאמץ מדינות אחרות בעולם, בהתאם לתנאים של אותן מדינות. באימוץ בין-ארצית הפקדרלי מעמיד לרשות ההורוים אשרת כניסה מיוחדת להגירה עבור הילד. האימוץ הבין-ארצית מחייב את השלמת האימוץ במדינה שבה הילד נולד וכן יש צורך לאמץ את הילד מחדש בקליפורניה (d.o.Ca.gov). כאמור, תושבים בתוך ארצות הברית יכולים לאמץ בין מדינות בתוך הפקדרציה, על אף שאחת המראיניות, עובדת סוציאלית שעבדה כמנהלת תוכנית המשפחות בארגון מרכזי וגדול בלוס אנג'לס, סיפרה שnoch יותר לאמץ בתוך אותה המדינה, כי אין סוכנויות אימוץ ברמה הפקדרלית אלא ברמת המדינות. לדבריה, תושבים מחוץ לארצות הברית יכולים לאמץ ילדים בקליפורניה, אך זה נפוץ פחות.

אימוץ על ידי בן זוג: החל משנת 2003 קליפורניה מאפשרת הליך של אימוץ הילד על ידי הורה הלא ביולוגי ללא קשר לסתטוטס של בני הזוג. לעומת זאת מדינות אחרות בארה"ב, שבן על בני הזוג להיות נשואים ולאמץ בהליך 'אימוץ על ידי הורה חורגן' בקליפורניה האפשרות לאימוץ על ידי בן הזוג אינה מותנית בנישואין (Costa, 2021). האפשרות הזאת אומצה ב-29 מדינות בארצות הברית ובעשר מדינות אחרות היא אומצה עם מגבלות (Farr et al., 2020; Mendos et al., 2020).

הלין: ערכות דין קליפורניה שראיינה סיפה שהיא ממליצה לזוגות להט"ב, וביחוד להורה שאינו ביולוגי,קיים הליך אימוץ רשמי, מכיוון שכן אפשר להבטיח בדרך אחרת את זכויות ההורוות. וכן יש הטענים כי גם כאשר שני ההורוים רשומים בטעות הלידה, מומלץ להורה שאינו קשור ביולוגית לידי להשלים אימוץ, שכן במקרה העידוד שאמוץ נחשב חזק יותר מבחינה משפטית כקובע הורות מאשר תעודה לידה (Gay Family Law Center, 2018b).

בקלאיפורניה, תהליך של אימוץ על ידי בן הזוג שאינו הורה ביולוגי הוא למעשה אימוץ שימושי של שני ההורוים כהורים חוקיים, כך הסבירה ערכות דין קליפורניה. היא סיפה כי מדובר בתהליך יחסית פשוט, אך נהוג להיעזר בעורך דין בגין ריבוי ניירית המשפטי שצריך להציג בבית המשפט. התהליך כולל הגשת הוכחת רכישת זרע/ביצית, הסכם מתורם הזרע אם ידוע, מכתב מרופא, הצהרה של שני ההורם על כוונתם להיות ההורוים, תעודה הנישואין ותעודת הלידה של הילד. לדבריה, לא לכל ההורוים ישנים המשאים המאפשרים להם להיעזר בעורך דין והם נאלצים להתמודד עצמאית עם הבירוקרטיה בדרך להכרה בהורותם.

1. **אפליה נגד זוגות להט"ב:** עורכת הדין מקליפורניה ופסיכולוגית שעובדת בתחום של הורות בבחירה והורות של להט"ב סיפרו כי גם באימוץ הציבור, שהוא בפיקוח ממשלתי, במחוזות השמרניים יותר, אף על פי שהחוק אומר שאסור להפלות על סמן נטייה מינית וזהות מגדרית, החלטות מושפעות מאוד מן העמדות של העובדים הסוציאליים בשטח ומתקבות בסופו של דבר על ידם. לדבריה, גם אם העובדים הסוציאליים עוברים השרות מקצועיות למtran שירותים להורים להט"ב, לעיתים יש אפליה כנגדם גם בגין החוק, כמו כן עורכת דין מקליפורניה סיפה כי הרבה אנשים לא רוצים לאមץ מן המערכת הציבורית אלא באופן פרטני בغالל סיבות שונות, אך ביחס כי רוב הילדים שמנעים לערצת הציבוריהם בגילאים מוגרים יותר ורבים מהם חוו טראומות בעברם.
2. **היעדר פיקוח:** הורים להט"ב לרוב מדיניות לאמץ ילדים בהליך אימוץ פרטני. ואולם, בהליך אימוץ מסוג זה ההורה הביוולוגיתוחרה בהוריים המאמצים לעתיד והוא חייב לחתום על הסכם אימוץ פרטני, שתוך 30 ימים הופך להסכם הרשמי לאימוץ (Ca.gov). חלק מן המרואיניות סיפה כי לאחר שאין פיקוח ממשלתי על הליך זה, הבחירה בהורים המאמצים מושפעת מהטיות ומעמדות אישיות של ההורים הביולוגיים כלפי משפחות להט"ב, ומצב זה עלול להוות חסם לאימוץ.

מקורות

- אורן, ד. (2018). "הורות יחידנית - גגדל ילד בלבד", הוצאת רסלינג, עמ' 30-33.
- דויד, י. (2012). המשפחה והפוליטיקה: על השתיכות ואחריות בחברה ליברלית. המכון הישראלי לדמוקרטיה.
- האגודה למען להט"ב. (2020). מפת דרכיים לצביות להט"ב: תוכנית העבודה של הקהילה הנאה מול הכנסתת הממשלה.
https://a9991848-b055-4c6f-a966-a6bdabf09321.filesusr.com/ugd/be9e5d_65102efe0f654e88baad1ea2f5c11ebe.pdf
- כל זכות (2021). מדריך הורות משותפת.
https://www.kolzchut.org.il/he/%D7%9E%D7%93%D7%A8%D7%99%D7%9A_%D7%94%D7%95%D7%A8%D7%95%D7%AA_%D7%9E%D7%A9%D7%95%D7%AA%D7%A4%D7%AA
- סגל, א., בורלא, ט., עצמוני, ר., ושורק, י. (2019). ילדים מאומצים ומשפחות מאמצות. בתוך: ה' גורן (עורך) סקירת העשור של השירותים החברתיים, 2018-2009 (עמ' 1-29). משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים.
- Parent and child relationship, Legislature of California, Assembly Bill No. 2684U.S.C. (2018). https://leginfo.legislature.ca.gov/faces/billTextClient.xhtml?bill_id=201720180AB2684
- Adoption and Children (Scotland) Act, Acts of the Scottish Parliament, asp 4U.S.C. (2007). <https://www.legislation.gov.uk/asp/2007/4/contents>
- Adoption Council of Ontario. (n.d.). *International Adoption*. <https://www.adoption.on.ca/international-adoption>
- Akin, D. (2020). *Federal government asked Canadians if they're 'comfortable' with LGBT people*. <https://globalnews.ca/news/6344287/canadian-government-asked-canadians-comfortable-lgbtq2/>.
- All Families Are Equal Act, Parentage and Related Registrations Statute Law Amendment, S.O. 2016, c. 23 - Bill 28U.S.C. (2016). <https://www.ontario.ca/laws/statute/s16023>
- American Society for Reproductive Medicine. (2015). *Assisted reproductive technologies: A guide for patients*.
<http://www.fertilityanswers.com/wp-content/uploads/2016/04/assisted-reproductive-technologies-booklet.pdf>
- Armstrong, E., & Arias, P. F. (2019). *Rainbow family formation and dissolution in Australia*. <https://apo.org.au/sites/default/files/resource-files/2019-11/apo-nid268366.pdf>.
- Assisted Human Reproduction Act, S.C. 2004, c. 2U.S.C. (2004). <https://www.canlii.org/en/ca/laws/stat/sc-2004-c-2/latest/sc-2004-c-2.html>

Australian bureau of statistics. (2017). *Australian Marriage Law Postal Survey*. <https://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/1800.0>.

Australian Government. (n.d). *What countries can I adopt from?* <https://www.intercountryadoption.gov.au/countries-and-considerations/countries/>

Bacchus, R. (2018). Go forth and wrestle with the legal system: Some perceptions and experiences of lesbian parents in rural Australia. *The Australian Journal of Social Issues*, 53(1), 18-33. <https://doi.org/10.1002/ajs4.29>

Bartle, J. (2020). *The Historical Offence of Homosexuality in Australia*. <https://www.sydneycriminallawyers.com.au/blog/the-historical-offence-of-homosexuality-in-australia/>

Blackwood, F. (2019, August 19) Same-sex couples dealing with IVF treatment model 'set up for heterosexuals'. *ABC NEWS*. <https://www.abc.net.au/news/2019-08-17/same-sex-couples-ivf-treatment-set-up-for-heterosexuals/11420074?nw=0>

Bloomer, F. K., & Mackle, D. (2017). *Access to Fertility Treatment for Lesbian/Bisexual Women in Northern Ireland*. <https://pure.ulster.ac.uk/en/publications/access-to-fertility-treatment-for-lesbianbisexual-women-in-northe>.

Bollinger, A. (2021). *All 3 members of a gay throuple are on their children's birth certificates*. <https://www.lgbtqnation.com/2021/02/3-members-gay-throuple-childrens-birth-certificates/>.

Boone, I. (2018). Co-parenting before conception. The Low Countries' approach to intentional multi-parent families. *Family & Law*, 2, 23–129. doi: 10.5553/FenR.000034

Boroohah, V. K., & Mangan, J. (2007). Love thy neighbour: how much bigotry is there in western countries? *Kyklos*, 60(3), 295-317.

Bradley-Johnston, N. (2017). Embracing the rainbow: approaches to exploring issues concerning the LBGT community in primary schools in Northern Ireland. *The STeP Journal Student Teacher Perspectives*, 4(2), 19-35.

Brickell, C. (2020). A short history of same-sex marriage in New Zealand. *Sexualities*, 23(8), 1417-1433. <https://doi.org/10.1177/1363460720902713>

Brilliant Beginnings. (n.da). *The Parental Order is now available for single people, what does this mean for surrogates?* <https://brilliantbeginnings.co.uk/the-parental-order-is-now-accessible-for-single-people-what-does-this-mean-for-surrogates/>

Brilliant Beginnings. (n.db). *UK legal issues for international surrogacy*. <https://www.brilliantbeginnings.co.uk/uk-legal-issues-for-international-surrogacy/>.

- Brosseau, L., & Dewing, M. (2018). *Canadian multiculturalism*. Library of Parliament Ottawa.
- Bureau, M. (2011). National Report: Canada. *American University Journal of Gender, Social Policy & the Law*, 19(1), 3.
- Ca.gov. (n.d.). *Frequently Asked Questions About Adoption*. <https://www.cdss.ca.gov/adoptions>.
- California cryobank. (n.d.). *Donor types*. <https://www.cryobank.com/how-it-works/donor-types/>.
- California Cryobank. (n.da). *Egg Donor Compensation*. <https://donate-eggs.com/egg-donation-pay>
- California Cryobank. (n.db). *Sperm Donor Compensation*. <https://www.spermbank.com/why-donate/sperm-donor-pay>
- Carbery, G. (2010). *Towards homosexual equality in Australian criminal law: a brief history*. Sydney: Australian Lesbian and Gay Archives Inc.
- Carone, N., Barone, L., Manzi, D., Baiocco, R., Lingiardi, V., & Kerns, K. (2020). Children's exploration of their surrogacy origins in gay two-father families: Longitudinal associations with child attachment security and parental scaffolding during discussions about conception. *Frontiers in Psychology*, 11, 112. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00112>
- CBC.ca. (2015, May 25). *Same-sex rights in Canada*. <https://www.cbc.ca/news/canada/timeline-same-sex-rights-in-canada-1.1147516>
- CBS. (2017, December 12). *Relatively few teenage mothers in the Netherlands*. <https://www.cbs.nl/en-gb/news/2017/50/relatively-few-teenage-mothers-in-the-netherlands>
- Chambers, L. (2016). International Adoption. *A Legal History of Adoption in Ontario, 1921-2015* (pp. 135-152). University of Toronto Press.
- Child and Parents in the 21st Century. (2016). *Report of the government committee on the reassessment of parenthood*. Xerox/OBT, The Hague.
- Citizens Advice. (n.d.). *Adopting a child*. <https://www.citizensadvice.org.uk/scotland/family/children-and-young-people/adopting-a-child-s/>
- The Civil Partnership Act 2004 (Amendments to Subordinate Legislation) Order (Northern Ireland), (2005). <https://www.legislation.gov.uk/nisr/2005/520/made>
- Coffey, T. (2021). *Improving Arrangements for Surrogacy Bill*. <https://www.parliament.nz/en/pb/bills-and-laws/proposed-members-bills/improving-arrangements-for-surrogacy-bill-tamati-coffey/>.

- Cohen, G., Coan, T., Ottey, M., & Boyd, C. (2016). Sperm donor anonymity and compensation: an experiment with American sperm donors. *Journal of Law and the Biosciences*, 3(3), 468-488. <https://doi.org/10.1093/jlb/lsw052>
- Coll-planas, G., Solá-morales, R. & Missé, M. (2019). *Intersectionality in Metropolitan LGBTI Policies*. <https://www.metropolis.org/sites/default/files/resources/Intersectionality-in-LGBTI-policies.pdf>.
- Community Law. (n.d.). *Having children: Same-sex couples*. <https://communitylaw.org.nz/community-law-manual/chapter-8-gender-and-sexuality/sexual-orientation-and-your-rights/having-children-same-sex-couples/>
- Copland, S. (2018). The Australian Marriage Law Postal Survey and the Limitations of Vulnerability-based Politics. *Australian Feminist Studies*, 33(96), 261-274. <https://doi.org/10.1080/08164649.2018.1517247>
- Costa, P. A. (2021). *Attitudes toward LGB families: International policies and LGB family planning*
- Crouch, S. R., McNair, R. P., Waters, E. B., & Power, J. J. (2013). What makes a same-sex parented family? *Medical Journal of Australia*, 199(2), 94-96. doi: 10.5694/mja12.11234
- Curry-Sumner, I., & Vonk, M. (2011). *National and international surrogacy: an Odyssey*. HeinOnline.
- Devine, B. (2018). *Fertility options for gender and sexually diverse people*. *LGBTQIA* 20(4). <https://www.ogmagazine.org.au/20/4-20/fertility-options-for-gender-and-sexually-diverse-people/>
- Diaz, J. (2021, May 19). *U.S. Ends Policy of Denying Citizenship to Children Born Via IVF Or Surrogacy*. Georgia Public Broadcasting. [U.S. Ends Policy of Denying Citizenship To Children Born Via IVF Or Surrogacy | Georgia Public Broadcasting \(gpb.org\)](https://www.gpb.org/news/u-s-ends-policy-denying-citizenship-to-children-born-via-ivf-or-surrogacy)
- Digoix, M. (2020). *Same-sex families and legal recognition in Europe*. Springer Nature.
- The Domestic Partnership Act, Assembly Bill No. 26U.S.C. (1999). https://leginfo.legislature.ca.gov/faces/billTextClient.xhtml?bill_id=199920000AB26
- Du Plessis, R., & Diggelmann, C. (2018). *Diverse families*. <https://teara.govt.nz/en/diverse-families>
- DutchNews.nl. (2017, December 11). *The Netherlands has lowest rate of teenage mothers in the EU*. <https://www.dutchnews.nl/news/2017/12/the-netherlands-has-lowest-rate-of-teenage-mothers-in-the-eu/>
- Epstein, R. (2012). Queer parenting in Canada: looking backward, looking forward. *Queerly Canadian: An Introductory Reader in Sexuality Studies*, 367-385.
- Equality Network. (n.d.). *Parenting*. <https://www.equality-network.org/?s=parenting>.

Equality Act. (2006). <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/3/section/82>

Evertsson, M., Jaspers, E., & Moberg, Y. (2020). Parentalization of same-sex couples: Family formation and leave rights in five Northern European countries. *The Palgrave handbook of family policy* (pp. 397-428). Palgrave Macmillan, Cham.

Fantus, S., & Newman, P. A. (2019). Motivations to pursue surrogacy for gay fathers in Canada: a qualitative investigation. *Journal of GLBT Family Studies*, 15(4), 342-356. <https://doi.org/10.1080/1550428X.2018.1546156>

Farr, R. H., & Goldberg, A. E. (2018). Sexual orientation, gender identity, and adoption law. *Family Court Review*, 56(3), 374-383. <https://doi.org/10.1111/fcre.12354>

Farr, R. H., Vázquez, C. P., & Patterson, C. J. (2020). LGBTQ adoptive parents and their children. *LGBTQ-Parent Families: Innovations in Research and Implications for Practice*, 2nd Edn. eds AE Goldberg and KR Allen (Cham: Springer), 45-64.

Fertility, N. Z. (n.d). Surrogacy. <https://www.fertilitynz.org.nz/information/donation-and-other-options/surrogacy/>.

French, T., Magić, J., & Kent, R. (2015). *The Scottish LGBT Equality Report: Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People's Experiences of Inequality in Scotland*. Equality Network.

Gay Family Law Center. (2018a). *What California LGBT Families Need to Know About Birth Certificates*. <http://gayfamilylawcenter.com/what-california-lgbt-families-need-to-know-about-birth-certificates/>.

Gay Family Law Center. (2018b). *Gay Parental and Child Custody Rights in California*. <http://gayfamilylawcenter.com/gay-parental-and-child-custody-rights-in-california/>

Gibbs, A., & Scherman, R. (2013). Pathways to parenting in New Zealand: issues in law, policy and practice. *Kōtuitui*, 8(1-2), 13-26. <https://doi.org/10.1080/1177083X.2013.821077>

Godman, K. M., Sanders, K., Rosenberg, M., & Burton, P. (2006). Potential sperm donors', recipients' and their partners' opinions towards the release of identifying information in Western Australia. *Human Reproduction (Oxford)*, 21(11), 3022-3026. <https://doi.org/10.1093/humrep/del274>

Goedeke, S., Shepherd, D., & Rodino, I. S. (2020). Support for recognition and payment options for egg and sperm donation in New Zealand and Australia. *Human Reproduction (Oxford)*, 35(1), 117-129. <https://doi.org/10.1093/humrep/dez257>

Goedeke, S., Shepherd, D., & Rodino, I. S. (2021). Fertility stakeholders' concerns regarding payment for egg and sperm donation in New Zealand and Australia. *Reproductive Biomedicine & Society Online*, 14, 8-19. doi: 10.1016/j.rbms.2021.07.006. PMID: 34703916; PMCID: PMC8523861.

Goldberg, S. K., & Conron, K. J. (2018). *How many same-sex couples in the US are raising children?*. CA: The Williams Institute, UCLA School of Law.

Golombok, S., Zadeh, S., Imrie, S., Smith, V., & Freeman, T. (2016). Single mothers by choice: Mother-child relationships and children's psychological adjustment. *Journal of Family Psychology*, 30(4), 409-418. <https://doi.org/10.1037/fam0000188>

Gov.scot. (2016a). *National Infertility Group Report*. [National Infertility Group March 2016 \(www.gov.scot\)](http://www.gov.scot)

Gov.scot. (2016b). *Scottish Social Attitudes 2015: Attitudes to discrimination and positive action*. <https://www.gov.scot/publications/scottish-social-attitudes-2015-attitudes-discrimination-positive-action/>.

Gov.uk. (2021). *The surrogacy pathway: surrogacy and the legal process for intended parents and surrogates in England and Wales*. [The surrogacy pathway: surrogacy and the legal process for intended parents and surrogates in England and Wales - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk/the-surrogacy-pathway-surrogacy-and-the-legal-process-for-intended-parents-and-surrogates-in-england-and-wales)

Gov.uk. (n.d.). *Surrogacy: legal rights of parents and surrogates*. <https://www.gov.uk/legal-rights-when-using-surrogates-and-donors/children-born-outside-the-uk>

Government of Canada. (2018). *Federalism in Canada*. <https://www.canada.ca/en/intergovernmental-affairs/services/federation/federalism-canada.html#shr-pg0>.

Government of Canada. (n.d.). *Who is a parent for citizenship purposes when assisted human reproduction (AHR), including surrogacy arrangements, is involved?* [Who is a parent for citizenship purposes where assisted human reproduction \(AHR\), including surrogacy arrangements, are involved - Canada.ca](https://www.canada.ca/en/intergovernmental-affairs/services/federation/federalism-canada.html#shr-pg0)

Government of South Australia. (n.d.). *Adoption by same-sex couples*. <https://www.childprotection.sa.gov.au/adoption/changes-to-the-adoption-act/changes-about-same-sex-couples-and-adult-adoptions>

Government of the Netherlands. (2018). *LGBTI equality in the Netherlands*. <https://www.government.nl/documents/leaflets/2018/06/01/lgbti-equality-in-the-netherlands>.

Government of the Netherlands. (n.da). *Conditions for adopting a Dutch child*. <https://www.government.nl/topics/adoption/adopting-a-dutch-child>.

Government of the Netherlands. (n.db). *How do I become a child's guardian?* <https://www.government.nl/topics/foster-care/question-and-answer/how-do-i-become-a-child%E2%80%99s-guardian>

Government of the Netherlands. (n.dc). *Legal and illegal aspects of surrogacy.* <https://www.government.nl/topics/surrogate-mothers/surrogacy-outside-the-netherlands>.

Government of the Netherlands. (n.dd). *Surrogacy outside the Netherlands.* <https://www.government.nl/topics/surrogate-mothers/surrogacy-outside-the-netherlands>.

Greenwood, M., & Olsson, S. (2016). *Fife LGBT Community Needs Assessment Report.* <http://www.lgbthealth.org.uk/wp-content/uploads/2016/04/Fife-LGBT-Community-Needs-Assessment-SUMMARY-REPORT-FINAL.pdf>.

Haartsen, T., & Venhorst, V. (2010). Planning for decline: Anticipating on population decline in the Netherlands. *Tijdschrift Voor Economische En Sociale Geografie*, 101(2), 218-227. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9663.2010.00597.x>

Hayes, B. C., & Nagle, J. (2019). Ethnonationalism and attitudes towards same-sex marriage and abortion in Northern Ireland. *International Political Science Review*, 40(4), 455-469. <https://doi.org/10.1177/0192512118775832>

HFEA (Human Fertilisation and Embryology Authority). (2021). *Fertility treatment 2019: trends and figures.* <https://www.hfea.gov.uk/about-us/publications/research-and-data/fertility-treatment-2019-trends-and-figures/>

HFEA (Human Fertilisation and Embryology Authority). (n.da). *Donating your sperm.* <https://www.hfea.gov.uk/donation/donors/donating-your-sperm/>

HFEA (Human Fertilisation and Embryology Authority). (n.db). *Fertility treatment for LGBT+ people.* <https://www.hfea.gov.uk/i-am/fertility-treatment-for-lgbt-people/>

Human rights, sexual orientation and gender identity (2011). <https://undocs.org/A/HRC/RES/17/19>

Human Assisted Reproductive Technology Act (2004). <https://www.legislation.govt.nz/act/public/2004/0092/latest/whole.html>

Human Fertilisation and Embryology Act, UK Public General Acts c.22U.S.C. (2008). <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2008/22/contents>

Human Rights Commission. (2010). *Human Rights in New Zealand.* https://www.hrc.co.nz/files/7014/2388/0544/Human_Rights_Review_2010_Full.pdf.

Human Rights Law Centre. (2018). *Australia now has adoption equality.* <https://www.hrlc.org.au/news/2018/4/20/australia-now-has-adoption-equality>.

- ILGA-Europe. (2016). *Rainbow Europe 2016*. <https://www.ilga-europe.org/rainboweurope/2016>.
- ILGA-Europe. (2017). *Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex People in Europe*. https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/Attachments/annual_review_2017_online.pdf.
- Janssen, D., & Scheepers, P. (2019). How religiosity shapes rejection of homosexuality across the globe. *Journal of Homosexuality*, 66(14), 1974-2001. <https://doi.org/10.1080/00918369.2018.1522809>
- Kazyak, E., Woodell, B., Scherrer, K., & Finken, E. (2018). Law and Family Formation Among LGBQ-Parent Families. *Family Court Review*, 3(56), 364–373. <https://doi.org/10.1111/fcre.12353>
- Keane, M., Long, J., O Nolan, G., & Farragher, L. (2017). *Assisted reproductive technologies: International approaches to public funding mechanisms and criteria. An evidence review*. Health Research Board. <https://www.lenus.ie/handle/10147/621436>
- Kelly, J., & Surtees, N. (2013). We are a family: Legal issues for lesbian and gay parented families in New Zealand. *Plymouth Law and Criminal Justice Review*, 5, 39-49. <http://hdl.handle.net/10026.1/8988>
- Kelly, Robert, H., & Power, J. (2017). Is there still no room for two mothers? Revisiting lesbian mother litigation in post-reform Australian family law. *Australian Journal of Family Law*, 31(1), 1-26.
- Lambda Legal. (n.d.). *Your Rights – California*. <https://www.lambdalegal.org/states-regions/california>.
- Lavner, J. A., Waterman, J., & Peplau, L. A. (2014). Parent adjustment over time in gay, lesbian, and heterosexual parent families adopting from foster care. *American Journal of Orthopsychiatry*, 84(1), 46-53. <https://doi.org/10.1037/h0098853>
- Law Commission. (2005). *New Issues in Legal Parenthood*. (). Wellington, New Zealand: <https://www.lawcom.govt.nz/sites/default/files/projectAvailableFormats/NZLC%20R88.pdf>
- Law Commission, & Scottish Law Commission. (2019). *Building families through surrogacy: a new law*. Law Commission Consultation Paper.
- Lepine, E. (2017). All Families Are Equal Act: What You Need to Know. Paper presented at the *23rd East Region Solicitors Conference 12, 2017 CanLII Docs 3883*, [Page 1 | All Families Are Equal Act: What You Need to Know | CanLII](#)
- Lesbians and the law. (n.d.). IVF. <https://www.lesbiansandthelaw.com/ivf>
- LGBTQ Parenting Network. (2012). *A Guidebook for Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Queer (LGBTQ) People: on Assisted Human Reproduction in Canada*. http://lgbtqpn.ca/wp-content/uploads/woocommerce_uploads/2014/08/AHRC_BOOKLET_ENGLISH.pdf.

LGBTQ Parenting Network.ca. (2017). *Parenting Options for LGBTQ People*. <http://mountsinaifertility.com/wp-content/uploads/2019/07/INFO-SHEET-Parenting-Options-Version-1-2017.pdf>.

The Looked After Children (Scotland) Regulations , Scottish Statutory Instruments 210U.S.C. (2009). <https://www.legislation.gov.uk/ssi/2009/210/contents/made>

The Marriage and Civil Partnership (Northern Ireland) Regulations , UK Statutory Instruments 742U.S.C. (2020). <https://www.legislation.gov.uk/uksi/2020/742/contents/made>

Martin, H. (2019, July 19). *Surrogacy: New Zealand families fighting for simpler laws*. Stuff. <https://www.stuff.co.nz/life-style/parenting/114276440/surrogacy-new-zealand-families-fighting-for-simpler-laws>.

Maxwell, M. E. (2014). *Second-Parent Adoption: North Carolina Same-Sex Couples and Foster Care Adoptions*. Walden University. <https://scholarworks.waldenu.edu/archivedposters/65/>.

McAlister, S., Carr, N., & Neill, G. (2014). Queering the Family: Attitudes towards lesbian and gay relationships and families in Northern Ireland. *SSRN Electronic Journal*, <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2688000>

Melville, L. (2016). Lesbians Making Babies: Why Research on Sperm, Space and Decisions Matters. *TKKA eJournal*, 7, 1-16. https://www.waikato.ac.nz/_data/assets/pdf_file/0008/317429/Lisa-Melville-Lesbians-Making-Babies.pdf

Mendos, L.R., Botha, K., Carrano Lelis, R., López de la Peña, E., Savelev, I., & Tan, D. (2020). *State-sponsored Homophobia: Global legislation overview update*. ILGA World. <https://ilga.org/state-sponsored-homophobia-report-2020-global-legislation-overview>.

Moreau, J. (2020, August 1). *Changes to state parenting laws help fill gaps for same-sex couples*. NEWS. <https://www.nbcnews.com/feature/nbc-out/changes-state-parenting-laws-help-fill-gaps-same-sex-couples-n1235517>.

Motluk, A. (2020, September 30). *When it comes to sperm donor anonymity, Canada is behind the curve*. CBC. <https://www.cbc.ca/documentaries/cbc-docs-pov/when-it-comes-to-sperm-donor-anonymity-canada-is-behind-the-curve-1.5744558>.

Movement Advancement Project. (n.d). *Equality Maps: Foster and Adoption Laws*. https://www.lgbtmap.org/equality-maps/foster_and_adoption_laws.

Mygov.scot. (n.d). *Adopting a child from abroad*. <https://www.mygov.scot/adopting-child-from-abroad>

Nagle, J., & Fakhoury, T. (2018). Between Co-Option and Radical Opposition: A Comparative Analysis of Power-Sharing on Gender Equality and LGBTQ rights in Northern Ireland and Lebanon. *Nationalism & Ethnic Politics*, 24(1), 82-99. <https://doi.org/10.1080/13537113.2017.1422641>

National Records of Scotland. (n.d). *Adoptions and re-registrations*. <https://www.nrscotland.gov.uk/statistics-and-data/statistics/statistics-by-theme/vital-events/general-publications/vital-events-reference-tables/2020/list-of-data-tables>

National women's health. (n.d). *Become a donor*. <https://www.nationalwomenshealth.adhb.govt.nz/our-services/fertility/become-a-donor/>

New Zealand Government. (n.d). Donate sperm or eggs. <https://www.govt.nz/browse/family-and-whanau/fertility-issues-and-assisted-reproduction/donate-sperm-or-eggs/>

Nordqvist, P. (2011). Beyond Expectation: Lesbian/Bi/Queer Women and Assisted Conception. *Sociology of Health & Illness*, 33(6), 967-969. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9566.2011.01391.x>

Norrie, M. K. (2016). Parenthood and Artificial Human Reproduction: The Dangers of Inappropriate Medicalisation. In P. R. Ferguson, & G. T. Laurie (Eds.), *Inspiring a Medico-Legal Revolution* (pp. 63-78). Routledge.

NSW Government. (n.d). *About foster care*. <https://www.facs.nsw.gov.au/families/carers/about-foster-care>.

Ojelabi, O. A., Osamor, P. E., & Owumi, B. E. (2015). Policies and practices of child adoption in Nigeria: A review paper. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(1 S1), 75.

Ontario. (n.d). *Adoption*. <https://www.ontario.ca/page/adoption>.

Ontario Fertility Funding Explained. (n.d). *Ontario Fertility Funding Explained*. <http://www.ontariofertility.ca/>.

Oranga Tamariki. (2020). *International Surrogacy*. <https://www.orangatamariki.govt.nz/assets/Uploads/Adoptions/Surrogacy-and-adoption/2020-Information-Fact-Sheet-International-Surrogacy.pdf>

Oranga Tamariki. (n.d). *Surrogacy and adoption*. <https://www.orangatamariki.govt.nz/adoption/surrogacy-and-adoption/>

O'Reilly, D., Bowen, J. M., Perampaladas, K., Qureshi, R., Xie, F., & Hughes, E. (2017). Feasibility of an altruistic sperm donation program in Canada: results from a population-based model. *Reproductive Health*, 14(1), 8. <https://doi.org/10.1186/s12978-016-0275-0>

- Ormston, R., Curtice, J., McConville, S. & Reid, S. (2011). *Scottish Social Attitudes survey 2010: Attitudes to discrimination and positive action*. <https://www.webarchive.org.uk/wayback/archive/3000/https://www.gov.scot/resource/doc/355716/0120166.pdf>
- Oswald, R. F., Holman, E. G., & Routon, J. M. (2020). LGBTQ-Parent Families in Community Context. *LGBTQ-Parent Families: Innovations in Research and Implications for Practice* (pp. 301-318). Springer International Publishing.
- Page, S. (2016). *Is surrogacy legal in Australia?* CONSENT18(3). <https://www.ogmagazine.org.au/18/3-18/surrogacy-legal-australia/>.
- Patterson, C. J. (2019). Lesbian and gay parenthood. *Handbook of parenting* (pp. 345-371). Routledge.
- Perales, F., Reeves, L. S., Plage, S., & Baxter, J. (2020). The family lives of Australian lesbian, gay and bisexual people: A review of the literature and a research agenda. *Sexuality Research and Social Policy*, 17(1), 43-60. <https://doi.org/10.1007/s13178-018-0367-4>
- Poushter, J., & Kent, N. (2020). The global divide on homosexuality persists. *Pew Research Center*. Disponível em: Acesso Em, 3(07). https://www.pewresearch.org/global/wp-content/uploads/sites/2/2020/06/PG_2020.06.25_Global-Views-Homosexuality_FINAL.pdf
- Power, J., Dempsey, D., Kelly, F., & Lau, M. (2020). Use of fertility services in Australian lesbian, bisexual and queer women's pathways to parenthood. *Australian and New Zealand Journal of Obstetrics and Gynaecology*, 60(4), 610-615. <https://doi.org/10.1111/ajo.13175>
- Priddle, H. (2015). How well are lesbians treated in UK fertility clinics? *Human Fertility*, 18(3), 194-199. <https://doi.org/10.3109/14647273.2015.1043654>
- The Prohibition of Human Cloning for Reproduction Act, (2002). <https://www.legislation.gov.au/Details/C2017C00306>
- PRRI (Public Religion Research Institute). (n.d.). *The American Values Atlas*. <http://ava.prri.org/#lgbt/2019/States/srvref/m/US-CA>.
- Qu, L., Knight, K., & Higgins, D. (2016). Same-sex couple families in Australia (Facts Sheets). Melbourne: Australian Institute of Family Studies. <https://aifs.gov.au/publications/same-sex-couple-families-australia>
- Rainbow-Project. (n.d.). *Adoption and Fostering*. <https://www.rainbow-project.org/adoption-and-fostering/>.
- The Research Involving Human Embryos Act , (2002). <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C00968>

- Rickard, M. (2001). *Is it medically legitimate to provide assisted reproductive treatments to fertile lesbians and single women?* Research Paper No. 23 2000–01. Canberra, ACT: Department of the Parliamentary Library. https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Parliamentary_Library/pubs/rp/rp0001/01RP23#conclusion
- Riggs, D. W. (2020). LGBTQ Foster Parents. In Abbie E. GoldbergKatherine R. Allen (Eds.). *LGBTQ-Parent Families* (pp. 161-170). Springer International Publishing. 10.1007/978-3-030-35610-1_9.
- Riley, B. (2014, May 5). *Same sex couples included in overseas adoption agreement for the first time.* <https://www.starobserver.com.au/news/national-news/same-sex-couples-included-in-overseas-adoption-agreement-for-the-first-time/122370>
- Rodgers, H., & McCluney, J. (2020). *Children Adopted from Care in Northern Ireland 2019/20.* The Information and Analysis Directorate. <https://dera.ioe.ac.uk/37406/1/cacni-19-20%20%28redacted%29.pdf>
- Ross, L. E., Epstein, R., Anderson, S., & Eady, A. (2009). Policy, practice, and personal narratives: Experiences of LGBTQ people with adoption in Ontario, Canada. *Adoption Quarterly*, 12(3-4), 272-293. <https://doi.org/10.1080/10926750903313302>
- Rowen, H. H., Heslinga, M.W., Wintle, M.J., & Meijer, H. (2021, December 3). Netherlands. *Encyclopedia Britannica.* <https://www.britannica.com/place/Netherlands> Rudolph, D. (2017, October 20). A Very Brief History of LGBTQ Parenting. Family Equality. <https://www.familyequality.org/2017/10/20/a-very-brief-history-of-lgbtq-parenting/>.
- Scherman, R., Misca, G., & Tan, T. X. (2020). The Perceptions of New Zealand Lawyers and Social Workers About Children Being Adopted by Gay Couples and Lesbian Couples. *Frontiers in Psychology*, 11, 2449. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.52070>
- Scottish Government. (n.d.). *LGBTI.* <https://www.gov.scot/policies/lgbti/>.
- Shapiro, J. (2020). The law governing LGBTQ-parent families in the United States. *LGBTQ-Parent Families. Innovations in Research and Implications for Practice.* Eds AE Goldberg and KR Allen. (Cham: Springer Nature Switzerland AG), 365-382.
- Sifris, A. R. (2014). Gay and lesbian parenting: The legislative response. In A. Hayes, & D. Higgins (Eds.), *Families, Policy and the Law: Selected Essays on Contemporary Issues for Australia* (pp. 89-99). Commonwealth Government of Australia.
- Sloan, B. (2011). Enduring families, enduring the adoption process. *Law Quarterly Review*, 127, 173. <https://doi.org/10.17863/CAM.3911>

- Sloane, J. L., & Robillard, L. M. (2018). Factors affecting heterosexual attitudes to same-sex marriage in Australia. *Sexuality Research and Social Policy*, 15(3), 290-301. <https://doi.org/10.1007/s13178-017-0276-y>
- Smith, T. W., Son, J., & Kim, J. (2014). Public attitudes toward homosexuality and gay rights across time and countries. UCLA: The Williams Institute. <https://escholarship.org/uc/item/4p93w90c>
- Snow, D. (2016). Measuring parentage policy in the Canadian provinces: A comparative framework. *Canadian Public Administration*, 59(1), 5-25. <https://doi.org/10.1111/capa.12160>
- Snow, D. (2017). Litigating Parentage: Equality Rights, LGBTQ Mobilization and Ontario's All Families Are Equal Act. *Canadian Journal of Law and Society*, 32(3), 329-348. <https://doi.org/10.1017/cls.2017.24>
- Scottish Social Attitudes (SSA). (2014). *Scottish Social Attitudes 2014: Attitudes to same-sex marriage in Scotland*. https://www.equality-network.org/wp-content/uploads/2014/12/141216_SSA_Same-Sex-Marriage-Brief.pdf.
- Statistics Canada. (2017). *Same-sex couples in Canada in 2016*. <https://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2016/as-sa/98-200-x/2016007/98-200-x2016007-eng.cfm>.
- Statistics Canada. (2019). *Marital Status and Opposite-/Same-sex Status (9), Age (16) and Sex (3) for the Population 15 Years and Over in Private Households of Canada, Provinces and Territories, Census Metropolitan Areas and Census Agglomerations, 2016 and 2011 Censuses*. <https://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2016/dp-pd/dt-td/Rp-eng.cfm?TABID=2&LANG=E&A=R&APATH=3&DETAIL=0&DIM=0&FL=A&FREE=0&GC=35&GL=-1&GID=1235631&GK=1&GRP=1&O=D&PID=109646&PRID=10&PTYPE=109445&S=0&SHOWALL=0&SUB=0&Temporal=2016&THEME=117&VID=0&VNAMEE=&VNAMEF=&D1=0&D2=0&D3=0&D4=0&D5=0&D6=0>
- Stonewall. (n.d.). *Co-parenting. Fertility law and co-parenting options*. <https://www.stonewall.org.uk/help-advice/parenting-rights/%E2%80%8Bco-parenting-0>
- Stonewall. (n.db). *Surrogacy*. <https://www.stonewall.org.uk/help-advice/parenting-rights/surrogacy-1>
- Stonewall Scotland. (n.da). *Adoption and Fostering in Scotland*. <https://www.stonewallscotland.org.uk/help-advice/parenting-rights/%E2%80%8Badoption-and-fostering-scotland>
- Stonewall scotland. (n.d.). *Co-parenting: Fertility law and co-parenting options*. <https://www.stonewallscotland.org.uk/help-advice/parenting-rights/%E2%80%8Bco-parenting-0>
- Stonewall Scotland. (n.db). *Surrogacy*. <https://www.stonewallscotland.org.uk/cy/help-advice/parenting-rights/surrogacy>

Suckling, L. (2016, March 2). *What are the options for gay couples to have kids?* <https://www.stuff.co.nz/life-style/love-sex/77456903/what-are-the-options-for-gay-couples-to-have-kids>.

Summerskill, B. (2015). *A guide for gay dads.* Stonewall. https://www.stonewall.org.uk/system/files/A_Guide_for_Gay_Dads_1.pdf.

Surtees, N., & Bremner, P. (2020). Gay and Lesbian Collaborative Co-Parenting in New Zealand and the United Kingdom: 'The Law Doesn't Protect the Third Parent. *Social & Legal Studies*, 29(4), 507-526. <https://doi.org/10.1177/0964663919874861>

Taylor, D. (2020). *Same-Sex Couples Are More Likely to Adopt or Foster Children.* United States Census Bureau. <https://www.census.gov/library/stories/2020/09/fifteen-percent-of-same-sex-couples-have-children-in-their-household.html>.

TFP-fertility. (n.d.). *Why donate oocytes?* <https://tfp-fertility.com/en-nl/become-a-donor/become-an-egg-donor>

Travel.State.Gov. (n.d.). *Intercountry Adoption News and Notices.* <https://travel.state.gov/content/travel/en/News/Intercountry-Adoption-News.html>

Travers, Á, Armour, C., Hansen, M., Cunningham, T., Lagdon, S., Hyland, P., Vallières, F., McCarthy, A., & Walshe, C. (2020). Lesbian, gay or bisexual identity as a risk factor for trauma and mental health problems in Northern Irish students and the protective role of social support. *European Journal of Psychotraumatology*, 11(1), 1708144. <https://doi.org/10.1080/20008198.2019.1708144>

UCLA – The Williams Institute. (2019). *LGBT Demographic Data Interactive.* <https://williamsinstitute.law.ucla.edu/visualization/lgbt-stats/?topic=LGBT&area=6#demographic>.

UNCRC. (1990). *UN Convention on the Rights of the Child.* [https://downloads.unicef.org.uk/wp-content/uploads/2010/05/UNCRC_united_nations_convention_on_the_rights_of_the_child.pdf?adsl_sd=www.unicef.org.uk.1638979817993&adsl_ca=so%3DGoogle%26me%3Dorganic%26ca%3D\(not%2520set\)%26co%3D\(not%2520set\)%26ke%3D\(not%2520set\).1638979817993&adsl_cv=1638979805311.1638979817993&adsl_id=7458194f-caa7-4ffc-af0e-aaf1335ab98c.1638979805.2.1638979805.1638979805.7fc5545a-701a-4fc7-b6db-957ac11eb4d4.1638979817993&ga=2.234390366.1103465389.1638979805-1766200670.1638979805](https://downloads.unicef.org.uk/wp-content/uploads/2010/05/UNCRC_united_nations_convention_on_the_rights_of_the_child.pdf?adsl_sd=www.unicef.org.uk.1638979817993&adsl_ca=so%3DGoogle%26me%3Dorganic%26ca%3D(not%2520set)%26co%3D(not%2520set)%26ke%3D(not%2520set).1638979817993&adsl_cv=1638979805311.1638979817993&adsl_id=7458194f-caa7-4ffc-af0e-aaf1335ab98c.1638979805.2.1638979805.1638979805.7fc5545a-701a-4fc7-b6db-957ac11eb4d4.1638979817993&ga=2.234390366.1103465389.1638979805-1766200670.1638979805)

Vaughn, R. (2019). *Children born abroad via surrogacy denied U.S. citizenship.* International Fertility Law Group. <https://www.iflg.net/children-born-foreign-surrogacy-denied-u-s-citizenship/>

Waaldijk, C. (2017). *More and more together: Legal family formats for same-sex and different-sex couples in European countries—Comparative analysis of data in the Laws and Families Database.* Leiden University . <https://hdl.handle.net/1887/54628>

Waites, M. (2013). United Kingdom: confronting criminal histories and theorising decriminalisation as citizenship and governmentality. In C. Lennox & M. Waites (Eds.) *Human Rights, Sexual Orientation and Gender Identity in The Commonwealth: Struggles for Decriminalisation and Change*. (pp. 145-181). Institute of Commonwealth Studies, School of Advanced Study, University of London. <https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/39385/9781912250134.pdf?sequence=1#page=165>

Wakefield, J. R., Kalinauskaitė, M., & Hopkins, N. (2016). The nation and the family: The impact of national identification and perceived importance of family values on homophobic attitudes in Lithuania and Scotland. *Sex Roles*, 75(9), 448-458. <https://doi.org/10.1007/s11199-016-0641-y>

Webb, S. N., & Chonody, J. (2012). Marriage equality in Australia: The influence of attitudes toward same-sex parenting. *Gay and Lesbian Issues and Psychology Review*, 8(3), 165. <https://groups.psychology.org.au/Assets/Files/GLIP%20Review%20Vol%208%20No%203.pdf#page=44>

Webb, S. N., Chonody, J., & Kavanagh, P. S. (2017). "If you don't like gay marriage, don't get one!": A qualitative analysis of attitudes toward same-sex marriage in South Australia. *Journal of GLBT Family Studies*, 13(5), 439-458. <https://doi.org/10.1080/1550428X.2016.1275913>

Webb, S. N., Kavanagh, P. S., & Chonody, J. M. (2020). Straight, LGB, Married, Living in Sin, Children Out of Wedlock: A Comparison of Attitudes Towards 'Different' Family Structures. *Journal of GLBT Family Studies*, 16(1), 66-82. <https://doi.org/10.1080/1550428X.2019.1577201>

White, P. M. (2018). Commercialization, altruism, clinical practice: seeking explanation for similarities and differences in Californian and Canadian gestational surrogacy outcomes. *Women's Health Issues*, 28(3), 239-250. <https://doi.org/10.1016/j.whi.2018.01.004>.

Wykes, K. A. (2013). Fertility services for same-sex couples: policy and practice. *British Journal of Nursing*, 21(14), 871-875. <https://doi.org/10.12968/bjon.2012.21.14.871>

נספחים

נספח א': תיאור המרואיינים בשלבי המחקר השונים

לוח א-1: מרואיינים בשלב הגישוש של המחקר

שם	תחום מומחיות	פירוט העיסוק
פרופסור צבי טריגר	אקדמיה	מומחה לדיני משפטה וחוקר את זכויות הקהילה הלהט"בית, הפוקולטה למשפטים ע"ש שטריקס, המכילה למינהל
עו"ד אור קשת	נציג ארגון זכויות להט"ב	מנהל קשיי ממשל של ארגוני הקהילה הנאה, האגודה למען הלהט"ב
אלון שחר	נציג ארגון זכויות ושירותים ללהט"ב	מנכ"ל הבית הפתוח בירושלים לגאווה ולסובלנות
עו"ד דן יקיר	נציג ארגון זכויות	הייעץ המשפטי של האגודה לזכויות האזרח בישראל
דר טלי בורלא	נציגת שירות ממשלתי	מכחת ארצית, תחום משפחה חדשה, משרד הרווחה וביטחון החברתי
עו"ד אירית רוזנבלום	נציגת ארגון זכויות להט"ב	מנכ"לית ומיסדת ארגון "משפחה חדשה"

לוח א-2: מראויים בשלב סקירת המדיניות הנבחרות

<p>אוסטרליה מראין 1 – אקדמיה: דוקטור בסוציולוגיה, עבדה במרכז המחקר של מי, בריאות וחכונה (Australian Research Centre in Sex, Health and Society). מתמחה במחקר הנוגעים למיניות ובריאות מינית. ביצעה מחקרים בתחום של כוריות באוכלוסיה הכללית ובקרב קהילת להט"ב.</p> <p>מראין 2 – הורה נציג ארגון זכויות: אחד מקימי ארגון rainbow families. אב לשתי בנות אשר נולדו בהליCi פונדקאות מחוץ לאוסטרליה ותורםزرע בתמורה שאינה אונימית למשפחה לשכית.</p> <p>מראין 3 – עו"ד לענייני משפחה, שופטה במשרד עו"די Dieters Nichols Family Lawyers. מתמחה בהסדרים של משפחות להט"ב.</p> <p>מראין 4 – עובד בארגון לובי בויקטוריה בשם Victorian Pride Lobby, הפועל לשם זכויות להט"ב. נמצא בהליך להפוך להורה אומנה יחד עם בן הזוג.</p>	<p>ניו זילנד</p> <p>מראין 1 – רופא משפחה, בזוגיות חד-מינית. נמצא יחד עם בן הזוג בהליך פונדקאות אלטרואיסטי בניו זילנד.</p> <p>מראין 2 – מנכ"לית-Ministry for Children- Oranga Tamariki – השירות למען הילד בניו זילנד. אחראית לתחומי האימון והגנת הילד בניו זילנד. עבדה 27 שנה במגזר הציבורי בתחום ילדים, נוער ומשפחות.</p> <p>מראין 3 – חבר פרלמנט בניו זילנד, אב גאה לילדיה אשר נוצרה בהליCi פונדקאות. מוביל הצעת חוק אשר מטרתה הסדרה של הליל Ci פונדקאות בניו זילנד.</p>			
<p>סקוטלנד</p> <p>מראין 1 – אקדמיה ומשפט: עו"ד וכורופסו לדיני משפחה בבית הספר למשפטים באוניברסיטת Strathclyde בסקוטלנד. מומחה בתחום ההגנה על ילדים ויחסים להט"ב. מעורב רבות ברכפרומות משפטיות, יועץ בוועדות ממשלתות ביצירת חוק המשפחה (2005), חוק האימוץ (2006) וחוק שמיעת ילדים (2010). כותב ספרים ומארמים רבים בתחום.</p> <p>מראין 2 – זוג הורים יהודים מן הקהילה היהודית באדינבורו. דו-מינאים, המגדלים שני ילדים בגיל בית ספר יסודי ומנהלים יחסים להט"ב במקביל לחבר בינם.</p> <p>מראין 3 – נציגת ממשלה מטעם דירקטוריון ילדים ומשפחות.</p>				
<p>אירלנד צפון</p> <p>מראין 1 – נציג ארגון The Rainbow Project – ארגון זכויות מרכזית עבור אנשי קהילת להט"ב בצפון אירלנד.</p> <p>מראין 2 – אם להט"ב אשר הייתה מעורבת בפרויקטים של ארגוני זכויות להט"ב Here and There. עברו משפחות להט"ב. הביאה לעולם בת לפני כעשור באמצעות טיפול פוריות לאחר תלות רבות.</p> <p>מראין 3 – אב להט"ב למתבגרת. הביא לעולם ילדה עם אישה להט"ב. הוא מגדל את ביתו עם בן הזוג ונפגש עם אימה שחיה עם בת זוגה. היה מעורב בסוגיות משפטיות רבות סביב הורות. בעיקר כשבת הזוג של האם דרשה הכרה לאבاهות לאחר לידת הבית.</p>				

הולנד

מראיין 1 – **הדבר של ארגון COC** – ארגון זכויות להט"ב הגדול והחשוב ביותר במדינה. הארגון עובד בשיתוף עם הממשלה בנושאים של זכויות ומஹה לובי פוליטי מושמעות בफעילות פרלמנטרית לבחינת זכויות וחיקאה עבור קהילת להט"ב.

מראיין 2 – **חברה בוועד המנהל של ארגון Meer dan Gewenst** (בתרגום: More than wished for). ארגון המסייע למשפחות ולזוגות בתהילן מימוש הרצון להורות. היא עצמה אם לשני בניים שהביאה לעולם יחד עם זוג גברים להט"ב ומגדלת אותם בהורות משותפת זה 15 שנה.

מראיין 3 – **עווזר משפטי בממשרד המשפטים ההולנדי וממלא מקום שופט בבית הדין בהאג**. מסיע בניסוח הצעות חוק ובהגשתן לאישור חקיקה בנושאי דיני משפחה. היה מעורב בצוות המזיכרות של הוועדה הממשלתית משנת 2016 לבחינה והסדרה של נושא ההורות - Child and Parents in the 21st Century, 2016.

מראיין 4 – **אב גאה לשני ילדים בהיליך פונדקאות** – אחד בנפאל ואחד בארץ ישראל. רופא שניים במקצועם. לביר הולנדי שפגש בישראל. גר עם בן זוגו בהולנד זה 20 שנה. רופא שניים במקצועם.

מראיין 5 – **מרצה וחוקרת בכירה באוניברסיטת אמסטרדם**. חוקרת את תחום התפתחות הילד ורווחת הילד במשפחות להט"ב ומימוש הרצון להורות בקרבת להט"ב בהולנד ובעולם.

אונטריו,
קנדה

מראיין 1 – **אקדמיה**: דוקטורנטית בבית הספר לבריאות הציבור באוניברסיטת טורונטו שמתמחה במחקר על טכנולוגיות פוריות וגישה לזוגות ויחידים LGBTQIA2+ באונטריו וגם חברה וחוקרת באיגוד של חוקרים להט"ב או בעלי ברית, שມטרתם לחלק נתונים עם הקהילה ובכך לקדם תמייה וזכויות להט"ב בקנדה.

מראיין 2 – **חוקרת באקדמיה ואקטיביסטית** שפעלה לקידום זכויות להט"ב עוד משנות התשעים. יסדה ארגון שנותן שירותים חברתיים למשפחות להט"ב ובעדיה בו במשך יותר מ-15 שנים. דוקטור וחוקרת באקדמיה בתחום, חברה בועדות שונות בנושא ואימא לסייע שהרתה באמצעות תרומותزرע.

מראיין 3 – **אקדמיה**: דוקטורנט באוניברסיטת טורונטו שמתמחה בתחום הורות להט"ב במשפט הكنדי והאמריקני, במיוחד בהקרה בהורות של זוגות להט"ב לאחר שימוש בטיפול פוריות, ובמחקריו מנסה להאיר על הנחות המוצא של המשפט ולנסות לראות איך אפשר להתאים את המשפט לצרכים המשתנים כיום.

מראיין 4 – **יו"ר ארגון שמיעץ למשפחות וזוגות מקהילת להט"ב שרצים להביא ילדים**, אקטיביסטית שפעלה לקידום זכויות להט"ב עוד משנות התשעים במכון קויבק ואימא לסייע שהרתה באמצעות תרומותזרע.

קליפורניה,
ארצות
הברית

מראיין 1 – **עורכת דין** המספקת שירותים משפטיים לאנשים בתהיליכי פונדקאות, אימוץ, תרומותزرע או ביצת עסקה בהקשר לזוגותים מקצועיים בבתי המשפט בקליפורניה בנושא זכויות וזכירים ילדים טרנסג'נדרים טרנסג'נדרים וילדים.

מראיין 2 – **פסיכולוגית** שעבדת בתחום של הורות בבחירה והורות של להט"ב כ-25 שנים. מתמחה בנושאים של טיפול פוריות והפריה כמו פונדקאות, תרומותزرע וביצת. עסקה גם במחקר על המעבר להורות בקרבת אנשים להט"ב ולקחה חלק או ניהול ועדות שונות שעוסקות בתחום, וכן היא אימא לסייע עצמה ולה שתי בנות שהביאה לעולם עם בת זוגה.

מראיין 3 – **עובדת סוציאלית** שעבדה במשך 11 שנים כמנהלת תוכנית המשפחות בארגון מרכז' וגדול בלוס אנג'לס שמתמחה בתחום הבריאות והנפש של להט"ב. התוכנית מיועדת להורים להט"ב וילדים וכן להט"ב שימושיים להקים משפחה. היא עצמה אימא לסייע שהרתה באמצעות תרומותזרע.

נספח ב': מיליון מושגים

להלן מיליון מושגים כללי. חשוב לציין כי לכל מדינה היחוד שלה והגדרות עשויות לשונות.

א

אומנה

משפחה אומנה היא משפחה חלופית לילדים עד גיל 18 שאינם יכולים להתגורר עם הוריהם הביולוגיים בשל משבר משפחתית או קשיים בתפקיד ההורי. על פי רוב מדובר בסידור זמני, עד שהורי הילד ישתקמו והוא יוכל לחזור אליהם. لكن, במהלך השותה באומנה ישנה הקפדה על שימירת קשר בין הילד ובין משפחתו הביולוגית.

ישנם כמה סוגים אומנה: חלק ממשפחות האומנה משתמשות בתור סידור חירום או סידור זמני עד שתאפשר לילדים לשוב לביתם, ואחרות מעניקות טיפול ארוך טווח. בחלק מן המדינות אומנה עשויה גם להוביל לאימץ.

שני הורים של הילד ישנה אחריות וסמכות הורית בנוגע אליו מרגע לידתו בין הם נשואים, מקימים זוגיות מכל סוג שהוא, גרשויים, או פרודים. האחריות הורית כוללת חובות וזכויות של הורה כלפי ילדו, כמו למשל, האחריות לשמור על בריאות הילד ולקדם את התפתחותו ורווחתו; האחריות לספק חכונה והדראה לילדים; והזכות לקבוע את דרך גידולו; הזכות לשמור על יחסים קרובים ומגע עם הילד; האחריות והזכות לפעול כאחראי חוקי על הילד; והזכות שהילד יתגורר עם הורה או שיקבע עם מי הוא מתגgorה.

הורים חוקיים של הילד יש בדרך כלל אחריות וסמכות הורית מכוח מעמד זה, אך אפשר להעניק אחריות וסמכות הורית גם לאנשים שאינם הורים החוקיים.

אימוץ הוא הליך המKENה לאדם מעמד של הורה חוקי (על ילד שנולד לאנשים אחרים. הליך האימוץ מחייב את המאמץ לנגן את הילד המאושר בפועל והוא מתאפשר לאחר שהאנשים שלהם הילד נולד מסרו את הילד לאימוץ, איבדו את זכויות ההורות החוקיות בהליך משפטני או נפטרו. לכל מדינה ישנן הגבלות וה יתרים אחרים בנוגע לאיומוץ ילדים.

אימוץ פנים ארצי הוא אימוץ של ילד שנולד במדינה מסוימת על ידי הורים מאמצעים מאותה מדינה והוא מתבצע לעיתים באמצעות הליך ציבורי (דרך שירות הרוחה למשל) ולעיתים באמצעות סוכנויות פרטיות.

אימוץ בין-ארצית הוא אימוץ של ילד שנולד במדינה אחת, על ידי הורים מאמצעים ממدينة אחרת. האימוץ הבינ-ארצית מוסדר באמצעות אמתן האג משנת 1993 ונועד לאפשר בית קבוע לילדי מדינות שביהן אין פתרון של בית קבוע באמצעות אימוץ או אומנה ארוכת טווח. הליך זה מתבצע באמצעות שטרתן הבלתי-היתרנית היא פעילות בתחום האימוץ הבינ-ארצית.

Second Parent Adoption;

התהליך שבו מתאפשר אימוץ של הילד הביולוגי או הילד המאושר של בן או בת הזוג. בהקשר של זוגות להט"ב, אימוץ מסווג זה מתרחש במקרים אחד מבני הזוג אינו קשור באופן ביולוגי הילד והוא רוצה לבסס את הקשר ביניהם באופן חוקי.

אחריות וסמכות
ההורית

איומוץ (פנים ארצי/
בין-ארצית)

איומוץ ילד ביולוגי
של הורה השני

ב

ביסקסואליות
המינים.

ג

הורות ביולוגית מתיחסת למקור הביוווגי של הילד, והוא כוללות הורות גנטית, כלומר הגבר שמצרעו, והאישה שמן הביצית שלה נוצר הילד. אצל נשים, הורות ביולוגית מתיחסת גם להירון ולילדת של הילד, גם במקורה של תרומות ביצית.

הורות הגנטיים של הילד הם הגבר והאישה שהם מקור הזרע והביצית של הילד/ה. הורות של אנשים המוכרים על פי החוק כהורי הילד, ולחם יש אחריות וסמכות הורות מותוקף החוק, וגם זכויות הורות.

הורות ייחודית היא מבנה משפחתי אשר נוצר כאשר אישה או איש מחליטים מראש לגדל ילדים בכוחות עצם, ללא בן/בת זוג שותפים. הורות ייחודית היא תת-קבוצה בתחום קבוצת המשפחות החד-הורות, הכוללות הורה יחיד, למשל עקב נתישה של אחד ההורים או פטירת בן/בת זוג.

הורות משותפת (co-parenting) מתקיימת כשהשני אנשים שainsם בקשר זוני מחליטים להביא ילד ולגדלו (בمشך בית משותף או בשני משקי בית שונים). כן, יכול להתקיים מצב שבו לכל אחד מן הורים יש בן/בת זוג ולילד יש יותר מאשר הורים או אנשים שמטפלים בו.

הורים מיועדים; intended parent
אנשים שנמצאים בהליך פונדקאות, ומתכוונים להיות הורים חוקיים לצד שנולד באמצעות פונדקאות. נתיה או משיכה מינית של אדם אל בן אותו מגדר.

משיכה מינית של אישה אל איש אחרמת מכונה גם לסביות. גבר הנמשך לגברים מכונה גם הומו או גי (gay).

הומופוביה המונח הוא הלחם של המילים הומו (סקוטואליות) ופוביה, שפירושהפחד או חרדה. המונח מתיארפחד וرتיעה מפני אנשים הטרוסקסואליים. בהגדלה רחבה יותר, הוא מתיאר אפליה, דחיה, שנאה, זלזול או תוקפנות כלפיهم.

ההומופוביה באה לביטוי גם בחוקים ומהווה גורם בעל עוצמה רבה בתרבותית ובדתות שונות.

הורות מרובה (multi-parenting) היא מצב שבו משפחה יש שלושה או ארבעה הורים חוקיים. למשל בני זוג להט"ב שambilאים לעולם יחד עם שותפה, או בנות זוג שambilאים יחד עם שותף. לעיתים גם מדובר בשני בני זוג שambilאים לעולם יחד עם שתי בנות זוג.

הזרעה תוךرحمית התהליך כולל החדרה של זרע (בעת הצורך, לאחר השבחת זרע) אל צואර הרחם. ניתן לבצע תהליך זה במperfetta פוריות או בבית (=הזרעה ביתית), ללא מעורבות של מרפפת פוריות.

אפוטרופוס

אפוטרופוס הוא אדם שתפקידו לדאוג לעניינו של מי שאינו מסוגל לנוהל את עניינו בעצמו, הן במקרים שהחוק מסמיך אותו הן במקרים שבית המשפט מינה אותו. ההורים הם האפוטרופוסים הטבעיים, או ילדיהם עד הגעתם לגיל 18. במצבים שבהם ההורים אינם מסוגלים לדאוג לעניין ילדיהם הקטנים, או כאשר אדם בגין אינו מסוגל לדאוג לעניין, למשל בשל מוגבלות או זיקה, בית המשפט לעניין משפחה עשוי למנות להם אפוטרופוס כדי לסייע להם, לדאוג לענייניהם ולהגן עליהם, על גופם ועל רכושם.

<p>ט טיטה מינית המאפשרית במשיכה של אדם לבני המגדר השני.</p> <p>המנון הוא הלחם של המיללים הטרו (סקסואליות) וסקסיים. מדובר בהשקפת עולם לפיה רק משיכה מינית לבני המגדר האחר היא נורמלית. השקפה זו יכולה לבוא לידי ביטוי בפעולות ובחווקים שבהם יש אפליה נגד קהילת להט"ב בהיבטים שונים של זכויות אזרח והיעדר שינוי הזרמניות כלכליות.</p>	<p>ט' הטרוסקסואליות</p> <p>טטוטיסים</p>
<p>טטוטיסים</p> <p>תוהיל של הכרה על פי חוק במגדר המעודף על אדם טרנסג'נדר.</p> <p>הסכם שנחתם בין אנשים שהסכימו ביניהם על הורות משותפת. הסכם ההורות הוא בנוגע לטיפול בילדים, לזכויות, לחובות ולאחריות של כל אחד מהם. הסכמים אלה יכולים להיות לפני לידת הילד או אחריה. ישן מדינות שבנה להסכמים אלה יש תוקף משפטי.</p> <p>הסכם בכתב בין האם הפונדקאית להורים המייעדים בדבר כוונתם להתקשר בהסדר פונדקאות, והתנאים שעליהם הם מסכימים. מדינות יכולות להחליט אם להסכם פונדקאות או חוזים אלה יהיה תוקף משפטי או לא.</p> <p>התהיל כולל שאיבת ביציאות או שימוש בתרומות ביצית, הזרעת הביציאות בתנאי מעבדה מחוץ לרחם, מעקב אחר התפתחות העוברים והחרזרתם בשלבי התפתחות ראשוניים לקליטה ברחם.</p>	<p>טטוטיסים</p> <p>טטוטיסים</p> <p>טטוטיסים / חוזה פונדקאות</p> <p>טטוטיסים / חוזה גוף-גוף (FVF)</p>
<p>טטוטיסים / חוזה מגדרית</p> <p>חויה פנימית ואנדויידואלית של אדם בנוגע למגדר שלו, העשויה להתאים או לא להתאים עם המין הביולוגי שהוא נולד.</p> <p>מתיחם לבני זוג לשנייםם אותו מגדר.</p> <p>ההורות החוקית של אדם בנוגע לילדים מסוימים כוללת אחריות וסמכות הורית, וגם זכויות הוריות. זכויות אלה נוגעות לתchromי חיים שונים.</p> <p>למשל בכל הנוגע לחינוך, להורים ישנה הזכות לבחור את הזרם והחינוכי שבו ילמד הילד; הזכות לקבל מידע הנוגע יליד התלמיד; הזכות לחישון מידע; זכויות הנוגעות להעברת התלמיד לבית ספר אחר; ועוד.</p>	<p>טטוטיסים / הזוג מיני / בני זוג מאותו המין</p> <p>טטוטיסים / זכויות הוריות</p>
<p>טטוטיסים / חופשה לטיפול בלבד: חופשת לידה או חופשת מחלה יلد</p> <p>מתיחסת לזכאות לחופשה בתשלום עבור עובדים שקרים לצורך טיפול בילד. בדרך כלל חופשת לידה נקשרת להורות חוקית בלבד. הורה שלפי ההגדירה אין לו הורות חוקית, אינו רשאי לחופשת לידה.</p>	<p>טטוטיסים / חופשה לטיפול בלבד: חופשת לידה או חופשת מחלה יلد</p>
<p>טטוטיסים / טיפול פוריות/ טכנולוגיות פרוין</p> <p>טיפול פוריות כוללים סידרה של התערבותיות רפואיות, תרופתיות וכירורגיית, הניתנות לייחדים/זוגות שאינם יכולים להרות באופן טבעי, באמצעות יחסן מין וללא התערבות. טיפול הפוריות כוללים בין השאר טיפול הזרעה תוךرحمית וטיפול הפירה חזוז-גופית.</p>	

<p>טרנסג'נדר (transgender) – אנשים שאינם מזדהים עם התקפיך המגדרי שלרוב מקשרו למין שהוגדר להם בילדותם, וambil מבקשים לחיות באופן קבוע בתפקיד המגדרי המועדף עליהם. לעיתים אנשים טרנסג'נדרים מעוניינים לעובר טיפול רפואי לשינוי מין (אשר עשוי לכלול טיפול הורמוני או ניתוח). המונח טרנסג'נדר כירום נפוץ ומועדף יותר, בעוד המונח טרנסקסואלי (transsexual) נפוץ פחות כי הוא מתיחס למיניות האדם ולא לזהות המגדרית.</p>	כ
<p>כינון הורות (establishing parenthood) – הוא קבלת מעמד חוקי של הורות, במקרה שבו מעמד זה אינו מובן מalone. כינון הורות יכול להתבצע בדרכים שונות, בהן אימוץ, 'צ'ו הורות', רישום בטעותת הלידה.</p>	כ
<p>להט"ב (lesbian, המואים, טרנסג'נדרים וביסקסואלים. זהו שם קבוצתי לאנשים בעלי נטיות מיניות שאינן הטראנסקסואליות זיהויות מגדריות שלעיתים אין תואמות את המין. הקהילת להט"ב מתיחסת לתודעה המשותפת של הקבוצה, למוסדותיה ולפעילותה למרחב הציבור).</p>	ל
<p>מגדר לאBINARI או ג'נדרקורי (genderqueer / gender-non-binary) – אנשים שמרגנישים את זהותם המגדרית בשווים הבינאריים המגדרים ומנסים להימנע מഫשנות או רדוקטיביזם. האופן שבו תופסים את המגדר שלהם הוא מעבר להזדהות כגבר או אישה. זה עשוי לכלול זיהוי מגדר שנמצא בין שתי הקטגוריות 'גבר' ו'אישה' או מעבר לכך, כמתנדנד בין 'גבר לאישה', או כמו' שאון לו מין, באופן קבוע או חלק מן הזמן. המונח מגנון וקטגוריות הזהות בפני עצמה עשויה להיות קבוצה או סילה.</p>	מגדר לאBINARI או ג'נדרקורי
<p>מגדר לאCONFORMI (gender variant / gender nonconformity) – מתיחס לאנשים שאינם תואמים את הציפיות הסטריאוטיפיות או החברתיות של המין או המגדר שהוקצה להם בילדתם.</p>	מגדר לאCONFORMI
<p>מגדר "АЗיל" (fluid gender) – התיחסות לאדם שאינו מגדר את עצמו עם מגדר קבוע. משמרות ילדים (parenting), שהיא הזכות לקבל החלטות בנוגע לילד, ומשמרות פיזית, שהיא הזכות והחובה לדאוג לילד ולספק לו קורת גג. משמרות ילדים – שני הורים חולקים זכויות בית ספר, טיפולים רפואיים, "יעוץ", טיפול נפשי ודת. משמרות זאת עשויה להיות מושותפת – שני הורים חולקים זכויות בקבלת החלטות, או ליחיד – להורה אחד יש את הזכות לקבל החלטות מרכזיות מוביל להתחשב ברצון ההורה השני.</p>	מגדר "АЗיל" (fluid gender)
<p>ההחלטה על המשמרות הפיזית היא בנוגע למקום המגורים העיקרי של הילד וממי מההוריו מחליט על נושאים יומיומיים בנוגע אליו. אם להורה יש משמרות פיזית על ילד, בית ההורה יהיה בדרך כלל מקום מגוריו העיקרי של הילד. הזמן שבו הם מפסיקים לינה וטיפול בילד מוגדרים על פי לוח הורות למשמרות שנקבע על ידי בית המשפט.</p>	מ

נטיה מינית היא המשיכה המינית שאדם מסוים חש כלפי פרטיהם אנושיים על פי רוב, מקבוצה מגדרית מסוימת, כגון גברים או נשים. רוב האנשים מייחסים לעצם נטיה מינית עיקרית אחת, אך יתכן שלאדם יהיו כמה נטיות מיניות.

מתן הזרמנות לזוגות להט'ב למסד את היחסים ביניהם באמצעות נישואין. במערב המודרנית, מוסד הנישואין נשאר הכלី המשפטי המחייב להכרה רשמית ביחס אהבה והוא זה שמציע את המגנון הרחב ביותר של הטבות, זכויות וחובות. נישואין מעניקים לזוגות להט'ב ולילדים הטבות והגנות רבות הכרחיות להבטחת רווחת הילדים, ואלו מעוגנות בהכרה משפטי של שני ההורים, בדומה לאלה הנינתנות לזוגות הטרוסקסואליים נשואים.

סיס'ג'נדר cisgender
מתיחס לאנשים שיש להם התאמה בין הזיהות והביוטו המגדרי שלהם ובין המין הביולוגי שאיתו נולדו.

פונדקאות פנימ-ארצית – ההורה או ההורים המיועדים מסתיעים בפונדקאות ממדינה שבהם גרים. פונדקאות פנימ-ארצית – ההורה או ההורים המיועדים מסתיעים בפונדקאות ממדינה שבהם גרים. פונדקאות בין-ארצית – ההורה או ההורים מסתיעים בפונדקאות ממדינה אחרת וכל תהליך ההתUberות, ההירון והlidah מתבצע במדינה של הפונדקאות.

פונדקאות מסחרית commercial surrogacy
הסדר פונדקאות שבו האישה הפונדקאית וכל הסוכניות המעורבות יכולות לגבות מן ההורים המיועדים שכר ערחה ותשולם עבורו הילין.

פונדקאות אלטרואיסטיות/לא מסחרית altruistic / non-commercial surrogacy
הסדר פונדקאות שבו חל איסור על תשלום או תשלום כספי לאישה הפונדקאית. האישה בוחרת לקיים את הפונדקאות בלבד לקבל על כן תגמול כספי.

פונדקאות מסורתית traditional surrogacy
האישה הפונדקאית תורמת את הביצית שלה והיא האם הביולוגית של התינוק שהיא נשאת, אלא אם הוסכם אחרת בהסכם. העוברים נוצרים באמצעות זרע מן האב המיועד או מתורום בתהליך הנקרוא הרעה תוךرحمית (AI).

פונדקאות הרוונית gestational surrogacy
הסדר פונדקאות שבו הפונדקאית אינה קשורה גנטית לילד. לעומת הילך הכלול השתלה של>User או עוברים שנוצרו בתהליך הפריה חוץ-גוףית ברוחמה של הפונדקאית. עוברים אלה עשויים להיווצר מביצית האם המיועדת ומזרע האב המיועד או מתורמת זרע ומתרמת ביצית.

א

צו הורות

'צו הורות' מטעם בית משפט מגדר את האחריות ההורית הכללת של המבוגר בזוגע לקבלת החלטות הנוגעות לרוחת הילד כנון בעניינים רפואיים, ב Московск מול מערכת החינוך או בסוגיות של הסדרי ראייה. מעמדו של 'צו הורות' שונה במדינות שונות – ישנן מדינות שבהן הוא שווה ערך להורות בכלל מוגן, ובמדינות אחרות הוא מוגן מעמד חוקי של הורות באופן מוחלט והוא תקף רק עד הגיעו גיל 18.

ב

קויר queer

מונח המתאר זהות מינית ומשמש כקטגוריה לזהות לכל ההומוסקסואלים, לסביות, ביסקסואלים, טרנסקסואלים, טרנסקסואלים אינטרא-סקוטואלים, ואך משמש לעיתים הטרוסקסואלים, הנקוטים בפרקטיקה מינית שאינה בזרם המרכזי של ההתנהגויות המיניות, כגון פוליאמוריה.

הפיירוש המילולי של המושג באנגלית הוא "חריג, משונה או מוזר". במקורה, בסוף המאה ה-19, קוויר היה כינוי גנאי לבני שנטייה המינית או הזהות המינית שלהם הייתה מנוגדת לנורמה. עם הזמן, חברי קהילת הלט"ב אימצו אותה ככינוי המציין גאווה מסימנת, כאשר להיות מוזר וחריג בעיני חלק מן הקהילה זה כבר לא דבר שמתבישים בו ומגנים אותו.

ג

רישום הורות

בני זוג הטרוסקסואליים (נשים או ידועים הציבור) המבקשים להירשם כהורים חוקיים לילדם המשותף לאחר הלידה.

מתן הזכמנאות לזוגות להט"ב לממד את היחסים ביניהם. הקניית תוקף משפטי לזוגות באמצעות רישום הזוגות היא אמצעי להשגת זכויות. הצעד הראשון לכרה חוקית בהורות לזוגות להט"ב כרוך במרקם רבים ברישום זוגיות /או בנישואין, בשל הקשר לזכויותיהם.

ד

שותפות/איחוד

הכרה בזוגיות של זוגות החיים ייחדי ללא נישואין. הכרה זו מוגנה לבני הזוג חלק מן הזכויות שלהם זוכים זוגות נשואים או את כלן. בחלק מן המדינות אפשרות זו ניתנת גם לזוגות להט"ב.

שינוי מגדרי

התהליך שבאמצעותו אנשים מגדרים מחדש את המגדר שלהם, במטרה לבטא טוב יותר את זהותם המינית. התהליך זה עשוי, אך אינו חייב, לכלול סיוע רפואי לשינוי הורמוני וכל הפרוצדורות הכירורגיות שעוברים אנשים כדי להתאים בין המין שלהם לבין המגדר שלהם.

ה

תא משפחתי יציב

דרישה מבני זוג המעוניינים לאמץ ילד ייחדי ואין להם נשואים או בשותפות אזרחית, לחיות כשותפים ביחסים משפחתיים מתמשכים. בחלק מן המדינות נדרש תקופת מינימום אך לא תמיד נקבעת בחוק תקופת זמן מוגדרת.

תרומותزرע/

הליך שבו גבר או אישה תורמים זרע או ביצית, לאנשים אחרים שאינם להם זרע או ביצית או לא יכולים לעשות בהם שימוש. התרומות לרוב ניתנות בבנק הזרע או במרפאות פוריות ונשמרות על ידם.

<p>תרומה אוננימית התרום. או תורם ידוע/לא ידוע</p>	<p>בתרומה אוננימית התרום אינו יודע את זהות מקבל התרומה ומקבל התרומה אינם יודעים את זהות תורם ידוע הוא מי שמקבל התרומה מכירם היכרות ישירה או עקיפה.</p>	<p>תורם לא ידוע הוא מי שזיהות מקבל התרומה לא ידועה לו ומקבל התרומה לא יודעים את זהות התרום, ולחוב זאת תרומה שמנגינה מבנק הארץ או מסוכנות לתרומות ביציאות/מרפאות פוריות. במקרים מסוימים ישנה אפשרות ליהות תורם לא ידוע אך לא אוננימי ('תרומה פתוחה'), כלומר שהילד בוגרנו לגיל 18 יכול לבחור אם להכיר את זהות התרום.</p>
---	--	--